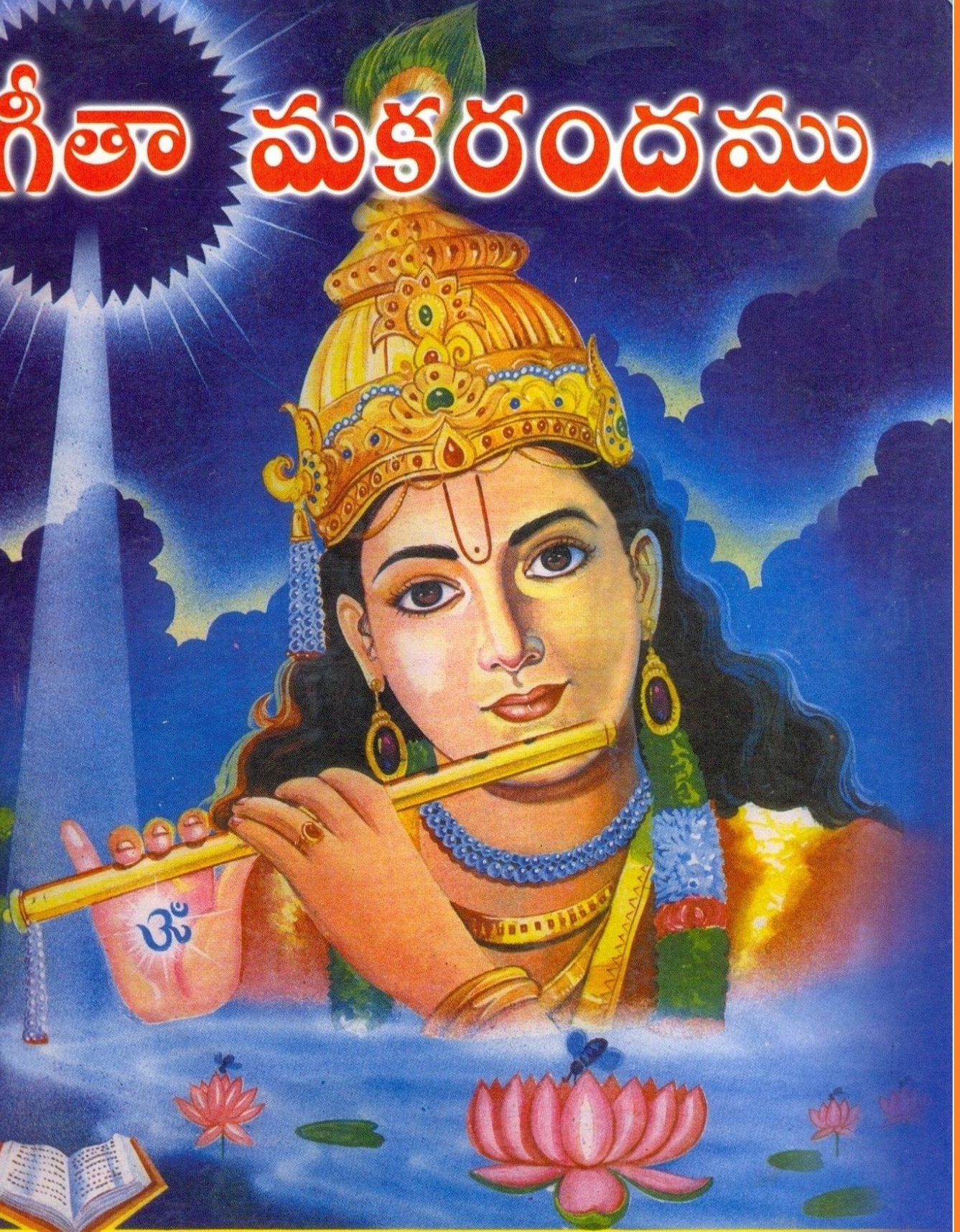


గీతా మకరందము



శ్రీశ్రీశ్రీ విద్యా ప్రకాశానందగిరి స్వాములవారు

ఓమ్

గీతామకరందము

రచయిత :

శ్రీ విద్యాప్రకాశానందగిరి స్వాములవారు



ప్రకాశకులు

శ్రీ శుకబ్రహ్మేశ్వరమఠము

శ్రీ కాళహస్తి

2011



1963 నుండి	2004 సం॥	వరకు	2,36,000
2005 సం॥	ప్రతులు	9,000
2006 సం॥	ప్రతులు	2,000
2007 సం॥	ప్రతులు	8,000
2008 సం॥	ప్రతులు	8,000
2009 సం॥	ప్రతులు	4,000
2009 సం॥	ప్రతులు	4,000
2010 సం॥	ప్రతులు	4,000
2011 సం॥	ప్రతులు	4,000
			2,79,000

వెల: రూ : 220.00

గ్రంథములు కావలసినవారు

ఈ క్రింది అడ్రసుకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును

శ్రీ శుకబ్రహ్మశ్రమము

శ్రీవిద్యాప్రకాశానంద నగర్

శ్రీ శుకబ్రహ్మశ్రమము (పోస్టు)

శ్రీకాళహస్తి- పిన్ : 517 640

ఫోన్ : 222239, (STD:08578)

ALL RIGHTS RESERVED

అక్షరకూర్పు : గీతా కంప్యూటర్స్, చెన్నై

VETRI OFFSET,
No.4, OLD JAIL LANE,
CHENNAI - 600 001.
PHONE: 044-25283556

ॐ

చేతోభృజ్ భ్రమసి వృథా
భవమరుభూమౌ విరసాయామ్
పిబపిబ గీతామకరన్దం
యదుపతిముఖకమలభవాఢ్యమ్.

మనస్సును ఓ తుమ్మెదా! రసహీనమగు ఈ సంసారమను మరుభూమియం దేల
వ్యర్థముగ సంచరించుచున్నావు? (ఇక ఆ సంచారమును కట్టిపెట్టి) శ్రీ కృష్ణపరమాత్మయొక్క
ముఖపద్మము నుండి బయలు వెడలిన శ్రేష్ఠమగు గీతామకరన్దమును పానము
చేయుము!

“..... విశాలార్థమున్ను, అగాధభావమున్ను, సమత్వమున్ను గల గ్రంథము గీతకు సాటియైనది మఱియొకటి లేనే లేదు.”

– శ్రీ మహర్షి మలయాళస్వాములవారు

“Those of you who know Sanskrit should tomorrow, if possible today buy the Gita and begin to study the book. Those of you who do not know Sanskrit, should study Sanskrit, if only for the sake of the Gita. I tell you that it contains treasures of knowledge of which you have no conception whatsoever.”

– **Mahatma Gandhi**

“మీలో సంస్కృతము తెలిసినవారు రేపు లేక వీలైనచో ఈ దినమే ఒక గీతాపుస్తకమును కొని చదువ ప్రారంభించుడు. మీలో సంస్కృతము తెలియనివారు కనీసము గీత కొఱకైనను సంస్కృతము నేర్చుకొనుడు. నేను యథార్థముగ చెప్పుచున్నాను - మీరు కని విని యెఱుగని అమూల్య జ్ఞానభండార మెంతయో గీతయందు కలదు.”

– శ్రీ మహాత్మా గాంధీ

GITA = Truths beautifully arranged together in their proper places like a fine garland or a bouquet of choicest flowers.

– **Swami Vivekananda**

“చక్కని పుష్పమాలవలె, లేక మనోహర కుసుమ సముదాయమువలె క్రమపద్ధతిని సుందరముగ కూర్చబడిన ధర్మములయొక్క సముదాయమే గీత ”

– శ్రీ స్వామి వివేకానంద.

కృష్ణం వందే జగద్గురుమ్



గీతాచార్యులు

Message of the Gita

"Be Fearless"

**కైబ్యం మాస్మగమః పార్థ నైతత్త్వయ్యుపపద్యతే
క్షుద్రం హృదయదౌర్బల్యం త్యక్త్వోత్తిష్ఠ పరంతప. (2-3)**

“ఓ అర్జునా! అధైర్యమును (భయమును) పొందకుము. ఇట్టి పిరికితనము నీకు తగదు. నీచమగు ఈ హృదయదౌర్బల్యమును విడనాడి లెమ్ము!! కర్తవ్యమునకు గడంగుము!!!”

If one reads this one sloka he gets all the merits of reading the entire Gita; for in this one sloka lies imbedded the whole message of the Gita.

- *Swami Vivekananda*

“ఈ ఒక్క శ్లోకమును చదివినచో గీతయంతయు చదివిన ఫలితమును మనుజుడు పొందగలడు; ఏలననిన, గీతయొక్క సందేశమంతయు ఈ ఒక్క శ్లోకములోనే ఇమిడియున్నది.”

- స్వామి వివేకానంద

GITA - A miraculous remedy for life's tragedies

"When doubts haunt me, when disappointments stare me in the face and when I see not one ray of light on the horizon I turn to Bhagavadgita and find a verse to comfort me and I immediately begin to smile in the midst of overwhelming sorrow. My life has been full of external tragedies and if they had not left any visible and indelible effect on me I owe it to the teachings of Bhagavadgita."

- Mahatma Gandhi

జీవిత సంతాపములకు గీత రామబాణ దివ్యోషధము

"సంశయములు నన్నావరించినపుడు, సంకటములు సంప్రాప్తమైనపుడు, నిరాశానిరుత్సాహములు జనించినపుడు నేను భగవద్గీతను తెరిచి చూచుచును. అందు ఏదో యొక శ్లోకము నన్నూరడించును. తత్ఫలితముగ మహా విపత్కర పరిస్థితియందుగూడ నా ముఖముపై చిరునవ్వు తాండవించుచుండును. నా జీవితము అనేక ఒడుదుడుకులతో గూడియున్నను, ఘోరసంకటములను నేను అనుభవించవలసివచ్చినను అవి యెవ్వియు నా మనంబున లవలేశమైనను అశాంతిని గలుగజేయజాలకపోవుట యేదికలదో, అది యంతయు గీతాప్రబోధముయొక్క సత్ఫలితమే యగును."

- శ్రీ మహాత్మా గాంధీ

గ్రంథకర్త : పూజ్యశ్రీ విద్యాప్రకాశానందగిరిస్వాములవారు

- జననం** : 13-4-1914 ఆనందనామ సంవత్సరం చైత్ర బహుళ తదియ.
- పేరు** : ఆనందమోహన్
- విద్యార్హతలు** : 1,13 సంవత్సరాల ప్రాయంలో విజయవాడలో మెట్రిక్యులేషన్లో ఉత్తీర్ణత
 2. 1933 సం॥ ఆంధ్రవిశ్వ విద్యాలయానికి చెందిన మచిలీపట్నం నోబుల్ కళాశాల నుండి బి.ఎ. పట్టభద్రత.
 3. వారణాసిలోని “కాశీ విద్యాపీఠం” నుండి హిందీలో ‘కోవిద’ పరీక్షలో ఉత్తీర్ణత.
- గంగానదిలో భగవద్గీతాప్రాప్తి** : ఋషీకేశంలో గంగానదిలో స్నానంచేస్తుండగా వారికి పూలతోనూ, కుంకుమతోనూ పూజింపబడిన పవిత్ర గీతా గ్రంథం సంస్కృతప్రతి లభించింది. వారి జీవితలక్ష్యాన్ని నిర్దేశించిన మహత్తరమైన శుభ సమయమది.
- గురుకుల వాసం** : 23 యేండ్ల ప్రాయంలో 17-5-1936 తేదీ నుండి శ్రీ సద్గురు మహర్షి మలయాళస్వామివారి వద్ద (చిత్తూరుజిల్లా ఏర్పేడు వ్యాసాశ్రమంలో) 1950 సంవత్సరంవరకు గురుకుల వాసం.
- తపస్సు** : అపక్వాహారం మాత్రమే స్వీకరిస్తూ 12 సంవత్సరాలు తపస్సు ధ్యానం చేస్తూ ఉండిపోయారు. ఈ సమయంలో వారు పూర్తిగా ఒక సంవత్సరకాలం మౌనం పాటించారు.
- సన్యాస స్వీకారం** : 34వ యేట 3-7-1947వ తేదీన శ్రీ సద్గురు మహర్షి శ్రీ మలయాళస్వాముల వారి నుండి (శ్రీ అసంగానందగిరి స్వాములవారి నుండి) సన్యాస దీక్ష స్వీకరించారు.
- సన్యాసనామం** : శ్రీ విద్యాప్రకాశానందగిరి స్వాములవారు.
- శ్రీ శుకబ్రహ్మశ్రమ స్థాపన** : 37వ యేట 20-1-1950 తేదీన ఆంధ్రప్రదేశ్కు చెందిన చిత్తూరుజిల్లా శ్రీకాళహస్తిలో శ్రీ శుకబ్రహ్మశ్రమాన్ని స్థాపించారు.
- గీతాజ్ఞానయజ్ఞప్రారంభం** : 2-12-1956 తేదీన గుంటూరుజిల్లా నరసరావుపేటలో మొదటి గీతాజ్ఞాన యజ్ఞాన్ని ప్రారంభించారు.

100వ గీతాజ్ఞాన యజ్ఞం : 25-4-1981 తేదీన హైదరాబాదులోని ఎగ్జిబిషన్ గ్రౌండ్సులో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంవారి యాజమాన్యంలో 100వ గీతాజ్ఞాన యజ్ఞోత్సవాన్ని నిర్వహించారు.

ఆశ్రమంలో జరిగిన

ముఖ్య కార్యక్రమాలు : 1. 1963 మార్చిలో మౌక్తికోత్సవం. 2. 1975 లో రజతోత్సవం. 3. 2001 లో స్వర్ణోత్సవాలు జరిగినవి.

మాసపత్రిక : 1963 జనవరిలో 'వేదాంతభేరి' అనే ఆధ్యాత్మిక మాసపత్రిక ప్రారంభింపబడింది.

గీతామకరందం : 1963 మార్చి 6వ తేదీన శ్రీ స్వామీజీ రచించిన పవిత్రమైన గీతామకరందం ఆవిష్కరింపబడింది.

కళాశాలలు : శ్రీ స్వామిజీ ఇచ్చిన భూరి విరాళంతో ప్రభుత్వంవారు 1966 ఆగష్టులో ఒక డిగ్రీ కళాశాలనూ, 1982 లో బాలికలకు ఒక జూనియర్ కళాశాలనూ ప్రారంభించారు. ఈ కళాశాలలు శ్రీ స్వాములవారి పేరుతోనే శ్రీ కాళహస్తిలో నెలకొల్పబడ్డాయి.

భగవద్గీత ఆడియో -

వీడియో క్యాసెట్లు : శ్రీ స్వాముల వారి గీతోపన్యాసాల ప్రాముఖ్యం గుర్తించి, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం యాజమాన్యం 1981 డిసెంబరులో ఆ ఉపన్యాసాలను ఆడియో క్యాసెట్లుగా రూపొందించింది. ప్రకాశంజిల్లాలోని వేటపాలెంలో వాటిని రికార్డు చేయడం జరిగింది.

1987 ఏప్రిల్ సికింద్రాబాదులోని మహాబూబు కళాశాల ఆవరణలో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంవారు స్వామీజీ గీతోపన్యాసాలను వీడియో క్యాసెట్లుగా రూపొందించారు. తర్వాత అవి ప్రజలు కొనుక్కోవడానికి వీలుగా విడుదల చేయబడ్డాయి.

కంటి వైద్యశాల : 28-4-1993 తేదీన శ్రీ శుకబ్రహ్మశ్రమంలో పేద ప్రజల అవసరాన్ని తీర్చడానికై 'భక్తకన్నప్ప ఉచిత కంటి ఆసుపత్రి' (త్రినేత్ర వైద్యాలయం) ప్రారంభించబడింది.

ఉత్తర పీఠాధిపతి : 12-4-1996 తేదీన శ్రీ స్వాములవారు తమ శిష్యులైన శ్రీ విద్యాస్వరూపానందగిరి స్వామీజీని శ్రీ కాళహస్తిలోని ఆశ్రమానికి తమ తదనంతర పీఠాధిపతిగా నియమించారు.

మహాభి నిష్క్రమణ : 1998 ఏప్రిల్ 10 తేది చైత్ర శుద్ధచతుర్దశినాడు మహాసమాధిని పొందారు.

విషయ సూచిక

	పుట
1. పరిచయము	13
2. దైవప్రార్థన	15
3. గీతాంజలి	16
4. గీతా - ప్రాణికోట్లకు పెన్నిధి	17
5. గీతాదేవి ప్రార్థన	18
6. కృతజ్ఞత	20
7. గీతాప్రాశస్త్యము (మహాభారతము నుండి)	21
8. గీతాప్రభావము (స్కాందపురాణము నుండి)	22
9. ఏకశ్లోకీగీత	24
10. గీతకు గల 18 పేర్లు	25
11. గీతాశ్లోకసంఖ్య	26
12. గీత - ఉపనిషత్సారము	26
13. గీతలోని సాక్షాత్ ఉపనిషద్వాక్యములు	29
14. గీతామహిమ (వైష్ణవీయతంత్రసారమునుండి)	30
15. గీతామాత	41
16. గీతాపూజావిధానము	42
17. గీతాఽష్టోత్తర శతనామావళి	45
18. శ్రీ కృష్ణాష్టోత్తర శతనామావళి	47
19. గీతాగంగ	48
20. గీతను జపించు విధానము	49
21. గీత - లౌకిక ఫలితములు	55
22. గీత - పారమార్థిక ఫలితములు	66
23. గీతయొక్క అమోఘశక్తికి కారణము	69
24. అదృష్టసంఖ్య - 18	69

25.	అధ్యాయానుక్రమముగ గీతయందలి వ్యక్తులు చెప్పిన శ్లోకముల సంఖ్య	71
26.	గీతాశ్లోకముల ఛందోవివరణ	72
27.	గీతాస్తోత్రకదంబము	73
28.	4 గకారములు	76
29.	గీతాచార్య స్తోత్రము	77
30.	గీతా విశేషములు	78
31.	గీతయందలి కృష్ణార్జున నామములు	81
32.	నిత్యస్మరణీయములగు కొన్ని గీతావాక్యములు	82
33.	సప్తశ్లోకీగీత	85
34.	గీతాసారము	86
35.	గీతయందలి ఉపమానములు	87
36.	గీతాభవనము	89
37.	అధ్యాయక్రమముగ గీతాపారాయణ ఫలము	90
38.	గీతయొక్క పలువిధ రూపములు	103
39.	గీతాసంగ్రహము	104
40.	గీత - అంతరార్థము	107
41.	గీతోద్యానవిహారము	108
42.	గీతాజయంతి	108
43.	గీతా మంగళహారతి	110
44.	గీతను పారాయణము చేయుపద్ధతి	112
45.	గీతామాహాత్యము (వరాహ పురాణము నుండి)	117
46.	ఉపోద్ఘాతము	121
47.	రెండు గానములు	121
48.	సర్వజనోపయోగమగు అద్భుతలీల	122
49.	సర్వశాస్త్రసారము	122
50.	వివిధగీతలు - అందు భగవద్గీతయొక్క స్థానము	123
51.	గీతది మాతృహృదయము	124
52.	గీతయొక్క అనుపమ సామర్థ్యము	124
53.	గీతయందలి అపారశక్తికి హేతువు	125
54.	గీతాయజ్ఞము	126

55.	ఉపనిషత్సారము గీత	126
56.	గీతాజ్ఞానము అనంతము	127
57.	భారతసర్వస్వము గీత	128
58.	గీతోపనిషత్తు	129
59.	ప్రస్థానత్రయమునందు గీత	130
60.	కలికాల భేషజము	131
61.	నిత్యజీవితసంగిని	132
62.	శోకరాహిత్యము, ఆనందప్రాప్తియే గీతాలక్యము	132
63.	గీతావతరణము	133
64.	గీతకు అధికారి	134
65.	గీతయందు అనుష్ఠాన ప్రాధాన్యత	135
66.	గీత వ్యవహారమును వేదాంతస్థాయికి కొనిపోవుట	136
67.	గీతయందు సర్వయోగసమన్వయము	137
68.	గీతయందు సర్వభూతదయ	138
69.	గీతయందు సమత్వము	139
70.	గీతయందలి క్రొత్తపోకడలు	141
71.	గీతాస్వరూపము	145
72.	గీతాతాత్పర్య నిర్ణయము	146
73.	గీతాబోధ	150
74.	గీతయందు కర్మయోగము	150
75.	గీతయందు భక్తియోగము	152
76.	గీతయందు రాజయోగము	155
77.	గీతయందు జ్ఞానయోగము	158
78.	గీతయందలి సాధన	162
79.	గీతయందు నిషేధించబడిన ఆచారవిచారములు	166
80.	గీతాపాఠకునకు ఉదయించు కొన్ని ప్రశ్నలు	170
81.	గీత - యోగవాసిష్ఠము	174
82.	గీత దైనందిన జీవితమునం దెట్లుపయోగించును?	175
83.	మన కర్తవ్యము	182
84.	గీతాప్రచారము	183

85.	ఉపసంహారము		184
86.	భగవద్గీత వ్యాఖ్య	గీతామకరందము	
87.	అర్జునవిషాదయోగము	1వ అధ్యాయము	191
88.	సాంఖ్యయోగము	2వ అధ్యాయము	215
89.	కర్మయోగము	3వ అధ్యాయము	287
90.	జ్ఞానయోగము	4వ అధ్యాయము	335
91.	కర్మసన్న్యాసయోగము	5వ అధ్యాయము	385
92.	ఆత్మసంయమయోగము	6వ అధ్యాయము	427
93.	విజ్ఞానయోగము	7వ అధ్యాయము	489
94.	అక్షరపరబ్రహ్మయోగము	8వ అధ్యాయము	533
95.	రాజవిద్యారాజగుహ్యయోగము	9వ అధ్యాయము	571
96.	విభూతియోగము	10వ అధ్యాయము	619
97.	విశ్వరూప సందర్శన యోగము	11వ అధ్యాయము	655
98.	భక్తియోగము	12వ అధ్యాయము	695
99.	క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞ విభాగయోగము	13వ అధ్యాయము	717
100.	గుణత్రయ విభాగయోగము	14వ అధ్యాయము	751
101.	పురుషోత్తమప్రాప్తియోగము	15వ అధ్యాయము	781
102.	దైవాసురసంపద్విభాగయోగము	16వ అధ్యాయము	809
103.	శ్రద్ధాత్రయవిభాగయోగము	17వ అధ్యాయము	837
104.	మోక్షసన్న్యాసయోగము	18వ అధ్యాయము	865
105.	శ్రీ భగవద్గీత -	శ్లోకానుక్రమణిక	955

ఓమ్

పరిచయము

మకరంద మనగా తేనె. భగవద్గీత తేనెవలె సుమధురమై, అహ్లాదకరమై, తాపహరకమై యొప్పుటచే మకరందమను పేరు దానికి చేర్చబడినది. తేనెకు రోగవినాశకర శక్తియు మిక్కుటముగ కలదు. కనుకనే ఔషధములలో దానిని ఎక్కువగ వాడుచుందురు. అట్లే గీతయను మకరందమును సేవించినవారికిన్ని భవరోగము సంపూర్ణముగ తొలగిపోగలదు. మధుపము అనేక పుష్పములనుండి సేకరించి తేనెను సమకూర్చు కొనులాగున శ్రీకృష్ణపరమాత్మయు ఉపనిషత్తులను వివిధ కుసుమరాసులనుండి గీతామకరందమును వెలికిదీసి లోకమునకు ప్రసాదించిరి. ఇది 'ధర్మ్యామృతమ'ని భగవానుడే గీతయందు సెలవిచ్చిరిగదా! కాబట్టి అమృతతుల్యమై, జనన మరణరూప భవతాపములను నిర్మూలించి వేయునట్టి ఈ భగవన్ముఖారవింద సంజనితమగు గీతామకరందమును ముముక్షువులు తనివితీర పానముచేసి కృతార్థులగుదురు గాక!

దక్షిణకాశియని ప్రసిద్ధికెక్కిన శ్రీకాళహస్తి పుణ్యక్షేత్రమున సువర్ణముఖీనదీ తీరమున 'శ్రీశుకబ్రహ్మశ్రమము' అను నొక చక్కని యాశ్రమమును స్థాపించి ఆధ్యాత్మికసేవ నొనర్చుచున్న శ్రీ శ్రీ శ్రీ విద్యాప్రకాశానందగిరి స్వాములవారు గీతామకరందమను పేరిట గీతకు విపులమగు వ్యాఖ్యానము వ్రాసి యుండిరి. దానినే ఈ గ్రంథరూపమున ప్రకటించుచున్నాము. ఈ గ్రంథమునందు మూలశ్లోకము, ప్రతిపదార్థము, తాత్పర్యము, వ్యాఖ్యానములే కాక గీతాపాఠకులకు అత్యవసరములైనట్టి పెక్కు ఇతర విషయములున్న ప్రారంభమున తెలుపబడినవి. సామాన్యముగ వాడుకలో నున్న (వరాహపురాణాంతర్గతమగు) గీతామాహాత్యములు కూడ తాత్పర్యసహితముగ నిందు ప్రకటింపబడినవి. ఇంకను గీతను జపించు పద్ధతి, పారాయణము సలుపు విధానము మున్నగునవి యన్నియు విపులముగ నిందు పేర్కొనబడినవి.

గీత మంత్రమయము; గీతయందలి ప్రతిశ్లోకమున్ను ఒక మహామంత్రమే. ఏ యే శ్లోకమును ఎన్ని పర్యాయములు ఎన్ని రోజులు జపము చేసినచో ఎట్టి ఫలితము చేకూరగలదో ఈ గ్రంథమున చక్కగ విశదీకరింపబడినది. లౌకిక, పారమార్థిక ఫలితములకు అవసరములైనట్టి ఒపసాధనలు వేత్వేణుగ నిందు తెలుపబడినప్పటికిని, ఆధ్యాత్మికగమ్యమును శీఘ్రముగ జేరవలెనను తలంపు గల ముముక్షువు వైరాగ్యపేతుడై, లౌకికఫలములను కాంక్షింపక పరమార్థ ఫలితముల కొరకే తీవ్రతర యత్నములను గావించవలెను. నిరంతరము స్మృతిపథమున నుంచుకొనుటకై కొన్ని గీతా వాక్యములున్న ప్రత్యేకముగ ఈ గ్రంథమున తెలుపబడినవి. మతీయు అధ్యాయక్రమముగ కథారూపమున చిత్రించబడిన గీతాపారాయణ ఫలము (పద్మపురాణాంతర్గతమైనది) ఇచ్చట సంక్షేపముగ నుల్లేఖింపబడినది. ఈ గీతాగ్రంథ ప్రారంభము నందు శ్రీ స్వాములవారు వ్రాసినట్టి విపులమగు ఉపోద్ఘాతమున్ను గలదు. అందు గీతయొక్క ముఖ్యాశయము, గీతాత్వము, గీతోక్తసాధనలు మున్నగునవి లెస్సగ ప్రస్ఫుటీకరింపబడినవి. పాఠకుల సౌకర్యార్థము గ్రంథముయొక్క చివర శ్లోకానుక్రమణికయున్న చేర్చబడినది.

ఈ బృహద్రథమును వెలువఱచుటలో సహకరించినట్టి పుణ్యాత్ములందఱికిన్ని మాహృదయపూర్వక అభినందనలు, కృతజ్ఞతలు తెలుపుకొనుచున్నాము. సర్వేశ్వరుని కృపచేతను, పరమకారుణికులగు మహర్షుల దయ చేతను గీతాజ్ఞానము లోకములో నలుదెసల పరివ్యాప్తమై, తత్ఫలితముగ జనులయొక్క హృద్ధిక తమః పటలము అధ్యాత్మిక దివ్యతేజఃపుంజములచే విచ్ఛిన్నము కాగా పరమశాంతి యెల్లరకును చేకూరగలదని విశ్వసించుచున్నాము.

ఇట్లు

ప్రకాశకులు



దైవప్రార్థన

కరుణామూర్తియగు దేవా !

మా చిత్తము సర్వకాలసర్వావస్థలయందును నీ పాదారవిందములయందు లగ్నమై
అచంచలమైన భక్తితో కూడియుండునట్లు అనుగ్రహింపుము.

పరమదయానిధీ !

ప్రాతఃకాలమున నిద్రలేచినదిమొదలు మఱల పరుండు వఱకును మనోవాక్యాయ
ములచే మా వలన ఎవరికిని అపకారము కలుగకుండు నట్లును, ఇతర ప్రాణికోట్లకు
ఉపకారము చేయులాగునను సద్బుద్ధిని దయచేయుము.

సచ్చిదానందమూర్తి ! నిర్మలాత్మా !

మా యంతఃకరణమునందు ఎన్నడును ఏవిధమైన దుష్టసంకల్పముగాని, విషయ
వాసనగాని, అజ్ఞానవృత్తిగాని, జొరబడకుండునట్లు దయతో అనుగ్రహింపుము !

వేదాంతవేద్యా ! అభయస్వరూపా !

మా యందు భక్తి, జ్ఞాన, వైరాగ్య బీజము లంకురించి శీఘ్రముగ ప్రవృద్ధము
లగునట్లు ఆశీర్వదించుము ! మఱియు ఈ జన్మమునందే కడతేరి నీ సాన్నిధ్యమున
కేతంచుటకు వలసిన శక్తి సామర్థ్యములను కరుణతో నొసంగుము.

దేవా!

నీవు భక్తవత్సలుడవు ! దీనుల పాలిటి కల్పవృక్షస్వరూపుడవు ! నీవు తప్ప మాకింకెవరు
దిక్కు? నిన్ను ఆశ్రయించితిమి. అసత్తునుండి సత్తునకు గొనిపామ్ము ! తమస్సు
నుండి జ్యోతిలోనికి తీసికొనిపామ్ము ! మృత్యువునుండి అమృతత్వమును పొందింప
జేయుమ్ము. ఇదే మా వినతి. అనుగ్రహింపుము. నీ దరి జేర్చుకొనుము.

పాహిమాం, పాహిమాం, పాహిమాం, పాహి.

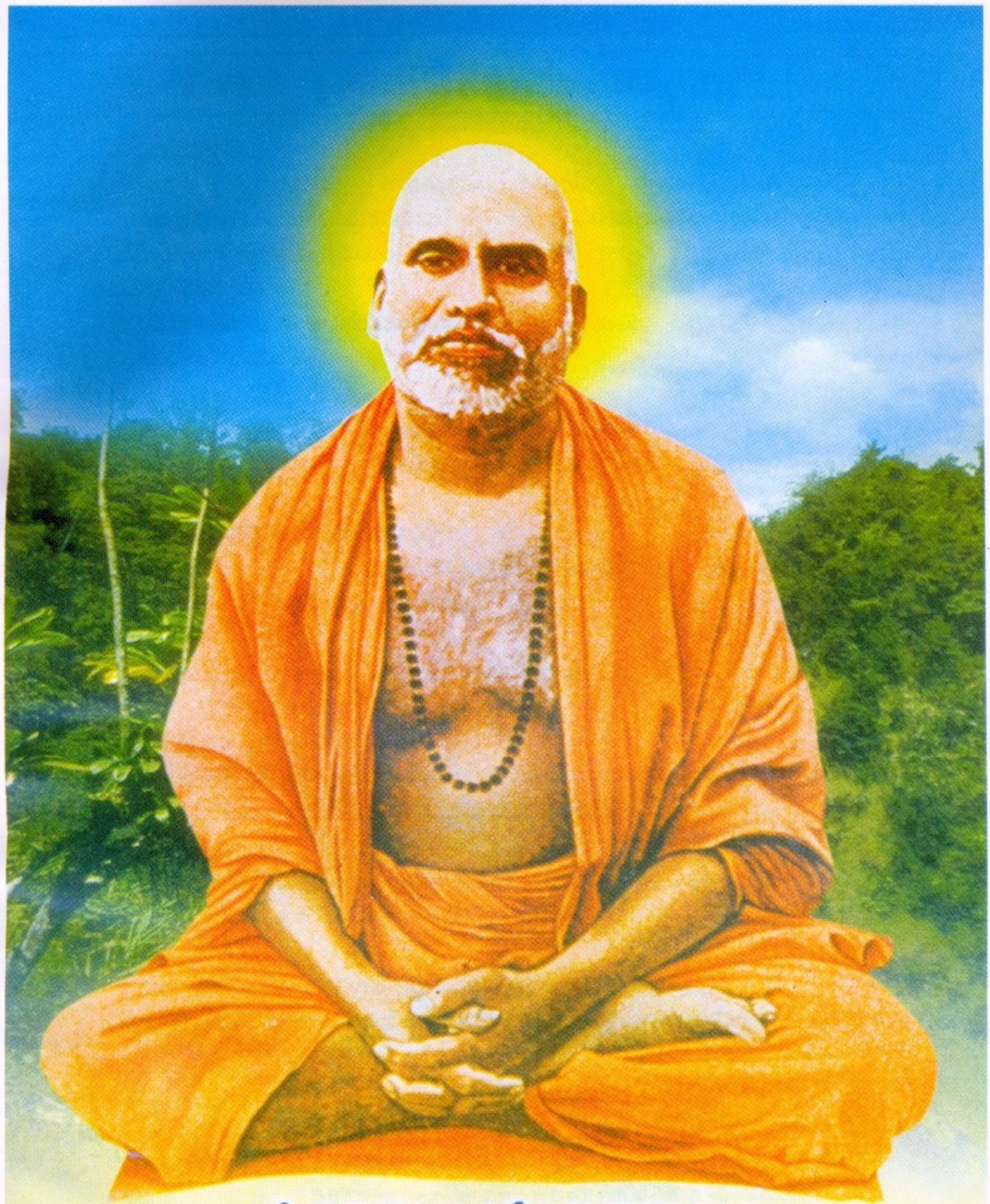
ఓం తత్ సత్

(ఈ ప్రార్థనను ఎవరు ప్రతిదినము నియమముతప్పక ఉదయము నిద్రలేచునపుడును, రాత్రి
పరుండబోవునపుడును మనస్ఫూర్తిగా పఠించుదురో, అట్టివారికి జీవితమునందేలాటి దోషములున్న
కలుగకుండుటయేగాక భగవంతునియొక్క అనుగ్రహమునకున్న వారు పాత్రులుకాగలరు.)

గీతాంజలి

గీతా కల్పతరుం భజే భగవతా కృష్ణేన సంరోపితం
 వేదవ్యాస వివర్ధితం శ్రుతిశిరోబీజం ప్రబోధాంకురమ్
 నానాశాస్త్ర రహస్య శాఖ మరతి క్షాంతి ప్రవాలాంకితం
 కృష్ణాంఘ్రిద్వయ భక్తి పుష్పసురభిం మోక్షప్రదం జ్ఞానినామ్.

“గీత యను కల్పవృక్షమును నేను సేవించుచున్నాను. అయ్యది భగవంతుడగు శ్రీకృష్ణపరమాత్మచే నాటబడినది. వేదవ్యాస మహర్షిచే పెంచబడినది. ఉపనిషత్తులే దాని విత్తనము. ఆత్మప్రబోధము దాని అంకురము. వివిధశాస్త్రములయొక్క రహస్యములు దాని కొమ్మలు. వైరాగ్యము, సహనము మున్నగు సద్గుణములు దాని చిగురుటాకులు. శ్రీకృష్ణపరమాత్మయొక్క పాదపద్మముల యెడల భక్తి దాని పుష్పసుగంధము. మఱియు నది జ్ఞానులకు మోక్షదాయకమైనది.”



శ్రీ వ్యాసాశ్రమ వ్యాస పీఠ సంస్థాపకులు
మహర్షి సద్గురు శ్రీ మలయాళ స్వాములవారు

గీత - ప్రాణికగీతకు పెన్నులు !!

1. శ్రీ వివేకానందస్వామి :-

గీతలో శ్రీకృష్ణపరమాత్మ అర్జునునకు చెప్పినవి మాటలు కావు; జ్ఞానకణికలు. జీవితాదర్శమంతయు నొక్కక్షణములో నచట తెలిపివేయబడెను. ఉపనిషత్తులను తోటలో నుండి ఆధ్యాత్మిక సత్యములను పుష్పములను యేర్చికూర్చిన మాలయే భగవద్గీత.

2. శ్రీ గాంధీ మహాత్ముడు :-

దుఃఖపూరితమగు వాతావరణమునందున్నను, ఆ దుఃఖము నన్నంటకుండుటకు కారణము భగవద్గీతాబోధయే.

3. శ్రీ తిలక్ :-

ప్రపంచమునగల సాహిత్యమంతటిలోను గీతకు దీటురాగల పుస్తకము వేతొకటి లేదు. మహాప్రకాశమానమగు అమూల్యరత్నమది. అయ్యది మనలను పరమానందపదవికి గొనిపోవు అపూర్వసాధనము.

4. శ్రీ మహర్షి మలయాళ స్వాములవారు :-

సంసారసాగరమును సులభముగ దాటుటకు భగవద్గీతను పఠించుటయు, దానియందు చెప్పినట్లు ఆచరించుటయు చాలును.

5. శ్రీ అరవిందయోగి :-

మానవుడు తన మేధనంతను ధారబోసినను గీతాజ్ఞానమున ఒకానొక అంశమును మాత్రమే తెలిసికొని, తెలుపగలడు.

6. శ్రీ శివానంద సరస్వతీస్వాములవారు :-

విశ్వవాఙ్మయమంతటిలోను గీతవంటి మహోన్నత గ్రంథరాజము మఱియొకటి లేనే లేదు. అది జ్ఞానభండారము, తరగని నిధి, ఆనందసాగరము...

7. శ్రీ వినోబాభావే :-

నా శీరర వృద్ధికి తల్లిపాలు ఎంతగా ఉపయోగపడినవో, నా బుద్ధి వికాసమునకు భగవద్గీత అంతకంటె ఎక్కువగా ఉపయోగపడినది.

8. శ్రీ మాలవ్యా :-

నాకు తెలిసనంతవరకు విశ్వవాఙ్మయమున భగవద్గీతను మించిన గ్రంథము ఇంకొకటి లేనే లేదు. అది హిందువులకేకాక సమస్తమానవకోటికిని ధర్మబాండాగారమైయున్నది.

9. శ్రీ ఎడ్వీన్ ఆర్నాల్డ్ :-

భారతదేశముయొక్క ఈ సర్వప్రియ కావ్యమయదార్శనిక గ్రంథము లేనిచో, ఆంగ్లసాహిత్యము నిక్కముగ అపూర్ణముగనే యుండును.

10. శ్రీ వారన్ హేస్టింగ్స్ :-

ఉన్నత శిఖరముల నధిరోహింపదలంచు మానవులకు గీతోపదేశ మద్వితీయమైనది.

11. శ్రీ బంకించంద్ :-

భగవద్గీతలోవలె అపూర్వధర్మసమన్వయము, అద్భుతవ్యాఖ్య ఏ దేశమునను, ఏ కాలమునను, ఎవడును కనియుండడు. వినియుండడు.

గీతాదేవీప్రార్థన

తల్లీ! గీతాదేవీ! జగన్మాతా! చిన్మయస్వరూపిణీ! సంసారఘారారణ్యమున దరిగానక తల్లడిల్లుచున్న మాకు మీరు దిక్కు చూపి మార్గమును ప్రసాదించితిరి. మాయొక్క భీకర సాంసారిక సంకటములను, తాపత్రయములను అంతమొనర్చుటకై మీరు కృతనిశ్చయమైతిరి. కోట్లకొలది జన్మలు అజ్ఞాననిబిడాంధకారమున మ్రగ్గియున్నను కృతవశమున ఈ జన్మయందు మీ సేవాభాగ్యమును పొందగల్గుటచే మా హృదయము ఆనందముతో నుప్పొంగుచున్నది. మీ కృపాకటాక్షవీక్షణముచే జనులందు జ్ఞానతేజ మావిర్భవించుటచే అవిద్య పటాపంచలై పోవుచున్నది. సంసారతిమిరము అంతమగుచున్నది. అంధకారబంధురమైన ఈ ప్రాపంచిక క్షేత్రమున మీరు మాకు వెలుగు చూపితిరి. తల్లీ! మీ ఋణమును మేమెట్లు తీర్చుకొనగలము? మీకు మా అనంతకోటి ప్రణామములు.

గీతాంబికే! శ్రీకృష్ణపరమాత్మ తమ యవతారమును చాలించి వైకుంఠమునకు వెడలిపోవు సమయమున మిమ్ము మాకు చూపించిపోయిరి. కావున మీరు కృష్ణప్రతినిధులు. కాదు కాదు. సాక్షాత్ కృష్ణరూపులే. అట్టి ఓ గీతాదేవీ! మీరే మాకు శరణ్యము! మా హారికనమోవాకములను అందుకొనుడు.

జ్ఞానదాత్రీ! తన్ను సృష్టించిన ఈశ్వరుని, తనకు బోధించిన శాస్త్రమును, తన్నుద్ధరించిన అనుష్ఠానమును ఏకాలమందును మఱువరాదని శిష్టులవాక్యము. కావున అమోఘబోధలచే మమ్ముల నుద్ధరించుటకు బానుకొనిన మిమ్ము సదా స్మృతిపథమున నుంచుకొనుట మాయొక్క కర్తవ్యము. విధ్నుక్తధర్మము!

స్వారాజ్యప్రదాయిణీ! ఒక జాతినిగాని, ఒక మతమునుగాని, ఒక సంప్రదాయమునుగాని దూషింపక, సర్వసమన్వయ పద్ధతిలో మీరు మాకు బోధ సల్పితిరి. పాపులున్న, దురాచారపరులున్న ఏనాడైనను పుణ్యాత్ములు కాగలరని ఢంకామ్రోగించి చెప్పితిరి. నిరాశానిఃస్పృహులకు ధైర్యసంచార మొనర్చితిరి. జీవుల యంతఃకరణము శుద్ధపడుటకు లెక్కలేనన్ని మార్గములను సూచించితిరి. జగజ్జననీ! మీరు చేసిన మేలును మేమెట్లు మఱువగలము? మీ దివ్యబోధనలను విస్తరింపకుండులాగున యనుగ్రహింపుడు. మీ యనుంగు బిడ్డలమగు మమ్ము దరికిజేల్చి దీవింపుడు!!

దీనజనోద్ధారణీ! మీ భవ్య సదుపదేశములు మా హృదయాంతరాళమున ప్రవేశించి జన్మాంతర దుస్సంస్కారములను రూపుమాపి జ్ఞానోదయము కలిగించు లాగున కటాక్షింపుడు.

పతితులను, దీనులను, ఆర్తులను, అనాథులను, సంసారపంకపరిమగ్నులను ఉద్ధరించుటకు కంకణము గట్టుకొనిన ఓ దేవీ! జగద్ధాత్రీ! అష్టాదశాధ్యాయినీ! అంబికే! మీకివే మా జోహారులు! ఆదరింపుడు!

భగవన్ముఖారవిందసంజనితజ్ఞానగంగాస్వరూపులగు ఓ తల్లీ! సర్వోపనిషత్సారరూపిణీ! భవసాగరమున మునుకలిడుచున్న మాకు మీరు నావ వంటి వారు. మిమ్ము ఆశ్రయించితిమి. తీరమునకు జేర్చుడు. భక్తి జ్ఞాన వైరాగ్యాది మోక్ష సాధనములు మా కబ్బునట్లాశీర్వదించువు. అహర్నిశములు మీ సేవ యొనర్చుటకు వలసిన శక్తి సామర్థ్యములను కరుణతో నొసంగుడు. మీ జన్మస్థానమగు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ యొద్దకు మమ్ములను జేర్చుడు. ఇదే మా వినతి. అనుగ్రహింపుడు. మీ కృపాదృష్టిని మాపై వర్షింపుడు. పాహిమాం, పాహిమాం, పాహి !!



కృతజ్ఞత

గీత

- ను బోధించిన శ్రీకృష్ణపరమాత్మకు
- కు నిమిత్తమాత్రుడైన అర్జునునకు
- ను ఛందోబద్ధమొనర్చి ప్రకటించిన శ్రీ వేదవ్యాస మహర్షికి
- ను విభించిన శ్రీ విఘ్నేశ్వరునకు
- ను ఓం ప్రథమముగ ప్రచారమొర్చిన సంజయునకు
- యొక్క తాళపత్రములనుకాలగర్భమున చెడకుండ
- కాపాడి లోకమునకొసంగిన పుణ్యాత్ములకు
- యొక్క సూక్ష్మభావములను ప్రస్ఫుటమొనర్చిన,
- ఒనర్చుచున్న భాష్యకారులకు
- ను ఇంటింటికి వ్యాపింపజేసిన, చేయుచున్న గీతాప్రచారకులకు

లోకమెంతయో ఋణపడియున్నది. గీతను శ్రద్ధాభక్తులతో పఠించి అందలి భావములను చక్కగ అనుష్ఠించుటద్వారా మాత్రమే వారి ఋణమును జనులు తీర్చుకొనగలరు.



శ్రీశ్రీశ్రీ విద్యాప్రకాశానందగిరి స్వాములవారు

గీతాప్రాశస్త్యము

(మహాభారతము నుండి)

1. గీతాశాస్త్ర మిదం పుణ్యం యః పఠేత్ ప్రయతః పుమాన్
విష్ణోః పదమవాప్నోతి భయశోకాది వర్జితః.

పరమ పావనమగు ఈ గీతాశాస్త్రమును ఎవడు ప్రయత్నపూర్వకముగ పఠించునో, అట్టివాడు భయ శోకాది రహితమగు విష్ణుపదమును బొందును.

2. గీతాధ్యయనశీలస్య ప్రాణాయామపరస్య చ
నైవసన్నిహి పాపాని పూర్వజన్మ కృతాని చ.

గీతాధ్యయనము చేయువానికి, ప్రాణాయామము సలుపువానికి పూర్వజన్మములందు చేయబడిన పాపములుకూడ నశించును.

3. మలనిర్మోచనం పుంసాం జలస్నానం దినే దినే
సకృద్గీతామ్భుసి స్నానం సంసారమల నాశనమ్.

జలమునందు ప్రతిదినము స్నానమాచరించుటవలన మనుజులకు శరీరమాలిన్యము తొలగిపోవు చున్నది. కాని గీతాజ్ఞానమును జలమునందు ఒక్క పర్యాయము స్నానము చేయుట మాత్రముచే సంసార మాలిన్యమంతయు నసించిపోవుచున్నది.

4. భారతామృత సర్వస్యం విష్ణోర్వక్రాద్వినిస్సృతమ్
గీతాగంగోదకం పీత్వా పునర్జన్మ న విద్యతే.

మహాభారతముయొక్క అమృతమయమగు సర్వస్వమున్ను, విష్ణువుయొక్క ముఖమునుండి వెలువడినదియునగు గీతాగంగయొక్క ఉదకమును త్రాగినచో పునర్జన్మ యుండనేరదు.

5. సర్వోపనిషదో గావో దోగ్ధా గోపాలనన్దనః
పార్థోవత్సః సుధీర్భోక్తా దుగ్ధం గీతామృతం మహత్.

ఉపనిషత్తులన్నియు గోవులు, గోపాలనందనుడగు శ్రీకృష్ణమూర్తి పాలు పితుకువారు. అర్జునుడు దూడ. మహత్తరమగు గీతామృతమే పాలు. సద్బుద్ధి గల జిజ్ఞాసువులే ఆ పాలను త్రాగువారు.

6. గీతా సుగీతా కర్తవ్యా కిమన్యైః శాస్త్ర సజ్జహైః
యా స్వయం పద్మనాభస్య ముఖపద్మాద్వినిస్సృతా.

గీతనే లెస్సగా గానము చేయవలెను. ఇతరములగు శాస్త్రసంగ్రహములచే నేమి ప్రయోజనము? ఏలననిన, గీత స్వయముగ విష్ణుభగవానుని ముఖపద్మమునుండి బయల్పడెడిదని.

7. సర్వ శాస్త్రమయీ గీతా సర్వదేవమయో హరిః
సర్వతీర్థమయీ గంగా సర్వవేదమయో మనుః.

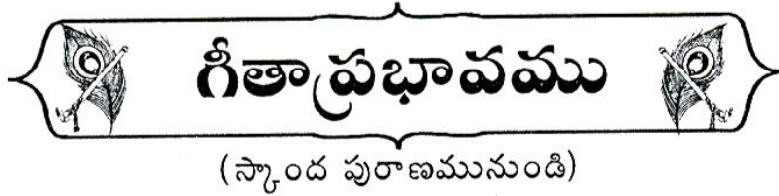
గీత సర్వశాస్త్ర స్వరూపిణి. విష్ణువు సర్వదేవమయుడు. గంగ సర్వతీర్థమయి. మనువు సర్వవేద స్వరూపుడు.

8. గీతా గంగాచ గాయత్రీ గోవిందేతి హృదిస్థితే
చతుర్థకార సంయుక్తే పునర్జన్మ నవిద్యతే.

గీతా, గంగ, గాయత్రీ, గోవిందుడు - అను ఈ నాలుగు 'గ' కార యుక్త పదార్థములను ఎవడు హృదయమున ధరించునో అట్టివానికిక పునర్జన్మ లేదు.

9. భారతామృత సర్వస్య గీతాయా మథితస్య చ
సారముద్భృత్య కృష్ణేన అర్జునస్య ముఖే హుతమ్.

మహాభారతమును అమృతముయొక్క సర్వస్వమే గీత. భారతమును మథించి సారము గీతను వెలికిదీసి శ్రీకృష్ణమూర్తి అద్దానిని అర్జునుని ముఖమునందు హోమము చేసెను (ప్రవేశపెట్టెను).



శ్రీ భగవానువాచ -

1. గీతాసారమిదం శాస్త్రం సర్వశాస్త్ర సునిశ్చితమ్
యత్రస్థితం బ్రహ్మజ్ఞానే వేదశాస్త్ర సునిశ్చితమ్

శ్రీ భగవానుడు:- గీతాసారము ఈ శాస్త్రము సమస్త శాస్త్రముల ద్వారా చక్కగ నిశ్చయింపబడిన సిద్ధాంతములు గలిగియున్నది. అద్దానియందు వేదశాస్త్రసునిశ్చితమగు బ్రహ్మజ్ఞానము విరాజమానమై యున్నది.

2. ఇదం శాస్త్రం మయా ప్రోక్తం గుహ్యవేదార్థ దర్పణమ్
యః పఠేత్ప్రయతో భూత్వా సగచ్ఛేద్విష్ణు శాశ్వతమ్.

నాచే జెప్పబడిన ఈ గీతాశాస్త్రము రహస్యములగు వేదార్థములను అద్దమువలె ప్రతిబింబింప జేయుచున్నది. ఎవడు ప్రయత్నపూర్వకముగ దీనిని పఠించునో, అతడు శాశ్వతమగు విష్ణుపదవిని బొందును.

**3. ఏతత్పుణ్యం పాపహరం ధన్యం దుఃఖప్రణాశనమ్
పఠతాం శ్రుణ్వతాం వాపి విష్ణోర్మాహాత్య ముత్తమమ్.**

విష్ణువుయొక్క ఈ ఉత్తమ మాహాత్యము (గీతాశాస్త్రము) చదువువారియొక్క, వినువారియొక్క పుణ్యమును అభివృద్ధి జేయునదియు, పాపమును హరింపజేయునదియు, ధన్యమైనదియు, దుఃఖమును లెస్సగ నశింపజేయునదియు అయియున్నది.

**4. అష్టాదశపురాణాని నవవ్యాకరణాని చ
నిర్మధ్య చతురో వేదాన్ మునినా భారతం కృతమ్.**

**5. భారతోదధి నిర్మధ్య గీతానిర్మధితస్యచ
సారముద్భృత్య కృష్ణేన అర్జునస్య ముఖే ధృతమ్.**

పదునెనిమిది పురాణములను, తొమ్మిది వ్యాకరణములను, నాలుగు వేదములను బాగుగ మధించి వ్యాసమునీంద్రుడు భారతమును రచించెను. అట్టి మహాభారతమును గూడ మధించి సారమగు గీతను దీసి శ్రీకృష్ణపరమాత్మ అద్దానిని అర్జునుని ముఖమందు ప్రవేశపెట్టెను.

**6. మలనిర్మోచనం పుంసాం గంగాస్నానం దినేదినే
సకృద్గీతామ్భుసి స్నానం సంసారమలమోచనమ్.**

ప్రతిదినము చేయు గంగాస్నానము (జలస్నానము) మనుజులకు శరీరమాలిన్యమును పోగొట్టుచున్నది. కాని గీతయను జలమందు ఒక్క పర్యాయము స్నానమాచరించినచో సంసారమాలిన్య మంతయు తుడిచిపెట్టుకొని పోవుచున్నది.

**7. గీతానామ సహస్రేణ స్తవరాజో వినిర్మితః
యస్య కుక్షౌ చ వర్తేత సోఽపి నారాయణః స్మృతః.**

గీత యొక్క సహస్రనామములచే నిర్మితమైన స్తవరాజమును ఎవడు మనంబున స్మరించునో అతడు సాక్షాత్ నారాయణ స్వరూపుడే యని చెప్పబడినది.

**8. సర్వవేదమయీ గీతా సర్వధర్మమయో మనుః
సర్వతీర్థమయీ గంగా సర్వదేవమయో హరిః.**

గీత సర్వవేదపరిపూర్ణరూపిణి. మనువు సర్వధర్మమయుడు. గంగ సర్వతీర్థపరిపూర్ణ. విష్ణువు సర్వదేవమయుడు.

**9. పాదంవాఽప్యర్థపాదంవా శ్లోకం శ్లోకార్థమేవవా
నిత్యం ధారయతే యస్తు సమోక్ష మధిగచ్ఛతి.**

గీతయొక్క ఒక్క శ్లోకమునుగాని, అర్థశ్లోకమునుగాని, ఒక్క పాదమునుగాని, పాదార్థమునుగాని నిరంతరము ఎవడు మనంబున ధారణచేయునో, అతడు మోక్షము నొందును.

10. కృష్ణవృక్ష సముద్భూతా గీతామృత హరీతకీ మానుషైః కిం న ఖాద్యేత కలౌ మలవిరేచినీ.

శ్రీకృష్ణమూర్తియను వృక్షమునుండి వెలువడినట్టి గీతయను అమృతమయమగు హరీతకీఫలమును (కరక్కాయను) జనులేల తినకున్నారు? దానిని తినినచో, అది కలిమలమునంతను శరీరమునండి బయటికి వెడలగొట్టివేయును.

11. గంగా గీతా తథా భిక్షుః కపిలాశ్వత్థసేవనమ్ వాసరం పద్మనాభస్య పావనం కిం కలౌయుగే.

కలియుగమున గంగానది, గీత, సాధుపుంగవుడు (భిక్షువు), కపిలగోవు, రావిచెట్టు - వీని సేవనము, విష్ణుభగవానుని పర్వదినములు (ఏకాదశి ఋన్నగునవి) - వీనిని మించిన పావనకరములగు వస్తువులు మరియేవి కలవు?

12. గీతా సుగీతా కర్తవ్యా కిమన్యైః శాస్త్ర విస్తరైః యా స్వయం పద్మనాభస్య ముఖపద్మాద్వినిస్సృతా.

గీతను లెస్సగా పరించవలెను. (శ్రవణ, మనన, నిదిధ్యాసనములను గావింపవలెను.) ఇతరములగు అనేక శాస్త్రములచే నేమి ప్రయోజనము? ఏలననగా, గీత స్వయముగ విష్ణుభగవానుని ముఖపద్మమునుండి బయల్పడలినది.

13. ఆపదం నరకం ఘోరం గీతాధ్యాయీ న పశ్యతి.

గీతాధ్యయనము చేయువాడు ఆపత్తులనుగాని, ఘోరమగు నరకమునుగాని యెన్నటికిని చూడకయే యుండును.

ఏకశ్లోకీ గీత

యత్ర యోగేశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః
తత్ర శ్రీర్విజయో భూతిర్భువా నీతిర్మతిర్మమ.

(భ.గీ. 18-78)

ఎచట యోగేశ్వరుడగు శ్రీకృష్ణమూర్తియు, ఎచట ధనుర్ధారియగు అర్జునుడును ఉందురో, అచ్చట లక్ష్మీ, విజయము, ఐశ్వర్యము, నీతి తప్పక ఉండునని నా నిశ్చయము.

(సంజయుడు)

గీతకుగల 18 పేర్లు

1. గీతా గంగాచ గాయత్రీ సీతా సత్యా సరస్వతీ
బ్రహ్మవిద్యా బ్రహ్మవల్లీ త్రిసంధ్యా ముక్తిగేహినీ.
2. అర్థమాత్రా చిదానందా భవఘ్నీ భ్రాన్తినాశినీ
వేదత్రయీ పరాఽనంతా తత్వార్థజ్ఞానమంజరీ.
3. ఇత్యేతాని జపేన్నిత్యం నరో నిశ్చలమానసః
జ్ఞానసిద్ధిం లభేచ్ఛీష్రుం తథాఽన్తే పరమం పదమ్.

గీతకు ఈ క్రింది పేర్లు కలవు :-

- | | | |
|-------------------|---------------------|-------------------------|
| (1) గీత | (2) గంగ | (3) గాయత్రీ |
| (4) సీత | (5) సత్య | (6) సరస్వతి |
| (7) బ్రహ్మవిద్య | (8) బ్రహ్మవల్లీ | (9) త్రిసంధ్య |
| (10) ముక్తిగేహినీ | (11) అర్థమాత్ర | (12) చిదానంద |
| (13) భవఘ్నీ | (14) భ్రాన్తినాశినీ | (15) వేదత్రయి |
| (16) పర | (17) అనంత | (18) తత్వార్థజ్ఞానమంజరి |

ఈ పదునెనిమిది గీతానామములను ఎవడు నిశ్చలచిత్తుడై సదాజపించు చుండునో అతనికి శీఘ్రముగ జ్ఞానసిద్ధియు, తుదకు పరమాత్మ పదప్రాప్తియు లభించును.

గీతా శ్లోక సంఖ్య

మహాభారతమునందు భీష్మపర్వములో గీత సంపూర్తి అయినపిదప గీతాశ్లోకసంఖ్యను గురించి శ్రీవేదవ్యాసు లిట్లు తెలిపిరి -

**శ్లో॥ షట్పతాని సవింశాని శ్లోకానాం ప్రాహ కేశవః
అర్జునః సప్తపంచాశత్ సప్తషష్ఠిం చ సంజయః
ధృతరాష్ట్రః శ్లోక మేకం గీతాయా మానముచ్యతే**

(భారతము - భీష్మపర్వము 43వ అధ్యాయము 4 వ శ్లోకము)

తా॥ గీతయందు శ్రీకృష్ణమూర్తి 620 శ్లోకములను, అర్జునుడు 57 శ్లోకములను, సంజయుడు 67 శ్లోకములను ధృతరాష్ట్రుడు 1 శ్లోకమును చెప్పిరి. (మొత్తము 745 శ్లోకములు). కాని ఇప్పుడు లోకమున వాడుకలోనున్న గీతయందు శ్రీకృష్ణుడు చెప్పినని 574 శ్లోకములుగను, అర్జునుడు చెప్పినని 84 శ్లోకములుగను, సంజయుడు చెప్పినని 41 శ్లోకములుగను, ధృతరాష్ట్రుడు చెప్పినది 1 శ్లోకముగను కలదు (మొత్తము 700 శ్లోక). అనగా భారతమందు గీతాశ్లోకసంఖ్య మొత్తము 745 అని తెలుపబడగా ఇప్పటి గీతలలో 700 శ్లోకములు మాత్రమే లభించుచున్నవి. కొన్ని ప్రతులలో 13వ అధ్యాయ ప్రారంభమున 'ప్రకృతిం పురుషంచైవ' అను అర్జునుని ప్రశ్నరూపమగు శ్లోకము కలదు. దానితో చేర్చిన మొత్తము 701 శ్లోకములగును. తక్కిన 44 శ్లోకములు ఏమైనవాయని పరిశోధించినవారు చాల అరుదుగానుండిరి. రాజస్థాన్ లోని కథియవాడ్ ప్రాంతమున కొందరు విద్వాంసులు గీతా తాళపత్రములను లెస్సగ పరిశోధించి, తుట్టతుదకు బోజ (భూర్జర) పత్రములపై లిఖింపబడియున్న 755 శ్లోకములుగల ఒకానొక గీతాప్రతిని కనుగొనిరట. కాని అదియు భారతోక్త సంఖ్యకు సరిపోవుటలేదు. ఏది యెట్లున్నను భారతోక్త ప్రమాణమును బట్టి 44 అద్భుత గీతాశ్లోకములు కాలగర్భములో నెచ్చటనో విలీనములై పోయినవని స్పష్టమగుచున్నది. దీని విషయమై శాస్త్రజ్ఞులు తీవ్రమగు పరిశోధన సలుపుట అవశ్యకమైయున్నది.

❀ గీత - ఉపనిషత్సారము ❀

ఉపనిషత్తులను గోవులయొక్క క్షీరమే భగవద్గీత. నిగూఢములగు ఉపనిషత్పిడ్డాంతములను సర్వజనులకును సులభముగ బోధపడులాగున గీత ప్రవచించినది. కావున ఉపనిషత్తులకును, గీతకును పెక్కుచోట్ల సామ్యము కలదు. అట్టి సందర్భములు కొన్ని ఈ క్రింద నిరూపింపబడుచున్నవి -

1. శిష్యుడు గురువుదగ్గఱకు సందేహనివృత్తికొఱకై వెళ్ళి భక్తిపూర్వకముగ ఆతనిని ప్రశ్నించును - ఉపనిషత్తు:-

1. తద్విజ్ఞానార్థం స గురు మేవాభిగచ్ఛేత్ సమిత్యాణిః శ్రోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠమ్. తస్మై స విద్వానుపసన్నాయ సమ్యక్ ప్రశాంతచిత్తాయ శమాన్వితాయ యేనాక్షరం పురుషం వేదసత్యం ప్రోవాచ తాం తత్త్వతో బ్రహ్మవిద్యామ్.

(ముండక 1-2-12, 13)

2. శౌనకోఽజ్ఞరసం విధివదుపసన్నః పప్రచ్ఛ (ముం 1-3)
3. భృగుర్వైవారుణిః వరుణం పితర ముపససార (తై- భృవ 1)
4. అధీహి భగవన్ ఇతిహోపససాద సనత్కుమారం నారదః (ఛాం 7-1)

గీత :-

కార్పణ్యదోషోపహతః (భ. గీ. 2-7)

II. బ్రహ్మవిద్య శోకమోహములను తొలగించును -

ఉపనిషత్తు :-

- (1) తత్ర కో మోహః కఃశోక ఏకత్వ మనుపశ్యతః (ఈ. 7)
- (2) తరతి శోకమాత్మవిత్ (ఛాం 7-3)
- (3) అభయం వై జనక ప్రాప్తోఽసి (బృ. 4-2-4)

గీత :-

- (1) మోహోఽయం విగతో మమ. (భ. గీ. 11-1)
- (2) నష్టోమోహః. (భ. గీ. 18-73)

III యజ్ఞదాన తపోరూపకర్మలు చిత్తమును శుద్ధపఱచి జ్ఞానోత్పత్తికి సహాయపడును. కావున వానిని ప్రారంభములో ముముక్షువు తప్పక ఆచరించవలెను.

ఉపనిషత్తు :-

- (1) తదేతం వేదానువచనేన బ్రాహ్మణా వివిదిషన్తి యజ్ఞేన దానేన తపసాఽనాశకేన ఏతమేవ విదిత్వా ముని ర్భవతి (బృ. 4-4-22)

గీత :-

- (1) నకర్మణా మనారమాన్నైష్కర్మ్యం...
- (2) యజ్ఞోదానం తప్తశ్చైవ...
- (3) సన్నాసస్తు మహాబాహో దుఃఖ మాప్తు మయోగతః
- (4) స్వకర్మణా తమభ్యర్చ్య

IV. జ్ఞానముచే అజ్ఞానము నశించి మోక్షము కలుగును -

ఉపనిషత్తు :-

- (1) తమేవం విద్వానమృత ఇహభవతి నాన్యః పన్థా విద్యతేఽయనాయ (వా. ఉ)
- (2) తమేవ విదిత్వాతిమృత్యు మేతి నాన్యఃపన్థా విద్యతేఽయనాయ (శ్వే. 3-8)
- (3) స యో హ వై తత్పరమం బ్రహ్మ వేద బ్రహ్మైవభవతి (ముం. 3-2-6)
- (4) యదా చర్మవదాకాశం వేష్టయిష్యన్తి మానవాః
తదా దేవ మవిజ్ఞాయ దుఃఖస్యాన్తో భవిష్యతి (శ్వే. 6-20)
- (5) జ్ఞాత్వా దేవం ముచ్యతే సర్వపాశైః (శ్వే. 2-15)
- (6) జ్ఞాత్వా శివం శాన్తి మత్సన్తమేతి (శ్వే. 4-14)
- (7) నిచాయ్య తం మృత్యుముఖా త్రముచ్యతే (కా)

గీత :-

- (1) జ్ఞానేన తు తదజ్ఞానం
- (2) యజ్ఞాత్వా న పునర్మోహం
- (3) జ్ఞాత్వా మాం శాంతి మృచ్ఛతి.
- (4) జ్ఞానం లబ్ధ్వా పరాం శాంతిం

V. మోక్షము నిత్యము :-

ఉపనిషత్తు

1. న స పునరావర్తతే

(ఛాం)

గీత :-

- (1) మా ముపేత్య పునర్జన్మ
- (2) యథ్గత్వా న నివర్తనే

VI. సకామకర్మ నింద్యమైనది :-

ఉపనిషత్తు :-

- (1) ప్లవాహ్యేతే అదృథా యజ్ఞరూపా
- (2) జంఘన్యమానాః పరియన్తి మూఢా ...

(ముం. 1-2-7)

(ముం. 1-2-8)

గీత :-

- (1) యామిమాం పుష్పితాం వాచం

VII. స్వర్గమునుండి పునరావృత్తి కలుగును :-

ఉపనిషత్తు :-

- (1) నాకస్యపృష్ఠే తే సుకృతేఽనుభూత్వా ఇమం లోకం హీనతరం వా విశన్తి

(ముం. 1-2-10)

గీత :-

- (1) త్రైవిద్యా మాం సోమపాః
- (2) తే తం భుక్త్వా స్వర్గలోకం విశాలం

VIII. జ్ఞానముచే హృదయగ్రంథిభేదనము, సంశయనివృత్తి, కర్మక్షయము కలుగును.

ఉపనిషత్తు :-

- (1) భిద్యతే హృదయగ్రస్థిః.....

(ముం 2-2-8)

గీత :-

- (1) యథైథాంసి సమిద్ధోఽగ్నిః

IX. జ్ఞానముచే సర్వపాపనివృత్తి సంభవించును -

ఉపనిషత్తు :-

- (1) సర్వే పాప్మానోఽత్ నివర్తనే
- (2) తం విదిత్వా నలిప్యతే కర్మణా పాపకేన

(ఛాం. 8-4-2)

(బృ. 4-4-22)

గీత :-

(1) అపి చేదసి పాపేభ్యః సర్వేభ్యః

X. ప్రణవోపాసన - ముండక, ప్రశ్న, కఠ, తైత్తిరీయ, ఛాందోగ్యాద్యుపనిషత్తులలో ప్రణవోపాసన చెప్పబడినది. అట్లే గీతలోకూడ పేర్కొనబడినది.

గీత :-

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ

XI. జ్ఞానఫలమున సమస్త సత్కర్మలయొక్క ఫలము అంతర్భూతము -

ఉపనిషత్తు :-

సర్వం తదభిసమేతి యత్కించ ప్రజాః సాధుః కుర్వన్తి యస్తద్వేద యత్సవేద (ఛాం. 4-2-4)

గీత :-

(1) యావానర్థ ఉదపానే

(2) సర్వం కర్మాఖిలం పార్థ

(3) వేదేషు యజ్ఞేషు తపఃసుచైవ

XII. జ్ఞానసిద్ధికి, మోక్షప్రాప్తికి కామాదుల త్యాగ మవసరము.

ఉపనిషత్తు :-

(1) యదాసర్వే ప్రముచ్యంతే కామాయేఽస్య హృది స్థితాః

గీత :-

(1) ప్రజహాతి యదా కామాన్ ...

గీతలోని సాక్షాత్ ఉపనిషద్వాక్యములు

గీతలో కొన్నిచోట్ల ఉపనిషద్వాక్యములు ఉన్నవి ఉన్నట్లుగనే పేర్కొనబడినవి. అవి యేవియనిన -

- (1) న జాయతే మ్రియతే వా కదాచిత్ (2-20)
- (2) ఉభౌ తౌ న విజానీతో నాయం హన్తి న హన్యతే (2-19)
- (3) ఆశ్చర్యవత్పశ్యతి (2-29)
- (4) యదక్షరం వేదవిదో వదన్తి ... (8-11)
- (5) సర్వతః పాణిపాదం తత్ (13-14)
- (6) సర్వేన్ద్రియగుణాభాసం (13-15)
- (7) దూరస్థం చాన్తికే చ తత్ (13-16)
- (8) ఊర్ధ్వమూలమధఃశాఖమ్ (15-1)

గీతామహిమ

(వైష్ణవీయతంత్రసారమునుండి)

1. శౌనక ఉవాచ:- గీతాయాశ్చైవ మాహాత్యం యథావత్పూత మే వద
పురా నారాయణక్షేత్రే వ్యాసేన మునినోదితమ్.

శౌనకుడు: ఓ సూతమునీంద్రా! పూర్వ మొకానొకపుడు నారాయణక్షేత్రమున శ్రీ వ్యాసమునీంద్రుడు చెప్పిన గీతామహిమను ఉన్నది ఉన్నట్లుగా నాకు చెప్పుడు.

2. సూతఉవాచ:- భద్రం భగవతా పృష్టం యద్ధి గుప్తతమం పరమ్
శక్యతే కేన తద్వక్తుం గీతామాహాత్య ముత్తమమ్.

సూతుడు:- శౌనకా! నీవు మంగళకరమైన ప్రశ్న నడిగితివి. కాని, అతిగోప్యమైన సర్వోత్తమమైనట్టి గీతామహిమను సంపూర్ణముగ ఎవరు వర్ణించి చెప్పగలరు?

3. కృష్ణో జానాతి వై సమ్యక్ కించిత్కున్తీసుతః ఫలమ్

వ్యాసోవా వ్యాసపుత్రోవా యాజ్ఞవల్క్యోఽథ మైథిలః.

గీతయొక్క మహిమను పూర్తిగ తెలిసినవాడు శ్రీకృష్ణుడొక్కడే. అర్జునునకు దానిని గుఱించి ఒకింతమాత్రము తెలియును. అట్లే వ్యాసులుగాని, శుకులుగాని, యాజ్ఞవల్క్యుడుగాని, జనకుడుగాని, కొంత కొంత తెలిసికొనియున్నారు.

4. అన్యే శ్రవణతః శ్రుత్వా లేశం సంకీర్తయన్తి చ

తస్మాత్కించద్వదామ్యత్ర వ్యాసస్యాస్యాన్మయా శ్రుతమ్.

ఇక తక్కినవారు కర్ణాకర్ణిగ విని ఆ గీతయొక్క మహిమను లేశమాత్రము వర్ణింపగలుగుచున్నారు. ఈ ప్రకారముగ వ్యాసుల ముఖతః నేను వినినదాని నొకింత ఇచట చెప్పుచున్నాను వినుము.

5. సర్వోపనిషదో గావో దోగ్ధా గోపాలనన్దనః

పార్థో వత్సః సుధీర్ఘోక్తా దుగ్ధం గీతామృతం మహత్.

ఉపనిషత్తులన్నియు ఆవులు; శ్రీకృష్ణమూర్తి పాలుపితుకువాడు; అర్జునుడు దూడ; మహత్తరమగు గీతామృతమే పాలు; సద్బుద్ధికలవాడే ఆ పాలను త్రాగువాడు.

6. సారథ్య మర్జునస్యాదౌ కుర్వన్ గీతామృతం దదౌ

లోకత్రయోపకారాయ తస్మై కృష్ణాత్మనే నమః.

ఏ మహనీయుడు పూర్వము అర్జునునకు రథసారథ్యము చేయుచునుగూడ ముల్లోకములకు మహోపకారముచేయు నిమిత్తము అతనికి గీతామృతము నొసంగెనో, అట్టి శ్రీకృష్ణపరమాత్మకు నమస్కారము.

7. సంసార సాగరం ఘోరం తర్తు మిచ్ఛతి యో నరః

గీతానావం సమాసాద్య పారం యాతి సుఖేన సః.

ఘోరమగు సంసార సముద్రమును దాటదలంచు మానవుడు భగవద్గీతయను నౌకను బడసినచో, సులభముగ అవలి యొడ్డును చేరగలడు.

8. గీతాజ్ఞానం శ్రుతం నైవ సదైవాభ్యాసయోగతః

మోక్షమిచ్ఛతి మూఢాత్మా యాతి బాలక హాస్యతామ్.

ఎవడు నిరంతరాభ్యాసముచే గీతాజ్ఞానమును అనుభూత మొనర్చుకొనక, మోక్షమును మాత్రము కోరుచుండునో, అట్టి మూఢుడు బాలురకుకూడ పరిహాసపాత్రుడేయగును.

9. యే శృణ్వన్తి పఠన్త్యేవ గీతాశాస్త్ర మహర్షిశమ్

న త్వై మానుషా జ్ఞేయా దేవరూపా న సంశయః.

ఎవరు గీతాశాస్త్రమును అహర్నిశము శ్రవణము చేయుచు, పఠించుచూ నుందురో, అట్టివారిని మానవులుగ తలంపరాదు, వారు నిస్సంశయముగ దేవరూపులే యగుదురు.

10. గీతాజ్ఞానేన సంబోధం కృష్ణః ప్రాహార్జునాయ వై

భక్తితత్త్వం పరం తత్ర సగుణం చాథ నిర్గుణమ్.

శ్రీకృష్ణమూర్తి అర్జునునకు గీతాప్రబోధముద్వారా సమ్యక్ జ్ఞానమును, ఉత్కృష్టమగు భక్తితత్త్వమును, అందును సగుణ నిర్గుణ స్వరూపముల రెండింటిని లెస్సగ నుపదేశించెను.

11. సోపానాష్టాదశైరేవ భుక్తి ముక్తి సముచ్చితైః

క్రమశః చిత్తశుద్ధిః స్యా త్రైమ భక్త్యాది కర్మసు.

భుక్తి, ముక్తిదాయకములగు ఉపదేశములతో గూడి సమున్నతములైనట్టి పదునెనిమిది అధ్యాయములను సోపానముల ద్వారా ప్రేమ, భక్త్యాది సహిత కర్మలందు ప్రవేశింప, క్రమముగ జీవునకు చిత్తశుద్ధి కలుగగలదు.

12. సాధు గీతామ్భసి స్నానం సంసారమలనాశనమ్

శ్రద్ధాహీనస్య తత్కార్యం హస్తిస్నానం వృథైవ తత్.

గీతయను జలమందు స్నానము చేయుట చాల యుత్తమము. ఏలననిన, అయ్యది సంసార మాలిన్యమును నశింపజేయ గలదు. కాని శ్రద్ధారహితునకు అక్కార్యము గజస్నానము* వలె వ్యర్థమేయగును.

13. గీతాయాశ్చ న జానాతి పఠనం నైవ పాఠనమ్

స ఏవ మానుషే లోకే మోఘకర్మకరో భవేత్.

గీతను పఠించుట, ఇతరులచే పఠింపజేయుట అనునవి తెలియనివాడీ మానవలోకమున వ్యర్థకార్యము లాచరించువాడే యగును.

* గజస్నానము - ఏనుగునకు స్నానముచేయించి వదలినచో వెంటనే అది దుమ్మును నెత్తిన చల్లుకొనును. కావున స్నానఫలితము దానికి లభించదు.

14. యస్మాద్గీతాం న జానాతి నాథమస్తత్పరో జనః

ధిక్తస్య మానుషం దేహం విజ్ఞానం కులశీలతామ్.

గీతను తెలిసికొననివానికంటే అధముడు మఱియొక డుండబోడు. అట్టివాని మానవశరీరమునకు, విజ్ఞానమునకు, కులశీలములకు ధిక్కారమగుగాక!

15. గీతార్థం న విజానాతి నాథమస్తత్పరో జనః

ధిగ్భరీరం శుభం శీలం విభవం తద్గృహశ్రమమ్.

గీతార్థమును తెలిసికొనని వానికంటే అల్పుడగువాడు మఱియొక డుండబోడు. అట్టివాని సుందరశరీరమునకు, శీలమునకు, వైభవమునకు, గృహస్థాశ్రమమునకు ధిక్కారమగుగాక!

16. గీతాశాస్త్రం న జానాతి నాథమస్తత్పరో జనః

ధిక్ ప్రారబ్ధం ప్రతిష్ఠాం చ పూజాం మానం మహత్తమమ్.

గీతాశాస్త్రమును ఎఱుగనివానికంటే నీచుడగు మనుజుడు మఱియొక డుండబోడు. అట్టివాని ప్రారబ్ధమునకు ప్రతిష్ఠకు, పూజకు, సన్మానమునకు ధిక్కారమగుగాక!

17. గీతాశాస్త్రే మతిర్నాస్తి సర్వం తన్నిష్ఠులం జగుః

ధిక్ తస్య జ్ఞానదాతారం వ్రతం నిష్ఠాం తపో యశః.

గీతాశాస్త్రమున బుద్ధి ప్రీతిగొననివానికి పైనదెల్పిన సమస్తము నిష్ఠులమేయని చెప్పబడినది. గీతా ధర్మమునకు విరుద్ధముగ బోధించువానియొక్క వ్రతమునకు, నిష్ఠకు, తపస్సుకు, కీర్తికి ధిక్కారమగుగాక!

18. గీతార్థ పఠనం నాస్తి నాథమస్తత్పరో జనః

గీతాగీతం న యజ్ఞానం తద్విద్యాసురసమ్భవమ్.

గీతార్థమును పఠింపనివానికంటే అధముడగు మనుజుడు వేఱొక డుండబోడు. గీతకు సమ్మతముకాని జ్ఞానము ఆసురీప్రకృతి కలవారి బుద్ధినుండి జనించినదేయగును.

19. తన్మోఘం ధర్మరహితం వేదవేదాంతగర్భితమ్

తస్మాద్ధర్మమయీ గీతా సర్వజ్ఞానప్రయోజికా

సర్వశాస్త్రసారభూతా విశుద్ధా సా విశిష్యతే.

గీతావిరుద్ధమగు జ్ఞానము వేదవేదాంతములచే గర్భితమున్ను, ధర్మరహితమున్ను, వ్యర్థమునగును. కాబట్టి ధర్మమయమై, సమస్త జ్ఞానమును బోధించునదై, సర్వశాస్త్రముల సారమై విశుద్ధమై యుండుట వలన గీత సర్వోత్తమముగ చెన్నొందుచున్నది.

20. యోఽధీతే విష్ణుపర్వాహే గీతాం శ్రీహరివాసరే

స్వపజ్ఞాగ్రచ్చల నిష్ఠజ్ఞాత్రుభిర్న స హీయతే.

విష్ణుపర్వదినములందు, లేక ఏకాదశీమున్నగు దివసములందు, గీత నెవడు అధ్యయనము చేయునో, అట్టివాడు నిద్రించుచున్నను, మేల్కొనియున్నను, నడచుచున్నను, కూర్చొనియున్నను, శత్రువులచే (లేక కామక్రోధాదులచే) ఎన్నడును పరాభవమును బొందకయే యుండును.

21. సాలగ్రామశిలాయాం వా దేవాగారే శివాలయే

తీర్థే నద్యాం పరేద్ గీతాం సౌభాగ్యం లభతే ధ్రువమ్.

సాలగ్రామశిలయొద్దగాని, దేవాలయమునందుగాని, శివాలయమునందుగాని, తీర్థస్థానమందుగాని నదీతీరమునగాని గీత నెవడు పఠించునో, వానికి సౌభాగ్యము తప్పక లభించును.

22. దేవకీనందనః కృష్ణో గీతాపారేన తుష్యతి

యథా న వేదై ర్దానేన యజ్ఞతీర్థవ్రతాదిభిః.

దేవకీసుతుడగు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ గీతాపఠనముచే నెట్టి సంతుష్టిని బొందునో, అట్టి సంతుష్టిని వేదములచేగాని, దానముచేగాని, యజ్ఞతీర్థవ్రతాదులచేగాని బొందకుండును.

23. గీతాధీతా చ యేనాపి భక్తిభావేన చోత్తమా

వేదశాస్త్రపురాణాని తేనాధీతాని సర్వశః.

ఉత్తమమగు ఈ గీతాశాస్త్రమును భక్తిభావముతో అధ్యయనము చేయువాడు సమస్త వేదములను, శాస్త్రములను, పురాణములను, అధ్యయనము చేసినట్లేయగును.

24. యోగిస్థానే సిద్ధపీఠే శిలాగ్రే సత్సభాసు చ

యజ్ఞే చ విష్ణుభక్తాగ్రే పఠన్ సిద్ధిం పరాం లభేత్.

యోగుల నివాసస్థానమందును, సిద్ధపీఠమందును, సాలగ్రామశిలయొద్దను, సత్పురుషులయొక్క గోష్ఠులందును, యజ్ఞములందును, విష్ణుభక్తుని యెదుటను గీతను చదువువాడు ఉత్తమసిద్ధినిబడయును.

25. గీతాపాఠం చ శ్రవణం యః కరోతి దినే దినే

క్రతవో వాజిమేధాద్యాః కృతాస్తేన సదక్షిణాః.

ఎవడు ప్రతిదినమున్ను గీతాపఠనమును, గీతాశ్రవణమును గావించుచుండునో, అట్టివాడు దక్షిణలతో గూడ పెక్కు అశ్వమేధయాగము లాచరించినవాడేయగును.

26. యః శృణోతి చ గీతార్థం కీర్తయత్యేవ యః పఠమ్

శ్రావయేచ్ఛ పరార్థం వై సప్రయాతి పరంపదమ్.

ఎవడు గీతార్థమును శ్రవణముచేయునో, మఱియు అద్దానిని ఇతరులకును వర్ణించి చెప్పునో, అందలి ఉత్తమ భావములను పరులకు వినిపించునో, అట్టివాడు పరమాత్మపదమును బొందును.

27. గీతాయాః పుస్తకం శుద్ధం యోఽర్చయత్యేవ సాదరాత్

విధినా భక్తిభావేన తస్య భార్యా ప్రియా భవేత్.

28. యశః సౌభాగ్య మారోగ్యం లభతే నాత్ర సంశయః

దయితానాం ప్రియో భూత్వా పరమం సుఖ మశ్నుతే.

పరిశుద్ధమగు గీతాగ్రంథమును ఎవడు ఆదరముతోను, భక్తిభావముతోను, విధిపూర్వకముగను ఇతరులకు సమర్పించునో, అట్టివాని భార్య అతనికి సదా అనుకూలవర్తినిగ నుండును. మఱియు అట్టి

గీతాపుస్తకదాత కీర్తి, సౌభాగ్యము, ఆరోగ్యమును తప్పక బడయును. తన ధర్మపత్ని మున్నగు వారికి ప్రియుడై పరమసుఖమును బొందుచుండును.

29. అభిచారోద్భవం దుఃఖం వరశాపాగతం చ యత్

నోపసర్పన్తి తత్రైవ యత్ర గీతార్చనం గృహే.

ఏ గృహమందు గీతాగ్రంథము పూజింపబడుచుండునో, అచ్చోట అభిచార* జనిత దుఃఖములుగాని, పెద్దల శాపములవలన కష్టములుగాని సమీపించనే సమీపించవు.

30. తాపత్రయోద్భవా పీడా నైవ వ్యాధి ర్భవే త్వచిత్

న శాపో నైవ పాపం చ దుర్గతి ర్నరకం న చ.

గీతాగ్రంథము పూజింపబడు గృహమందు తాపత్రయమువలన కలుగు బాధలుగాని, రోగములుగాని సంభవించుకుండును. మఱియు శాపముగాని, దుర్గతిగాని, నరకముగాని అగృహవాసులచే అనుభవింపబడకయే యుండును.

31. విస్ఫోటకాదయో దేహే న బాధన్తే కదాచన

లభేత్ కృష్ణపదే దాస్యం చావ్యభిచారిణీమ్.

గీతాభ్యాసనిరతునకు శరీరముపై బొబ్బలు, కురుపులు మున్నగునవి ఎన్నడును బాధింప కుండును. మఱియు నాతడు శ్రీకృష్ణమూర్తి యొక్క పాదకములములందు దాస్యవృత్తిని, అచంచల భక్తిని బడయును.

32. జాయతే సతతం సఖ్యం సర్వజీవగణైః సహ

ప్రారబ్ధం భుంజతో వాఽపి గీతాభ్యాసరతస్యచ.

33. సముక్తః ససుఖీ లోకే కర్మణా నోపలిప్యతే

మహాపాపాది పాపాని గీతాధ్యాయా కరోతిచేత్

న కించత్ స్పృశ్యతే తస్య నలినీదలమంభసా

గీతాభ్యాసతత్పరుడు ప్రారబ్ధమునభవించుచున్నను, సమస్త భూతకోట్లతో నిరంతరము సఖ్యము కల్గియుండును. మఱియు నతడు ముక్తుడును సుఖవంతుడునగును. కర్మలచే అంటబడకయే యుండును. తామరాకును నీరంటనట్లు మహాపాపాదు లతనిని అంటనేరవు.

34. అనాచారోద్భవం పాప మావాచ్యాదికృతం చ యత్

అభక్త్యభక్షజం దోష మస్పృశ్యస్పర్శజం తథా.

35. జ్ఞానాజ్ఞానకృతం నిత్య మిన్ద్రియైర్జనితం చ యత్

తత్సర్వం నాశమాయాతి గీతాపారేన తత్క్షణాత్.

అనాచారము, దుర్బాషణము, అభక్త్యసేవనము (భక్తింపరానివానిని భక్తించుట), స్పృశింపరాని వానిని స్పృశించుట, తెలిసిగాని, తెలియకగాని చేయబడునవియు, ఇంద్రియములద్వారా ప్రతినిత్యము సంభవించునవియునగు పాపము లేవికలవో అవియన్నియు గీతాపఠనముచే తత్క్షణమే నశించిపోవును.

* అభిచారము:- శత్రువుద్వారా చేయబడు మారణసంబంధమైన ఉచ్చాటనాదులు.

**36. సర్వత్ర ప్రతిభోక్తా చ ప్రతిగృహ్యా చ సర్వశః
గీతాపాఠం ప్రకుర్వాణో న లిప్యేత కదాచన.**

అన్నిచోట్ల భోజనము చేయువాడును, అందఱినుండి దానమును గ్రహించువాడును, గీతాపఠనము చేయుచో, ఆ యా పాపములచే నెన్నడును అంటబడకయేయుండును.

**37. రత్నపూర్ణాం మహీం సర్వాం ప్రతిగృహ్యవిధానతః
గీతాపాఠేన చైకేన శుద్ధ స్ఫటికవత్సదా.**

రత్నములచే పరిపూర్ణమైనట్టి భూమినంతను అవిధిపూర్వకముగ దానము స్వీకరించినప్పటికిని, గీతను ఒక్క పర్యాయము పఠనముచేసినచో మనుజుడు శుద్ధస్ఫటికవలె సదా నిర్మలుడుగనే భాసిల్లును.

**38. యస్యాంతఃకరణం నిత్యం గీతాయాం రమతే సదా
స సాగ్నికః సదా జాపీ క్రియావాన్ స చ పండితః.**

**39. దర్శనీయస్స ధనవాన్ స యోగీ జ్ఞానవానపి
స ఏవ యాజ్ఞికో యాజీ సర్వవేదార్థదర్శకః.**

ఎవని అంతఃకరణము నిత్యము గీత యందే ప్రీతిగొనుచుండునో ఆతడే అగ్నిహోత్రము కలవాడును, ఆతడే నిరంతరము జపము సల్పువాడును, ఆతడే కర్మనిష్ఠుడును, ఆతడే పండితుడునునగును. మఱియు నట్టి గీతాత్పరుడే దర్శింపదగినవాడును, ధనవంతుడును, యోగియు, జ్ఞానవంతుడును, యజ్ఞము సల్పువాడును, యజమానుడును, సంపూర్ణ వేదార్థము నెఱిగినవాడునగును.

**40. గీతాయాః పుస్తకం యత్ర నిత్యపాఠశ్చ వర్తతే
తత్ర సర్వాణి తీర్థాని ప్రయాగాదీని భూతలే.**

ఎచట గీతాగ్రంథము నిత్యము పఠింపబడుచుండునో, అచట ప్రయాగాది సమస్తతీర్థములున్న వచ్చి చేరును.

**41. నివసన్తి సదా దేహే దేహశేషేఽపి సర్వదా
సర్వే దేవాశ్చ ఋషయో యోగినో దేహరక్షకాః.**

గీతాపాఠకుని శరీరమున తీర్థములన్నియు సదా వసించుచుండును. దేహవియోగమైనప్పుడు కూడ అతని దేహశేషమున ఆ తీర్థములు వర్తించుచుండును. సమస్తదేవతలు, ఋషులు, యోగులు, ఆ గీతాధ్యాయి యొక్క శరీరమును సంరక్షించుచుందురు.

**42. గోపాలో బాలకృష్ణోఽపి నారద ధ్రువ పార్షదైః
సహాయో జాయతేశీఘ్రం యత్ర గీతా ప్రవర్తతే.**

ఎచట గీతాపఠనము జరుగుచుండునో అచట గోపాలుడగు బాలకృష్ణుడున్న నారద ధ్రువాది పార్షదులతో గూడ సహాయము నిమిత్తము శీఘ్రముగ వచ్చి చేరుదురు.

**43. యత్ర గీతా విచారశ్చ పఠనం పాఠనం తథా
మోదతే తత్ర భగవాన్ కృష్ణో రాధికయా సహ.**

ఎచట గీతయొక్క విచారణ, పఠనము, బోధనము జరుగుచుండునో, అచట భగవంతుడగు శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ రాధతో గూడ విజయము చేసి ఆనందపడుచుండును.

శ్రీ భగవానువాచ -

44. గీతా మే హృదయం పార్థ గీతా మే సార ముత్తమమ్
గీతా మే జ్ఞాన మత్యుగ్రం గీతా మే జ్ఞాన మవ్యయమ్.

శ్రీ భగవానుడు చెప్పెను -

ఓ అర్జునా! గీతయే నా హృదయము. గీతయే నాయొక్క ఉత్తమ తత్త్వము. గీతయే నాయొక్క తేజోవంతమైన, నాశరహితమైన జ్ఞానము.

45. గీతా మే చోత్తమం స్థానం గీతా మే పరమం పదమ్
గీతా మే పరమం గుహ్యం గీతా మే పరమో గురుః.

గీతయే నాయొక్క ఉత్తమస్థానము. గీతయే నాయొక్క శ్రేష్ఠమగు పదము. గీతయే నాయొక్క పరమరహస్యము. గీతయే నాయొక్క పరమగురువు.

46. గీతాశ్రయోఽహం తిష్ఠామి గీతా మే పరమం గృహమ్
గీతాజ్ఞానం సమాశ్రిత్య త్రీన్లోకాన్ పాలయామ్యహమ్.

నేను గీత నాశ్రయించుకొనియున్నాను. గీత నాయొక్క ఉత్తమ గృహము. గీతాజ్ఞానము నాశ్రయించియే నేను ముల్లోకములను పాలించుచున్నాను.

47. గీతా మే పరమా విద్యా బ్రహ్మరూపా న సంశయః
అర్థమాత్రా పరా నిత్యా స్వానిర్వాచ్యపదాత్మికా.

గీతయే నాయొక్క శ్రేష్ఠమగు విద్య. అది బ్రహ్మస్వరూపము. (ప్రణవము యొక్క నాలుగవ పాదమగు) అర్థమాత్ర రూపము. ఉత్కృష్టమైనది. నిత్యమైనది. అనిర్వచనీయమైన స్వరూపము గలది. ఇట ఏలాటి సంశయమున్ను లేదు.

48. గీతానామాని వక్ష్యామి గుహ్యాని శృణు పాణ్డవ
కీర్తనా త్సర్వపాపాని విలయం యాన్తి తత్క్షణాత్.

పాండుతనయుడవగు ఓ అర్జునా! నీ కిప్పుడు రహస్యములగు గీతానామములను చెప్పుచున్నాను వినుము. వాని నుచ్చరించుటచే సమస్తపాపములున్ను తత్క్షణమే నశించిపోగలవు.

49. గంగా గీతా చ గాయత్రీ సీతా సత్యా సరస్వతీ
బ్రహ్మవల్లీ బ్రహ్మవిద్యా త్రిసంధ్యా ముక్తిగేహినీ.

50. అర్థమాత్రా చిదానన్దా భవఘ్నీ భ్రాన్తినాశినీ
వేదత్రయీ పరాఽనన్తా తత్త్వార్థజ్ఞానమజ్ఞరీ.

51. ఇత్యేతాని జపేన్నిత్యం నరో నిశ్చలమానసః
జ్ఞానసిద్ధిం లభేన్నిత్యం తథాన్తే పరమం పదమ్.

“గంగ, గీత, గాయత్రీ, సీత, సరస్వతి, బ్రహ్మవల్లి, బ్రహ్మవిద్య, త్రిసంధ్య, ముక్తిగేహిని, అర్థమాత్ర, చిదానంద, భవఘ్ని, భ్రాంతినాశిని, వేదత్రయి, పర, అనంత, తత్త్వార్థ జ్ఞానమంజరి” - గీతయొక్క ఈ నామములను మనుజుడు నిశ్చలచిత్తుడై నిరంతరము జపించవలెను. దానిచే నతడు నిరంతర జ్ఞానసిద్ధిని బడసి తుదకు పరమాత్మపదమును బొందుచున్నాడు.

**52. పారేఽసమర్థః సంపూర్ణే తదర్థం పాఠ మాచరేత్
తదా గోదానజం పుణ్యం లభతే నాత్ర సంశయః.**

గీతను సంపూర్ణముగ చదువలేనివాడు అందు సగముభాగము చదువవలెను. అప్పుడు గోదానము వలన కలుగు ఫలిత మతనికి తప్పక లభించగలదు.

**53. త్రిభాగం పఠమానస్తు సోమయాగఫలం లభేత్
షడంశం జపమానస్తు గంగాస్నానఫలం లభేత్.**

గీతను మూడుభాగములు పఠించువానికి సోమయాగముయొక్క ఫలము లభించును. గీతయొక్క ఆఠవభాగము (3 అధ్యాయ) జపించువానికి గంగాస్నానఫలము దొరకును.

**54. తథాఽధ్యాయద్వయం నిత్యం పఠమానో నిరస్తరమ్
ఇంద్రలోక మవాప్నోతి కల్పమేకం వసేద్భువమ్.**

గీతను రెండధ్యాయములు నిత్యము పఠించువాడు ఇంద్రలోకమును బొంది, ఒక కల్పకాలము వఱకచట తప్పక వసించును.

**55. ఏక మధ్యాయకం నిత్యం పఠతే భక్తిసంయుతః
రుద్రలోక మవాప్నోతి గణోభూత్వా వసేచ్ఛిరమ్.**

నిత్యము ఒక్క అధ్యాయమును భక్తితో పఠించువాడు రుద్రలోకమును బొంది, అచట రుద్రగణమై చిఱకాలము వసించును.

**56. అధ్యాయార్థం చ పాదం వా నిత్యం యః పఠతే జనః
ప్రాప్నోతి రవిలోకం స మన్వన్తరసమాః శతమ్.**

అట్లే ప్రతిదినము గీత సగము అధ్యాయమునుగాని, లేక పాతిక అధ్యాయమునుగాని ఎవడు చదువునో అతడు నూఱు మన్వంతరముల కాలము సూర్యలోకమున నివసించును.

**57. గీతాయాః శ్లోకదశకం సప్త పంచ చతుష్టయమ్
త్రి ద్వ్యేక మేక మర్థం వా శ్లోకానాం యః పఠేన్నరః
చంద్రలోక మవాప్నోతి వర్షాణా మయుతం తథా.**

ఎవడు గీతలోని పది శ్లోకములనుగాని, లేక ఏడు శ్లోకములనుగాని లేక ఐదు, లేక నాలుగు, లేక మూడు, లేక ఒక్క శ్లోకమునుగాని లేక సగము శ్లోకమునుగాని నిత్యము పఠించునో అతడు పదివేల సంవత్సరములు చంద్రలోకమున నివసించును.

**58. గీతార్థ మేక పాదం చ శ్లోక మధ్యాయ మేవచ
స్మరన్త్యక్త్యా జనో దేహం ప్రయాతి పరమం పదమ్.**

గీతలోని ఒక్క అధ్యాయముయొక్కగాని, లేక ఒక్క శ్లోకముయొక్కగాని, లేక ఒక్క పాదముయొక్కగాని అర్థమును స్మరించుచు దేహమును త్యజించువాడు పరమాత్మపదమును బొందును.

59. గీతార్థ మపి పాఠం వా శృణుయా దన్తకాలతః

మహాపాతకయుక్తోఽపి ముక్తి భాగీ భవేజ్జనః.

ఎవడు అంత్యకాలమున గీతయొక్క మూలశ్లోకములనుగాని లేక అర్థమునుగాని శ్రవణము చేయునో, అతడు మహాపాపయుక్తుడైనప్పటికిని మోక్షభాగుడు కాగలడు.

60. గీతాపుస్తకసంయుక్తః ప్రాణాం స్త్యక్త్వా ప్రయాతి యః

స వైకుంఠ మవాప్నోతి విష్ణునా సహ మోదతే.

గీతాగ్రంథమును చేతబట్టుకొని ప్రాణములను వదలువాడు వైకుంఠమును బొంది, విష్ణువుతో గూడ ఆనంద మనుభవించుచుండును.

61. గీతాధ్యాయ సమాయుక్తో మృతోమానుషతాం వ్రజేత్

గీతాభ్యాసం పునః కృత్వా లభతే ముక్తి ముత్తమామ్.

గీతాధ్యాయనము చేయుచు మరణించువాడు తిరిగి శుద్ధమగు మానవజన్మను బడుయును. గీతాభ్యాసమును మరల మరల చేయువాడు ఉత్తమమగు మోక్షగతిని బొందును.

62. గీతేత్యుచ్చార సంయుక్తో మ్రియమాణో గతిం లభేత్

యద్యత్కర్మ చ సర్వత్ర గీతాపాఠ ప్రకీర్తితమ్

తత్తత్కర్మ చ నిర్దోషం భూత్వా పూర్ణత్వ మాప్నుయాత్.

‘గీత’ అను శబ్దమును ఉచ్చరించుచు మరణించువాడు సద్గతిని బడయును. గీతయొక్క పఠనము సంకీర్తనము గావించుచు ఏ యే కర్మ చేయుబడుచుండునో అది యంతయు దోషరహితమై పూర్ణత్వమును బొందుచుండును.

63. పితౄనుద్దిశ్య యః శ్రాద్ధే గీతాపాఠం కరోతి హి

సన్తుష్టాః పితర స్తస్య నిరయా ద్యాన్తి స్వర్గతిమ్.

శ్రాద్ధ కాలములో పితరుల నుద్దేశించి ఎవడు గీతను పఠించునో, అట్టివాని పితరులు సంతుష్టులై నరకమునుండి స్వర్గమునకేగుదురు.

64. గీతాపారేన సన్తుష్టాః పితరః శ్రాద్ధతర్పితాః

పితౄలోకం ప్రయాన్త్యేవ పుత్రాశీర్వాదతత్పరాః.

శ్రాద్ధమునందు తృప్తిగావింపబడిన పితరులు గీతాపఠనముచే సంతుష్టులై తమ కుమారులను ఆశీర్వదించి పితౄలోకమున కరుగుదురు.

65. గీతాపుస్తకదానం చ ధేనుపుచ్ఛసమన్వితమ్

కృత్వా చ తద్ధినే సమ్యక్ కృతార్థో జాయతే జనః.

అవుతోకతోగూడ గీతాపుస్తకమును చేతియందుగైకొని యథారీతి గోవును దానము చేయువాడు ఆ రోజే కృతార్థుడు కాగలడు.

66. పుస్తకం హేమసంయుక్తం గీతాయాః ప్రకరోతి యః

దత్వా విప్రాయ విదుషే జాయతే న పునర్భవమ్.

గీతాపుస్తకమును బంగారముతోగూడ విద్వాంసుడగు బ్రహ్మణునకు (బ్రహ్మనిష్ఠునకు) దానము చేయువాడు తిరిగి సంసారమున జన్మింపడు.

67. శతపుస్తకదానం చ గీతాయాః ప్రకరోతి యః

స యాతి బ్రహ్మసదనం పునరావృత్తి దుర్లభమ్.

గీతాపుస్తకములు నూజింటిని లెస్సగ దానముచేయువాడు పునరావృత్తిరహితమగు బ్రహ్మధామమును బొందును.

68. గీతాదానప్రభావేణ సప్తకల్పమితాః సమాః

విష్ణులోక మవాప్యాన్తే విష్ణునా సహ మోదతే.

గీతాదాన ప్రభావముచే మనుజుడు అంత్యమున విష్ణులోకమునుబొంది, అచట ఏడు కల్పముల వఱకు విష్ణువుతో గూడ ఆనందపూర్వకముగ వసించును.

69. సమ్యక్చుత్వా చ గీతార్థం పుస్తకం యః ప్రదాపయేత్

తస్మై ప్రీతః శ్రీభగవాన్ దదాతి మనసేష్పితమ్.

గీతార్థమును బాగుగ విని ఎవడు గీతాగ్రంథమును దానము చేయునో, అట్టివానియెడల భగవానుడు ప్రీతిగలిగి అతని యభీష్టము నెరవేర్చును.

70. దేహం మానుషమాశ్రిత్య చాతుర్వర్ణ్యేషు భారత

న శృణోతి న పఠతి గీతా మమృతరూపిణీమ్.

హస్తాత్త్యక్త్వాఽమృతం ప్రాప్తం స నరో విష మశ్నుతే.

మనుష్యుడైపుట్టియు, చాతుర్వర్ణ్యములందు జనించియు, అమృతరూపిణీయగు గీతను ఎవడు వినకుండునో, చదువకుండునో, అట్టివాడు చేతియందున్న పాయసమును పారవైచి విషమును భుజించువాడేయగును.

71. జనః సంసారదుఃఖార్తో గీతాజ్ఞానం సమాలభేత్

పీత్వా గీతామృతం లోకే లబ్ధ్వా భక్తిం సుఖీ భవేత్.

సంసారదుఃఖ సంతప్తుడగు మనుజుడు గీతాజ్ఞానమును పొందవలయును. ఈ ప్రకారముగా గీతామృతమును పానమొనర్చి భగవద్భక్తినిపొంది ఈ ప్రపంచమున సుఖియై మెలగవలయును.

72. గీతా మాశ్రిత్య బహవో భూభుజో జనకాదయః

నిర్ఘాత కల్మషా లోకే గతాస్తే పరమం పదమ్.

గీత నాశ్రయించి ఈ ప్రపంచమున జనకాది రాజశ్రేష్ఠు లెందరో పాపరహితులై ఉత్తమమగు కైవల్యపదమును బొందిరి.

73. గీతాసు న విశేషోఽస్తి జనేషాచ్ఛావచేషు చ

జ్ఞానేష్యేవ సమగ్రేషు సమా బ్రహ్మస్వరూపిణీ.

గీతాధ్యయన విషయమందు జనులలో చిన్న, పెద్ద అను తేడా ఏమియును లేదు. (దానికి అందఱును అధికారులే యగుదురు.) గీత జ్ఞానములన్నిటిలోను సమరూపమైనదియు, బ్రహ్మస్వరూపిణీయు అయియున్నది.

74. యోఽభిమానేన గర్వేణ గీతానిన్దాం కరోతి చ

స యాతి నరకం ఘోరం యావదాభూతసంప్లవమ్.

ఎవడు అభిమానముచేతను, గర్వముచేతను గీతను నిందించునో, అట్టివాడు ప్రళయకాలము వఱకును ఘోరమగు నరకమును అనుభవించును.

75. అహంకారేణ మూఢాత్మా గీతార్థం నైవ మన్యతే

కుంభీపాకేషు పచ్యేత యావత్కల్పక్షయో భవేత్.

ఏ మూఢుడు అహంకారవశమున గీతార్థమును ఆదరింపడో, అతడు కల్పక్షయమగువఱకును కుంభీపాకనరకములందు వసించి బాధ నొందుచుండును.

76. గీతార్థం వాచ్యమానో యో న శృణోతి సమీపతః

స సూకరభవాం యోని మనేకామధిగచ్ఛతి.

గీతార్థము చెప్పబడుచుండ సమీపముననే యుండియు ఎవడు వినకుండునో అట్టివాడు అనేక పర్యాయములు పందిజన్మ ఎత్తుచుండును.

77. చౌర్యం కృత్వాచ గీతాయాః పుస్తకం యః సమానయేత్

న తస్య సఫలం కించిత్ పఠనం చ వృథా భవేత్.

ఎవడు గీతాపుస్తకమును దొంగిలించి తెచ్చుకొనునో, అతనికి సాఫల్యము కలుగునేరదు. అట్టివాని గీతాపఠనము వ్యర్థమేయగును.

78. యః శ్రుత్వా నైవ గీతార్థం మోదతే పరమార్థతః

నైవ తస్య ఫలం లోకే ప్రమత్తస్య యథాశ్రమః.

ఎవడు గీతార్థమును వినియు పరమార్థముగ ప్రసన్నుడు కాకయుండునో, అతని శ్రవణమున కేమియు ఈ ప్రపంచమున ఫలితము లేకుండును. పిచ్చివాని చేష్టవలె అతనిది వ్యర్థపరిశ్రమమేయగును.

79. గీతాం శ్రుత్వా హిరణ్యం చ భోజ్యం పట్నాంబరం తథా

నివేదయేత్ ప్రదానార్థం ప్రీతయే పరమాత్మనః.

గీతను శ్రవణముచేసి పరమాత్మయొక్క ప్రీతికై పాఠకునకు బంగారము, ఉత్తమ భోజనము, శుభ్ర వస్త్రము దానము చేయవలయును.

**80. వాచకం పూజయే ద్భక్త్యా ద్రవ్య వస్త్రాద్యుపస్కరైః
అన్తేకై ర్భూషణా ప్రీత్యా తుష్యతాం భగవాన్ హరిః.**

‘భగవంతుడగు శ్రీహరి సంతోషించుగాక!’ అను నీ యుద్దేశ్యముతో గీతాపాఠకుని ద్రవ్య వస్త్రాది వివిధోపకరణములచే భక్తితో ప్రీతిపూర్వకముగ పూజింపవలెను.

సూత ఉవాచ :-

**81. మాహాత్మ్య మేతద్గీతాయాః కృష్ణప్రోక్తం పురాతనమ్
గీతాన్తే పఠతే యస్తు యథోక్త ఫలభాగ్భవేత్.**

సూతుడు చెప్పెను :-

శ్రీకృష్ణభగవానునిచే చెప్పబడిన పురాతనమగు ఈ గీతామహిమను (మాహాత్మ్యమును) ఎవడు గీతాపారాయణము అయినవెనుక చదువునో, అతడు పైన తెలుపబడిన ఫలితములను పొందును.

**82. గీతాయాః పఠనం కృత్వా మాహాత్మ్యం నైవ యః పఠేత్
వృథా ఫాఠఫలం తస్య శ్రమ ఏవ హ్యుదాహృతః.**

గీతను చదివియు మాహాత్మ్యమును ఎవడు చదువకయుండునో, అట్టివాని గీతాపఠనము యొక్క ఫలము వ్యర్థమేయనియు, అయ్యది శ్రమమాత్రమే యనియు చెప్పబడినది.

**83. ఏతన్మాహాత్మ్యసంయుక్తం గీతాపాఠం కరోతి యః
శ్రద్ధయా యః శృణోత్యేవ పఠమాం గతి మాప్నుయాత్.**

ఎవడు ఈ మాహాత్మ్యముతో గూడ గీతాపఠనము గావించునో, లేక శ్రద్ధతో వానిని వినునో అతడు ఉత్తమగతిని బొందును.

**84. శ్రుత్వా గీతా మర్థయుక్తాం మాహాత్మ్యం యః శృణోతి చ
తస్యపుణ్యఫలం లోకే భవే త్పుర్వసుఖావహమ్.**

గీతను అర్థముతోగూడ ఎవడు వినునో మఱియు అద్వానిమహిమను (మాహాత్మ్యమును) చక్కగ శ్రవణము చేయునో అట్టివాని పుణ్యఫలము ఈ లోకమున సర్వులకును సుఖమును గలుగజేయునదియే కాగలదు.



వక్ర్రాణి పంచ జానీహి పంచాధ్యాయా ననుక్రమాత్
దశాధ్యాయాః భుజా శ్చైక ముదరం ద్వే పదాంబుజే।
ఏవ మష్టాదశాధ్యాయా వాఙ్మయీ మూర్తి రీశ్వరీ
జానీహి జ్ఞానమాత్రేణ మహాపాతకనాశినీ॥

గీతాదేవికి మొదటి ఐదు అధ్యాయములు ఐదుతలలు, తక్కిన పది అధ్యాయములు పది హస్తములు, పదునాఱవ అధ్యాయము ఉదరము, చివరి రెండధ్యాయములు పాదములు, ఇవిధముగ పదునెనిమిది అధ్యాయములతో శోభించుచు మహాపాతకములను నశింపజేయునట్టి వాఙ్మయస్వరూపిణియై విలసిల్లు ఈశ్వరీమూర్తియగు గీతాదేవిని వివేకముతో తెలిసికొనుడు!

శుద్ధాం సనాతనీ మమ్నాం శోకమోహ విनाశినీమ్

కృష్ణస్వరూపిణీం గీతా మిష్టదేవీం భజామ్యహమ్.

నిర్మల సనాతన స్వరూపముగలదియు, శోకమోహములను నశింపజేయునదియు, సాక్షాత్ శ్రీ కృష్ణస్వరూపిణియునగు గీతయను ఇష్టదేవిని నేను భజించుచున్నాను.

గీతాపూజా విధానము

గీత ఒకానొక గ్రంథము కాదు. కేవల చైతన్యమూర్తి. సాక్షాత్ దేవి. కావున వ్యక్తికివలెనే గీతకున్ను అర్చన సలుపబడు చున్నది. ఆ పూజావిధానము ఈ క్రింద తెలుపబడినది. పవిత్రమగు ఏకాదశి దినమునగాని, కృష్ణాష్టమి మున్నగు పర్వదినములందుగాని, గీతాజయంతి (మార్గశిర శుద్ధ ఏకాదశి) సందర్భమునగాని, లేక మఱియే ఇతర పవిత్ర సమయమునందుగాని లేక ప్రతినిత్యముగాని ఈ గీతాపూజను గావింపవచ్చును. భగవంతునకు, భగవద్వాణికిని అవినాభావసంబంధము కలదు. కనుక గీతను పూజించినచో సాక్షాత్ పరమాత్మును పూజించినట్లేయగును. మఱియు భగవదారాధనచే లభించు ఫలితమున్ను లభించును. వాస్తవముగ గీతావాక్యములను అనుష్ఠించుటయే గీతయొక్క నిజమైనపూజ అయినప్పటికిని, ఈ బాహ్యపూజయు జనులకు అవశ్యకమే అయియున్నది. ఇక పూజావిధానము తెలుపబడుచున్నది.

ఓం గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణు ర్గురుర్దేవో మహేశ్వరః

గురస్సాక్షాత్పరబ్రహ్మ తస్మై శ్రీ గురువే నమః.

ఓం కృష్ణం కమలపత్రాక్షం పుణ్యశ్రవణ కీర్తనమ్

వాసుదేవం జగద్యోనిం నామి నారాయణం హరిమ్.

పై ప్రార్థనాశ్లోకములను పఠించి ఆ పిదప. ముమ్మారు ఓం కేశవాయ స్వాహా, ఓం నారాయణాయ స్వాహా, ఓం మాధవాయ స్వాహా, అని ఆచమనము చేయవలెను. గోవిందాయ నమః అని నీరు క్రింద విడువవలెను. విష్ణవే నమః, మధుసూదనాయ నమః, త్రివిక్రమాయ నమః, వామనాయ నమః, శ్రీధరాయ నమః, హృషీకేశాయ నమః, పద్మనాభాయ నమః, దామోదరాయ నమః, సంకర్షణాయ నమః, వాసుదేవాయ నమః, ప్రద్యుమ్నాయ నమః, అనిరుద్ధాయ నమః, పురుషోత్తమాయ నమః, అధోక్షజాయ నమః, నారసింహాయ నమః, అచ్యుతాయ నమః, జనార్దనాయ నమః, ఉపేంద్రాయ నమః, హరయే నమః, శ్రీకృష్ణాయ నమః.

(పిదప ఈ క్రింది మంత్రమును చెప్పుచు ప్రాణాయామము చేయవలెను.)

ఓం భూః ఓం భువః ఓం గంఠః సువః ఓం మహాః ఓం జనః ఓం తపః ఓం సత్యం ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి, ధియో యో నః ప్రచోదయాత్, ఓం ఆపో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువ స్సువరోమ్.

(తరువాత గంట వాయిచుచు ఈ క్రింది శ్లోకమును చెప్పవలెను.)

ఆగమార్థం తు దేవానాం గమనార్థం తు రక్షసామ్ కురు ఘంటారవం తత్ర దేవతాహ్వన లాంఛనమ్.

(పిమ్మట దీపమును వెలిగించి ఈ క్రింది సంకల్పము గావింపవలెను.)

శుభే శోభనే ముహూర్తే శ్రీమహావిష్ణోరాజ్జయా ప్రవర్తమానస్య అద్యబ్రహ్మణః ద్వితీయపరార్థే శ్వేతవరాహకల్పే వైవస్వతమన్వంతరే కలియుగే ప్రథమపాదే జంబూద్వీపే భరతవర్షే భరతఖండే మేరో ర్దక్షిణదిగ్భాగే శ్రీశైలస్య ఆగ్నేయ¹ ప్రదేశే, కృష్ణాకావేర్యో² ర్మధ్యప్రదేశే అస్మిన్ శోభనగృహే³ సమస్త దేవతా బ్రాహ్మణ హరిహర గురుచరణసన్నిధౌ, అస్మిన్వర్తమాన వ్యావహారిక చాన్ద్రమానేన... సంవత్సరే... అయనే.... ఋతౌ..... మాసే..... పక్షే..... తిథౌ..... వాసరే శుభనక్షత్ర శుభయోగ శుభకరణ ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ శ్రీమాన్ శ్రీమతః..... గోత్రోద్భవస్య... నామధేయస్య మమ ఉపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం సమస్తపాప నివృత్త్యర్థం సర్వదురితక్షయద్వారా పుణ్యఫలప్రాప్త్యర్థం ఆత్మశుద్ధ్యర్థం భూమండలే చరాచర ప్రాణికోటినాం క్షేమసిద్ధ్యర్థం భక్తి జ్ఞాన వైరాగ్య ఫలసిద్ధ్యర్థం మమ అభీష్టఫల సిద్ధ్యర్థం ప్రతిబంధరహిత బ్రహ్మసాక్షాత్కార జ్ఞానసిద్ధ్యర్థం శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం చ సంభవతా నియమేన సంభవద్భిర్ద్రవ్యైః సంభవద్భి రుపచారైశ్చ యావచ్ఛక్తి శ్రీగీతాదేవతా ముద్దిశ్య శ్రీగీతాదేవతా ప్రీత్యర్థం ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజామహం కరిష్యే -

అదౌ నిర్వఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాం కరిష్యే - తదంగకలశారాధనం కరిష్యే - కలశం గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య -

(పిమ్మట కలశమును గంధపుష్పాక్షతలతో నలంకరించి ఈ క్రింది మంత్రము నుచ్చరించుచు అందలి నీటిని ఆకుతో స్పృశించవలెను.)

గంగేచ యమునే కృష్ణే గోదావరి సరస్వతి

నర్మదే సింధుకావేరి జలేఽస్మిన్నన్నిధిం కురు.

అయాంతు శ్రీ మహాగణాధిపతి పూజార్థం మమ దురితక్షయ కారకాః, ఇతి కలశోదకేన పూజాద్రవ్యాణి సంప్రాక్త్య, దేవ మాత్రానం చ సంప్రాక్త్య

(తదుపరి ఆ కలశోదకమును పూజాద్రవ్యములపైనను, తన శిరస్సుపైనను చల్లుకొని శ్రీమహాగణాధిపతికి ధ్యానావాహనాద్యుపచారముల గావించి ఈ క్రింది మంత్రములచే పూజించవలెను.)

ఓం సుముఖాయ నమః, ఓం ఏకదంతాయ నమః, ఓం కపిలాయ నమః, ఓం గజకర్ణికాయ నమః, ఓం లంబోదరాయ నమః, ఓం వికటాయ నమః, ఓం విఘ్నరాజాయ నమః, ఓం గణాధిపాయ నమః, ఓం ధూమకేతవే నమః, ఓం గణాధ్యక్షాయ నమః, ఓం ఫాలచంద్రాయ నమః, ఓం గజాననాయ నమః, ఓం వక్రతుండాయ నమః, ఓం శూర్పకర్ణాయ నమః, ఓం హేరంబాయ నమః, ఓం స్కందపూర్వజాయ నమః, ఓం శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః షోడశనామపూజాం సమర్పయామి.

శ్రీమహాగణాధిపతిదేవతాభ్యో నమః అని మంత్రపుష్పాలనర్పించి నమస్కరించి ఆపైన ధూపదీపనైవేద్యహారతి - సర్వోపచార పూజాం సమర్పయామి - అనయా పూజయా భగవాన్ శ్రీ మహాగణపతిః సుప్రీతో స్సుప్రసన్నో వరదో భవతు.

1. కొన్నిచోట్ల 'ఈశాన్యప్రదేశే' ఇత్యాది విధముగ ఆయా దిశలను బట్టి చెప్పవలసియుండును.
2. కొన్నిచోట్ల 'కృష్ణాగోదావర్యో' ఇత్యాది విధముగ ఆయా నదులనుబట్టి చెప్పవలసి యుండును.
3. లేక, 'పుణ్యాశ్రమే'.

(పిమ్మట అక్షతలను, పుష్పములను గ్రహించి సంకల్పముచేసి ఈ క్రింది విధముగ చెప్పి వానిని నీటితో వదలవలెను.)

ఏవం గుణవిశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ శ్రీమద్గీతాదేవతా ముద్దిశ్య శ్రీమద్గీతాదేవతా ప్రీత్యర్థం
యావచ్ఛక్తి ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారవిధానేన శ్రీగీతాదేవతా పూజాం కరిష్యే.

(పిదప గీతాగ్రంథమును పసుపు, కుంకుమ, పుష్పములతో చక్కగ నలంకరించి అచట ఒక పీటపైపెట్టి, ఈ క్రిందివిధముగ పూజాక్రమమును గావించవలయును -)

అథ ప్రాణప్రతిష్ఠాపనం -

వక్రాణి పంచ జానీహి పంచాధ్యాయా ననుక్రమాత్
దశాధ్యాయాః భుజ్జైక ముత్తమం ద్వే పదాంబుజే
ఏవ మష్టాదశాధ్యాయీ వాఙ్మయీ మూర్తి రీశ్వరీ
జానీహి జ్ఞానమాత్రేణ మహాపాతకనాశినీ.

ఓం శ్రీగీతాయై నమః - ధ్యానం సమర్పయామి; సర్వతీర్థమయ్యై నమః- ఆవాహనం సమర్పయామి;
అక్షరాయై నమః - ఆసనం సమర్పయామి; మలనిర్మోచిన్యై నమః - పాద్యం సమర్పయామి; సత్యాయై నమః
- అర్ఘ్యం సమర్పయామి; విష్ణోర్వక్తాద్వినిః సృతాయై నమః - ఆచమనం సమర్పయామి; వంద్యాయై నమః
- పంచామృతస్నానం సమర్పయామి; అనంతరం శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి; విశ్వమంగళకారిణ్యై నమః
- వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి; సర్వశాస్త్రమయ్యై నమః - యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి; ఆభరణాని
ధారయామి; సర్వైశ్వర్యప్రదాయిన్యై నమః - శ్రీగంధం సమర్పయామి; భారతామృత సర్వస్వాయై నమః -
అక్షతాన్ సమర్పయామి; పుష్పైః పూజయామి -

(పిమ్మట అక్షతలుగాని, పుష్పములుగాని చేతగైకొని ఈ క్రింద తెలుపడిన మంత్రముల నుచ్చరించుచు
గీతాదేవిని పూజించవలయును.)

❀ శ్రీ గీతాష్టోత్తర శతనామావళి ❀

1. ఓం శ్రీ గీతాదేవ్యై నమః
2. ఓం విమలాయై నమః
3. ఓం సుఖదాయై నమః
4. ఓం మునిసంస్తుతాయై నమః
5. ఓం తత్త్వార్థబోధిన్యై నమః
6. ఓం సర్వలోకసంపూజ్యాయై నమః
7. ఓం శ్రీకృష్ణముఖనిస్సృతాయై నమః
8. ఓం పాపఘ్నాయై నమః
9. ఓం పుణ్యదాయై నమః
10. ఓం మహాదేవ్యై నమః
11. ఓం నిష్ప్రత్యూహచిదాత్మికాయై నమః
12. ఓం శోకమోహపహన్త్ర్యై నమః
13. ఓం మోక్షదాయై నమః
14. ఓం బ్రహ్మబోధిన్యై నమః
15. ఓం బ్రహ్మవిద్యాయై నమః
16. ఓం చిదానందాయై నమః
17. ఓం భవఘ్నాయై నమః
18. ఓం భయనాశిన్యై నమః
19. ఓం వేదత్రయాత్మికాయై నమః
20. ఓం అనంతాయై నమః
21. ఓం తత్త్వార్థజ్ఞానమజ్జర్యై నమః
22. ఓం వ్యాససంగ్రహితాయై నమః
23. ఓం పూతాయై నమః
24. ఓం సంసారమలమోచన్యై నమః
25. ఓం సర్వశాస్త్రమయ్యై నమః
26. ఓం మాత్రే నమః
27. ఓం సర్వతీర్థమయ్యై నమః
28. ఓం తత్త్వమస్యాది వాక్యోత్థబ్రహ్మ
తత్త్వవగాహిన్యై నమః
29. ఓం శాంతిప్రదాయై నమః
30. ఓం పరానందాయై నమః
31. ఓం బోధామృత తరంగిణ్యై నమః
32. ఓం విశ్వసంస్కృతి సముద్భూతాయై నమః
33. ఓం విశ్వధర్మ ప్రచారిణ్యై నమః
34. ఓం విశ్వైకరచనాయై నమః
35. ఓం రమణీయార్థ భాసితాయై నమః
36. ఓం రమ్యాయై నమః
37. ఓం విశ్వమానవ సంపూజ్యాయై నమః
38. ఓం విశ్వమంగళకారిణ్యై నమః
39. ఓం విశ్వసిద్ధాంతసమ్మాన్యై నమః
40. ఓం విశ్వసమ్మోహనాశిన్యై నమః
41. ఓం విశ్వస్వరూపిణ్యై నమః
42. ఓం విశ్వవన్ద్యాయై నమః
43. ఓం విశ్వతత్త్వప్రకాశిన్యై నమః
44. ఓం త్రిగుణాతీత తత్త్వార్థభాసిన్యై నమః
45. ఓం గ్రంథిభేదిన్యై నమః
46. ఓం లోకోత్తరగుణోపేతాయై నమః
47. ఓం లోకోచితమతాన్వితాయై నమః
48. ఓం లోకోద్ధరణ సంశీలాయై నమః
49. ఓం లోకామోద ప్రవర్ధితాయై నమః
50. ఓం నిహితాఖిల శాస్త్రార్థాయై నమః
51. ఓం శుభౌజః పదగుమ్భితాయై నమః
52. ఓం అనిర్వాచ్యాయై నమః
53. ఓం గంభీరాయై నమః
54. ఓం నిత్యాయై నమః
55. ఓం నిత్య సుఖప్రదాయై నమః
56. ఓం నైకవ్యాఖ్యాన సంభిన్నాయై నమః
57. ఓం నానాచార్య సమాదృతాయై నమః
58. ఓం స్వస్వానుకూల భావార్థశోభితాయై నమః
59. ఓం శాంతిదాన్తిదాయై నమః
60. ఓం నిత్యనూతన భావార్థదాయిన్యై నమః
61. ఓం లోకకామదాయై నమః
62. ఓం ప్రాచ్యపాశ్చాత్య ఖండాంతర్ని
వాసి జనమోదిన్యై నమః
63. ఓం అక్షరాయై నమః
64. ఓం అద్వేషిణ్యై నమః
65. ఓం సర్వకాల ధర్మప్రబోధిన్యై నమః
66. ఓం దైవసంపత్సుసంపన్నాయై నమః
67. ఓం అసురభావాది వర్జితాయై నమః
68. ఓం అష్టాదశ మహాయోగ భూషితాయై నమః

69. ఓం భ్రష్టతారిణ్యై నమః
 70. ఓం ప్రీశూద్ర సముద్ధరై నమః
 71. ఓం సమభావ విశ్భిన్యై నమః
 72. ఓం ఈర్ష్యాప్రసూత జాత్యాది
 దురహంకారఘాతిన్యై నమః
 73. ఓం చండాల ద్విజ శూద్రాది
 సర్వోద్ధరణతత్పరాయై నమః
 74. ఓం మాయాపనోద్దిన్యై నమః
 75. ఓం సత్యాయై నమః
 76. ఓం ద్వన్ద్వభేద వినాశిన్యై నమః
 77. ఓం అభేదభావ పీయూషవర్షిన్యై నమః
 78. ఓం జ్ఞానభాసిన్యై నమః
 79. ఓం త్యాగరూపాయై నమః
 80. ఓం అనవద్యాయై నమః
 81. ఓం విముక్త ఫలశాలిన్యై నమః
 82. ఓం యథాధికారి నిష్కామకర్మ ధ్యానాదిబోధిన్యై నమః
 83. ఓం భవమగ్న ప్రజానౌకాయై నమః
 84. ఓం బంధచ్ఛేద విచక్షణాయై నమః
 85. ఓం భగవద్భావ సంపూర్ణాయై నమః
 86. ఓం భవవారిధి కారిణ్యై నమః
 87. ఓం ఆధ్యాత్మిక మహాకాశ
 ..లసత్సేదామినీ సమాయై నమః
 88. ఓం నిష్కలాయై నమః
 89. ఓం నిర్మలాయై నమః
 90. ఓం శాంతాయై నమః
 91. ఓం సర్వతేజోమయ్యై నమః
 92. ఓం శుభాయై నమః
 93. ఓం తమోవిమూఢ లోకాన్ధకార
 నోదనచంద్రికాయై నమః
 94. ఓం శ్రుత్యంతగత తత్త్వార్థ బోధిన్యై నమః
 95. ఓం బోధభాసురాయై నమః
 96. ఓం బోధామృత పయశ్శుక్లాయై నమః
 97. ఓం పార్థవతృతరాన్వితాయై నమః
 98. ఓం దోర్భృకృష్ణాయై నమః
 99. ఓం గోరూపాయై నమః
 100. ఓం కామధేనవే నమః
 101. ఓం శుగన్ధికాయై నమః
 102. ఓం క్లిన్నపార్థ తమోహద్రై నమః
 103. ఓం క్షాత్రధర్మప్రవర్తకాయై నమః
 104. ఓం కర్తవ్యచ్యుత ధీమూఢ జన
 సత్పథదర్శికాయై నమః
 105. ఓం సర్వసన్న్యాస సంలక్ష్యాయై నమః
 106. ఓం పూర్ణబ్రహ్మప్రబోధిన్యై నమః
 107. ఓం కలి సన్తస్తసమ్మూఢ లోకత్రాణ
 చణాయై నమః
 108. ఓం పరాయై నమః

హరిః ఓం తత్ సత్

ఓం ఇతి శ్రీభగవద్గీతాష్టోత్తర శతనామావళీస్తోత్ర పుష్పాంజలి పూజాం సమర్పయామి. ఓం అష్టాదశాధ్యాయిన్యై నమః - నానావిధ పరిమళపత్ర పుష్పాణి సమర్పయామి; ఓం భవద్వేషిన్యై నమః - ధూప మాఘ్రూపయామి; ఓం సర్వోపనిషత్సారరూపిన్యై నమః - దీపం దర్శయామి; ఓం అద్వైతామృతవర్షిన్యై నమః - నైవేద్యం సమర్పయామి; మధ్యేమధ్యే పానీయం సమర్పయామి; ఉత్తరాపోశనం సమర్పయామి; ఓం వ్యాసేన గ్రథితాయై నమః - తాంబూలం సమర్పయామి; ఓం భారత పంకజ స్వరూపాయై నమః - కర్పూరనీరాజనం దర్శయామి; ఓం భయశోకాది వర్జితాయై నమః - మంత్రపుష్పం సమర్పయామి; ఓం లోకత్రయోపకారిణ్యై నమః - ప్రదక్షిణం సమర్పయామి; ఓం సర్వజ్ఞానమయ్యై నమః - సర్వోపచార పూజాం సమర్పయామి. అనయా ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజయా భగవతీ శ్రీగీతా దేవతా సుప్రీతా సుప్రసన్నా వరదా భవతు.

ఇతి శ్రీగీతాదేవిపూజా సమాప్తా

(గీతాదేవిపూజా సందర్భమున శ్రీకృష్ణభగవానుని స్మరించుటయు, సేవించుటయు, సమయోచితముగ నుండును. అంతియే కాదు, అట్లు చేయుట ముముక్షువుల కర్తవ్యము కూడను. కాబట్టి భక్తజనోపయోగము నిమిత్తము. శ్రీకృష్ణాష్టోత్తర శతనామావళిని కూడ ఇచట పొందుపఱచుచున్నాము.)

శ్రీ కృష్ణాష్టోత్తర శతనామావళి

1. ఓం శ్రీకృష్ణాయ నమః
2. ఓం కమలానాథాయ నమః
3. ఓం వాసుదేవాయ నమః
4. ఓం సనాతనాయ నమః
5. ఓం వసుదేవాత్మజాయ నమః
6. ఓం పుణ్యాయ నమః
7. ఓం లీలామానుష విగ్రహాయ నమః
8. ఓం శ్రీవత్సకౌస్తుభధరాయ నమః
9. ఓం యశోదావత్సలాయ నమః
10. ఓం హరయే నమః
11. ఓం చతుర్భుజాత్త చక్రాసి గదా
శంఖాద్యయుధాయ నమః
12. ఓం దేవకీనందనాయ నమః
13. ఓం శ్రీశాయ నమః
14. ఓం నందగోపప్రియాత్మజాయ నమః
15. ఓం యమునావేగ సంహరిణే నమః
16. ఓం బలభద్రప్రియానుజాయ నమః
17. ఓం పూతనాజీవితహరాయ నమః
18. ఓం శకటాసుర భంజనాయ నమః
19. ఓం నందవ్రజ జనానందినే నమః
20. ఓం సచ్చిదానంద విగ్రహాయ నమః
21. ఓం నవనీత విలిప్తాంగాయ నమః
22. ఓం నవనీతనటాయ నమః
23. ఓం అనఘాయ నమః
24. ఓం నవనీత నవాహరాయ నమః
25. ఓం ముచికుందప్రసాదకాయ నమః
26. ఓం షోడశ స్త్రీసహస్రేశాయ నమః
27. ఓం త్రిభంగినే నమః
28. ఓం మధురాకృతయే నమః
29. ఓం శుకవాగమృతాబ్ధిన్దవే నమః
30. ఓం గోవిందాయ నమః
31. ఓం యోగినాంపతయే నమః
32. ఓం వత్సవాటచరాయ నమః
33. ఓం అనంతాయ నమః
34. ఓం ధేనుకాసుర భంజనాయ నమః
35. ఓం తృణీకృతతృణావర్తాయ నమః
36. ఓం యమళార్జున భంజనాయ నమః
37. ఓం ఉత్తాలతాలభేత్రే నమః
38. ఓం తమాలశ్యామలాకృతయే నమః
39. ఓం గోపగోపీశ్వరాయ నమః
40. ఓం యోగినే నమః
41. ఓం కోటిసూర్యసమప్రభాయ నమః
42. ఓం ఇలాపతయే నమః
43. ఓం పరంజ్యోతిషే నమః
44. ఓం యాదవేంద్రాయ నమః
45. ఓం యదూద్ధవాయ నమః
46. ఓం వనమాలినే నమః
47. ఓం పీతవాససే నమః
48. ఓం పారిజాతాపహరకాయ నమః
49. ఓం గోవర్ధనాచలోద్ధర్త్రే నమః
50. ఓం గోపాలాయ నమః
51. ఓం సర్వపాలకాయ నమః
52. ఓం అజాయ నమః
53. ఓం నిరంజనాయ నమః
54. ఓం కామజనకాయ నమః
55. ఓం కంజలోచనాయ నమః
56. ఓం మధుఘ్నై నమః
57. ఓం మధురానాథాయ నమః
58. ఓం ద్వారకానాథాయ నమః
59. ఓం బలినే నమః
60. ఓం బృందావనాంతసంచారిణే నమః
61. ఓం తులసీదామభూషణాయ నమః
62. ఓం శమంతకమణేర్ధర్త్రే నమః
63. ఓం నరనారాయణాత్మకాయ నమః
64. ఓం కుబ్జాకృష్ణాంబరధరాయ నమః
65. ఓం మాయినే నమః
66. ఓం పరమపురుషాయ నమః
67. ఓం ముష్టికాసుర చాణూర
మల్లయుద్ధవిశారదాయ నమః
68. ఓం సంసారవైరిణే నమః
69. ఓం కంసారయే నమః

- | | |
|------------------------------------|---|
| 70. ఓం మురారయే నమః | 91. ఓం బర్హిబర్హావతంసకాయ నమః |
| 71. ఓం నరకాంతకాయ నమః | 92. ఓం పార్థసారథయే నమః |
| 72. ఓం అనాది బ్రహ్మచారిణే నమః | 93. ఓం గీతామృతమహోదధయే నమః |
| 73. ఓం కృష్ణావ్యసన కర్మకాయ నమః | 94. ఓం అవ్యక్తాయ నమః |
| 74. ఓం శిశుపాల శిరచ్ఛేత్రే నమః | 95. ఓం కాళీయఫణిమాణిక్యమండిత
శ్రీపదాంబుజాయ నమః |
| 75. ఓం దుర్యోధనకులాంతకాయ నమః | 96. ఓం దామోదరాయ నమః |
| 76. ఓం విదురాక్రూరవరదాయ నమః | 97. ఓం యజ్ఞభోక్త్రే నమః |
| 77. ఓం విశ్వరూప ప్రదర్శకాయ నమః | 98. ఓం దానవేంద్రవినాశకాయ నమః |
| 78. ఓం సత్యవాచే నమః | 99. ఓం నారాయణాయ నమః |
| 79. ఓం సత్యసంకల్పాయ నమః | 100. ఓం పరబ్రహ్మణే నమః |
| 80. ఓం సత్యభామారతాయ నమః | 101. ఓం పన్నగాశన వాహనాయ నమః |
| 81. ఓం జయినే నమః | 102. ఓం జలక్రీడాసమాసక్త గోపీ
వస్త్రాపహరకాయ నమః |
| 82. ఓం సుభద్రాపూర్వజాయ నమః | 103. ఓం పుణ్యశ్లోకాయ నమః |
| 83. ఓం విష్ణవే నమః | 104. ఓం తీర్థపాదాయ నమః |
| 84. ఓం భీష్మముక్తిప్రదాయకాయ నమః | 105. ఓం వేదవేద్యాయ నమః |
| 85. ఓం జగద్గురవే నమః | 106. ఓం దయానిధయే నమః |
| 86. ఓం జగన్నాథాయ నమః | 107. ఓం సర్వతీర్థాత్మకాయ నమః |
| 87. ఓం వేణునాదవిశారదాయ నమః | 108. ఓం సర్వగ్రహరూపిణే నమః |
| 88. ఓం వృషభాసుర విధ్వంసినే నమః | ఓం పరాత్పరాయ నమః |
| 89. ఓం బాణాసుర కరాంతకాయ నమః | |
| 90. ఓం యుధిష్ఠిర ప్రతిష్ఠాత్రే నమః | |

ఇతి శ్రీకృష్ణార్జునసంవాద శతనామావళీ సమాప్తా
ఓం తత్ సత్

గీ తా గ ం గ

శ్లో॥ జాతాసి త్వం మురహరిముఖాజ్ఞాహ్నావీ తస్య పాదాత్
సర్వానభ్యుద్ధరతి భవతీ సాతు మగ్నాన్ విధత్తే
ప్రత్యగ్రహ్మమృతరసనిధిం ప్రాప్య విశ్రామ్యసి త్వం
మాతర్గీతే జడనిధిమియం మాతి న త్యత్రభావః.

తా॥ ఓ గీతాదేవీ! విష్ణుభగవానుని పాదములనుండి గంగ ఉద్భవించినది. నీవో, ఆ భగవానుని ముఖమునుండి ఆవిర్భవించితివి! (ఓహో! ఎట్టి ఔత్కృష్ట్యము నీది!) మతీయు గంగయందు పడినవారి భౌతికదేహములు నీటిలో మునిగిపోవుచున్నవి. జ్ఞానగంగయగు నీయందు పడినవారి నందఱి నో, నీవు ఉద్ధరించుచున్నావు! ఇంతియే కాదు. గంగానది పోయి పోయి జడమగు ఉప్పు సముద్రమున (బంగాళాఖాతమున) కలిసిపోవుచున్నది. గీతాగంగయగు నీవో, చైతన్యమగు ప్రత్యగాత్మ యందు (బ్రహ్మనందసాగరమున) చేరి విశ్రమించుచున్నావు! ఇట్టి అనుపమ ప్రభావముగల గీతాగంగాతల్లీ! నిన్నిక దేనితో పోల్చగలము? (గంగానది పవిత్రమైనదే; కాని గీతాగంగ అంతకంటెను పవిత్రమైనదని కవి చమత్కారముగ తెలుపుచున్నాడు.)

గీత - జపించువిధానము

గీతలోని భావము లెంత గంభీరములో భాష అంత పటిష్ఠమైనది. ప్రతి పదమున్ను మహాశక్తివంతమై యలరుచున్నది. భావదృష్టియందును, అక్షరదృష్టియందును. గీత అత్యంత మహత్తరమైనది. వెయ్యేల, గీతలోని ప్రతిశ్లోకమున్ను ఒక మహామంత్రమే యగును. 701 శ్లోకములు 701 మంత్రములు. కనుకనే గీతలో ఋష్యాది న్యాసమునందు 'ఓం అస్య శ్రీ భగవద్గీతాశాస్త్ర మహామంత్రస్య' అను వాక్యము కానంబడుచున్నది. హరిరూపుడగు శ్రీకృష్ణపరమాత్మయొక్కయు, అపరహరిస్వరూపుడగు శ్రీ వేదవ్యాసమహర్షియొక్కయు దివ్యశక్తి ప్రభావమే అది యని చెప్పవచ్చును. లౌకిక, పారమార్థిక ఫలితములు రెండిటికొకటగు గీతామంత్రములను జపించవచ్చును. అనగా లౌకిక మనోరథములు సిద్ధించుటకుగాని, పారమార్థిక వాంఛలు నెఱవేఱుటకుగాని ఆయా గీతామంత్రములను శ్రద్ధాపూర్వకముగ అనుష్ఠించవచ్చును. గీతయందలి శ్లోకములన్నియు మంత్రములైనప్పటికిన్ని ప్రత్యేకముగ 4,9,11,12,13,15వ అధ్యాయములు మంత్రదృష్టి యందు విశేష మహత్తుకలవి అయియున్నవి.

సూర్యోదయాత్పూర్వమే ఉషఃకాలమున నిద్రలేచుట, సాత్త్విక, మితభోజనమును స్వీకరించుట, బ్రహ్మచర్యమును శీలించుట, సత్యభాషణము, మితభాషణము కలిగియుండుట భూమిపై పరుండుట, సాధ్యమైనంతవరకు నిరంతరము 'హరిః శరణమ్' అను మంత్రమును మనస్సునందు జపించుచునుండుట మున్నగు పవిత్రనియమములను గీతానుష్ఠానపరులు పాటించుట అత్యావశ్యకము.

మఱియు జపము చేయువారు శౌచస్నానాదులను నిర్వర్తించుకొని శుద్ధమగు నూలు వస్త్రమునుగాని, హింసతోకూడని పట్టువస్త్రమునుగాని ధరించి దర్భ లేక ఉన్ని ఆసనముపై గూర్చుని, నియమానుసారము సంధ్య, గాయత్రీజపము మొదలైనవి చేసిన పిదప 'ఓం కేశవాయ నమః, ఓం నారాయణాయ నమః, ఓం మాధవాయ నమః, ఓం గోవిందాయ నమః, ఓం విష్ణవే నమః, ఓం మధుసూదనాయ నమః, అని ఉచ్చరించి శ్రీకృష్ణభగవానుని ధ్యానించవలెను. పిదప 'ఈ కార్యసిద్ధి కొఱకు ఈ మంత్రమును జపించెదను' అని సంకల్పము చేయవలెను. తరువాత 'ఓం క్లీం కృష్ణాయ నమః' అను మంత్రముచేగాని, లేక దేనిని జపింపదలంచునో ఆ మంత్రముచేగాని అంగన్యాసమును* గావింపవలెను. పిమ్మట చేతియందు తులసి, పుష్పములు గైకొని శ్రీకృష్ణమూర్తిని ఈ క్రింది మంత్రముతో ఆహ్వానించవలెను.

వంశీవిభూషితకరా న్నవనీరదాభాత్

పీతాంబరా దరుణబిమ్బఫలాధరోష్ఠాత్

పూర్ణేందు సుందరముఖా దరవిన్దనేత్రాత్

కృష్ణాత్పరం కిమపి తత్త్వమహం నజానే.

* ఈ వ్యాసము, దీని తరువాతగల "గీత - లౌకిక ఫలితములు", "గీత - పారమార్థిక ఫలితములు" - అను రెండు వ్యాసములు గోరఖ్సూర్ గీతా ప్రెస్సువారి 'కల్యాణ్' పత్రికలోని ఒకానొక వ్యాసము నాధారపఱచుకొని వ్రాయబడినవి. మఱియు ఆ పత్రికవారి సౌజన్యముతో నిచట ప్రకటింపబడినవి. ఈ వ్యాసములను ప్రకటించుటకు తమ సమ్మతిని దెలిపినందులకు వారికి మా కృతజ్ఞతలను సమర్పించుకొనుచున్నాము - (ప్రకాశకులు)

@ ద్విబాహురపరోహరిః = రెండు చేతులుగల విష్ణువే వ్యాసమునీంద్రుడు.

* అంగన్యాసకరన్యాసములయొక్క వివరము ఈ గ్రంథమున 'గీతాపారాయణము చేయుపద్ధతి', అను శీర్షిక క్రింద చూడనగును.

(తా|| చేతియందు మురళిని ధరించినవాడును, మేఘచ్ఛాయతో గూడినవాడును, పీతాంబరధారియు, దొండపండువంటి ఎఱ్ఱటి పెదవులతో శోభిల్లువాడును, పూర్ణచంద్రునివలె సుందరమైన ముఖము కలవాడును, కమలనేత్రుడునగు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ కంటే మించిన మఱియొక తత్త్వమును నే నెఱుగను.)

అనంతరము శ్రీకృష్ణభగవానుని షోడశోపచారములచేగాని, లేక పంచోపచారములచేగాని, పూజింపవలయును. తదుపరి నిశ్చింతతో గూడిన ఏకాగ్రమనంబుచే మంత్రమును జపించవలెను. జపించునపుడు మధ్యలో మాట్లాడరాదు. భగవంతుని విగ్రహమువైపే దృష్టిని ఉంచవలెను. లేక మనస్సునందు భగవంతునే ధ్యానించుచుండవలెను. ఇటునటు చూడరాదు. శాంత, ప్రసన్నచిత్తముతో మంత్రమును జపించవలెను.

అన్నిటికంటే ముఖ్యమైనది శ్రద్ధ. 'ఈ జపముచే మా యభీష్టము తప్పక సిద్ధించున' ను దృఢమగు విశ్వాసము (శ్రద్ధ) హృదయమందు కలవారే ఈ అనుష్ఠానము నాచరింపవలెను. మఱియు, జపము చేయునపుడు ఇట్టి శ్రద్ధనే హృదయమందుంచుకొని, దానిని వృద్ధిచేయుచు రావలెను. ఒక్కసారి ఆచరించినచో, కార్యసిద్ధి కాని యెడల శ్రద్ధాపూర్వకముగ మూడు, లేక ఏడుసార్లు అనుష్ఠించవలెను.

జపము అయిన వెనుక ఆ మంత్రముతోనే దశాంశ హోమము చేయవలెను. హోమ ద్రవ్యమునందు నువ్వులు, పిండి, చక్కెర, నెయ్యి తప్పక కలుపవలెను. గోధుమ పాయసముయొక్క బలి సమర్పించవలెను. ఒక మనుష్యునకు చాలినంతగాని, లేక శక్తిన ననుసరించి అంతకు తక్కువగాని, పాయసమును శ్రద్ధతో వండి, ఎడమచేతి బొటనవ్రేలు, చూపుడు వ్రేలు కలిపి "ఏషబలిః శ్రీకృష్ణాయనమః" అని పలికి మహావినయశ్రద్ధలతో దానిని భగవంతునకు అర్పించవలెను. ఆ బలి కొఱకైన పదార్థములను ఏదైన పవిత్రమగు పాత్రయందుంచి, కప్పి పెట్టి, రాత్రి తన తలదగ్గరనే ఉంచుకొని, తన యభీష్టము నెరవేరుటకై భగవంతుని ప్రార్థించుచు, మంత్రము నుచ్చరించుచు నిద్రించవలెను. ప్రొద్దున లేచి ఆ నైవేద్యమును ఆవునకు తినిపించవలెను.

జపము పూర్తి అయిన తరువాత మిగుల నమ్రతతో ఈ క్రింది శ్లోకముల నుచ్చరించుచు భగవంతుని క్షమాప్రార్థన చేయవలెను.

1. **అవాహనం న జానామి నైవ జానామి పూజనమ్
విసర్జనం న జానామి క్షమస్య పరమేశ్వర.**
2. **అన్యథా శరణం నాస్తి త్వమేవ శరణం మమ
తస్మాత్కారుణ్యభావేన క్షమస్య పరమేశ్వర.**
3. **గతం పాపం గతం దుఃఖం గతం దారిద్ర్యమేవ చ
ఆగతా సుఖసంపత్తిః పుణ్యాచ్చ తవ దర్శనాత్.**
4. **మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం సురేశ్వర
యత్సృజితం మయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తు మే.**
5. **యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ ప్రసీద పరమేశ్వర.**

6. యస్య స్మృత్యాచ నామోక్త్యా తపోయజ్ఞక్రియాదిషు
న్యూనం సంపూర్ణతామేతి సద్యో వన్దే తమచ్యుతమ్.
7. ప్రమాదాత్కుర్వతాం కర్మ ప్రచ్యవేతాధ్వరేషు యత్
స్మరణాదేవ తద్విష్ణోః సంపూర్ణం స్యాదితి శ్రుతిః.

పిమ్మట “అనయా యథోపచార పూజయా శ్రీభగవాన్ కృష్ణః ప్రీయతాం న మమ” అని చెప్పి సాష్టాంగనమస్కారము చేయవలెను. తదుపరి భగవానుని చరణోదకమును ఈ క్రింది శ్లోకములను పలుకుచు శిరస్సుపై నుంచుకొని పిదప త్రాగవలెను.

1. అకాలమృత్యుహరణం సర్వవ్యాధివినాశనమ్
విష్ణోః పాదోదకం పీత్వా పునర్జన్మ న విద్యతే.
2. విష్ణుపాదాభిషిక్తం యః పాత్రేణైవ పిబేజ్జలమ్
సర్వపాపవినిర్ముక్తః స యాతి పరమాం గతిమ్.

ఇంకను, జపము చేయువారు ఈ క్రింది విషయములను తప్పక గమనించవలయును.

(1) ఏ మంత్రముయొక్క సిద్ధిని పొందదలంతురో దానిని కృష్ణాష్టమిరాత్రియందు, శరత్పూర్ణిమరాత్రియందు, దీపావళిరాత్రియందు, వైశాఖపౌర్ణమిరాత్రియందు పవిత్రముగ ఆసనముపై కూర్చుండి మూడువేలు జపించవలెను. అటు తరువాత ఆ మంత్రమును అనుష్ఠించినచో చాల లాభము కలుగును.

(2) జపమునకు ముందుగా భగవద్గీత పూర్తిగగాని, లేక 6 అధ్యాయములుగాని, లేక 3 అధ్యాయములుగాని, లేక కనీసము ఒక్క 15 వ అధ్యాయమునుగాని తప్పక చదువవలెను.

(3) ప్రత్యేకముగ జపముచేయదలంచువారు 11వ అధ్యాయమును 11సార్లు మొదట, మధ్య, చివరలయందు 9 రోజులవరకు తప్పక పఠనము చేయవలెను. జపము పూర్తి అయిన పిదప వీలైనచో విధిప్రకారము ఆ మంత్రముతో దశాంశ తర్పణము, హోమము చేసి బ్రహ్మనిష్ఠులకు భోజనము పెట్టుట మంచిది.

మంత్రజపము చేయువాడు భగవంతుని పూజతోబాటు ఈ క్రిందియంత్రము (నెం.1)ను కూడ పూజించవలెను.

ద్వం 8	ష్టం 2	కృ 1	రుం 9
జ 6	దే 4	వం 3	గ 7

ఈ యంత్రమును రాగిరేకుపై వ్రాయించవలెను. లేక శ్రీ గంధపుపలకపై దానిమ్మ పుల్లతో, ఎఱ్ఱచందనముతో వ్రాయించి పూజాస్థలమున పెట్టవలెను. ఈ యంత్రములో 1 నుండి 9 వరకు అంకెలను, 'కృ' నుండి 'రుం' వరకు అక్షరములను 108 సార్లు దిద్దవలెను. దిద్దునపుడు ప్రతిసారి 'కృష్ణం వస్తే జగద్గురుమ్' అని ఉచ్చరించవలెను. ధ్యానము చేయునపుడు గోపాలకృష్ణరూపమును గాని, పార్థసారథిరూపముగాని భావించవచ్చును.

గీత 2 అ. 7వ శ్లోకమును శయనైకాదశి (అషాడశుద్ధ ఏకాదశి) మొదలుకొని ఉత్థానైకాదశి (కార్తీకశుద్ధ ఏకాదశి) వరకు ప్రతి ఏకాదశియందు రాత్రి పవిత్ర వస్త్రములను ధరించి మంచి పడకపై కూర్చొని గీతోక్త రథముపై ఆసీనుడై యున్న భగవంతుని ధ్యానించుచు, అర్జునునివలె దీనముగ భగవంతుని ప్రార్థించుచు 108సార్లు పఠించవలెను. దీనివలన ఒకానొక ఏకాదశియందు స్వప్నమున భగవంతుడు యథాయోగ్యముగ ఆదేశించును. దీనియందును సాధకునకు శ్రద్ధ, ధారణ, పవిత్రత చాల అవసరములై యున్నవి. సాధకుడు ఎంత ఉత్తముడుగ నుండునో, అంత శ్రీఘ్రముగ నతనికి అనుభవము కలుగును.

11వ అధ్యాయము 36వ శ్లోకముతో జలమునుగాని, విభూతిని గాని అభిమంత్రించి ప్రేతబాధకలవానికి (దయ్యము పట్టినవానికి) ఇచ్చుటవలన ఆ బాధ నివారించును. రోగికి ఇచ్చినను ఫలము కలుగును. మనుష్యునకు గొప్పవ్యాధి వచ్చినను లేక ఏదైన పశువు తీవ్ర వ్యాధిగ్రస్తమైనను ఈ మంత్రమును 3వేలు జపించి, ఒక లోటానీళ్లు బావి నుండి చేది పై మంత్రముతో అభిమంత్రించి రోగపీడితునకు మెల్లమెల్లగ చాల గంటలు లేక రోజులు త్రాపినచో రోగ ముపశమించును. పశ్వాదులకు మేతయందు కలిపిగాని లేక ఏవిధముగనైనను సరియై త్రాపినచో వ్యాధి కుదురును.

11వ అధ్యాయము 39వ శ్లోకముతో మంత్రించుచు దర్భ, లేక వేపమండతో రోగిని చాలసార్లు తుడిచినచో (ప్రేతబాధ - దయ్యపు బాధ) ఉపశమించును.

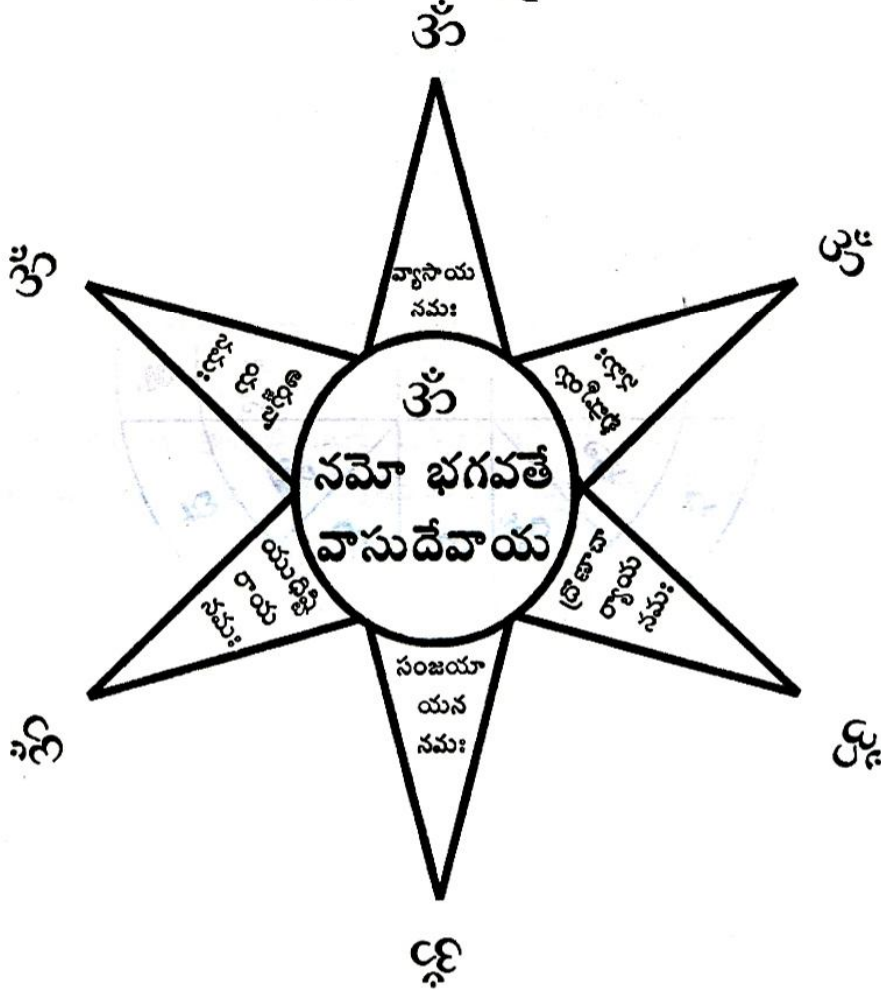
శ్రీమద్భగవద్గీతను నిష్కామభావముతో శక్తికొలది ప్రతిదినము పఠించుచో భగవానుని యనుగ్రహముచే భక్తి, జ్ఞానములు కలిగి భగవత్సాక్షాత్కారమయి మానవ జీవితోద్దేశ్యము సఫలము కాగలదు. ఇందులకు శ్రద్ధ చాల అవసరము. మఱియు పవిత్రత, దైవీసంపత్తి (సద్గుణములు) అర్జించుచు పఠించవలెను. గీతోపదేశము ననుసరించి తమ జీవితమును గడుపువారు, ప్రతిరోజు గీతను పూర్ణముగ పఠించువారు నగు మహనీయులను గుఱించి ఇక వేఱుగ చెప్పవలసిన పనిలేదు.

జనులు వారి వారి కోరికలకు తగిన ఆ యా గీతాశ్లోకములను* సామాన్యరీతిగనైనను, లేక సంపుటరీతిగనైనను జపించువచ్చును. ఈ సంపుట పద్ధతి రెండు విధములు. గీతలోని ప్రతియొక్క శ్లోకము పిదప తాను యెన్నుకొనిన సంపుట శ్లోకమును పఠించి తరువాతగల శ్లోకమును పఠించుట మొదటి సంపుట పద్ధతి. ప్రతిశ్లోకము ముందు, తరువాత, అనగా ఒక శ్లోకము పఠించి, రెండవ శ్లోకము పఠించుటకు ముందుగా మధ్యలో సంపుట శ్లోకము రెండుసార్లు ఉచ్చరించుట రెండవ సంపుట పద్ధతి. దీనినే సంపుటవల్లి అందురు. ఇది మొదటిదానికంటె విశేష మహత్త్వము గలిగి యున్నది. గీతలోని ప్రతియొక్క శ్లోకము మంత్రమే. అవి యన్నియు మనోరథముల నీడేర్చగలిగియున్నవి. కావున ప్రతి శ్లోకమును సంపుటముగ వాడుకొనవచ్చును. (ఒకానొక మహనీయుడు గీతలోని ప్రతి యొక్క శ్లోకమును సంపుటముచేసి 700 పర్యాయములు జపించి సిద్ధిపొందెనట!) అయినను కొన్ని ముఖ్య సంపుట శ్లోకములు వాని వాని ఫలితములతో సహా ఈ వ్యాసము చివరి భాగములో తెలుపబడినవి.

* ఏ యే కోరిక సఫలమగుటకు ఏయే గీతాశ్లోకము ఎన్ని వేలు జపించవలయునో ఈ వ్యాసమునందే చివరిభాగమున తెలుపబడినది.

గీతాపారాయణమును పారాయణవిధి ననుసరించి మంగళాచరణ, అంగన్యాస కరన్యాస, ధ్యాన, వినియోగ సంకల్పాదులు చేసియే జరుపవలెను. గీతాపారాయణ పద్ధతి మున్ముందు తెలుపబడును. ప్రతిదినము పూర్తిపారాయణము జరిగినచో సర్వోత్తమము. లేనిచో రోజుకు 9 అధ్యాయముల చొప్పున రెండురోజులలోగాని, 6 అధ్యాయముల చొప్పున మూడురోజులలోగాని, లేక (మొదటిరోజు 1,2 అధ్యాయములు, రెండవ రోజు 3,4,5 అధ్యాయములు, మూడవరోజు 6,7,8, నాల్గవరోజు 9,10, ఐదవరోజు 11,12,13, ఆఠవరోజు 14,15,16, ఏడవరోజు 17,18 అధ్యాయములు ఈ ప్రకారముగ) ఏడురోజులలోగాని, లేక రోజుకు 2 అధ్యాయముల చొప్పున 9 రోజులలోగాని పూర్తి పారాయణము చేయవచ్చును. అట్లుకానిచో రోజుకు 1 అధ్యాయము చొప్పున 18 రోజులలో పూర్తి పారాయణము చేయవలెను. పారాయణ ప్రారంభమున భగవంతుడగు శ్రీకృష్ణుని మఱియు క్రింద కనుబరచిన షట్కృణయంత్రము (నెం.2) విధిపూర్వకముగ పూజింపవలెను. యంత్రమును రాగిరేకుపై వ్రాయించి పవిత్రముగ నుంచవలయును. లేక చదరమగు గంధపుపలకపై ఎఱ్ఱచందనముతో దానిమ్మపుల్లచే వ్రాయవలెను.

నెం. 2 యంత్రము



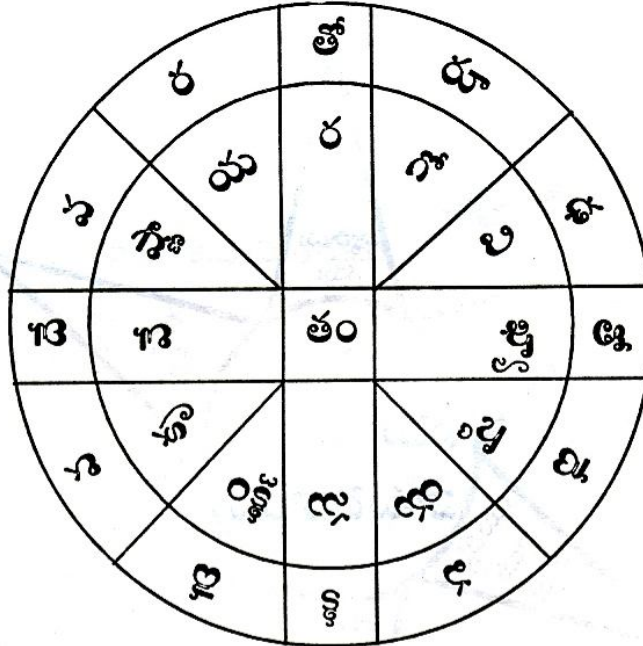
శ్రీమద్భగవద్గీతను తప్పనిసరిగా ప్రతిదినము పూర్తిపారాయణము ఒక సంవత్సరము వరకు జరిపినచో ప్రతియొక్క కార్యము సిద్ధిపొందగలదు. మఱియు క్రింద కనుబరచిన నవకోష్ఠకయంత్రము (నెం.3)ను రాగిరేకుపైననో, గంధపుపలక మీదనో వ్రాసి పూజించవలెను. పారాయణము పూర్తి అయిన ప్రతినిత్యము 'క్షీం కృష్ణాయ నమః' అను మంత్రమును మూడువేలు జపము చేయవలెను.

నెం. 3 యంత్రము

కృష్ణ	కృష్ణ	కృష్ణ
కృష్ణ	క్లీం కృష్ణాయ నమః	కృష్ణ
కృష్ణ	కృష్ణ	కృష్ణ

భగవంతుడగు శ్రీకృష్ణుని ప్రత్యక్షకృపను బొందుటకై ఈ క్రింద కనుబరచిన యంత్రము (నెం. 4) ను పూజింపవలెను.

నెం. 4 యంత్రము



ఈ యంత్రమును రాగిరేకుపైనగాని, శ్రీగంధపుపలకపైనగాని శుద్ధముగ వ్రాసి ప్రతిదినము దానిని పూజించుచు పారాయణవిధి ననుసరించి గీతయొక్క పూర్తి పారాయణమును ప్రతిదినము గావింపవలయును. మఱియు 'ఓం ఐం క్లీం హ్రీం శ్రీం కృష్ణాయ గోపీజనవల్లభాయ స్వాహా' అను ఈ అష్టాదశాక్షర మంత్రమును ప్రతిదినము 1100 జపించవలెను. ఈ ప్రకారము ప్రతిదినము తప్పనిసరిగ 3 సంవత్సరములవఱకు వరుసగ పారాయణము, జపము చేసినచో ప్రత్యక్షముగ భగవత్కృప లభించును. మఱియు భగవత్సాక్షాత్కారము సులభముగ చేకూరును.

40 రోజుల వఱకు ప్రతిదినము 'సంహారక్రమము'న అనగా 18వ అధ్యాయము నుండి మొదలు పెట్టి 1వ అధ్యాయమువరకు వెనుకనుండి ముందుకు తలక్రిందుగ 3 సార్లు పఠించుటచే బంధవిముక్తి కలుగును.

అదేవిధముగ 'స్థితిక్రమము'చే 40 రోజులు ప్రతిదినము ముమ్మారు పఠించుటచే లక్ష్మి సంప్రాప్తమగును. 6వ అధ్యాయము మొదలుకొని 18 వ అధ్యాయము వఱకును. తిరిగి 5 వ అధ్యాయము నుండి 1 వ అధ్యాయము వరకును పఠించుట స్థితిక్రమమనబడును.

1వ అధ్యాయము నుండి 18 వ అధ్యాయము వఱకు పఠించుట సృష్టిక్రమమనబడును. ఇదియు శ్రేష్ఠమైనదియు, మనోరథముల నీడేర్చునదియు నగును.

సమస్త అభీష్టములయొక్క సిద్ధికై 'యత్రయోగేశ్వరః కృష్ణః' (18-78) అను మంత్రమును సంపుటము చేసికొని జపించవలెను. మఱియు సర్వరోగ శమనమునకై ఈ మంత్రమును సంపుటముచేసి 10వ అధ్యాయమును పారాయణ మొనర్పవలెను. భోజన సమయమున ప్రతిరోజు 15వ అధ్యాయమును పఠించుటచే చాల మేలు కలుగును.

జపము అయినవెనుక క్షమాప్రార్థనాశ్లోకము లేవి చెప్పబడెనో పారాయణము అయిన తరువాత కూడ ఆ శ్లోకములచే క్షమాయాచన చేసి, చరణోదకమును గైకొనవలెను. పూర్ణశ్రద్ధ, అచంచల విశ్వాసము కలిగి విధి ననుసరించి చక్కగ అనుష్ఠించినచో అవశ్యము సిద్ధి కలుగును. ఏ కార్యమున్ను పరిణామము కలుగజేయక నుండదు; నిష్ఫలము కాదు. అట్టిచో సంయమ నియమములతో గూడి చేయబడిన భగవద్గీతాపారాయణ, జపముల విషయమై వేఱుగ చెప్పనేల? కావున ఎన్ని ప్రతిబంధములు కలిగినను గీతామంత్రము జపమును వదలరాదు. దానిపై శ్రద్ధావిశ్వాసములను సడలించరాదు. గీతయొక్క అధ్యయన, మనన జపాదులచే లౌకిక, పారమార్థిక ఫలితములు రెండును చేకూరగలవు. ఏ యే శ్లోకమును ఎన్ని వేలు జపించినచో ఏ యే ఫలితము లభించునను విషయము ఈ క్రింది తెలుపబడుచున్నది. మొట్టమొదట లౌకిక ఫలితముల విషయమున్ను, ఆ పిదప పరమార్థ ఫలముల విషయమున్ను ఇచట వివరింపబడుచున్నవి -

గీత - లౌకిక ఫలితములు

లౌకిక ఫలితములు చేకూరుటకై ఈ క్రింది కొన్ని గీతాశ్లోకములు (మంత్రములు) తెలుపబడుచున్నవి. ఇచట కొన్ని చోట్ల ఒక్కొక్క ఫలితము క్రింద పెక్కు మంత్రములు సూచింపబడినప్పటికిని, వానిలో ఏ ఒక్క మంత్రమునైనను విధిప్రకారము శ్రద్ధాభక్తులతో జపించినచో ఫలితమును తప్పక కలుగజేయగలదు. ఏ యే మంత్రమును ఎంత సంఖ్యలో ఏ మూర్తిని ధ్యానించుచు ఎన్ని రోజులలో పూర్తిచేయవలెనో ఇచట వివరముగ తెలుపబడినది. ఆప్రకారము చేసికొనవచ్చును. అయితే సకామకర్మ, ఫలాసక్తితో గూడిన గీతాపఠనము అంత శ్రేష్ఠమైనది కాదు. 'కృపణాః ఫలహేతవః' - 'ఫలమును కోరువారు అల్పులు' అని భగవానుడు గీతయందు తెలిపియున్నాడు. కావున క్రమక్రమముగ మనుజుడు నిష్కామకర్మలోనికి, భగవత్ప్రీత్యర్థకర్మలోనికి, ఫలాభిసంధిరహిత అనుష్ఠానములోనికి ప్రవేశించుట శ్రేయస్కరము. గీతాశ్లోకముల యొక్క మహత్తర మంత్రశక్తిని నిరూపించుటకును, సామాన్యజనమునకు గీతయం దాసక్తిని జనింపజేయుటకును (ప్రవేశము కలిగించుటకును) మాత్రమే ఈలౌకిక ఫలితము లిచట పేర్కొనబడినవి. కావున వానినే చరమలక్ష్యములుగ ఎవరును భావించరాదు. నిష్కామభావనతో గీతను పఠించుచు, అనుష్ఠించుటయే సర్వశ్రేష్ఠము. అట్లు చేయువారికి అంతఃకరణశుద్ధియు, భగవత్ప్రాప్తియు తప్పక లభించును.

I కార్యసిద్ధి -

1. మంత్రము :

ధర్మక్షేత్రే కురుక్షేత్రే సమవేతా యుయుత్సవః

మామకాః పాణ్డవాశ్చైవ కిమకుర్వత సంజయ.

(1-1)

మొత్తము జపించవలసిన సంఖ్య - 25 వేలు;

ఈ సంఖ్య ఎన్నిరోజులలో పూర్తిచేయవలెను? - 21 రోజులు;

ఏ రూపమును ధ్యానించవలెను? - పార్థసారథి; ఫలితము - కార్యసిద్ధి.

2. మంత్రము :

ఏవం బుద్ధేః పరం బుద్ధ్యా సంస్తభ్యాత్మాన మాత్మనా
జహిశత్రుం మహాబాహో కామరూపం దురాసదమ్.

(3-43)

జపసంఖ్య - 41వేలు; జపకాలము (గడువు) 21 రోజులు; ధ్యానమూర్తి గోపాలకృష్ణుడు; ఫలితము - కార్యసిద్ధి.

3. మంత్రము :

యత్కరోషి యదశ్నాసి యజ్జహోషి దదాసి యత్
యత్తపస్యసి కౌన్తేయ తత్కురుష్వ మదర్పణమ్.

(9-27)

జపసంఖ్య - 1½ లక్ష; జప కాలము - 50 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - కార్యసిద్ధి.

4. మంత్రము:

జ్ఞేయం యత్తత్రవక్ష్యామి యజ్ఞాత్వాఽమృతమశ్నుతే
అనాదిమత్పురం బ్రహ్మ న సత్తన్నాసదుచ్యతే.

(13-13)

జనసంఖ్య - 5 లక్షలు; జప కాలము 150 రోజులు; ధ్యానమూర్తి పార్థసారథి, ఫలితము కార్యసిద్ధి.

ఈ మంత్రమునే సంపుటపద్ధతి★ లో 51 పర్యాయములు జపించినప్పటికిని కార్యసిద్ధి చేకూరగలదు.

5. మంత్రము :

సర్వతః పాణిపాదం తత్సర్వతోఽక్షి శిరోముఖమ్

సర్వతః శ్రుతిమల్లోకే సర్వమావృత్య తిష్ఠతి.

(13-14)

జపసంఖ్య - 25 వేలు; జప కాలము 25 రోజులు; ధ్యానమూర్తి పార్థసారథి; ఫలితము కార్యసిద్ధి.

6. మంత్రము :

సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ

అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మాశుచః.

(18-66)

ఈ మంత్రమును సంపుటరీతిగ 151 సార్లు జపించినచో సర్వకార్యములు సిద్ధించగలవు.

★ 'సంపుట పద్ధతి' అనగా నేమియో ఈ గ్రంథమునందు 52వ పేజీలో తెలుపబడినది.

II. రోగనాశము -

1. మంత్రము :

కుతస్త్వా కశ్యల మిదం విషమే సముపస్థితమ్

అనార్యజుష్ట మస్వర్గ్య మకీర్తికర మర్జున.

(2-2)

జపసంఖ్య - 25వేలు; జప కాలము - 11 రోజులు;

ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - రోగనాశము.

ఈ మంత్రమును సంపుట పద్ధతిలో 100 సార్లు జపించినప్పటికిని రోగములు శమించి పోగలవు.

2. మంత్రము :

మత్తః పరతరం నాన్యత్కించి దస్తి ధనజ్ఞయ

మంః సర్వమిదం ప్రోతం సూత్రే మణిగణా ఇవ.

(7-7)

జనసంఖ్య - 1¼ లక్ష; జపకాలము - 75 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము

రోగనాశము.

ఈ మంత్రమును సంపుటపద్ధతిలో 100 పర్యాయములు జపించినప్పటికిని రోగ వినాశమును ఫలితము సంభవించగలదు.

III. స్వప్నసిద్ధి -

1. మంత్రము :

కార్పణ్యదోషోపహతస్వభావః

పుచ్చామి త్వాం ధర్మసంమూఢచేతాః

యచ్ఛ్రేయస్యాన్నిశ్చితం బ్రూహి తన్నే

శిష్యస్తేఽహం శాధి మాం త్వాం ప్రపన్నమ్.

(2-7)

జపసంఖ్య - 51వేలు; జపకాలము - 21 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - స్వప్నసిద్ధి.

ఈ మంత్రమును సంపుటపద్ధతిలో 51సార్లు జపించినప్పటికిని స్వప్నసిద్ధి చేకూరగలదు.

2. మంత్రము :

వ్యామిశ్రేణేవ వాక్యేన బుద్ధిం మోహయసీవ మే

తదేకం వద నిశ్చిత్య యేన శ్రేయోఽహమాప్నుయామ్.

(3-2)

జపసంఖ్య - 11 వేలు; జపకాలము - 11 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము -

స్వప్నాదేశము.

IV. విపత్తులు తొలుగుట -

1. మంత్రము :

లోకేఽస్మిన్ద్వివిధా నిష్ఠా పురాప్రోక్తా మయాఽనఘ

జ్ఞానయోగేన సాఙ్ఖ్యానాం కర్మయోగేన యోగినామ్.

(3-3)

జపసంఖ్య - 125 వేలు; జపకాలము; 41 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - విపత్తులు తొలగుట.

ఈ మంత్రమును సంపుట పద్ధతిలో 100 సార్లు జపించిననుగూడ విపత్తులు నశించిపోగలవు.

2. మంత్రము :

భోక్తారం యజ్ఞతపసాం సర్వలోకమహేశ్వరమ్

సుహృదం సర్వభూతానాం జ్ఞాత్వా మాం శాన్తి మృచ్ఛతి.

(5-29)

జపసంఖ్య - 43 వేలు; జపకాలము - 21 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి. ఫలితము - విపత్తి నాశనము.

V. పూర్వజన్మజ్ఞానము

1. మంత్రము :

అపరం భవతో జన్మ పరం జన్మ వివస్వతః

కథమేత ద్విజానీయాం త్వమాదౌ ప్రోక్తవానితి.

(4-4)

జపసంఖ్య - 5 లక్షలు; జపకాలము - 150 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - పూర్వజన్మజ్ఞానము సిద్ధించుట.

ఈ మంత్రము సంపుట పద్ధతిలో 150 పర్యాయములు జపించినను పైన తెలిపిన ఫలితము చేకూరగలదు.

2. మంత్రము :

బహూని మే వ్యతీతాని జన్మాని తవ చార్జున

తాన్యహం వేద సర్వాణి న త్వం వేత్త పరస్తప.

(4-5)

జపసంఖ్య - 6 లక్షలు; జపకాలము - 51 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - పూర్వజన్మజ్ఞానము సిద్ధించుట.

VI. ధనప్రాప్తి

1. మంత్రము :

యత్సాక్ష్యైః ప్రాప్యతే స్థానం తద్వోగైరపి గమ్యతే

ఏకం సౌజ్ఞ్యం చ యోగం చ యః పశ్యతి స పశ్యతి.

(5-5)

జపసంఖ్య - 40వేలు; జపకాలము - 31 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - ఆకస్మిక ద్రవ్యప్రాప్తి.

ఈ మంత్రము సంపుటము గావించుకొని 51 సార్లు జపించినను పై ఫలితము లభించగలదు.

2. మంత్రము :

వక్తుమర్హస్యశేషేణ దివ్యా హ్యత్మవిభూతయః

యాభిర్విభూతిభిర్లోకానిమాంస్త్యం వ్యాప్య తిష్ఠసి.

(10-16)

జపసంఖ్య - 36వేలు; జపకాలము - 31 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - లక్ష్మీప్రాప్తి.

3. మంత్రము :

అనేక బాహూదర వక్త్రనేత్రం

పశ్యామి త్వాం సర్వతోఽనంతరూపమ్

నాంతం న మధ్యం నపునస్తవాదిం

పశ్యామి విశ్వేశ్వర విశ్వరూప!!

(11-16)

జపసంఖ్య - 13వేలు; జపకాలము - 15 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - ధనప్రాప్తి.

4. మంత్రము :

యచ్ఛాపహసార్థ మసత్కృతోఽసి

విహార శయ్యాసనభోజనేషు

ఏకోఽథవా ప్యచ్యుత తత్సమక్షం

తత్క్షామయే త్వామహ మప్రమేయమ్.

(11-42)

జపసంఖ్య - 1½ లక్ష; జపకాలము - 50 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - లక్ష్మీప్రాప్తి.

ఈ మంత్రము సంపుట పద్ధతిలో 100 సార్లు జపించినను పై ఫలితము చేకూరగలదు.

5. మంత్రము :

అదృష్టపూర్వం హృషితోఽస్మి దృష్ట్వా

భయేన చ ప్రవ్యథితం మనో మే

తదేవ మే దర్శయ దేవరూపం

ప్రసీద దేవేశ జగన్నివాస.

(11-45)

జపసంఖ్య - 1½ లక్ష; జపకాలము - 50 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము -

ఐశ్వర్యప్రాప్తి.

ఈ మంత్రమును సంపుటరీతిగ 100 పర్యాయములు జపించుటవలనగూడ ఉపర్యుక్త ఫలితము సిద్ధించును.

11వ అధ్యాయమునందలి ఈ క్రింది మంత్రములను ఇదియే సంఖ్యతో ఇదియే పద్ధతిలో జపించినను ఒక్కొక్క దానికిన్ని ఇట్టి ఫలితమే చేకూరగలదు.

అ. మా తే వ్యథా మా చ విమూఢభావో

దృష్ట్వా రూపం ఘోర మీదృఙ్మమేదమ్

వ్యపేతభీః ప్రీతమనాః పునస్త్యం

తదేవ మే రూప మిదం ప్రపశ్య.

(11-49)

- అ. ఇత్యర్జునం వాసుదేవస్తథోక్తా
స్వకం రూపం దర్శయామాస భూయః
ఆశ్వాసయామాస చ భీతమేనం
భూత్వా పున స్సౌమ్యవపు ర్మహాత్మా. (11-50)
- ఇ. దృష్ట్వేదం మానుషం రూపం
తవ సౌమ్యం జనార్దన
ఇదానీమస్మి సంవృత్తస్సచేతాః ప్రకృతిం గతః. (11-51)
- ఈ. సుదుర్దర్శమిదం రూపం దృష్టవానసి యన్మమ
దేవా అప్యస్య రూపస్య నిత్యం దర్శనకాఙ్క్షిణః. (11-52)
- ఉ. నాహం వేదైర్న తపసా న దానేన న చేజ్యయా
శక్య ఏవంవిధో ద్రష్టుం దృష్టవానసి మాం యథా. (11-53)

6. మంత్రము:

నమః పురస్తా దథ పృష్ఠత స్తే
నమోఽస్తుతే సర్వత ఏవ సర్వ
అనంతవీర్యామిత విక్రమస్త్యం
సర్వం సమాప్నోషి తతోఽసి సర్వః. (11-40)

జపసంఖ్య - 1½ లక్ష; జపకాలము - 50 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - దారిద్ర్యనాశము.

VII. శత్రువులపై విజయము

1. మంత్రము :

బన్ధరాత్మాఽఽత్మనస్తస్య యేనాత్మైవాత్మనా జితః
అనాత్మనస్తు శత్రుత్వే వర్తేతాత్మైవ శత్రువత్. (6-6)

జపసంఖ్య - 21 వేలు; జపకాలము - 21 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - ద్వేషులపై విజయము.

2. మంత్రము :

అ. శనై శ్శనైరుపరమే ద్భుద్ధ్యా ధృతిగృహీతయా
అత్మసంస్థం మనః కృత్వా నకించిదపి చింతయేత్. (10-16)
(6-25)

**ఆ. యతో యతో నిశ్చరతి మనశ్చంచల మస్థిరమ్
తతస్తతో నియమ్యైతదాత్మన్యేవ వశం నయేత్.**

(6-26)

జపసంఖ్య - 13 వేలు; జపకాలము - 26 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - శత్రువులపై విజయము.

VIII. సర్వప్రియత్వము -

1. మంత్రము :

**యో మాం పశ్యతి సర్వత్ర సర్వంచ మయి పశ్యతి
తస్యాహం న ప్రణశ్యామి స చ మే న ప్రణశ్యతి.**

(6-30)

జపసంఖ్య - 5 లక్షల 10 వేలు; జపకాలము - 150 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - గోపాలకృష్ణుడు; ఫలితము - సర్వప్రియత్వము.

IX. ఋణవిముక్తి

1. మంత్రము:

**సర్వభూతస్థితం యో మాం భజత్యేకత్వమాస్థితః
సర్వథావర్తమానోఽపి స యోగీ మయి వర్తతే.**

(6-31)

జపసంఖ్య - 5 లక్షల 10 వేలు; జపకాలము - 157 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - ఋణవిముక్తి.

2. మంత్రము :

**తేషామహం సముద్ధర్తా మృత్యుసంసారసాగరాత్
భవామి న చిరాత్పార్థ మయ్యావేశిత చేతసామ్.**

(12-7)

జపసంఖ్య - 1½ లక్ష; జపకాలము - 50 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - ఋణవిముక్తి.

ఈ మంత్రమును సంపుటరీతిగ 100 సార్లు జపించుట వలనను గూడ ఋణవిముక్తి కాగలదు.

X. శత్రుబాధావిముక్తి

మంత్రము :

**అభ్యాసయోగయుక్తేన చేతసా నాన్యగామినా
పరమం పురషం దివ్యం యాతి పార్థానుచింతయన్.**

(8-8)

జపసంఖ్య - 1½ లక్ష; జపకాలము - 50 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - శత్రుబాధావిముక్తి.

XI. సంతాన ప్రాప్తి

1. మంత్రము :

న చ మాం తాని కర్మాణి నిబద్ధన్తి ధనజ్ఞయః
ఉదాసీనవదాసీన మసక్తం తేషు కర్మసు.

(9-9)

జపసంఖ్య - 1 లక్ష 90 వేలు; జపకాలము 210 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - సంతానప్రాప్తి.

XII. యోగక్షేమప్రాప్తి

1. మంత్రము :

అనన్యాశ్చింతయన్తో మాం యే జనాః పర్యుపాసతే
తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహామ్యహమ్.

(9-22)

జపసంఖ్య - 1½ లక్ష; జపకాలము - 75 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - యోగక్షేమప్రాప్తి.

XIII. సుఖప్రాప్తి -

మంత్రము:

పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం యో మే భక్త్యా ప్రయచ్ఛతి
తదహం భక్త్యుపహృత మశ్నామి ప్రయతాత్మనః.

(9-26)

జపసంఖ్య - 1½ లక్ష; జపకాలము - 50 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - గోపాలకృష్ణుడు; ఫలితము - సుఖప్రాప్తి.
ఈ మంత్రమును సంపుటపద్ధతిలో 151 సార్లు జపించినప్పటికిని పై ఫలితము చేకూరగలదు...

XIV. భయనాశము -

1. మంత్రము :

మాం హి పార్థ వ్యపాశ్రిత్య యేఽపి స్యుః పాపయోనయః
స్త్రియోవైశ్యాస్తథాశూద్రాస్తేఽపియాన్తి పరాంగతిమ్.

(9-32)

జపసంఖ్య - 1½ లక్ష; జపకాలము - 50 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - భయనాశము.

2. మంత్రము :

శ్రద్ధయా పరయా తప్తం తపస్తత్త్రివిధం నరైః
అఫలాకాఙ్క్షీభిర్భుక్తైస్సాత్త్వికం పరిచక్షతే.

(17-17)

జపసంఖ్య - 75 వేలు; జపకాలము - 15 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - శత్రుభయనాశము.

XV. సిద్ధులు కలుగుట -

మంత్రము :

మన్మనా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కురు

మామేవైష్యసి యుక్తైవ మాత్మానం మత్పరాయణః.

(9-34)

జపసంఖ్య - 20 లక్షల 10 వేలు; జపకాలము - 75 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - సిద్ధులు కలుగుట.

XVI. దుఃఖనాశము -

1. మంత్రము :

యో మా మజ మనాదించ వేత్తి లోకమహేశ్వరమ్

అసమ్మాథస్స మర్త్యేషు సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే.

(10-3)

జపసంఖ్య - 1½ లక్ష; జపకాలము - 50 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - దుఃఖనాశము.

2. మంత్రము :

తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకం

దదామి బుద్ధియోగం తం యేన మా ముపయాన్తి తే.

(10-10)

జపసంఖ్య - 36 వేలు; జపకాలము - 31 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - విపత్తినాశము.

3. మంత్రము :

శ్రేయో హి జ్ఞాన మభ్యాసాత్ జ్ఞానా ధ్యానం విశిష్యతే

ధ్యానాత్కర్మఫలత్యాగ స్త్యాగాచ్చాన్తి రనంతరమ్.

(12-12)

జపసంఖ్య - 15 వేలు; జపకాలము - 21 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - దుఃఖవియోగము.

XVII. విఘ్ననాశము -

మంత్రము :

దివ్యమాల్యామృరధరం దివ్యగన్ధానులేపనం

సర్వాశ్చర్యమయం దేవమనంతం విశ్వతోముఖమ్.

(11-11)

జపసంఖ్య - 13 వేలు; జపకాలము - 15 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - విఘ్ననాశము.

ఈ మంత్రము సంపుట పద్ధతిలో 51 సార్లు జపించినప్పటికిన్ని పై ఫలితము కలుగగలదు.

XVIII. ప్రేమవృద్ధి

1. మంత్రము :

త్వమాదిదేవః పురుషః పురాణ

స్త్యమస్య విశ్వస్య పరం నిధానమ్

వేత్తాఽసి వేద్యంచ పరం చ ధామ

త్యయా తతం విశ్వమనన్తరూప.

(11-38)

జపసంఖ్య - 15 వేలు; జపకాలము - 21 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - ప్రేమవృద్ధి.

2. మంత్రము :

జ్ఞానం జ్ఞేయం పరిజ్ఞాతా త్రివిధా కర్మచోదనా

కరణం కర్మ కర్తేతి త్రివిధః కర్మసంగ్రహః.

(18-18)

జపసంఖ్య - 15 వేలు; జపకాలము - 21 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - ప్రేమవృద్ధి.

XIX భూతప్రేత బాధానివారణ

1. మంత్రము :

వాయుర్యమోఽగ్నిర్యరుణశ్శశాఙ్కః ప్రజాపతిస్త్వం ప్రపితామహశ్చ

నమో నమస్తేఽస్తు సహస్రకృత్యః పునశ్చ భూయోఽపి నమో నమస్తే. (11-39)

జపసంఖ్య - 15 వేలు; జపకాలము - 15 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - భూతప్రేత బాధానివారణ.

2. భూతప్రేతబాధ శమించుటకు ఈ క్రింది మంత్రమును సంపుటముగ 51 సార్లు జపించవచ్చును.

మంత్రము :

స్థానే హృషీకేశ తవ ప్రకీర్త్యా జగత్ప్రహృష్యత్యనురజ్యతే చ

రక్షాంసి భీతాని దిశోద్రవంతి సర్వే నమస్యంతి చ సిద్ధసంజ్ఞాః.

(11-36)

XX. ప్రసన్నత్వము -

మంత్రము :

పితాసి లోకస్య చరాచరస్య త్వమస్య పూజ్యశ్చ గురుర్గరీయాన్

న త్వత్సమోఽస్త్యభ్యధికః కుతోఽన్యో లోకత్రయేఽప్యప్రతిమప్రభావ. (11-43)

జపసంఖ్య - 15వేలు; జపకాలము - 15 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - ప్రసన్నత్వము.

XXI. గురుదేవులు తప్పులు మన్నించుట -

మంత్రము :

తస్మాత్ప్రణమ్య ప్రణీధాయ కాయం

ప్రసాదయే త్వా మహా మీశ మీడ్యమ్

పితేవ పుత్రస్య సఖేవ సఖ్యుః

ప్రియః ప్రియాయార్హసి దేవ సోఢుమ్.

(11-44)

జపసంఖ్య - 1½ లక్ష; జపకాలము - 50 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - గురుదేవులు తప్పలు మన్నించుట.

XXII. మృత్యుకాలజ్ఞానము -

మంత్రము :

యదా సత్త్వే ప్రవృద్ధేతు ప్రలయం యాతి దేహభృత్
తదోత్తమవిదాం లోకా నమలాన్ ప్రతిపద్యతే.

(14-14)

జపసంఖ్య - 1 లక్ష; జపకాలము - 51 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - మృత్యుకాల జ్ఞానము.

XXIII. ఉదరరోగనాశము -

మంత్రము :

అహం వైశ్వానరో భూత్వా ప్రాణినాం దేహమాశ్రితః
ప్రాణాపానసమాయుక్తః పచామ్యన్నం చతుర్విధమ్.

(15-14)

జపసంఖ్య - 1½ లక్ష; జపకాలము - 15 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - ఉదరరోగనాశము.

ఈ మంత్రము సంపుటరీతిగ 51 సార్లు జపించిననుగూడ ఉదరరోగము శమించును.

XXIV. దోషనాశము, క్రోధశమనము -

1. మంత్రము :

సర్వస్యచాహం హృది సన్నివిష్టో మత్తః స్మృతిర్జ్ఞాన మపోహనంచ
వేదైశ్చ సర్వైరహమేవ వేద్యో వేదాంతకృద్వేదవిదేవ చాహమ్.

(15-15)

జపసంఖ్య - 1 లక్ష; 10 వేలు; జపకాలము - 110 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - క్రోధశమనము.

2. మంత్రము :

అనేకచిత్త విభ్రాంతా మోహజాల సమావృతాః
ప్రసక్తాః కామభోగేషు పతన్తి నరకేఽశుచౌ.

16-16

జపసంఖ్య - 10 వేలు; జపకాలము - 11 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - దోషనాశము.

3. మంత్రము :

త్రివిధం నరకస్యేదం ద్వారం నాశనమాత్మనః

కామః క్రోధస్తథా లోభ స్తస్మా దేతత్రయం త్యజేత్.

16-21

జపసంఖ్య - 1½ లక్ష; జపకాలము - 150 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - కామక్రోధలోభ విజయము.

XXV. వైభవప్రాప్తి -

1. మంత్రము :

యో మామేవ మసంమూఢో జానాతి పురుషోత్తమమ్

స సర్వవిద్యుజతి మాం సర్వభావేన భారత.

15-19

జపసంఖ్య - 1½ లక్ష; జపకాలము - 50 రోజులు; ధ్యానమూర్తి - పార్థసారథి; ఫలితము - వైభవప్రాప్తి.

గీత - పారమార్థిక ఫలితములు

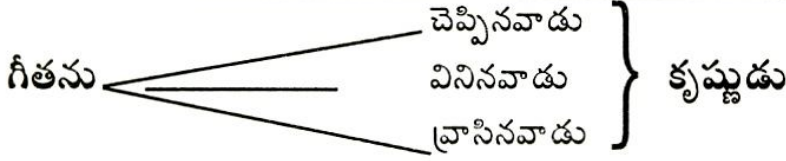
ఈ క్రింద తెలుపబడిన పారమార్థిక ఫలితములు లభించవలెనని కాంక్షించువారు, వానికి అనుగుణమైన మంత్రమును ఇచ్చోట వివరింపబడినరీతిగా భక్తిపూర్వకముగ జపించినచో ఫలితమును బడయగలరు. ఈ మంత్రములు క్రిందటి వ్యాసమునందే పూర్తిగా వ్రాయబడియుండుటవలన ఇచట సంక్షేపముగ మాత్రము తెలుపబడినవి. ఒక్కొక్క ఫలితమునకు అనేక మంత్రములు తెలుపబడినను విధి ప్రకారము ఒక్క మంత్రమును ఆయా సంఖ్యలో క్షుణ్ణముగ జపించినచో ఫలితము అవశ్యము లభించగలదు.



ఫలము	మంత్రము	అధ్యాయము శ్లోకము	జప సంఖ్య	గడువు ఎన్ని రోజులలో	ధ్యానమూర్తి	సంపుటముగ ఎన్ని సార్లు
అంతఃకరణశుద్ధి	ధర్మక్షేత్రేకురుక్షేత్రే వ్యామిశ్రేణేవ వాక్యేన సర్వతః పాణి పాదం తత్.	1-1 3-2 13-13	25 వేలు 11 వేలు 25 వేలు	21 11 25	పార్థసారథి ,, ,,	
మానసతాపనాశము	కుతస్త్వాకశ్మలమిదం	2-2	25 వేలు	25	,,	100
కామాదిశత్రువిజయము	ఏవంబుద్ధేః పరంబుద్ధ్యా... అభ్యాసయోగయుక్తేన... త్రివిధం నరకస్యేదం...	3-43 8-8 6-21	41 వేలు 1½ లక్ష 1½ లక్ష	21 50 150	గోపాలకృష్ణుడు పార్థసారథి ,,	
భక్తియందు దృఢత్వము	శ్రద్ధయా పరయాతప్తం... బహుని మే వ్యతీతాని... యో మాం పశ్యతి సర్వత్ర జ్ఞేయం యత్తత్ప్రవక్ష్యామి యో మామేవ మసంమూఢో...	17-17 4-5 6-30 3-12 15-19	75 వేలు 6 లక్షలు 5ల.10వే. 5 లక్షలు 1½ లక్ష	15 51 150 150 50	,, ,, గోపాలకృష్ణుడు పార్థసారథి ,,	51
చిత్తచాంచల్యనాశము	లోకేఽస్మిన్ద్వివిధా నిష్ఠా...	3-3	1¼ లక్ష	41	,,	100
సాధనయందలివిఘ్నముల నాశము	భోక్తారం యజ్ఞతపసాం... దివ్యమాల్యామృతధరం...	5-29 11-11	43 వేలు 13 వేలు	21 15	,, ,,	
మనోజయము, ధ్యానయోగ్యత	శనైశ్చనైరుపరమేత్... యతోయతోనిశ్చరతి వాయుర్యమోఽగ్నిర్వరుణః శశాంజుః స్థానేహృషీకేశ తవప్రకీర్త్య	6-25 6-26 11-39 11-36	,, 13 వేలు 15 వేలు 15 వేలు	,, 26 15 15	,, ,, ,, ,,	
శరణాగతియోగ్యత	కార్పణ్య దోషోపహత స్వభావః మాం హి పార్థ వ్యపాశ్రిత్య ... మన్మనాభవ మద్భక్తో...	2-7 9-32 9-34	51 వేలు ½ లక్ష 2ల.10వే.	21 50 75	పార్థసారథి ,, ,,	51
విశ్వాసమందు దృఢత్వము	అపరం భవతోజన్మ...	4-4	5 లక్షలు	150	,,	150
సాంఖ్యనిష్ఠయందు యోగ్యత	యత్సాంఖ్యైః ప్రాప్యతేస్థానం..	5-5	40 వేలు	31	,,	51
జ్ఞానపరిపక్వత	సర్వభూతస్థితం యో మాం...	6-31	5ల.10వే.	157	,,	
ద్వేషభావ వినాశము	బన్ధరాత్మాత్మనస్తస్య...	6-6	21 వేలు	21	,,	
సర్వత్రభగవద్దర్శనయోగ్యత	మత్తః పరతరం నాన్యత్ పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం..	7-7 9-26	1¼ లక్ష 1½ లక్ష	75 50	పార్థసారథి గోపాలకృష్ణుడు	100 151

ఫలము	మంత్రము	అధ్యాయము శ్లోకము	జప సంఖ్య	గడువు ఎన్ని రోజులలో	ధ్యానమూర్తి	సంపు టముగ ఎన్ని సార్లు
కర్మయోగ పరిపక్వత	నచమాం తాని కర్మాణి...	9-9	1ల. 90వే	210	పార్థసారథి	100
యోగక్షేమప్రాప్తి	అనన్యాశ్చింతయన్తో మాం...	9-22	1¼ లక్ష	75	..	
భగవత్కృప	యత్కరోషి యదశ్నాసి...	9-27	1½ లక్ష	50	..	
	వక్తు మర్హస్యశేషేణ...	10-16	36 వేలు	31	..	
భగవత్ప్రసన్నత్వము	పితాసి లోకస్య చరాచరస్య...	11-43	15 వేలు	15	..	
భగవంతుడు తప్పలు	తస్మాత్ప్రణమ్య }	11-44	1½లక్ష	50	..	
మన్నించుట	ప్రణేధాయకాయం }					
భగవద్దర్శనము	అదృష్టపూర్వం హృషితోఽన్మీ దృష్ట్వా...	11-45	1½ లక్ష	50	..	
	మాతే వ్యథా మాచ విమూఢభావో...	11-49	1½ లక్ష	50	..	
	ఇత్యర్జునం వాసుదేవస్తథోక్త్వా...	11-50	1 లక్ష	50	..	
	దృష్ట్వేదం మానుషం రూపం...	11-51	1½ లక్ష	50	..	100
	సుదుర్దర్శ మిదం రూపం...	11-52	1½ లక్ష	50	..	
	నాహం వేదైర్నతపసా...	11-53	
పాపనాశము	యోమామజమనాదించ...	10-3	
దోషనాశము	శ్రేయో హి జ్ఞాన మభ్యాసాత్..	12-12	15 వే	21	..	
	అనేకచిత్త విభ్రాంతా...	16-16	10 వే	11	..	
వివేకప్రాప్తి	అనేక బాహూదర వక్త్రనేత్రం..	11-16	13 వే	15	..	
	యచ్ఛాపహాసార్థమసత్కృతోఽసి	11-42	1½ ల	50	..	
	అహం వైశ్వానరో భూత్వా ...	15-14	1½ ల	15	..	51
ప్రేమవృద్ధి	త్వమాదిదేవః పురుషః పురాణః	11-38	15వే	15	..	100
	జ్ఞానం జ్ఞేయం పరిజ్ఞాతా..	18-18	15వే	21	..	
యోగయుక్తుడగుట	తేషాం సతతయుక్తానాం...	10-10	36 వే	31	..	
మోహనాశము	నమః పురస్తాతథ పృష్ఠతస్తే...	12-7	1½ ల	50	..	
భగవత్ప్రాప్తికి యోగ్యత	తేషామహం సముద్ధర్తా...	12-7	1½ల	50	..	
	సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య	18-66				
మృత్యుకాలమున	యదాసత్త్వప్రవృద్ధేతు...	14-4	1ల	51	..	151
భగవత్కృరణము						
క్రోధశమనము	సర్వస్యచాహం హృదిసన్నివిష్టో...	15-15	1ల 10వే	110	..	51
విఘ్ననాశము	దివ్యమాల్యామృరధరం...	11-11				

గీతయొక్క అమోఘ-శక్తికి కారణము



ఎట్లనిన, గీతను చెప్పినవాడు కృష్ణుడని సర్వులకును విదితమే. వినినవాడు అర్జునుడు. అర్జునుడు కృష్ణుడెట్లుగునను సంశయము కలుగవచ్చును. ఆ సంశయమును భగవానుడే గీత 10వ అధ్యాయమున (విభూతియోగమున) తీర్చివెచ్చెను. “పాణ్డవానాం ధనంజయః” - ‘పంచపాండవులలో అర్జునుడను నేను’ అని శ్రీకృష్ణు డచట పేర్కొనెను. కావున అర్జునుడు సాక్షాత్ శ్రీకృష్ణరూపమే యగును. ఇక వ్రాసినవాడో వ్యాసులు. వ్యాసులు కృష్ణు డెట్లుగును? ఈ సంశయమున్ను అదే అధ్యాయములో నివారింపబడినది. “మునీనామప్యహం వ్యాసః”, ‘మునులలో శ్రీవేదవ్యాసుడని నేను’ అని భగవానుడు వాక్రుచ్చెను. కాబట్టి వ్యాసులు సాక్షాత్ శ్రీకృష్ణస్వరూపమేయని తేలినది. ఈ ప్రకారము ముగ్గురు కృష్ణులయొక్క దివ్య తపశ్శక్తి ఏకీభవించిన మహత్తర గ్రంథమగుటచే గీత కిట్టి ఘనత చేకూరినది.

అదృష్టసంఖ్య - 18

గీతయందలి అధ్యాయములు	18
మహాభారతయుద్ధము జరిగిన మొత్తము రోజులు	18
యుద్ధములోని సైనికసంఖ్య - (అక్షౌహిణులలో)	18
మహాభారత గ్రంథములోని పర్వములు	18

అక్షౌహిణీ	21870	ఏనుగులు	2 + 1 + 8 + 7 + 0 = 18
	21870	రథములు	2 + 1 + 8 + 7 + 0 = 18
	65610	గుఱ్ఱములు	6 + 5 + 6 + 1 + 0 = 18
	109350	కాల్పంట్లు	1 + 0 + 9 + 3 + 5 + 0 = 18

మోక్షసౌధసోపానములు★	అంతఃకరణ చతుష్టయము	-1	1 + 5 + 5 + 5 + 1 + 1 = 18
	పంచప్రాణములు	-5	
	పంచ జ్ఞానేంద్రియములు	-5	
	పంచకర్మేంద్రియములు	-5	
	దేహము	-1	
	దృశ్యము	-1	

★ దృశ్యం దేహంచ వాగాది శ్రోత్రాదీంద్రియ పంచకమ్
ప్రాణాది పంచకం చైవ తథాఽంతఃకరణమేవ చ
ముక్తిసౌధస్య సోపానా అష్టాదశ ఇతీరితాః
ఏతాన్రమేణ చారుహ్య బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే.

తా|| దృశ్యము, దేహము, పంచకర్మేంద్రియములు, పంచజ్ఞానేంద్రియములు, పంచప్రాణములు, అంతఃకరణ చతుష్టయము - అను ఈ పదునెనిమిదియు మోక్షసౌధమునకు మెట్లుగా చెప్పబడినవి. వీనిని క్రమముగా దాటి ముముక్షువు పరబ్రహ్మస్వరూపడగుచున్నాడు.

మనుజునకు 'మైనర్' (Minor) తీరుకాలము (సంవత్సరములలో)	18
దేవాలయము మెట్లు	18
యజ్ఞములో ఋత్విక్కులు	18
ప్రప్రథమ ఉపనిషత్తగు 'ఈశావాస్య'ము లోని మంత్రములు	18
గీత 2వ అధ్యాయమున 'ఆత్మవర్ణన' శ్లోకములు	18
గీత 2వ అధ్యాయమున స్థితప్రజ్ఞలక్షణ శ్లోకములు	18
దుర్గాదేవికి గల భుజములు	18

పదునెనిమిది సంఖ్య సాంఖ్యమతానుసారముగ "సోఽహం" భావమును సూచించుచున్నదని, లేక వేదాంతమతానుసారము "అహంబ్రహ్మాస్మి" యను మహావాక్యముయొక్క అర్థమును స్ఫురింప జేయుచున్నదని పెద్దలు చెప్పుదురు.



అధ్యాయానుక్రమముగ గీతయందలి వ్యక్తులు చెప్పిన శ్లోకముల సంఖ్య

అధ్యాయము	ధృతరాష్ట్రుడు	సంజయుడు	అర్జునుడు	శ్రీకృష్ణుడు	అధ్యాయములోని మొత్తము శ్లో॥ సంఖ్య	ఆయా వ్యక్తులు చెప్పిన మొత్తము శ్లో॥ సంఖ్య
1	1	25	21	—	47	
2	-	3	6	63	72	
3	-	-	3	40	43	
4	-	-	1	41	42	
5	-	-	1	28	29	శ్రీకృష్ణుడు - 574
6	-	-	5	42	47	అర్జునుడు - 85
7	-	-	-	30	30	సంజయుడు - 41
8	-	-	2	26	28	ధృతరాష్ట్రుడు - 1
9	-	-	-	34	34	మొత్తము - 701
10	-	-	7	35	42	గీతాశ్లోకములు
11	-	8	33	14	55	
12	-	-	1	19	20	
13	-	-	1	34	35	
14	-	-	1	26	27	
15	-	-	-	20	20	
16	-	-	-	24	24	
17	-	-	1	27	28	
18	-	5	2	71	78	
	1	41	85	574	701	

గీతాశ్లోకముల ఛందోవివరణ

గీత యందు 5 ఛందస్సులు వాడబడినవి. అవి 'అనుష్టుప్, ఇంద్రవజ్ర, ఉపేంద్రవజ్ర, ఉపజాతి, విపరీతపూర్వ' అను నామములు గలిగియున్నవి. ఏ యే అధ్యాయమందు ఏ యే శ్లోకములు ఏ యే ఛందస్సులో నుపయోగింపబడినవో ఆ వివరము లన్నియు ఈ క్రింది తెలుపబడినవి. అవికాక మిగిలిన శ్లోకము లెవ్వకలవో అవి యన్నియు అనుష్టుప్ ఛందస్సులోనే కలవు. వాని సంఖ్య మొత్తము 646.

ఛందస్సు	అధ్యాయము	శ్లోకముల నెంబరు	మొత్తం	
ఇంద్రవజ్ర	2	7,29	2	
"	8	28	1	
"	9	20	1	
"	11	20,22,27,30	4	అనుష్టుప్ 646 శ్లో
	15	5,15	2	ఇంద్రవజ్ర 10 శ్లో
ఉపేంద్రవజ్ర	11	18,28,29,45	4	ఉపేంద్రవజ్ర 4 శ్లో
ఉపజాతి	2	5,6,8,20,22,70	6	ఉపజాతి 37 శ్లో
"	8	9,10,11	3	విపరీతపూర్వ 4 శ్లో
"	9	21	1	గీతలోమొత్తం 701 శ్లో
"	11	15,16,17,19,21 23,24,25,26 31,32,33,34,36, 38,40,41,42,43, 46,47,48,49,50	24	
"	15	2,3,4	3	
విపరీతపూర్వ	11	35,37,39,44	4	

గీతాస్తోత్రకదంబము

1. ఇదం గీతాశాస్త్రం పరమపురుషార్థైక నిలయం
 త్రికాణ్డం వేదార్థం సకల మిహ సంగృహ్య కథితమ్
 స్వయం శ్రీకృష్ణేన శ్రుతివిశదతత్త్వేన విభునా
 జపాధ్యానాజ్ఞానాచ్ఛ్రుతమపి ఫలత్యేవ సుధియామ్.

ఈ గీతాశాస్త్రము పరమపురుషార్థమగు మోక్షమునకు నిలయము. కాండత్రయాత్మకమగు వేదముయొక్క అర్థమంతయు సంగ్రహింపబడి సర్వవ్యాపకుడగు శ్రీకృష్ణపరమాత్మచేత నిట విశదముగ చెప్పబడినది. కావున ఇద్దానిని జపించినను, ధ్యానించినను, శ్రవణముచేసినను, దానియొక్క జ్ఞానమును సంపాదించినను, బుద్ధిమంతులకు తప్పక ఫలమును కలుగజేయగలదు.

2. రతాః కేచిద్యోగే విజితకరణాః సంయతధియః
 క్రియాజాలే కేచిత్సుఖలవరసాస్వాదనపరాః
 రతాః శాస్త్రాభ్యాసే విశదమతయః కేచిదజడా
 వయంతు శ్రీకాంతాననవచన మాస్వాద్య కృతినః.

కొందఱు తమ బుద్ధిని సంయమన మొనర్చి ఇంద్రియములను జయించి యోగమం దాసక్తి కలిగియున్నారు. మఱికొందఱు రవ్వంత సుఖము కొఱకు అనేక క్రియాకాండములందు నిమగ్నులైయున్నారు. కొందఱు వివేకవంతులు తమ బుద్ధిని నిర్మల మొనర్చుకొని శాస్త్రాభ్యాసమునందు నిరతులై యున్నారు. కాని, మేమో, లక్ష్మీపతియగు శ్రీకృష్ణపరమాత్మయొక్క ముఖారవిందము నుండి వెలువడిన వాక్యములను (గీతాశాస్త్రమును) గ్రోలి కృతార్థులమైతిమి.

3. వార్తేయబ్రహ్మశైలా దృజశతపథగా జ్ఞానవిజ్ఞానకూలా
 పార్థస్య ప్రార్థనాత శ్చిర మమృతవహా ప్రత్యగానందసింధుమ్
 సంప్రాప్తార్థప్రవాహప్రపతిత వితతాశ్వత్థ మున్మాలయన్తీ
 గీతా స్సీతా నిమజ్జ్కుః సకల కలిమలం స్వర్థునీయం ధునీతే.

పరబ్రహ్మ స్వరూపుడగు శ్రీకృష్ణమూర్తియను పర్వత శిఖరమునుండి అర్జునుని ప్రార్థనచే నుద్భవించినదియు, వంకరలులేని పెక్కుమార్గములతో గూడినదియు, జ్ఞాన విజ్ఞానములను తీర్థములు కలదియు, శాశ్వతమగు అమృతప్రవాహము గలిగియున్నదియు, ప్రత్యగాత్మయను అనందసముద్రమును చేరుచున్నదియు, తన పరమార్థమను ప్రవాహమునకు అడ్డుగాపడియున్న (సంసార రూప) అశ్వత్థ వృక్షమును సమూలముగ ఛేదించివేయునదియు, తనయందు మునుగువారియొక్క కలికల్మషమును హరించివేయునదియునగు గీత నిర్మల గంగానీరవంతివలె శోభించుచున్నది.

4. ఆచార్యాః సన్తి కుత్రాప్యతివిమలధియో వేదశాస్త్రాగమానాం
దుష్ప్రాపస్తావదాస్తే త్రిజగతి నితరా మాతృ తత్త్వోపదేష్టా
ఏవం సత్యర్జునస్యాద్భుత వికలవతో వర్ణ్యతే కిన్ను భాగ్యం
యస్యాచార్యస్య హేతోః స్వయ ముపనిషదామర్థ ఆవిర్భభూవ.

వేదశాస్త్రముల నెఱిగినవారును, అతినిర్మలచిత్తులునగు గురువులు అచటచట దొరకవచ్చును. కాని కేవల మాతృతత్త్వమును అనుభవపూర్వకముగ బోధించు మహనీయులు ముల్లోకములయందును చాల అరుదుగా నుందురు. ఇట్లుండ, రణరంగమున బంధ్యాదులనుజూచి వికలచిత్తుడైయున్న అర్జునుని భాగ్య మేమని చెప్పవచ్చునో కాని ఆతనికి గురురూపమున సాక్షాత్ ఉపనిషత్తులయొక్క సారమే మూర్తీభవించి విలసిల్లెను.

5. క్వ శాస్త్రం గీతాఖ్యం హరిముఖ సరోజాద్విగలితం
క్వ చాస్మాకం బుద్ధి ర్విషయవిషపజ్కే నిపతితా
తథాపి శ్రీకాంతప్రచురగుణలక్ష్మీ విరచితం
కటాక్షం స్వచ్ఛాచ్ఛం హ్యనుసృతవతాం కిం న సులభమ్.

భగవానుని ముఖపద్మమునుండి వెలువడిన గీతయను ఈ మహాశాస్త్రమెచట! విషయములను విషపంకమున నిమగ్నమగు మాబుద్ధి ఎచట! అయినప్పటికిని అనంత సద్గుణ విలసితమై, నిర్మలమైనట్టి ఆ లక్ష్మీపతియొక్క కటాక్షమును అనుసరించువానిచే అది సులభముగనే గ్రహింపబడగలదు.

వేదోదధిప్రమథితం వాసుదేవ సముద్భృతమ్
సన్తః పిబన్తి సతతం గీతామృత రసాయనమ్.

వేదములను క్షీరసముద్రమును మఢించి శ్రీకృష్ణపరమాత్మ వెలికితీసినట్టి గీతామృతమును సత్పురుషులు నిరంతరము పాన మొనర్చుచున్నారు.

ఏకం శాస్త్రం దేవకీపుత్ర గీతం ఏకోదేవో దేవకీపుత్ర ఏవ,
ఏకో మన్తస్తస్య నామాని యాని కర్మాప్యేకం తస్య దేవస్య సేవా.

శాస్త్రము లన్నిటియందును దేవకీతనయుడగు శ్రీకృష్ణమూర్తి గానమొనర్చిన గీతాశాస్త్రమొకటియే మేటి. దేవతలందఱియందును దేవకీసుతుడగు శ్రీకృష్ణుడే గొప్పవారు. మంత్రములన్నిటి యందును ఆ శ్రీకృష్ణుని నామములే సర్వశ్రేష్ఠములు. కర్మలన్నిటియందును ఆ శ్రీకృష్ణుని సేవయే చాల గొప్పది.

భారతే సర్వవేదార్థో భారతార్థశ్చ కృత్స్నశః,
గీతాయామస్తి తేనేయం సర్వశాస్త్రమయీ మతా.

సమస్త వేదములయొక్క సారము భారతమునందు కలదు. భారతముయొక్క సారమంతనో గీతయందు కలదు. కాబట్టి భగవద్గీత సర్వశాస్త్రమయమని చెప్పబడుచున్నది.

శ్రీ గోవిందముఖారవింద మధునామిష్టం మహాభారతే
గీతాఖ్యం పరమం రహస్యమృషిణా వ్యాసేన విఖ్యాపితమ్
వ్యాఖ్యాతం భగవత్పదైః ప్రతిపదం శ్రీశంకరాఖ్యైః పున
ర్విస్సృష్టం మధుసూదనేన మునినా స్వజ్ఞానశుద్ధ్యైకృతమ్.

గోవిందుడగు శ్రీకృష్ణపరమాత్మయొక్క ముఖపద్మమునుండి వినిర్గతమైనదియు, అత్యంత మధురమై యొప్పునదియునగు గీతయను పేరుగల పరమరహస్యము మహాభారతమున వ్యాసమహర్షిచే ప్రకటింపబడినది. శ్రీశంకర భగవత్పాదు లద్దానికి విపులముగ వ్యాఖ్యానొనర్చిరి. తిరిగి మధుసూదన సరస్వతి స్వకీయ జ్ఞానశుద్ధి కొఱకై దాని భావమును లోకులకు స్పష్టముగ నెఱుక పఱచెను.

భగవద్గీతా కించి దధీతా గంగాజలలవకణికా వీతా,
సకృదపి యేన మురారిసమర్పా తస్య కరోతి యమోఽపి న చర్పామ్.

ఎవడు భగవద్గీతను కొంచెమైనను అధ్యయనము చేయునో, గంగాజలమును రవ్వంతైనను త్రాగునో, విష్ణుమూర్తిని ఒక్క పర్యాయమైనను పూజించునో, అట్టివానిని గూర్చి యముడు చర్చింపడు. (మరణరాహిత్యపదవిని అతడు పొందునని భావము.)

గేయం గీతానామసహస్రం ధ్యేయం శ్రీపతిరూప మజస్రం,
నేయం సజ్జనసజ్గే చిత్తం దేయం దీనజనాయ చ విత్తమ్.

భగవద్గీతను, విష్ణుసహస్రనామమును పఠించవలెను. విష్ణుమూర్తియొక్క రూపమును ఎల్లప్పుడు ధ్యానించవలెను. సత్పురుషుల సాంగత్యమునందు చిత్తమును ప్రవేశింపజేయవలెను. దీనులగు జనులకు ధనమును దానము చేయవలెను.

గీకారం త్యాగరూపం స్యాత్తత్త్వబోధం తకారకమ్
గీతావాక్య మిదం తత్త్వం జ్ఞేయం సర్వముముక్షుభిః.

‘గీ’ అనగా త్యాగము, ‘త’ అనగా తత్త్వజ్ఞానము, ఇవిధముగ త్యాగమును, తత్త్వజ్ఞానమును బోధించునదే ‘గీత’ యని ముముక్షువులందఱును తెలిసికొనవలయును.



4 గ కారములు

గీతా గంగా చ గాయత్రీ గోవిందేతి హృదిస్థితే
చతుర్థకారసంయుక్తే పునర్జన్మ న విద్యతే

(మహాభారతము)

గీత
గంగ
గాయత్రీ
గోవిందుడు

అను గకారముతో ప్రారంభించు నాలుగింటిని ఎవడు కలిగియుండునో, అట్టివానికి పునర్జన్మలేదు. (అనగా జననమరణ రూపమగు సంసార దుఃఖమునుండి ఆతడు విముక్తియొంది కైవల్యపదవి నధిష్ఠించునని భావము. గీతాధ్యయనము, గంగాస్నానము, గాయత్రీమంత్రజపము, గోవిందునిధ్యానము జీవితములో అతిముఖ్యములని గమనించవలెను.)

గీతాచార్యస్తోత్రము

యస్యకృపాకటాక్షేణ సంసారోఽయం ప్రణశ్యతి
సర్వగం సచ్చిదాత్మానం తం వందే పార్థసారిధిమ్.

ఎవరియొక్క కృపాకటాక్షముచే ఈ సంసారదుఃఖము నశించిపోవునో, అట్టి సర్వవ్యాపకుడును, సచ్చిదానందాత్మస్వరూపుడును, అర్జునసారథియునగు శ్రీకృష్ణపరమాత్మకు నమస్కారము.

వ్యవహితపుతనాముఖం నిరీక్ష్య
స్వజనవధా ద్విముఖస్య దోషబుద్ధ్యా
కుమతి మహార దాత్మవిద్యయా యః
స భవతు మే భగవాన్ గతిర్ముకుందః.

(భాగవతము - భీష్మస్తుతి)

ఇరుపక్షములందలి సేనలు యుద్ధమునకు సిద్ధమగుట జూచి స్వజనమును వధించుట దోషమని యెంచి యుద్ధముచేయు నొల్లకుండిన అర్జునుని విపరీతబుద్ధిని తన ఆత్మవిద్యోపదేశముచే తొలగించివైనట్టి శ్రీకృష్ణభగవానుడు నన్ను బ్రోచుగాత!

యదిచ్ఛాతరిం ప్రాప్య గీతాపయోధే
న్యమజ్జం గృహీతాతిచిత్రార్థ రత్నమ్
న చోత్థాతు మస్మి ప్రభుర్ధర్ష యోగాత్
న మే కౌతికీనన్దసూనుః ప్రియః స్యాత్.

ఎవరిని గూర్చిన అభిలాష (భగవద్భక్తి) యను నౌకను గ్రహించి గీతాసముద్రమున మునింగి అందలి చిత్రవిచిత్రములైన (జ్ఞాన) రత్నములను గ్రహించి ఆనందపారవశ్యముచే పైకి లేవజాలకున్నానో అట్టి పరమానందరూపుడైన ప్రభువగు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ నాకు ప్రియమును జేకూర్చుగాక!

శోకపఙ్కనిమగ్నం యః సాంఖ్యయోగోపదేశతః
ఉజ్జహారార్జునం భక్తం స కృష్ణః శరణం మమ.

ఎవడు దుఃఖమును బురదలో కూరుకొనిపోయిన అర్జునుని తనజ్ఞానోపదేశముచే నుద్ధరించెనో అట్టి శ్రీకృష్ణమూర్తియే నాకు శరణ్యము.

పీతం వాసో దధానం విజయరథగతం బ్రహ్మరుద్రాదివన్ద్యం
భూమేర్భారం జిహీర్షుం నవజలదరుచం శంఖచక్రాబ్జహస్తమ్
పార్థవ్యాజేన లోకం నిగమమనుసృతౌ యోజయంతం మహేశం
ధ్యాయేన్నిత్యం సుసేవ్యం సుజనమతిగృహం కృష్ణమానందకన్దమ్.

పీతవస్త్రమును ధరించినవారును, అర్జునుని రథసారథియు, బ్రహ్మరుద్రాది దేవతలకును వంద్యులును, భూభారమును తీర్చుటకు అవతరించినవారును, నీలమేఘకాంతి కలవారును, చేతులందు శంఖచక్ర గదాపద్మములు గల్గియున్నవారును, అర్జునుని నెపమున లోకమునంతను వేదమార్గమున ప్రవర్తింపజేసినవారును, మహేశ్వరుడును, సత్పురుషుల పవిత్రబుద్ధియందు నివసించువారును, లెస్సగ సేవింపదగినవారును, ఆనందనిలయులునగు శ్రీకృష్ణమూర్తిని నిరంతరము ధ్యానించెదను.

**కాండత్రయాత్మకం శ్రాస్త్రం గీతాఖ్యం యేన నిర్మితమ్
ఆదిమధ్యాంతపట్కేషు తస్మై భగవతే నమః.**

ఆదిమధ్యాంతములందు ఆతేసి అధ్యాయముల చొప్పున మొత్తము పదునెనిమిది అధ్యాయములు కల గీతయను అధ్యాత్మిక శాస్త్రమును ఎవరు బోధించిరో అట్టి శ్రీకృష్ణభగవానునకు నమస్కారము.

**అగ్రే కృత్వా కమపి చరణం జానునైకేన తిష్ఠన్
పశ్చాత్పార్థం ప్రణయరసజుషా చక్షుషావేక్షమాణః
సవ్యే తోత్రం కరసరసిజే దక్షిణే జ్ఞానముద్రాం
ఆబిభ్రాణోరథమధివసన్ పాతు నః సూతవేషః.**

ఒక కాలు ముందునకుచాచి, మఱియొక కాలి మోకాలుపై రథమున కూర్చొనియున్నవారును, వెనుకగానున్న అర్జునుని ప్రేమపూరిత నేత్రములతో వీక్షించుచున్నవారును, ఎడమచేతితో కళ్ళెమును పట్టుకొని యున్నవారును, కుడిచేతితో జ్ఞానముద్రను ధరించినవారునగు సూతవేషధారియైన శ్రీకృష్ణపరమాత్మ మమ్ములను రక్షించుగాక!

గీతా విశేషములు

1. గీతను సాక్షాత్తు (Direct) గ వినినవాడు అర్జునుడొక్కడేకాదు. ఇంకను ముగ్గురు కలరు. అర్జునుని రథముయొక్క టెక్కిముపై కూర్చొని హనుమంతుడు కూడ వినెను. వ్యాసులున్న వినిరి. వ్యాసుని యనుగ్రహముచే సంజయుడున్ను వినెను. కావున గీతను నేరులో వినినవారు మొత్తము నలుగురు.
2. యుద్ధారంభమున అర్జునునకు కలిగిన అజ్ఞానసమ్మోహము శ్రీకృష్ణుని ముఖతః గీతయంతయు వినిన తరువాత తొలగిపోయినదని సామాన్యముగ జనులు తలంచు చుందురు. అందులకు “నష్టామోహః స్మృతిర్లబ్ధా....” అను (18 వ అధ్యాయమందలి 73వ) గీతాశ్లోకమును వారుదహరించుదురు. నిజమే. కాని గీత 11వ అధ్యాయముయొక్క ప్రారంభమున అర్జునుడు ఈ క్రింది వాక్యములను పలికెను.

**మదనుగ్రహాయ పరమం గుహ్యమధ్యాత్మ సంజ్ఞితమ్
యత్త్యయోక్తం వచస్తేన మోహోఽయం విగతో మమ.**

(11-1)

“మహాత్మా! నా యందలి అనుగ్రహముచే మీరు బోధించినట్టి అతిరహస్యమగు ఈ అధ్యాత్మజ్ఞానము వలన నా అజ్ఞానము తొలగిపోయినది.”

అర్జునుని ముఖతః వెలువడిన ఈ వాక్యముల ద్వారా అర్జునుని మోహభ్రాంతి గీతను దాదాపు సగము (10 అధ్యాయములు) వినినపుడే తొలగిపోయినదని స్పష్టపడగలదు.

3. 'గీతా' గ్రంథముయొక్క ఆశయము 'గీతా' పదమును తలక్రిందులు చేసి చదివిన తెలియగలదు. 'గీతా' అను దానిని త్రిప్పి చదివిన 'తాగీ' యగును. అనగా 'త్యాగివి' కమ్ము అని గీత బోధించుచున్నది!
4. 'అశోచ్యాన్' - (2-11) అను పదముతో శ్రీకృష్ణునిబోధ ప్రారంభమై, మధ్యలో 'నత్వం శోచితుమర్హసి' (2-27) మున్నగు హెచ్చరికలతో గూడి తుట్టతుదకు 'మాశుచః' (18-66) అను వాక్యముతో పరిసమాప్తమైనది. కావున 'శోకరాహిత్యమే' గీత యొక్క ముఖ్యసిద్ధాంతమని తేలుచున్నది.
5. గీతలో గల మొత్తము శ్లోకములు 700. 13వ అధ్యాయ ప్రారంభమునగల అర్జునుని ప్రశ్నయగు 'ప్రకృతిం పురుషంచైవ - 'అను శ్లోకమును గూడ కలుపుకొనినచో ఆసంఖ్య 701 కాగలదు.
6. గీతను రణరంగమున శ్రీకృష్ణపరమాత్మ అర్జునునకు బోధించిన దివసము మార్గశిర శుద్ధ ఏకాదశి. అది గీత యొక్క జన్మదినము. కాబట్టియే ఆ తిథియందు జనులు గీతాజయంతి జరుపుచుందురు.
7. మొట్టమొదట గీతను బయట ప్రచారముచేసినవాడు సంజయుడు.
8. 'ధ' కారముతో గీత ప్రారంభమై 'మ' కారముతో అంతమైనది. 'ధ, మ' అను ఆ రెండక్షరములమధ్యనే గీతయంతయు వెలుగుచున్నది*. మూర్తీభవించిన ధర్మమే గీతయని తెలుపుటకు అట్టి పదగుంభన ఏర్పడినదేమో!
9. ఒకరు క్రొత్తగా గీతాపుస్తకమును చదువప్రారంభించి 'ధర్మంక్షేత్రే కురుక్షేత్రే' అని పొరపాటున చదివి 'క్షేత్రేక్షేత్రే ధర్మంకురు' (అన్ని చోట్లయందును ధర్మమును జేయుము) అని దానిని అన్వయించుకొని 'ఈ ఒక్కముక్కను ఆచరణలో పెట్టిన చాలున'ని యెంచి ధర్మాచరణపరాయణు డయ్యెనట!
10. గీతను చెప్పినవాడు, వినినవాడు, వ్రాసినవాడు కృష్ణుడే @
11. గీతను చెఱిపివేయునది గీత. (నొసటి వ్రాతను తుడిచివైచి జీవునకు కర్మాతీత, జన్మాతీత కైవల్యపదవిని ఒనగూర్చు అఖండశక్తి కలది గీతయని భావము.)
12. శ్రీ వేదవ్యాసులకు '18' సంఖ్యపై మక్కువ ఎక్కువ.
13. గీతయందు కొన్ని అధ్యాయములలోని శ్లోకములు సమానసంఖ్యలో కలవు. ఎట్లనిన -

1వ అధ్యాయమునందు,	6వ అధ్యాయమునందు -	47 శ్లోకములు కలవు.
4వ అధ్యాయమునందు	10వ అధ్యాయమునందు -	42 శ్లోకములు కలవు.
8వ అధ్యాయమునందు	17వ అధ్యాయమునందు -	28 శ్లోకములు కలవు.
9వ అధ్యాయమునందు	13వ అధ్యాయమునందు -	34 శ్లోకములు కలవు.
12వ అధ్యాయమునందు	15వ అధ్యాయమునందు -	20వ శ్లోకములు కలవు.

* ప్రాకృత భాషలో 'ధర్మ'మును 'ధమ్మ'ము అందురు. దృష్టాంతమునకు - ధర్మపదము అను బౌద్ధగ్రంథము 'ధమ్మపదము' అని పిలువబడుచున్నది. (ధమ్మ = ధర్మ)

@ దీనిని గూర్చిన వివరము 'గీతయొక్క అమోఘశక్తికి కారణము' అను శీర్షిక క్రింద యిదివఱకే తెలుపబడినది.

14. మహాభారతమునందు గీతయొక్క స్థానము భీష్మపర్వమున 25వ అధ్యాయము మొదలుకొని 42వ అధ్యాయము వఱకు గలదు.
15. గొప్ప గొప్ప సంస్కృత గ్రంథములు 'అథ' అను మంగళవాచకముతో ప్రారంభింపబడి 'ఇతి; అను మంగళవాచకముతో అంతమగుచుండును. గీతయందును ప్రారంభఘట్టములలో 'అథ వ్యవస్థితాన్ దృష్ట్వా' అను వాక్యమునందు 'అథ' అను పదమున్ను, అంతిమఘట్టములలో గల 'ఇతి గుహ్యతమం శాస్త్రం' అను వాక్యమునందు 'ఇతి' అను పదమున్ను కలవు. కావున ఆర్షసంప్రదాయమును గీత కాపాడినట్లేయగును.
16. కలియుగమునకు 38 సంవత్సరముల పూర్వము అనగా ద్వాపరయుగాంతమున గీత బోధింపబడినది. కలియుగము ప్రారంభించి క్రీ.శ. 1962 సం॥ నకు 5063 సం॥లు అయినవి. కాబట్టి అప్పటికి గీత ఆవిర్భవించి 5101 సంవత్సరములు అగుచున్నవి*.
17. శ్రీకృష్ణుని అవతారకాలము (ఉపాధి వయస్సు) 125 సం॥ల 7 నెలల 8 రోజుల 30 ఘడియలు. గీతను బోధించుసమయమున శ్రీకృష్ణుని వయస్సు - దాదాపు 87 సం॥లు.
18. (i) 'యేన సర్వమిదం తతమ్' అను వాక్యము గీతయందు 3 పర్యాయములు ప్రయోగింపబడినది. @ ('ఎవనిచే ఈ సమస్తజగత్తు వ్యాపింపబడియున్నదో అట్టి పరమాత్మ' యని దాని అర్థము)
- (ii) 'మన్మనా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కరు' అను వాక్యము గీత యందు 2 సార్లు ప్రయోగింపబడినది. (9వ అధ్యాయము 34 శ్లోకమందును మఱియు 18వ అధ్యాయము 65 శ్లోకమందును). 'నా యందే మనస్సును నిలుపుము, నా భక్తుడవుకమ్ము, నన్నే అర్చింపుము, నాకు నమస్కరింపుము' అని దాని అర్థము.



*1962 సం॥ పైగ గడచిన సంవత్సరములను ఈ సంఖ్యను కలుపుకొని చదువుకొనవలయును.

- @ 1. అవినాశి తు తద్విద్ధియేన సర్వమిదం తతమ్ (2-7)
2. యస్మాన్తఃస్థాని భూతాని యేన సర్వమిదం తతమ్ (8-22)
3. యతః ప్రవృత్తి ర్భూతానాం యేన సర్వమిదం తతమ్ (18-46)

గీతయందలి కృష్ణార్జునుల నామములు

గీతయందు శ్రీకృష్ణపరమాత్ముడు ఈ క్రింది నామధేయములు వాడబడినవి -

అచ్యుతుడు	ఆద్యుడు	కేశినిషాదనుడు
అనంతుడు	కమలపత్రాక్షుడు	గోవిందుడు
అప్రతిమప్రభావుడు	కృష్ణుడు	జగత్పతి
అరిసూదనుడు	కేశవుడు	జగన్నివాసుడు
జనార్దనుడు	భూతభావనుడు	వాద్దేయుడు
దేవుడు	భూతేశుడు	వాసుదేవుడు
దేవదేవుడు	మధుసూదనుడు	విశ్వమూర్తి
దేవవరుడు	మహాత్ముడు	విశ్వేశ్వరుడు
దేవేశుడు	మహాబాహువు	విష్ణువు
పరమేశ్వరుడు	మాధవుడు	సర్వుడు
పురుషోత్తముడు	యాదవుడు	సహస్రబాహువు
ప్రభువు	యోగి	హృషీకేశుడు
భగవంతుడు	యోగేశ్వరుడు	

గీతయందు అర్జునునకు ఈ క్రింది నామములు వాడబడినవి:

అనఘుడు	కురుప్రవీరుడు	తాత	భరతర్షభుడు
అనసూయుడు	కురునందనుడు	దేహభృతాంవరుడు	భరతశ్రేష్ఠుడు
అర్జునుడు	కురుశ్రేష్ఠుడు	ధనంజయుడు	భరతసత్తముడు
కపిధ్వజుడు	కురుసత్తముడు	పరంతపుడు	భారతుడు
కిరీటి	కౌంతేయుడు	పాండవుడు	మహాబాహువు
పురుషర్షభుడు	గూడాకేశుడు	పార్థుడు	సవ్యసాచి

నిత్యస్మరణీయములగు కొన్ని గీతావాక్యములు

(ఔషధమును సేవించిన మాత్రమే రోగము నయమగునట్లు, భవరోగము, శమించుటకు తదౌషధరూపమగు భగవద్గీతను లెస్సగ సేవించుచుండవలెను. నిత్యజీవితమునందు గీతను ఉపయోగించుకొనినపుడు మాత్రమే సంసార దుఃఖములు సమించగలవు. కావున సమయము దొరికినపుడెల్ల స్మరించుటకు, మననము చేయుటకు కొన్ని ముఖ్యమైన గీతావాక్యములు ఎల్లపుడు చేతియందుండవలెను. చీకటిలో పయనించు వానికి దీపమెంత ఉపయోగకారిగనుండునో, సంసారగాఢాంధకారమున దిక్కుగానక తల్లడిల్లుచుండు జీవునకు గీతా వాక్యము లంత ప్రయోజనకరములుగ నుండును. కావున ఇట్టి మహద్వాక్యములు నిత్యజీవితములో నిరంతరము స్మృతిపథమున నుండుటకై వానిని కంఠస్థము చేయుటగాని, లేక ఇంటిగోడలపై, దూలములపై చక్కగ కనిపించులాగున వ్రాయించి యంచుకొనుటగాని, మంచిది. లేక కొన్ని బోర్డులపై వ్రాయించి ఇంటిలోగాని, ఆశ్రమములందుగాని కీలకస్థానములందుగాని వానిని వ్రేలాడగట్టి బహుకార్య నిమగ్నుడగు తనయొక్క దృష్టియందు అవి పడులాగున చూడవలెను. గీతయందలి వాక్యము లన్నియు ముఖ్యములైనప్పటికిని పాఠకులు సౌకర్యము కొఱకు కొన్నిటిని మాత్రమే ఇచట పొందుపఱచుచున్నాము.)

గీతావాక్యము

తాత్పర్యము

- | | |
|---|---|
| 1. క్షుద్రం హృదయదౌర్బల్యం
త్యక్త్వాత్తిష్ఠపరస్తప (2-3) | ఓ అర్జునా! నీచమగు హృదయదుర్బలత్వమును వీడి
కర్తవ్యమునకు గడంగుము. |
| 2. నాసతో విద్యతే భావో నాభావో
విద్యతే సతః (2-16) | లేని దానికి ఉనికి లేదు; ఉన్నదానికి లేమి లేదు.
(జగత్తు లేనిది; ఆత్మ యున్నది.) |
| 3. నత్వేవాహం జాతునాసం నత్వం
నేమే జనాధిపాః (2-12) | నీవు, నేను, ఈ రాజులు - అందఱును పూర్వము, ఇప్పుడు
మున్ముందు ఎల్లపుడును ఉండువారము
(ఆత్మకు వినాశము లేదు.) |
| 4. న హన్యతే హన్యమానే శరీరే (2-20) | శరీరము చంపబడినను ఆత్మ చంపబడదు. |
| 5. స్వల్పమప్యస్య ధర్మస్య త్రాయతే
మహతోభయాత్ (2-40) | ధర్మము ఒకింతైనను గొప్ప భయము నుండి కాపాడును. |
| 6. కర్మణ్యేవాధికారస్తే మాఫలేషు కదా
చన | కర్మలను చేయుటయందే నీ కధికారము కలదు.
కాని వాని ఫలమును కోరుటయందుకాదు. |
| 7. సమత్వం యోగ ఉచ్యతే (2-48) | (కార్యము సిద్ధించినను, సిద్ధింపకున్నను) సమబుద్ధి కలిగి
యుండటయే యోగ మనబడును. |
| 8. యోగస్థః కురు కర్మాణి | దైవము (ఆత్మ) నందు నిలుకడ కలవాడవై కర్మలను
చేయుము. |

9. యోగః కర్మసు కౌశలమ్ (2-50) కర్మలయందలి నేర్పు (నిష్కామాచరణ) యోగమనబడును. (అట్టి యోగము నవలంబింపుము.)
10. అశాంతస్య కుతస్సుఖమ్ (2-66) శాంతి (చిత్తేపరతి) లేనివారికి సుఖమెక్కడ?
11. కర్మజ్యాయో హ్యకర్మణః (3-8) కర్మము చేయకపోవుటకంటె కర్మచేయుట మేలు. (తమోగుణ భూయిష్ఠుని కంటె కార్యాచరణశీలుడు శ్రేష్ఠుడని భావము.)
12. యుధ్యస్వ విగతజ్వరః (3-30) సంతాపము లేనివాడవై యుద్ధము చేయుము (కార్యశీలుడవు కమ్ము)
13. జహి శత్రుం మహాబాహో! కామరూపం దురాసదమ్ (3-43) ఓ అర్జునా! దుర్జేయమగుకామమను శత్రువును నశింపజేయుము.
14. సర్వం కర్మాఖిలం పార్థ జ్ఞానే పరి సమాప్యతే (4-33) సమస్త కర్మయు జ్ఞానమందు పరిసమాప్తిని బొందుచున్నది.
15. న హి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్ర మిహ విద్యతే (4-38) ఈ ప్రపంచమున జ్ఞానముతో సమానమైన పవిత్రమైన వస్తువు మఱియొకటి లేదు.
16. శ్రద్ధావాన్ లభతే జ్ఞానం (4-39) శ్రద్ధకలవాడే జ్ఞానమును పొందును.
17. న సుఖం సంశయాత్మనః (4-40) మనస్సునందు సంశయములు పెట్టుకొని యుండువానికి సుఖమెన్నటికిని లభింపదు.
18. విగతేచ్ఛాభయక్రోధో యస్సదా ముక్త ఏవ సః (5-28) కామక్రోధ భయాదులు లేనివాడు ఎల్లపుడును ముక్తుడే అయియున్నాడు.
19. జ్ఞాత్వా మాం శాంతి మృచ్ఛతి (5-29) నన్ను (ఆత్మను) తెలిసికొని జీవుడు పరమ శాంతిని బొందుచున్నాడు.
20. ఉద్ధరేదాత్మనాత్మానం (6-5) తన్ను తానే ఉద్ధరించుకొనవలెను.
21. ఆత్మసంస్థం మనః కృత్వా న కించిదపి చింతయేత్ (6-25) మనస్సును ఆత్మయందుంచి ఇతరమగు దేనిని కూడ చింతింపరాదు.
22. అభ్యాసేన తు కౌంతేయ వైరాగ్యేణ చ గృహ్యతే (6-35) మనస్సు అభ్యాసము చేతను, వైరాగ్యము చేతను నిగ్రహింపబడును.
23. న హి కల్యాణకృత్కృచ్ఛిద్దుర్గతిం తాత గచ్ఛతి (6-40) నాయనా! మంచి కార్యములు చేయువానికి ఎన్నడును దుర్గతి కలుగదు.
24. మయి సర్వమిదం ప్రోతం సూత్రే మణిగణా ఇవ (7-7) దారమునందు మణులవలె ఈ సమస్త జగత్తు నాయందు ఆశ్రయించుకొనియున్నది.

25. మామేవ యే ప్రపద్యంతే మాయా
మేతాం తరంతే (7-14) నన్నెవరు శరణు బొందుదురో, వారీ మాయను
దాటుదురు.
26. జ్ఞానీత్వాత్మైవ మే మతమ్ (7-18) జ్ఞాని నేనేయని నా నిశ్చయాభిప్రాయము.
(జ్ఞానికిని నాకును భేదము లేదు.)
27. వాసుదేవ స్సర్వమితి (7-19) సమస్తము వాసుదేవుడే! (ప్రపంచమంతయు
భగవన్మయము.)
28. తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు మా మను
స్మర యుధ్య చ (8-7) కావున ఎల్లకాలములయందును నన్ను స్మరించుచు
యుద్ధము చేయుము. (నీ స్వధర్మము నాచరింపుము.)
29. తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం
యోగక్షేమం వహామ్యహమ్ (9-22) అనన్య చిత్తముతో నిరంతరము నన్ను ధ్యానించు
పుణ్యశీలుర యొక్క యోగక్షేమములను నేను
వహించెదను.
30. తత్కురుష్వ మదర్పణం (9-27) నీవేది చేసినను నాకర్పింపుము.
31. న మే భక్తః ప్రణశ్యతి (9-31) నా భక్తుడు ఎన్నిటికిని చెడిపోడు (నశింపడు)
32. అనిత్య మసుఖం లోకమిమం ప్రాప్య
భజస్వ మామ్ (9-33) అనిత్యము సుఖరహితమైనట్టి ఈ లోకమును పొందిన నీవు
(శాశ్వత సుఖము కొఱకై) నన్ను సేవింపుము.
33. సర్వభూతహితైరతాః (12-4) సమస్తప్రాణులకున్న మేలు కలుగజేయుట యందు
ప్రీతికలవారు నన్నే పొందుదురు.
34. తేషా మహం సముద్ధర్తా మృత్యు
సంసార సాగరాత్ (12-7) నన్ను ధ్యానించువారలను ఈ జననమరణరూప సంసార
సాగరమునుండి పైకి లేవ దీసెదను.
35. త్యాగా చ్ఛాన్తిరనంతరమ్ (12-12) త్యాగము వలన శాంతి కలుగును.
36. యో మద్భక్తః స మే ప్రియః (12-14) ఎవడు నా యెడల భక్తి కలిగియుండునో అతడే నాకు
ప్రియుడు.
37. క్షేత్రజ్ఞం చాపి మాం విద్ధి సర్వ
క్షేత్రేషు భారత (13-3) ఓ అర్జునా! సమస్త ఉపాధులందును, ఆ ఉపాధులను
తెలిసికొను ప్రజ్ఞారూప పరమాత్మగనే నన్నెఱుగుము.
38. జన్మమృత్యు జరావ్యాధి దుఃఖ
దోషానుదర్శనం (13-9) జనన, మరణ, వార్ధక్య, రోగాదులందలి దుఃఖమును,
దోషమును మరల మరల చింతన చేయుచుండవలెను.
39. అవిభక్తం విభక్తేషు తజ్ఞానం విద్ధి
సాత్త్వికమ్ (18-20) వేఱువేఱుగానుండు సమస్త వస్తువులయందును పరమాత్మ
ఏకమై నిండి యున్నట్లు తెలిసికొనుట సాత్త్వికజ్ఞానమని
యెఱుగుము.
40. భక్త్యా మామభిజానాతి (18-55) భక్తిచే నన్ను తెలిసికొనగలడు.
41. మచ్చిత్త స్సతతం భవ (18-57) ఎల్లప్పుడు నాయందే చిత్తమును నిలుపుము.
42. మన్మనా భవ (18-65) నా యందే మనస్సును నెలకొల్పుము.
43. మామేకం శరణం వ్రజ (18-66) నన్నొకనినే శరణు బొందుము.

సప్త శ్లోకీ గీత

1. కవిం పురాణ మనుశాసితార
మణోరణీయాంస మనుస్మరేద్యః
సర్వస్య ధాతార మచిన్త్యరూప
మాదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్. (8-9)
2. ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహరన్మామనుస్మరన్
యః ప్రయాతి త్యజన్దేహం స యాతి పరమాం గతిమ్. (8-13)
3. మన్మనా భవ మద్భుక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కరు
మామేవైష్యసి యుక్త్యైవ మాత్మానం మత్పరాయణః. (9-34)
4. స్థానే హృషీకేశ తవ ప్రకీర్త్యా
జగత్ప్రహృష్యత్యనురజ్యతే చ
రక్షాంసి భీతాని దిశో ద్రవన్తి
సర్వే నమస్యన్తి చ సిద్ధసంఘాః. (11-36)
5. సర్వతః పాణిపాదం తత్సర్వతోఽక్షిశిరోముఖమ్
సర్వతః శ్రుతిమల్లోకే సర్వమావృత్య తిష్ఠతి. (13-14)
6. ఊర్ధ్వమూల మధశ్శాఖ మశ్వత్థం ప్రాహు రవ్యయమ్
ఛన్దాంసి యస్య పర్ణాని యస్తంవేద స వేదవిత్. (15-1)
7. సర్వస్య చాహం హృది సన్నివిష్టో
మత్తః స్మృతిర్జ్ఞాన మపోహనం చ
వేదైశ్చ సర్వై రహమేవ వేద్యో
వేదాన్త కృద్యేదవిదేవ చాహమ్. (15-15)

గీ తా సా ర ము

భగవద్గీత చివరి అధ్యాయములో శ్రీకృష్ణపరమాత్మ గీతాప్రబోధమునంతను క్రోడీకరించి సంక్షేపముగ మూడు శ్లోకములలో చెప్పివెచ్చెను. పరబ్రహ్మ సాక్షాత్కారమును జీవుడెవ్వధముగ పొందగలడో ఆ సాధనలు వాని యందు చక్కగ వివరింపబడినవి. కావున ముముక్షువు లా శ్లోకములను కంఠస్థముచేసి భావమును నిరంతరము మననము చేయుచుండుట శ్రేయస్కరము. అవి యేవియనిన -

1. బుద్ధ్యావిశుద్ధయా యుక్తో ధృత్యాఽఽత్మానం నియమ్య చ
శబ్దాదీన్విషయాం స్త్యక్త్వా రాగద్వేషౌ వ్యుదస్య చ. (18-51)
2. వివిక్త సేవీ లఘూశీ యతవాక్కాయమానసః
ధ్యానయోగపరో నిత్యం వైరాగ్యం సముపాశ్రితః. (18-52)
3. అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం పరిగ్రహమ్
విముచ్య నిర్మమః శాన్తో బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే. (18-53)

నిర్మల బుద్ధితో గూడి, ధైర్యముతో మనస్సును స్వాధీనపఱచుకొని, శబ్దాది విషయములను, రాగద్వేషములను విడిచిపెట్టి, ఏకాంతస్థలవాసియై, మితాహారమును స్వీకరించుచు, శరీర వాఙ్మనంబులను నియమించి, నిరంతరము ధ్యానయోగాభ్యాస మొనర్చుచు, వైరాగ్యమును లెస్సగ నాశ్రయించి, అహంకార బలదర్పములను, కామక్రోధములను, భోగ్యవస్తు పరిగ్రహమును బాగుగ త్యజించివైచి, మమకార రహితుడై, శాంతస్వభావము గలిగియుండు మహనీయుడు పరబ్రహ్మ సాక్షాత్కారము నొందుటకు సమర్థుడగుచున్నాడు.



గీతయందలి ఉపమానములు

మహాత్ములు తాము బోధించు గంభీరతత్త్వములు జనసామాన్యముయొక్క హృదయమున నాటుట కొఱకై పెక్కు దృష్టాంతములను వాడుచుందురు. తద్వారా క్లిష్టభావములున్న జనులకు సులభముగ బోధపడుచుండును. రామాయణమునందు, యోగవాసిష్ఠ, భారత, భాగవతాదులందు, పెద్దల బోధలయందు దృష్టాంతములు కోకొల్లలుగ వాడబడినవి. గీతయందు శ్రీకృష్ణమూర్తియు ఇట్టి పద్ధతినే అనుసరించి అనుపమ ఆధ్యాత్మిక తత్త్వములను చక్కటి సాదృశ్యముల ద్వారా బోధించుచు పోయెను. వారు తెలిపిన ఉపమానము లిచట పేర్కొనబడుచున్నవి -

1. మనుజుడు పాతబట్టలను విడిచి యితరములగు క్రొత్తబట్టల నెటుల ధరించుచున్నాడో; అట్లే ఆత్మయు పాతశరీరములను వదిలి క్రొత్తశరీరములను ధరించుచున్నది. (2-22)
2. సర్వత్ర జలముచే పరిపూర్ణమైన గొప్పజలాశయము లభింప; అత్తటి స్వల్పజలముతో గూడిన బావి మొదలగు వానియందు మనుజున కెంత ప్రయోజన ముండునో, అనుభవజ్ఞుడగు బ్రహ్మజ్ఞానికి సమస్త వేదములందును అంత ప్రయోజనమే ఉండును. (2-46)
3. తాబేలు తన అవయవములను లోనికి ముడుచుకొనునట్లు యోగియగువాడు ఇంద్రియములను విషయములనుండి యెప్పుడు మరలించుకొనునో అపుడాతని జ్ఞానము స్థిరమైనదిగా నగుచున్నది. (2-58)
4. జలముచే సంపూర్ణముగా నిండింపబడినదియు, స్థిరమైన ఉనికి గలదియునగు సముద్రమును నదులు మొదలగువాని ఉదకము లే ప్రకారము ప్రవేశించుచున్నవో, ఆ ప్రకారముగా సమస్తమైన కోరికలు ఏ బ్రహ్మనిష్ఠునియందు ప్రవేశించి యణగిపోవుచున్నవో, అట్టి మహనీయుడే శాంతిని పొందునుగాని విషయాసక్తి కలవాడు కాదు. (2-70)
5. పొగచేత నిప్పు, దుమ్ముచే అద్దము, మావిచే గర్భమందలి శిశువు ఏలాగున కప్పబడియున్నవో ఆలాగున కామముచే ఆత్మజ్ఞానమున్న కప్పబడియున్నది. (3-38)
6. ఓ అర్జునా! లెస్సగ మండుచున్న అగ్ని ఏ ప్రకారము కట్టెలను భస్మమొనర్చునో ఆ ప్రకారమే జ్ఞానమను అగ్నియు సమస్తకర్మలను భస్మమొనర్చివేయును. (4-37)
7. ఎవడు తాను చేయు కార్యములను పరమాత్మయందు సమర్పించి ఫలాసక్తిని (సంగమును) విడిచి చేయునో, అట్టివానికి తామరాకునకు నీరంటనట్లు పాపము లంటకుండును. (5-10)
8. ఏ ప్రకారము గాలి వీచనిచోటగల దీపము నిశ్చలముగ నుండునో, ఆ ప్రకారము ఆత్మధ్యానమందు లగ్నమైయున్న యోగియొక్క స్వాధీనచిత్తముకూడ నిశ్చల స్థితిని బొందియుండును. (కావున యోగిపుంగవుల నిశ్చలమనస్సునకు అట్టి దీపము యొక్క స్థితి ఉపమానముగ చెప్పబడినది.) (6-34)

9. అర్జునా! నా కంటె ఇతరమైనది యేదియును ఈ ప్రపంచమున ఒకింతైనను లేదు. దారమునందు మణులవలె నాయం దీ సమస్త ప్రపంచమున్ను కూర్చబడియున్నది. (7-7)
10. అంతటను సంచరించునదియు, గొప్పదియునగు వాయువు సర్వకాలములందును ఆకాశమునందెట్లు నిలిచియున్నదో, అట్లే సమస్తభూతములున్ను నాయందున్నవని తెలిసికొనుము. (9-6)
11. ఓ అర్జునా! ఈ శరీరము క్షేత్రమని చెప్పబడుచున్నది. మఱియు దీనిని తెలియువాడు క్షేత్రజ్ఞుడని విజ్ఞులు పేర్కొనుచున్నారు. (13-2)
12. అతిసూక్ష్మమైయుండుటచే సర్వవ్యాపకమగు ఆకాశము దేనిచేతను అంటబడక ఎట్లుండునో, అట్లే సర్వత్రవ్యాపించియున్న ఆత్మ దేహదులచే నంటబడక యుండును. (13-33)
13. అర్జునా! సూర్యుడొక్కడు సమస్తలోకముల నెట్లు ప్రకాశింపజేయుచున్నాడో అట్లే క్షేత్రజ్ఞుడగు ఆత్మ దేహాది సమస్తక్షేత్రమును ప్రకాశింపజేయుచున్నాడు. (13-34)
14. దేనికి వేదములు ఆకులుగానున్నవో అట్టి సంసారరూప అశ్వత్థవృక్షము (రావిచెట్టు)ను వేళ్ళు పైన కొమ్మలు క్రిందగా గలిగియున్నదిగను, బహుకాలముండునదిగను పెద్దలు చెప్పుదురు. దాని నెవడెఱుగునో ఆతడు వేదము నెఱింగిన వాడగును. (15-1)
15. సంసారమను ఆ అశ్వత్థవృక్షముయొక్క కొమ్మలు గుణములచే వృద్ధి నొందింపబడినవియు, విషయములను చిగుళ్లుగలవియు నయి పైకిని, క్రిందకును వ్యాపించి యున్నవి. దానివేళ్ళు మనుష్యలోకమునందు కర్మసంబంధము గలవియై క్రిందికి గూడ విస్తరించి యున్నవి. (15-2)
16. వాయువు - పుష్పములు మున్నగు వాసనగల పదార్థములనుండి బయలుదేరునపుడు, ఆ యా పదార్థముల నచటనే విడిచి అందలి గంధాణువుల నెట్లు తీసికొని పోవుచున్నదో, అట్లే జీవుడు ఒక దేహమును వదిలి మఱియొక దేహమును పొందునపుడు శరీరము నచ్చటనే విడిచిపెట్టినను, దానియందుండు మనస్సు మొదలగు ఆరు ఇంద్రియములను, వాసనలను తీసికొని వెడలుచున్నాడు. (15-8)
17. నిప్పు పొగచే కప్పబడినట్లు సమస్త కర్మములున్ను (దృశ్యరూప) దోషముచేత కప్పబడియున్నవి. (18-48)
18. ఓ అర్జునా! ఈశ్వరుడు సమస్త ప్రాణుల యొక్క హృదయస్థానమున నివసించి, యంత్రమున తగుల్కొన్నవారినివలె వారి నందరిని మాయచే త్రిప్పుచున్నాడు. (18-61)

గీతాభవనము

‘గీతా మే చోత్తమం గృహమ్’ - అని భగవద్వాక్యము. అనగా ‘నేను గీత నాశ్రయించుకొని యున్నాను. గీత నాయొక్క నివాసగృహమ’ని భావము. ఈ ప్రకారముగ గీతామాహాత్యము గీతాగృహమునుగూర్చి భగవానుడు తెలిపియున్నాడు. ఆ గృహముయొక్క స్వరూప, స్వభావముల వివరము ఈ క్రింది తెలుపబడుచున్నది.

- గీతాసౌధ వివరములు -

<u>నిర్మాత</u>	- శ్రీకృష్ణపరమాత్మ
<u>అలంకరణకర్త</u>	- శ్రీ వేదవ్యాస మునీంద్రులు
<u>ఆకారము</u>	- మూడంతస్తులు గలది.
<u>పునాది</u>	- అర్జున విషాదయోగము (ప్రథమాధ్యాయము)
<u>మొదటి అంతస్తు</u>	- 5 గదులు (2వ అధ్యాయమునుండి 6వ అధ్యాయమువరకు) (సాంఖ్యయోగము, కర్మయోగము, జ్ఞానయోగము, కర్మసన్న్యాసయోగము, ఆత్మసంయమ యోగము - అనునవి.)
<u>రెండవ అంతస్తు</u>	- 6 గదులు (భక్తిషట్కము - (7వ అధ్యాయమునుండి 12వ అధ్యాయము వరకు) విజ్ఞానయోగము, అక్షరపరబ్రహ్మయోగము, రాజవిద్యారాజగుహ్యయోగము, విభూతియోగము, విశ్వరూపసందర్శన యోగము, భక్తియోగము - అనునవి.)
<u>మూడవ అంతస్తు</u>	- 6 గదులు (జ్ఞానషట్కము - (13వ అధ్యాయము నుండి 18వ అధ్యాయము వరకు) క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞవిభాగయోగము, గుణత్రయవిభాగయోగము, పురుషోత్తమ ప్రాప్తియోగము, దైవాసురసంపద్విభాగయోగము, శ్రద్ధాత్రయవిభాగయోగము, మోక్షసన్న్యాసయోగము అనునవి.)
<u>నిర్మాణమునకు వలసిన సున్నము</u>	- కర్మ
<u>నీళ్ళు</u>	- భక్తి
<u>ఇటుక</u>	- జ్ఞానము.

గీతాభవనము అతివిశాలమైనది. అతిసుందరమైనది. అందలి ఒక్కొక్క గది యందు చిత్రవిచిత్రములైన అమూల్యపదార్థములు ఉంచబడినవి. ఆ భవనమునందు ఎవరైనను ప్రవేశించవచ్చును. జాతి మత కుల లింగ వివక్షత లేదు. ప్రవేశరుసుము లేదు. అట్లు ప్రవేశించి ఆ యా వస్తువులను నిరాటంకముగ దర్శించవచ్చును, స్పర్శించవచ్చును, ఎత్తుకొని ఇంటికి వెళ్ళవచ్చును. అడ్డుపెట్టువారులేరు. ఆటంకపరచువారుండరు. ఒకపుడు శంకరాచార్యులు ఆ గీతాభవనములోనికేగి దాని సౌందర్యమును చూచి ముగ్ధులై తనయిచ్చవచ్చిన పదార్థముల నటనుండి గ్రహించివెళ్ళిరి. తదుపరి రామానుజాచార్యులు వచ్చిరి. మధ్వాచార్యులు వచ్చిరి. అట్లే అనేకులు వచ్చి గీతాభవనమును సందర్శించి, అందలి వస్తువులను స్వీకరించి వెడలి పరమశాంతిని బడసిరి. కాని విచిత్రమేమనగా, ఎవరు ఎన్ని వస్తువులను పట్టుకొని వెళ్ళినను, తిరిగి ఆ భవనము సమస్తపదార్థములచే పరిపూర్ణమై అక్షయముగ దనరుచున్నది. ఇదియే గీతాభవనము యొక్క విశిష్టత. కావున ముముక్షువులెల్లరు ఈ గీతానామక మహోత్తుంగ సువిశాల భవ్య భవనంబును కనులపండువుగ వీక్షించి, అందు బహుకాలము విశ్రాంతిగొని, సేదతీర్చుకొని, సంసారిక దుఃఖజాలమునుండి విముక్తులై పరమానంద మనుభవించి ధన్యులయ్యెదరుగాక!

❀❀❀ అధ్యాయక్రమముగ గీతాపారాయణ ఫలము ❀❀❀

గీతయొక్క మహిమ అపారము. గీతాశ్లోకములయొక్క పారాయణ, జప, ధ్యానాదులవలన ఎన్నియో సత్ఫలితములు మనుజునకు చేకూరుచున్నవి. గీతయొక్క ఇట్టి అఖండశక్తిని గూర్చి పూర్వము లక్ష్మీదేవికి శ్రీమన్నారాయణుడు బోధింపగా, దానినే తిరిగి మహేశ్వరుడు పార్వతికి వివరించి చెప్పెను. ఈ విషయమంతయు పద్మపురాణమున గలదు. గీతయందలి ఒక్కొక్క అధ్యాయమును పారాయణము చేసినందువలన కలుగు అమోఘ ఫలితము కథారూపమున అందు చక్కగ చిత్రింపబడినది. పద్మపురాణాంతర్గతముగ అట్టి గీతాధ్యాయ మాహాత్మ్యము పాఠకుల ఉపయోగార్థ మిచట సంక్షేపముగ తెలుపబడుచున్నది -

1. ప్రథమాధ్యాయ ఫలము:- గీతాపారాయణము పూర్తిగగాని, లేక ఒక అధ్యాయముగాని, లేక సగము అధ్యాయముగాని, లేక ఒక శ్లోకముగాని, లేక శ్లోకార్థముగాని, కడకు ఒక పాదముగాని, కనీసము ఒక పదముగాని భక్తిపూర్వకముగ నెవడు కావించునో ఆతడు సుశర్మవలె ముక్తుడగును. ఎట్లనిన - పూర్వము సుశర్మ యను బ్రాహ్మణుడు కలడు. ఆతడు విషయలోలుడై, దురాచారపరుడై, జీవితమును భ్రష్టమొనర్చుకొని, మరణించి, పెక్కు యమయాతనల ననుభవించి, తిరిగి మరుజన్మమున ఎద్దు అయి పుట్టెను. అది భారముల మోయుచు మోయుచు ఒకనా డొక పర్వత ప్రాంతమున భారాధిక్యముచే క్రిందపడి మృతినొందెను. అద్దాని దీనదశను జూచి ఆ మార్గమున బోవుచున్న కొందఱు దానికి సద్గతులు కలుగుటకై తమ పుణ్యములోని కొంతభాగమును ధారబోసిరి. అందొక వేశ్యయు తానేమియు పుణ్యముచేయలేదని తలచి, ఏదైన చేసియుండినచో ఆ వృషభమున కర్పించితినిని సంకల్పించెను. వేశ్యయొక్క పుణ్యముచే ఆ వృషభము పుణ్యలోకములకు జని మరల పూర్వజన్మ జ్ఞానముగల ఉత్తమ బ్రాహ్మణజన్మను బొందెను. అంతట నా బ్రాహ్మణుడు తనకు పూర్వజన్మమున సుకృతమును ధారబోసిన వేశ్యయింటికివెళ్లి ఆ సుకృత మెట్టిది యని యరయ, ఆమె యొక చిలుకను జూపి, ఆ చిలుక పలుకు వాక్యములను వినుటచేతనే తన చిత్తము పునీతమైనదని నుడివెను. అంతట వారిద్దఱును ఆ చిలుకను సమీపించి ప్రశ్నింప, ఆ చిలుక పూర్వజన్మలో తానొక విద్వాంసుడననియు, గురుదూషణాది పాపములజేసి మరణించి తిరిగి చిలుకయైపుట్టి అరణ్యములో దీనావస్థయందున్న తనను ఒక మునిపుంగవుడు తన యాశ్రమమునకు గొనిపోయి పోషించుచుండెననియు, అచ్చోట గీత ప్రథమాధ్యాయము నాతడు తన శిష్యులకు నిరంతరము బోధించుచుండగా విని క్రమముగ దాని నుచ్చరింపగల్గితినినియు, ఒకనా డొక దొంగ తన్నపహరించి యీ వేశ్యకు అమ్మొననియు చెప్పెను. వేశ్యకు పాపవిముక్తి, సుశర్మకు సద్గతి లభించెను.

తస్మా దధ్యాయ మాద్యం యః పఠతే శ్రుణోతే స్మరేత్

అభ్యసేత్తస్య న భవేత్ భవాంభోధిర్దురుత్తరః.

కాబట్టి గీత ప్రథమాధ్యాయమును ఎవడు పఠించునో, శ్రవణము చేయునో, లేక స్మరించునో అట్టివాడు సంసారసాగరమును సులభముగ దాటిపోవును.

గీత ప్రథమాధ్యాయ పారాయణముచే - పాపవిముక్తి, పూర్వజన్మస్మృతి కల్గును.

2. ద్వితీయాధ్యాయఫలము:- పూర్వము దక్షిణదేశమున పురందరమును పట్టణమున దేవశర్మయను

బ్రాహ్మణు డొకడుండెను. అతడు పెక్కు యాగములను, అతిథిపూజాదిసత్త్రియలను ఆచరించినప్పటికిని మనశ్శాంతియు, ఆత్మజ్ఞానమున్ను పొందక చింతాక్రాంతుడై యుండ, ఒకనా డాతని యింటికి సాధుపుంగవు డొకడు రాగా, నాతనికి తనవృత్తాంతమెఱింగించి ఆత్మజ్ఞానోపాయము నర్థించెను. సాధు వతనిని తత్కార్యసిద్ధికై సౌపురనగరమున మిత్రవంతుడను గొల్లవానియొద్దకు పంపెను. మిత్రవంతుడు దేవశర్మతో నిట్లు వచించెను. - 'నేనొకనాడు అడవిలో మేకలను మేపుచుండ పెద్దపులి యొకటి రాగా నేనును, నామందలోని జీవములున్ను చిందరవందరగా పరుగెత్తుకొనిపోతిమి. కాని ఆ స్థలమాహాత్మ్యమేమియోకాని ఒకచోట నామందలోని ఒక మేకయు, ఆ పులియు స్నేహముగా నుండుట చూచితిమి. వెంటనే సమీపముననున్న యొక వానరశ్రేష్ఠముద్వారా ఆచమత్కారమునకు హేతువు తెలిసికొంటివి. అదియేమనగా, ఆ ప్రాంతమున నొక దేవాలయమున సుకర్మయను నాతడు జ్ఞానప్రాప్తి కొఱకై ఈశ్వరోపాసనము చేయుచుండ ఒకనాడచ్చటికి ఒక అతిథి వచ్చి అతనికి హితమొనర్చదలంచి గీత రెండవ అధ్యాయమును ఒక శిలాఫలకముపై చెక్కి దాని నభ్యసించుమని చెప్పి అంతర్ధానమొందెను. సుకర్మయు అట్లే నిత్యము గీత ద్వితీయాధ్యాయమును పారాయణమొనర్చుచు, అభ్యాసము చేయుచుండ కొంతకాలమున కతనికి చిత్తము నిర్మలమై ఆత్మజ్ఞాన ముదయించెను. అప్పటినుండియు ఆ పవిత్రాత్ముడు అడుగిడిన చోటెల్ల పునీతమై, రాగద్వేషరహితమై యొప్పురుచుండెను. నేనును వెంటనే ఆ శిలాఫలకము యొద్దకేగి గీత ద్వితీయాధ్యాయమును అభ్యసించి ఆత్మజ్ఞానానుభవము నొందితిని. నీవును అట్లే కావింపుము.' - మిత్రవంతుని యావాక్యములను విని దేవశర్మయు గీత రెండవ అధ్యాయమును పారాయణముచేయుచు, మననము గావించుచు క్రమముగ ఆత్మజ్ఞానమును బడసి బ్రహ్మపదప్రాప్తిచే కృతార్థుడయ్యెను.

శిక్షితస్తేన పూతాత్మా పఠ న్నధ్యాయ మాదరాత్ ద్వితీయ మాససాదోచ్చైః నిరవద్యం పఠం పదమ్.

గీత ద్వితీయాధ్యాయఫలము - ఆత్మజ్ఞానప్రాప్తి.

3. తృతీయాధ్యాయ ఫలము: పూర్వము జనస్థానమును నగరమున జడుడను బ్రాహ్మణుడుండెను. అతడు తన జాతికి తగిన ఆచారములను పరిత్యజించి విషయలోలుడై ధనాశాపరుడై వ్యాపారనిమిత్తము ఉత్తరదిశకు జని అటనుండి తిరిగి వచ్చుచుండ మార్గమధ్యమున నొక వృక్షము క్రింద చోరు లతనిని చంపివైచిరి. పాపాత్ముడగుటచే మరణానంతర మతడు పిశాచరూపమును బొందెను. కొంతకాలమునకు ధర్మాత్ముడైన అతని కుమారుడు తండ్రికి ఉత్తరక్రియలు జరుపుటకై కాశీనగరమునకు బోవుచు త్రోవలో తన తండ్రి వధింపబడిన వృక్షముక్రింద గూర్చొని గీత మూడవ అధ్యాయమును పారాయణము చేసెను.

తత్రాధ్యాయం స గీతాయా స్తృతీయం సంజజౌప హ.

వెంటనే ఆకసమున తన తండ్రి భయంకర ప్రేతదేహమును వీడి దివ్యవిమానారూఢుడై యుండుట జూచి 'తండ్రి! ప్రేతత్వముపోయి నీకు దేవత్వము లభించుటకు కారణమేమి యని యాతని నడుగ 'నాయనా! నీచే పరింపబడిన గీత తృతీయాధ్యాయమును వినుటవలన నాకిట్టి దివ్యస్థితి చేకూరినది. ఇక నీవు కాశికిపోనక్కఱలేదు. ఇంటికివెళ్ళి ఇదే యుపాయముచే అనగా గీత 3వ అధ్యాయమును పారాయణము చేయుచు తద్వారా లభించిన పుణ్యమును ధారబోసి మన వంశజులందఱిని నరకలోకమునుండి ఉద్ధరింపుము' అని పలికెను. కుమారు డట్లే చేసెను. అప్పుడు విష్ణుభగవానుడు యముని యొద్దకు

దేవదూతలను బంపి నరకలోకవాసులను, యమునినిగూడ వైకుంఠమునకు బిలిపించుకొనెను. అట యమధర్మరాజు విష్ణువును స్తోత్రముచేసి ఆతని యాజ్ఞవడసి నిజలోకమున కరిగెను. ఈ ప్రకారముగ గీత తృతీయాధ్యాయముయొక్క పారాయణముచే మనుజుడు పాపరహితుడై దివ్యత్వమును బొందుచున్నాడు.

గీత తృతీయాధ్యాయ ఫలము - పాపరహిత్యము, ప్రేతత్వవిముక్తి.

4. చతుర్థాధ్యాయ ఫలము:- గంగానదీతీరమున వారణాశియను పట్టణము కలదు. అందలి విశ్వనాథుని దేవాలయమున భరతుడను మహనీయుడు భక్తిశ్రద్ధలతో నిత్యము గీత నాల్గవ అధ్యాయమును పారాయణము సల్పుచుండెను.

నిత్య మాత్మరత స్తుర్యం జపత్యధ్యాయ మాదరాత్ తదభ్యాసాదదుష్టాత్మా న ద్వంద్వైరభిభూయతే.

దానిచే నతడు పవిత్రుడై, సుఖదుఃఖ, శీతోష్ణాదిద్వంద్వములందు సమబుద్ధిగలిగి యుండెను. ఒకపుడతనికి మహాత్ములను సందర్శింప కుతూహలము జనింప, పర్యటనకు బయలుదేరెను. త్రోవలో నొకచోట రెండు రేగుచెట్లక్రింద విశ్రమించి గీత 4వ అధ్యాయమును పారాయణముచేసెను. తిరిగి అటనుండి వెడలునపుడు అచ్చట రాలిన రెండు రేగుపండ్లను తీసికొనిపోయెను. తదుపరి ఐదు దినముల కారెండు చెట్లును ఎండిపోవ, అందలి జీవులు పూర్వజన్మజ్ఞానముగల ఇరువురు బ్రాహ్మణబాలికలై యొకచోట జనించిరి. ఇట్లుండ యొకనాడాభరతమునీంద్రు డాబాలికలగృహమునకేగ, వారాతనికి పూజాదుల నొనర్చి ఆతని యాదేశముపై తమ వృత్తాంతమునంతను ఇట్లు వివరించి చెప్పదొడగిరి. 'మహాత్మా! పూర్వము గోదావరీ తీరమున చిన్నపాపమును తీర్థ స్థలమున సత్యతపుడను యోగిపుంగవుడు ఘోరతపంబు సలుపుచుండెను. ఆతని తపస్సుచే తన పదవి కేమైన భంగము కల్గినేమోయని తలంచి ఇంద్రుడద్దానికి అంతరాయము కల్గింపనెంచి అప్పరసలమగు మా యిరువురిని అచ్చటికి బంపెను. ఇంద్రుని యాజ్ఞనుసారము మేమా మునీంద్రుని చెంతకేగి సుమధురముగ నృత్యగానాదులను సలుప దొడగితిమి. దానిచే నతడు కోపోద్దీప్తుడై గంగాతీరమున రెండు రేగుచెట్లయి జన్మించులాగున మమ్ములను శపించెను. అంతట కరుణింపుడని దీనచిత్తులమై మేము వేడుకొనగా 'భరతుడను మహాత్ముడు మీచెంతకు వచ్చువఱకు మీకా వృక్షరూప ముండును. అనంతరము పూర్వజన్మస్మృతిగలవారై మానవజన్మయైత్తి క్రమముగ దేవతారూపమును బడయగలర'ని వాక్రుచ్చెను. మహాత్మా! ఇవ్విధముగ శాపవశమున రేగుచెట్లుగా నున్న మాచెంతకు పూర్వము తాము దయచేసి గీత చతుర్థాధ్యాయమును పారాయణము చేసియుండిరి. తత్ఫలితముగ మాకు శాపవిమోచనము గల్గినది. ఘోరసంసారమునుండి మమ్ములను తరింపజేసిన మహనీయులగు తమ కివే మా నమోవాకముల'ని ఆబాలికలిరువురును తమ భక్త్యంజలిని అమ్మునీంద్రున కర్పించి అప్పటినుండియు తామున్న గీత చతుర్థాధ్యాయమును నిత్యము ఆదరముతో జపించుచు సుఖముగ నుండిరి.

కన్యే చతుర్థ మధ్యాయం జపేతాం నిత్యమాదరాత్

గీత చతుర్థాధ్యాయఫలము - మానవులే కాదు, వృక్షాదులున్న దోషవిముక్తములై తరించుట.

5. పంచమాధ్యాయ ఫలము:- మద్రదేశమున పురుకుత్సమను నగర మెండు కలదు. అందు పింగళుడను బ్రాహ్మణుడు వసించుచుండెను. అతడు స్వకులోచితములగు వేదాధ్యయనాది కార్యములను వదలి, సంగీతమును, నాట్యమును అభ్యసించి రాజుయొక్క ఆస్థానమున కొలువునందు చేరెను. అతనికి నీచకులమున బుట్టిన అరుణయను భార్య కలదు. ఆమె మఱియొకనిని ప్రేమించి కాలము గడుపుచు, తన

స్వేచ్ఛాచారములకు పింగళుడు అడ్డుగానుండునని తలంచి ఒకనాటిరేయి ఆతని తల పగులగొట్టి చంపి, మృతశరీరమును భూమియందు పాతిపెట్టెను. ఆమెయు తన దుష్టవృత్తిచే భగందర మను రోగముచే పీడితయై మరణించెను. చనిపోయిన పింగళుడు ఒకానొక యరణ్యములో గ్రద్దగను, ఆతనిభార్య అచ్చోటనే చిలుకగను జన్మించి, పూర్వజన్మవైరముచే పరస్పరము కలహించుకొనుచు, ఒకనాడు అకస్మాత్తుగ జలపూరితమగు ఒక ఋషిపుంగవుని పుట్టెయందు పడి మృతినొందినవి. దూతలు వారిని యముని యొడ్డకు గొనిపోవ, యముడు వారిని విడుదలచేసి ఉత్తమలోకములకు పోవునట్లు ఆజ్ఞ యొసంగెను. అది విని ఆ దంపతు లిరువురును అనేక పాపకార్యములు చేసిన మాకిట్టి సద్గతి యేల లభించినదని ప్రశ్నింప యము డిట్లు పలికెను - 'ఓ దంపతులారా! గంగాతీరమున వటువను పేరుగల బ్రహ్మవేత్త యొకడుండెను. అతడు నిత్యము గీత ఐదవ అధ్యాయమును పారాయణము చేయుచుండెను. దానిచే నతడు పునీతుడై సనాతనమగు పరబ్రహ్మమును జేరెను.

గీతానాం పంచమాధ్యాయ మావర్తయతి సర్వదా

తేన పుణ్యేన పూతాత్మా యయౌ బ్రహ్మ సనాతనమ్.

ఆతని పుట్టెయందుపడి చచ్చుటచే మీరున్ను పవిత్రులైరి. కాబట్టి మీకిష్టమగు ఉత్తమలోకమును పొందులాగున ఆజ్ఞ నొసంగుచున్నాను.' అనంతరము వారిరువురును విమానారూఢులై వైకుంఠమున కరిగిరి. ఈ ప్రకారముగ గీత ఐదవ అధ్యాయముయొక్క సంబంధముచే పశుపక్ష్యాదులున్ను తరించిపోయెను.

గీత పంచమాధ్యాయ ఫలము - దోషవిముక్తి, పశుపక్ష్యాదులు కూడ తరించుట.

6. షష్ఠాధ్యాయ ఫలము:- పూర్వము గోదావరీనదీతీరమున ప్రతిష్ఠానమను నగర ముండెను. ఆ నగరమును ధర్మాత్ముడగు జానశ్రుతి యనురాజు పాలించు చుండెను. ఆ రాజుయొక్క ధర్మనిరతికి, ప్రజాహితకార్యములకు మెచ్చి దేవత లాతని ననుగ్రహింపగోరి హంసలరూపమున నాతని ప్రాసాదము కడకు ఆకాశమార్గమున వచ్చుచుండిరి. పురమును సమీపించునపుడు అందు భద్రాశ్వడు మున్నగు హంసలు తక్కినవానికంటె వేగముగ ముందు పరిగెత్తినవి. అది చూచి తక్కిన హంసలు వానితో ఓయీ! వేగముగ బోవుచు మహాతేజస్వాలియగు జానశ్రుతి మహారాజు చెంత మీరిట్లు అవినయముగ ప్రవర్తించవచ్చునా? మెల్లగ పొండు. అని పలుక ఆ హంసలు 'బ్రహ్మవేత్తయగు రైక్వునిముందు ఈ రాజుయొక్క తేజ మేపాటిది?' అని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. ఆ వాక్యములను తన మేడయందుండి వినిన జానశ్రుతి వెంటనే తన సారథిని బిలిచి రైక్వుని వెతకి తీసికొని రావలయునని యాజ్ఞాపించెను. ఆతడట్లే బయలుదేలి పెక్కు పుణ్యక్షేత్రములను గాలించి తుట్టతుదకు కాశ్మీరదేశమున మాణిక్యేశ్వరాలయ ద్వారముకడ నొక బండియందు గూర్చొనియున్న రైక్వుని సందర్శించి ప్రణమిల్లి 'మహాత్మా! తామిచట ఈ ప్రకారముగ నుండుటకు కారణమేమి' యని యడుగ మేము పూర్ణమనోరథులము. మాస్వరూపము తెలియగోరిన యెడల కొంతకాలమిచట నుండవలసి యుండునని పలికెను. ఆవాక్యములను విని సారథి రాజకడకేగి జరిగిన వృత్తాంతమంతయు తెలియజేసెను. రాజు వెంటనే ఆ వైరాగ్యశీలుని సందర్శించి సేవింపనెంచి వెయ్యిగోవులను, పట్టువస్త్రములను, ముత్యాలహారములను, వెంటదీసికొని రైక్వుమునీంద్రుని చెంత కేగి నమస్కరించి తాను దెచ్చిన వస్తువులను కానుకగా స్వీకరింపుడని ప్రార్థించెను. మునీంద్రుడంతట కోపగించుకొని 'ఓయీ! నా విషయము నీకు తెలియదా? ఈ వస్తువులను తిరిగి నీవే తీసికొనిపోము. నాకక్కఱలేద'ని పలుక రాజాతని పాదములను బట్టుకొని క్షమింపవేడి, అతని యా మాహాత్మ్యమునకు హేతువేమియని ప్రశ్నింప, ఆ రైక్వుముని తాను గీత

ఆఱవ అధ్యాయమును ప్రతిదినము పారాయణము చేయుచుంటి ననియు, దాని ప్రభావముచే తనకట్టి వైరాగ్యాదులుదయించిన వనియు తెలిపెను.

గీతానాం షష్ఠ మధ్యాయం జపామిప్రత్యహం నృప

తేనైవ తేజోరాశిర్మే సురాణామపి దుస్సహః.

పిమ్మట రాజాతనికి బహుకాలము సేవాశుశ్రూషలు జేసి, గీత ఆఱవ అధ్యాయము నతనివలన నేర్చుకొని తదభ్యాసవశమున క్రమముగ ముక్తిధామమునలంకరించెను. కావున గీత ఆఱవ అధ్యాయము యొక్క పారాయణ, అనుష్ఠానములచే జనులకు మోక్షప్రాప్తి అవశ్యము కలుగగలదు.

గీత ఆఱవ అధ్యాయఫలము - మోక్షప్రాప్తి.

7. సప్తమాధ్యాయ ఫలము:- పూర్వకాలమున పాటలీపుత్రమును నగరమున శంకుకర్ణుడను బ్రాహ్మణుడుండెను. అతడు తన బ్రాహ్మణవృత్తిని విసర్జించి నిరంతరము ధనార్జనతత్పరుడై కాలము గడుపుచుండెను. ఒకనా డాతడు తన బంధుమిత్రాదులతో గూడి మఱియొక గ్రామమునకు పయనమై పోవుచుండ మార్గమధ్యమున నొక సర్పముచే కఱవబడి మరణించెను. తదుపరి యాతడు సర్పమైపుట్టి పూర్వజన్మపు ధనాశాసంస్కారము లోన దాగియుండుటచే తా నిదివరకు భూమిలో దాచియున్న నిధిని సంరక్షించుచు ఒకనాటి రేయి తన కుమారులకు స్వప్నమున గన్పించి తాను వారి తండ్రిననియు, సర్పరూపమున తన నిధిని కాపాడుచున్నాననియు చెప్పెను. మఱునా డుదయమున వారు నిద్రలేచి నిధియున్న చోటిని త్రవ్వదొడగ నింతలో ఆ సర్పము లేచి శివుడను కుమారునితో తన్నా దీనదశనుండి ఉద్ధరించవలెననియు, భగవద్గీత సప్తమాధ్యాయ పారాయణమే తన్ను సద్గతికి గొనిపోగలదనియు వచింప, పుత్రులాలావిధముగనే చేసి తండ్రిని కడతేర్చిరి.

గీతానాం సప్తమాధ్యాయ మంతరేణ సుధామయం

జన్తోర్జరామృత్యుదుఃఖ నిరాకరణ కారణమ్.

అమృతపరిపూర్ణమగు గీత ఏడవ అధ్యాయమును పారాయణము చేసినచో జీవులను జన్మజరామృత్యుదుఃఖము నుండి అది విడిపింపగలదు. శంకుకర్ణుని తనయులు గీత సప్తమాధ్యాయమును పఠించుటచే తండ్రికి సర్పజన్మ వదలిపోయి దివ్యత్వము లభించెను. పుత్రులును తండ్రి ద్రవ్యమును దానధర్మములకు వినియోగించి, సుచరితులై గీత సప్తమాధ్యాయమును నిరంతరము జపించుచు భగవద్జ్ఞానమును బొంది ముక్తులైరి.

సప్తమాధ్యాయ జపతో ముక్తిభాజోఽభవం స్తతః

దేవ మిష్టతమం జ్ఞాత్వా నిర్వాణార్పిత బుద్ధయః.

కాబట్టి గీత సప్తమాధ్యాయ పారాయణముచే మానవులేకాక, పితృదేవతలు, సర్పాది నీచయోనులందు జన్మించినవారుకూడ మోక్షభాగులగుచున్నారు.

గీత సప్తమాధ్యాయ ఫలము - మానవులు, పితృదేవతలు, సరీసృపాదులుకూడ తరించుట.

8. అష్టమాధ్యాయ ఫలము:- దక్షిణదేశమున ఆమర్దకమను ప్రసిద్ధనగరమున భావశర్మయను బ్రాహ్మణుడు నివసించుచుండెను. అతడు పెక్కు అనుచిత కార్యము లొనర్చుచు జీవితమును భ్రష్టమొనర్చుకొనెను. వేశ్యాలోలుడై మధుమాంసములను భక్షించుచుండెను. కాలక్రమమున నతడు అజీర్ణవ్యాధిచే పీడితుడై మరణించి (తాటికల్లును గూర్చిన సంస్కారమువలన) ఒకానొకచోట తాటిచెట్టయి జన్మించెను. ఇట్లుండ కుశీవలుడను బ్రాహ్మణుడు దానముల నధికముగ పరిగ్రహించుచు ధర్మకార్యము లెవ్వియు చేయక జీవితమును గడుపుచు కాలవశమున మృత్యువాతబడి బ్రహ్మరాక్షసుడై జన్మించెను. అతని భార్యయగు కుమతియు బ్రహ్మరక్కసియై పుట్టెను. వారిరువురును ఆ తాటిచెట్టునీడక్రింద కూర్చొనియుండ భార్య భర్తతో 'నాథా! మనకీబ్రహ్మరాక్షసరూప మెట్లు పోగలద'ని ప్రశ్నింప, భర్త 'బ్రహ్మవిద్యోపదేశముచేతను, అధ్యాత్మవిచారణచేతను, కర్మముయొక్క రహస్య మెఱుగుటచేతను తొలగిపోగలద'ని నుడివెను. ఆ వాక్యములను విని భార్యయగు కుమతి 'కిం తద్రూప్యా కిమధ్యాత్మం కిం కర్మపురుషోత్తమ' - బ్రహ్మమనగా నేమి, అధ్యాత్మమనగా నెయ్యది, కర్మముయొక్క తత్త్వమేమి?' యని ప్రశ్నించి అప్రయత్నముగ గీత అష్టమాధ్యాయము యొక్క ప్రథమశ్లోక పూర్వార్థమును సంస్మరించెను. ఆ గీతావాక్యముయొక్క శ్రవణమాత్రముచేతనే తాటిచెట్టుగనున్న భావశర్మయు, బ్రహ్మరాక్షసుడుగనున్న కుశీవలుడున్ను, స్మరణ మాత్రముచే కుశీవలుని భార్యయు విముక్తులై నిజరూపంబులను బడసిరి. అందు కుశీవలదంపతులు తత్కాలమున నటకేతెంచిన విమానము నధిష్ఠించి దివ్యలోకమునకు జనిరి. భావశర్మయు ఆ గీత అష్టమాధ్యాయ అర్థశ్లోకమును వ్రాసిపెట్టుకొని, కాశీపట్టణమున కేగి దానిని బాగుగ జపించుచు, అర్థమును మననము చేయుచు శ్రీహరినిగూర్చి ధ్యానింపదొడగెను. విష్ణుమూర్తియు నాతని జపతపములకు మెచ్చి యాతనికి మోక్షమును ప్రసాదించెను. అతని తపస్సుచే నరకవాసులగు ఆతని వంశస్థులున్ను తరించిపోయిరి.

జపన్ గీతాష్టమాధ్యాయ శ్లోకార్థం నియతేంద్రియః

సంతుష్టవా నహం దేవి తదీయ తపసా భృశమ్.

ఇష్టిధముగ గీత అష్టమాధ్యాయ పారాయణముచే బ్రహ్మరాక్షసత్వ, వృక్షత్వాది సమస్తదోషములు తొలగి జీవునకు ముక్తి లభించగలదు.

గీత అష్టమాధ్యాయఫలము - సమస్త దుర్గతి నివారణ, మోక్షప్రాప్తి.

9. నవమాధ్యాయ ఫలము:- పూర్వము నర్మదానదీ తీరమున మహిష్మతి యను పట్టణమున మాధవుడను బ్రాహ్మణుడుండెను. అతడు గొప్ప విద్వాంసుడు. మఱియు ధర్మప్రవృత్తి కలవాడు. ఒకపుడతడొక యాగము చేయదలంచి అందు బలియిచ్చుట కొఱకై ఒక మేకను దెచ్చెను. సరిగా బలియిచ్చు సమయమున ఆ మేక 'ఓ ద్విజోత్తమా! ఈ యాగమువలన నీకు శాశ్వతఫలిత మేమియు చేకూరదు. మఱియు పశువును హింసించుటవలన నాకు పట్టిన దుర్గతియే నీకును పట్టగలదు' అని విప్రునితో బలుకగా నంతట నాబ్రాహ్మణుని కోరికపై ఆమేక తన పూర్వవృత్తాంతము నిట్లు చెప్పదొడగెను - ఓ విప్రుడా! పూర్వము నీవలెనే నేనున్ను బ్రాహ్మణవంశమున జన్మించితిని. ఒకనాడు నాపుత్రుడు రోగగ్రస్తుడుకాగా, నాభార్యయొక్క ప్రేరణచే రోగశాంతికొఱకై ఒక మేకను చండికా దేవికి బలి యిచ్చితిని. మేకయొక్క ఆ హృదయవిదారక దృశ్యమును చూచుచున్న దాని తల్లి నన్ను మేక జన్మ యెత్తులాగున శపించెను. కావుననే అనేక నీచజన్మలను బొంది ఇపు డీప్రకారము మేకనై పుట్టి బాధల నొందుచున్నాను! ఆ వాక్యములను విని బ్రాహ్మణుడు నిర్వేదమొంది ఆత్మంతిక సుఖప్రాప్తికై మార్గమును తెలుపుమని వేడగా, ఆ మేక యిట్లు ప్రత్యుత్తరమొసగెను

పూర్వము కురుక్షేత్రమును నగరమున చంద్రశర్మ యను రాజు ఒకనాడు సూర్యగ్రహణకాలమున బ్రాహ్మణునకు కాలపురుషదానము చేయదలచి ఉత్తముడగు విప్రుని రప్పించి యథావిధిగ నట్టినరెను. వెంటనే ఆ కాలపురుషవిగ్రహమునుండి చండాల దంపతు లుద్భవించి దానప్రతిగ్రహీతయగు ఆ బ్రాహ్మణుని బాధింపదొడగిరి. కాని తత్క్షణమే యాతడు గీత నవమాధ్యాయమును పారాయణము చేయసాగెను. అపు డాయధ్యాయమునందలి ఒక్కొక్క అక్షరమునుండి ఒక్కొక్క విష్ణుదూత యావిర్భవించి ఆ చండాల దంపతులను దూరముగ పారద్రోలిరి. రాజాశ్చర్యపడి ఏ మంత్రమును జపించుటచే బ్రాహ్మణు డాభయంకరమగు ఆపత్తును దాటగల్గెనని యడుగ, అంతట నా విప్రోత్తముడు తాను గీత తొమ్మిదవ అధ్యాయమును జపించితినినియు మఱియు తానెల్లపుడు గీత నవమాధ్యాయమునుపారాయణము చేయు చుందుననియు, దానిచే సమస్త ఆపదలు, ప్రతిగ్రహణ దోషములు తొలగిపోవు చున్నవనియు, వచింపగా రాజున్ను అతనివలన ఆ అధ్యాయమును బాగుగ నభ్యసించెను. దానిచే నిరువురును ముక్తులైరి.

1. గీతాయా నవమాధ్యాయమంత్రమాలా మయాస్మృతా

తన్మాహాత్యమిదం సర్వం త్వ మవేహి మహీపతే.

2. గీతాయా నవమాధ్యాయం జపామి ప్రత్యహం నృప

నిస్తీర్ణాశ్చాపద స్తేన కుప్రతిగ్రహ సంభవాః.

మేక యిట్లు పలుక నంతట ఆ బ్రాహ్మణుడు మేకను చంపక వదలివైచి సదా గీత నవమాధ్యాయమును శ్రద్ధతో పారాయణము చేయుచు అంతమున పరమాత్మ పదమును బొందెను. కాబట్టి గీత నవమాధ్యాయ పారాయణముచే ప్రతిగ్రహణాది జనిత దోషములు నసించుటయే గాక తుదకు మోక్షమున్ను లభించును.

గీత నవమాధ్యాయఫలము - ప్రతిగ్రహణదోష వినాశము, ముక్తి.

10. దశమాధ్యాయ ఫలము:- కాశీపట్టణమున ధీరబుద్ధియను బ్రాహ్మణుడుండెను. అతడు జితేంద్రియుడై పరమేశ్వరునియందు ఉత్కటభక్తి కలిగియుండెను. పరమ పునీతచిత్తుడగుటచే ఆ బ్రాహ్మణు డెచ్చటికేగిన, అచటకు ఈశ్వరుడున్ను ఆతని వెంట బోవుచుండెను. అది చూచి భృంగిరిటుడు అట్టినర్పుటకు కారణమేమియని శివుని ప్రశ్నింప ఆతడిట్లు వచించెను - పూర్వము కైలాసమున, పున్నాగవనమున నొక వెన్నెలరాత్రియందొక తిన్నెపై నేను గూర్చొనియుండ ఆకాసమునుండి యొక నల్లటి పక్షి నాయొద్దకువచ్చి ఒక పద్యమును సమర్పించి ప్రణమిల్లెను. ‘నీవెవరవు? నీ వృత్తాంతమేమి?’ యని నేను ప్రశ్నింప ఆ పక్షి యిట్లు వచించెను - నేను బ్రహ్మదేవుని హంసను. సౌరాష్ట్రదేశమున నొక తామరకొలను కలదు. అందలి తామరతూండ్లను భుజించి ఒకనాడు నే నాకాసమున కెగుర వెంటనే క్రిందపడిపోతిని. నా శరీరము నలుపెక్కిెను. ఏల యిట్లు జరిగెనని నేనాశ్చర్యముగ చూచుచుండ నింతలో ఆ పద్యసరోవరమునుండి “లెమ్ము!” అను శబ్దము వినబడగా నేనచటికేగి చూడ నొక పద్యలత కనిపించెను. ఆ లత నాతో నిట్లు చెప్పదొడగెను - ‘నీవు ఆకాశమున నెగురుచు నన్ను దాటిపోతివి. తత్ఫలితముగ నీశరీరము నలుపుదనము బొందినది. మఱియు నీవు క్రిందపడిపోతివి. నాముఖగంధము నాప్రూణించుటచే ఇటువదివేల తుమ్మెద లిప్పుడే దివ్యరూపమునొంది స్వర్గమున కేగినవి. ఈ నా ప్రభావమునకు కారణమేమనగా పూర్వము నేనొక బ్రాహ్మణ బాలికను. నాపేరు సరోజవదన. వివాహానంతరము పతిశుశ్రూష చేయుచు కాలము గడుపుచుంటిని. ఒకనా డొక గోరువంకపక్షిచే పాఠము చెప్పించుచుండ పతిసేవయం దొకింత ఆలస్యముకాగా

భర్తకోపగించి 'గోరువంక' వగుమని నన్ను శపించెను. వెంటనే నేనొక మునిపుంగవుని గృహమున గోరువంక పక్షిగా జన్మింప ఆయింటి యజమాని నిత్యము గీత పదియవ అధ్యాయమును పారాయణము చేయుచుండుటవలన నేనున్న దానిని బాగుగ శ్రవణము చేయుచుంటిని. తన్మాహాత్మ్యమువలన కొంత కాలమునకు నేను దేహమును వీడి స్వర్గమందు అపురసగా జన్మించి పద్మావతియను పేరుతో లక్ష్మికి చెలికత్తైగా నుండుచు ఒకనాడీ సరోవరమున విహరించుచుండ అట దూర్వాసమునీంద్రుని జూచి భయపడి వెంటనే పద్మ లతా రూపమును ధరించితిని. అది చూచి యాతడు లతారూపమునందే నూఱు వత్సరము లుండులాగున నన్ను శపించెను. ఇప్పుడు నీకును నాకును శాపావధి సమీపించినది. నేనిప్పుడు గీత దశమాధ్యాయమును పారాయణము చేసెదను. నీవున్న శ్రవణము చేయుము.' అని పలికి యా పద్మలత గీత 10వ అధ్యాయమును స్మరించి ముక్తిని బడసెను. ఆ లత యిచ్చిన పద్మమును దీసికొని నీ పాదములచెంతకు వచ్చితినిని ఆ పక్షి పలికెను. భృంగీశ్వరా! బ్రహ్మదేవుని హంసయగు ఆ పక్షి పూర్వము పద్మలతచే జెప్పబడిన గీత దశమాధ్యాయ ప్రభావముచే నొక బ్రాహ్మణుడై జన్మించి పూర్వసంస్కారమువలన నిరంతరము దశమాధ్యాయమును పఠించుచుండెను. తత్ఫలితముగ నాతడు సర్వభూతస్థుడగు విష్ణువును దర్శించుచు మహాపవిత్రుడై, తత్త్వజ్ఞానమును బడసి జీవన్ముక్తుడైయున్నాడు.

దశమాధ్యాయ మాహాత్మ్యా తత్త్వజ్ఞానం సుదుర్లభమ్ లబ్ధ మేతేన మునినా జీవన్ముక్తి రియం తథా.

కనుకనే నే నాతనిని ప్రీతిచే సదా వెన్నంటుచుందును. గీత దశమాధ్యాయమున కిట్టి మహిమ కలిగియున్నది.

గీత దశమాధ్యాయ ఫలము - బ్రహ్మజ్ఞానప్రాప్తి.

11. ఏకాదశాధ్యాయ ఫలము:- పూర్వకాలమున ప్రణీత యను నది యొడ్డున మేఘంకరమను పురము కలదు. సకలలోకపతియగు విష్ణు వచ్చేట వసించుచు పురజనులకు సౌఖ్యములను ప్రసాదించుచుండెను. ఆ పట్టణమున మేఖల యను తీర్థరాజమును కలదు. అపురమున సునందుడను బ్రాహ్మణసత్తముడు సదాచార పరాయణుడై, వేదశాస్త్రప్రవీణుడై యుండెను. అతడు నిత్యము విష్ణుసన్నిధియందు గీత ఏకాదశాధ్యాయమును పారాయణ మొనర్చుచుండెను. దానిచే నతనికి బ్రహ్మజ్ఞాన ముదయింప జీవన్ముక్తుడై యలరారుచుండెను. ఒకపుడతడు తీర్థయాత్రచేయుటకై బయలుదేటి పెక్కు తీర్థములగాంచి తుదకు వివాహమండప మను పురమున గ్రామాధికారి చూపిన యొక మందిరమున ఆ రాత్రికాలమున తాను, మిత్రులు నివసించిరి. మఱుసటిరోజు ఉదయమున చూచుసరికి అతడు తప్ప తక్కిన వారందఱు అదృశ్యులైరి. ఇంతలో గ్రామాధికారివచ్చి విషయమంతయు నాతని కిట్లెరిగించెను - 'మహాత్మా! ఈ పురమున నరభక్షకుడగు ఘోరరాక్షసుడొకడు కలడు. అతడు జనులను బాధించుచుండ, మేమాతనిని ప్రార్థించి ఇతర గ్రామములనుండి యిచటికేతెంచి నిదురించువారిని మాత్రము తినునట్లు ఒప్పించి అందులకై ఈ ధర్మశాలను ఏర్పాటుచేసితిమి. మీరుతప్ప మీవెంట నున్నవారందరు ఆతనిచేతనే కబళింపబడిరి. నా కుమారుడుకూడ నిట్లే ఆతనిచే భక్షించివేయబడెను. మీలో నేదియో అలౌకికశక్తియున్నందుననే మీరు తప్పించుకొనగల్గితిరి. నా కుమారు డెట్లు జీవించునని నేనా రాక్షసుని యడుగ 'గీత ఏకాదశాధ్యాయమును పారాయణముచేయుచు అభిమంత్రించిన జలముచే నారాక్షసత్వము పోవుట యేకాక నాచే నింతదనుక భక్షింపబడిన వారందరు కూడ ముక్తులగుదుర'ని వచించెను. ఇట్టి అద్భుతశక్తి ఆ అధ్యాయమున కేల వచ్చినదని నేను వానినడుగగా నాతడిట్లు పలికెను -

‘విత్తవానుడగు బ్రాహ్మణు డొకడు నిరంతరము గీత ఏకాదశాధ్యాయమును పఠించుచుండెను. అతడు మరణించినపిదప అతని యస్థిఖండము నొక గ్రద్ద నోట కరచుకొని పోవుచుండ త్రోవలో నొక జలాశయమున బడెను. దానిచే ఆచోటు మహాతీర్థముగా మారెను. గీత 11వ అధ్యాయమున కిట్టి మహిమయున్నది!’ రాక్షసుడిట్లువచించి నాకుమారుని పునర్జీవనమునకై నీచెంతకు బొమ్మని ఆనతిచ్చెను. తదుపరి సునందుని ప్రశ్నను పురస్కరించుకొని గ్రామాధికారి ఆ రాక్షసుని వృత్తాంత మిట్లు చెప్పదొడగెను. ద్విజోత్తమా! పూర్వ మీ గ్రామమున వ్యవసాయము చేసికొను బ్రాహ్మణుడొకడుండెను. ఒకనాడతడు పాలములో గూర్చొనియుండ సమీపమున నొక గ్రద్ద బాటసారిని పొడిచి చంపుచుండెను. ఒక మునీశ్వరు డదిచూచి పరుగిడివచ్చునంతలో ఆ గ్రద్ద బాటసారిని చంపి యెగిరి పోయెను. అంతట నామునిపుంగవుడు ప్రక్కనే యుండియు బాటసారిని కాపాడని దోషమునకై ఆ బ్రాహ్మణకృపీవలుని ‘రాక్షసుడై’ జన్మించులాగున శపించెను. అనుగ్రహింపుడని బ్రాహ్మణుడు వేడుకొనగా ‘గీత ఏకాదశాధ్యాయమును ఏడుసార్లు పఠించి అభిమంత్రింపబడు జలముచే నీకు శాపవిముక్తి కలుగగలదు’ని మునీశ్వరుడు పలికెను. కావున మహాత్మా! ఆ రాక్షసుని, నాకుమారుని కూడ ఉద్ధరింపుడని గ్రామపాలుడు సునందుని ప్రార్థింప ఆతడట్లే గీత పదునొకండవ అధ్యాయమును ఏడుసార్లు పారాయణము చేసి రాక్షసుని శిరముపై చల్లెను. అంతట నారాక్షసుడు, ఆతనిచే భక్షింపబడిన అభాగ్యజీవులందఱున్ను దివ్యదేహధారులై విష్ణుపదమును బొందిరి. గ్రామపాలుని కుమారుడున్ను తండ్రికి ‘సాధుజన సాంగత్యము చేయుచు గీత ఏకాదశాధ్యాయము పారాయణము చేయుచుండు మనియు, పరమాత్మయగు శ్రీకృష్ణుని సదా ధ్యానించు చుండుమనియు, దానిచే సకలకళ్యాణములు లభించుననియు, మోక్షసిద్ధి చేకూరుననియు వచించి’ దివ్యలోకమున కరిగెను. గ్రామాధికారియు అట్లే కావించి ముక్తుడయ్యెను. కావున గీత ఏకాదశాధ్యాయ పారాయణముచే సర్వపాపవిముక్తి, పరమాత్మ పదప్రాప్తి చేకూరగలవు.

నిష్కల్యషతయా చైనం ప్రాపుస్తే పరమం పదమ్

ఏకాదశస్య సామర్థ్యా దధ్యాయస్య భవిష్యతి.

గీత ఏకాదశాధ్యాయ ఫలము - సర్వపాప విముక్తి, పరమాత్మపదప్రాప్తి.

12. ద్వాదశాధ్యాయ ఫలము:- దక్షిణదేశమందు కోల్తాపురమను గొప్ప పట్టణము కలదు. అయ్యది సకల సౌభాగ్యములకు ఆటపట్టె వెలయుచుండెను. ఆ దేశపురాజకుమారుడు పరాశక్తియగు లక్ష్మీదేవిని సందర్శించి భక్తిపూర్వకముగ నామెను సంస్తుతించెను. అంతట మహాలక్ష్మి ఆతనిభక్తికి మెచ్చి ప్రత్యక్షమై వరమును కోరుకొనుమని చెప్పి ఆతడిట్లు ప్రార్థించెను - ‘దేవీ! నాతండ్రియగు బృహద్రథుడు అశ్వమేధయాగము చేయుచు రోగగ్రస్తుడై మరణించెను. ఆతని శరీరమును చెడకుండ తైలద్రావకమున భద్రపఱచియున్నాను. యాగాశ్వ మెచటికో పారిపోయి ఎంత వెతకినను కానరాకున్నది. కాబట్టి తల్లీ! ఆ గుఱ్ఱమును తిరిగి లభింపజేసినచో యాగమును పూర్తిచేసి పితృబుణమును దీర్చుకొందును. అనుగ్రహింపుము!’ రాజకుమారుని ఆ వాక్యముల నాలకించి దేవి యిట్లు పలికెను - ‘నా ఆలయద్వారమున సిద్ధసమాధి యను పేరుగల యొక బ్రాహ్మణుడు కలడు. అతడు నీ యభీష్టమును నెరవేర్చగలడు’ - రాజపుత్రు డట్లే యా విప్రునిదెస కేగ నాతడు తన మంత్రప్రభావముచే దేవతలందఱిని యటకు రప్పించి దేవేంద్రుడపహరించిన యాగాశ్వమును శీఘ్రమే కొనిరండని వారిని ఆజ్ఞాపించెను. వారట్లే చేసిరి. పోయిన గుఱ్ఱము తిరిగి లభించుటయు, దేవతలందఱును అజ్ఞాబద్ధులై యుండుటయు గాంచి రాజకుమారు

డాబ్రాహ్మణుని అద్భుతశక్తిసామర్థ్యముల కాశ్చర్యము ప్రకటించి మృతినొందిన తన తండ్రినికూడ బ్రతికించులాగున వేడుకొనగా, అతడట్లే యాతని మృతకళేబరముకడకు జని జలమును అభిమంత్రించి దానిపై జల్లెను. తోడనే బృహద్రథుడు సజీవుడయ్యెను. రాజకుమారుడు తండ్రికి జరిగిన వృత్తాంతమంతయు నివేదించగా నతడా బ్రహ్మణునకు ప్రణమిల్లి ఏ పుణ్య ప్రభావముచే తమకిట్టి యలౌకికశక్తి కలిగినదని ప్రశ్నింప విప్రవర్యుడిట్లు పలికెను.

గీతానాం ద్వాదశాధ్యాయం జపామ్యహ మతన్త్రితః

తేన శక్తిరియం రాజన్ యయా ప్రాప్తోఽసి జీవితమ్.

‘రాజా! నేను ప్రతినిత్యము భక్తిపూర్వకముగ గీత పండ్రెండవ అధ్యాయమును పారాయణము చేయుచుందును. దానిచే నిట్టి శక్తి కలిగినది.’ తదుపరి రాజు, అతని కుమారుడు ఆబ్రాహ్మణునివలన గీత ద్వాదశాధ్యాయమును నేర్చుకొని శ్రద్ధగా జపింపదొడగిరి. తక్కినవారును అట్లే చేసిరి. ఈ ప్రకారముగ వారందరున్ను ముక్తిధామము నలంకరించిరి. కాబట్టి గీత ద్వాదశాధ్యాయ పారాయణముచే దివ్యశక్తులుదయించుటయేకాక మోక్షప్రాప్తియు కలుగగలదు.

గీత ద్వాదశాధ్యాయఫలము - దివ్యశక్తులుదయించుట, మోక్షరూపసద్గతి లభించుట.

13. త్రయోదశాధ్యాయ ఫలము :- దక్షిణదేశమున తుంగభద్రానదీ తీరమున హరిహరపురమును నగరముండెను. అందు హరిదీక్షితుడను ధర్మానురక్తిగల బ్రాహ్మణుడు వసించుచుండెను. అతనికి దురాచారయను భార్య కలదు. ఆమె నిత్యము పతిని దూషించుచు, దుష్టప్రవృత్తికలదై, స్వేచ్ఛావిహారిణియై యుండుచుండెను. ఒకనాడు రాత్రి ఆ కులట నగరముబయటగల అరణ్యమున నొక సంకేత స్థలమును నిర్ణయించుకొని అటనుండగా, విటులెవ్వరును రానందున కామాంధురాలై అటునిటు తిరుగుచు విసిగి యొకచోట గూర్చొనియుండ ఒక పులి వచ్చి మీదపడి దేహమును చీల్చి తినివైచెను. మరణించినపిదప ఆమె తన పాపకృత్యములకు ఫలితముగ పెక్కు కల్పముల కాలము ఘోరనరకయాతనల ననుభవించి అటుపిమ్మట భూలోకమున చండాలస్త్రీయై జన్మించెను. ఒకనాడామె తన పురమునగల ఈశ్వరుని సతియగు జృంభకాదేవియొక్క ఆలయమునకు రాగా అచట వాసుదేవుడను బ్రాహ్మణుడు గీత 13వ అధ్యాయము పారాయణము చేయుచుండ అద్దానిని శ్రవణము చేసెను. వెంటనే యామె తన చండాల దేహమును వీడి దివ్యరూపమును ధరించి ఉత్తమ లోకమునకు జనెను. కావున గీత త్రయోదశాధ్యాయమును భక్తితో పారాయణము చేయువారు, శ్రవణమొనర్చువారు చండాలత్వాది దోషరహితులై పాపవిముక్తులై సద్గతులను బొందగలరు.

గీతాత్రయోదశాధ్యాయ ముద్గిరస్తమనారతమ్

తతస్తచ్చవణాదేవ ముక్తా శ్వపచ విగ్రహాత్.

గీత త్రయోదశాధ్యాయ ఫలము - పాపవిముక్తి, సద్గతిప్రాప్తి.

14. చతుర్థశాధ్యాయ ఫలము:- పూర్వము కాశ్మీరదేశమున శౌర్యవర్మయను రాజు నివసించుచుండెను. అతడు తన మిత్రుడైన సింహళద్వీప ప్రభువగు విక్రమబేతాళునకు కానుకగా రెండు వేటకుక్కలను బంపెను. ఆకుక్కలను వెంటనిడుకొని ఒకనాడు విక్రమబేతాళభూపతి అనేక రాజ కుమారులతో గూడ వేటకు జనెను. అట నొకచోట వేగముగ పరుగిడుచున్న కుందేలు నొకదానిని పట్టుకొనుటకై ఆరాజు తన కుక్కలను బంప, అవి అతివేగముతో బరుగెత్తి తుదకొక ఆశ్రమస్థలమును జేరినవి. ఆ యాశ్రమమున

జితేంద్రియుడగు వత్సుడను మునిపుంగవుడు వసించుచుండెను. అతడు నిరంతరము గీత పదునాల్గవ అధ్యాయమును పారాయణము చేసికొనుచు శిష్యుల కద్దానిని బోధించుచుండును. ఆ యాశ్రమమున సింహశార్దూలాది హింస మృగములున్న తమ క్రూరత్వమును విడనాడి తక్కిన మృగములతో ఆనందముగ క్రీడించుచుండెను. ఆ వత్సుమునీంద్రుని శిష్యుడు పాదములు కడుగుకొనిన జలముచే అట నొకచోట భూమి తడిసియుండెను. పరుగెత్తుకొని వచ్చుచున్న ఆ కుందేలు, కుక్క, అలసిపోయి, అబురదయందు పడగా తత్ప్రవిత్ర జలస్పర్శచే నా రెండును దివ్యరూపముల ధరించి విమాన మధిరోహించి స్వర్గమునకు జనెను.

అదియంతయు జూచి, ఆశ్చర్యచకితుడై విక్రమబేతాళరాజు అట్లు జరుగుటకు కారణమేమియని మునీంద్రుని శిష్యుని ప్రశ్నింప, అత డిట్లు నుడివెను. - పూర్వము మహారాష్ట్ర దేశమున ప్రత్యుదకము పట్టణము కలదు. అచట ధూర్తుడగు కేశవుడను బ్రాహ్మణుడు కలడు. అతనికి విలోభన యను దుశ్శీలయైన భార్య కలదు. వ్యభిచారిణియగు ఆస్త్రీపై ఒకనా డతడు కినిసి ఆమెను కొట్టి చంపెను. స్త్రీహత్యాపాపముచే నతడు కుందేలుగ జన్మించెను. పాపిష్ఠియగు అతని భార్యయు అడుకుక్కుగ పుట్టెను. ఇపు డిచటి కేతెంచిన కుందేలు, కుక్క వారే. ఆశ్రమమున వత్సుడను జితేంద్రియుడైన యోగిసత్తముడు కలడు. అతడు సదా గీత 14వ అధ్యాయమును పారాయణము చేయుచుండును. నే నాతని శిష్యుడను. నేనున్న ఆ 14వ అధ్యాయమును సదా జపించుచుండును. నేను కాళ్ళు కడుగుకొనిన జలముయొక్క స్పర్శచే ఆ మృగము లిపుడు పునీతములై దివి కేగినవి.

చతుర్దశం తు అధ్యాయం జపామి ప్రత్యహం నృప

మదీయ చరణామ్భోజప్రక్షాలనజలే లురన్

శశ స్త్రి దివమాపన్న శృనక్యా సహ భూపతే.

శిష్యుని యా వాక్యములను విని రాజున్న అప్పటినుండి గీత పదునాల్గవ అధ్యాయమును పారాయణముచేయుచు క్రమముగ పరమాత్మపదము నలంకరించెను. కాబట్టి గీత 14వ అధ్యాయ పఠనముచే సమస్తదోషములు తొలగి జనులకు దివ్యపదము లభించును.

గీత 14వ అధ్యాయ ఫలము - దోషనివారణ, ఉత్తమగతి ప్రాప్తి.

15 పంచదశాధ్యాయ ఫలము:- పూర్వము గౌడదేశమున నరసింహుడను మహారాజు రాజ్యమేలుచుండెను. అతనికి సరసభేరుడను సేనాపతి యొకడు కలడు. కొంత కాలమున కా సేనాధిపతికి రాజునుచంపి తానే రాజ్యమును బాలింపవలెనను దుర్బుద్ధి యుదయించెను. కాని తన యభీష్టము నెరవేరకనే యాతడు విషూచికా వ్యాధిగ్రస్తుడై మరణించెను. పిమ్మట సింధుదేశమున నొక గుఱ్ఱమై పుట్టగా, ఒకానొక వణిక్రేష్టు డద్దానిని తిరిగి యా రాజునకే అమ్మెను. రాజుకనాడు దానిపై నెక్కి అరణ్యమునకు వేటకుబోగా, త్రోవలో దప్పికగొని, గుఱ్ఱము నొక చెట్టునకుగట్టి, జలము నన్వేషించుచు ఒకచోట శిలపై గూర్చుండెను. ఇంతలో నొక తాటియాకుముక్క గాలికి కొట్టుకొని రాగా, దానిపై ఏదియో లిఖింపబడియుండుట జూచి రాజు దానిని చదివెను. అది గీత 15వ అధ్యాయమునందలి అర్థశ్లోకము. ఆ అర్థశ్లోకమును వినగనే ప్రక్కనున్న గుఱ్ఱము దివ్యరూపమును ధరించి స్వర్గమున కేగెను. తదుపరి రాజు సమీపముననే యొక ఋష్యాశ్రమమును వీక్షించి, అటకు జని, ఆ ఋషివర్యుని అశ్వవిముక్తికి కారణంబుడుగ అతడు గీత 15వ అధ్యాయమందలి అర్థశ్లోకముయొక్క శ్రవణఫలితమే అది యని నుడివెను.

అథ పంచదశాధ్యాయశ్లోకార్థం లిఖితం క్వచిత్ తతోవాచయత శ్రుత్వా నిరగాత్తురగో దివమ్.

తదుపరి రాజు గీత పంచదశాధ్యాయమును భక్తితో సదా పఠించుచు విశుద్ధచిత్తుడై ముక్తిని బొందెను. కాబట్టి గీత 15వ అధ్యాయమును పారాయణము చేయుటచే జీవులు సర్వపాపవిముక్తులై మోక్షము నొందుదురు.

గీత 15వ అధ్యాయఫలము - సర్వపాపనివృత్తి, ఉత్తమ మోక్షగతి సంప్రాప్తి.

16. షోడశాధ్యాయ ఫలము:- పూర్వము ఘూర్జర దేశమున సౌరాష్ట్రకమును పురమున ఖడ్గబాహువును రాజు రాజ్యమేలుచుండెను. అతనియొద్ద అరివర్దనమును పేరుగల మహాబలశాలియైన యేనుగొకటి కలదు. ఒకనాడది గొలుసులను త్రెంపుకొని ఊరిపై బడెను. దానిచే పురజను లెల్లరు భయవిహ్వలైరి. మావటివాడుకాని, రాజుకాని, ఎంత ప్రయత్నించినను అది లోబడలేదు. ఇంతలో సరసుడను నొక బ్రాహ్మణుడు స్నాన మాచరించి కొన్ని గీతాశ్లోకములను బఠించుచు, ఆ దారిని బోవుచు జనులు నిషేధించుచున్నను వినక, ధైర్యముతో నా మదగజమును సమీపించి, దాని శరీరమును నిమిరసాగెను. అంతట రాజాశ్చర్యచకితుడై యా విప్రుని సమీపించి అట్టి అలౌకిక శక్తికి కారణ మరయ అత డిట్లు వచించెను. ఓ రాజా! నేను ప్రతిదినము గీత పదునాఱవ అధ్యాయమందలి కొన్ని శ్లోకములను పఠింతును. దానివలన నాకీ సిద్ధులు కలిగినవి.

గీతయాషోడశాధ్యాయ శ్లోకాన్కతిపయానహమ్

జపామి ప్రత్యహం భూప తేనైతా స్సర్వ సిద్ధయః.

ఆ వాక్యములను విని రాజు బ్రాహ్మణుని తనప్రాసాదమునకు గొనిపోయి, గౌరవించి, అతని వలన గీత 16వ అధ్యాయము నుపదేశమొంది, తత్ప్రభావముచే ఆ బ్రాహ్మణుడు పొందిన సిద్ధులను తానున్ను బొందగల్గెను. దానిచే నాతనికి ఆ గీతాశ్లోకములయెడల పరమవిశ్వాస ముదయింప, అత్యంత భక్తితో వానిని నిరంతరము పఠించుచు తుదకు పరమాత్మపదమును బొందెను. కావున గీత 16వ అధ్యాయ పారాయణముచే జీవుడు అపరిమిత శౌర్యసాహసములను బడసి తుదకు మోక్షము నొందగల్గును.

గీత 16వ అధ్యాయఫలము - బలవిక్రమాదులు గల్గుట, మోక్షము సంప్రాప్తించుట.

17. సప్తదశాధ్యాయ ఫలము:- పూర్వకాలమున ఘూర్జరదేశమును బాలించుచుండిన ఖడ్గబాహువును రాజుయొక్క పుత్రుని యొద్ద దుశ్శాసనుడను సేవకుడు కలడు. ఒకనాడతడు మదగజమునెక్కి పోవుచుండ, మార్గమధ్యమున ఆ యేను గాతనిని క్రిందపడవైచి చంపివైచెను. తదుపరి యాతడు సింహలాధీశ్వరుడగు జయదేవుని యాస్థానమున గజమై పుట్టెను. జయదేవు డద్దానిని తన మిత్రుడగు ఖడ్గబాహు నృపాలున కొసంగెను. ఖడ్గబాహుడు దానిని ఒక కవీశ్వరునకు బహూకరించెను. ఆ కవీశ్వరుడు తిరిగి దానిని మాలవదేశాధిపతికి విక్రయించెను. ఇట్లుండ కొంతకాలమున కాయేనుగు వ్యాధిగ్రస్తమై మిగుల దుఃఖముతో నుండెను. రోగోపశమనమునకై రాజు పెక్కు వైద్యములను గావించెను. కాని వ్యాధి తగ్గలేదు. ఒకనాడు రాజు దానిని చూచుటకు రాగా ఆ యేనుగు రాజుతో నిట్లు పలికెను - 'రాజా!

ఈ ఔషధములచే నా వ్యాధి నెమ్మదించదు. గీత 17వ అధ్యాయమును పారాయణముచేయువాని నిచటకు గొనిరమ్ము. దానిచే నా రోగము శమించిపోవును'

గీతా సప్తదశాధ్యాయజాపకం ద్విజమానయ

తేనాయం మామకో రోగః శామ్యత్యత్ర న సంశయః.

ఆ వాక్యములను విని రాజు వెంటనే గీత సప్తదశాధ్యాయమును పారాయణముచేయు నొక విప్రుని రావించి ఆ అధ్యాయము నచ్చోట పఠింపించి, జలము నభిమంత్రింపజేయగా తత్ఫలితముగా నా గజము రోగవిముక్తమై దివ్యరూపముదాల్చి మోక్షమందెను. అదిజూచి మాలవాధిపతియగు నరవర్మయు గీత 17వ అధ్యాయమును పారాయణము చేయుచు అచిరకాలములో ముక్తుడయ్యెను. కాబట్టి గీత పదునేడవ అధ్యాయ పఠనముచే మహావ్యాధులున్న ఉపశమించి జీవునకు ముక్తిలభించును.

గీత 17వ అధ్యాయఫలము - సర్వరోగ విముక్తి, మోక్షప్రాప్తి.

18. అష్టాదశాధ్యాయ ఫలము:- మేరుపర్వతశిఖరమున అమరావతీ పట్టణమున దేవేంద్రుడొకప్పుడు శచీదేవితో గూడ సుఖాసీనుడై యుండ తేజోరాశియగు ఒకానొక పరమపురుషుని విష్ణుదేవత లచటకి గొనివచ్చిరి. ఆతని దివ్యకాంతిపుంజముల జూడలేక దేవేంద్రుడు సింహాసనము నుండి నేలగూలగా, దేవదూత లా నూతనపురుషుని సింహాసనముపై గూర్చుండబెట్టి పట్టము కట్టిరి. మఱియు మంగళవాద్యములను, గీతములను బాడదొడంగిరి. ఆ చిత్రమునుజూచి దేవేంద్రుడు విస్మయావిష్టుడై యజ్ఞయాగాదులుగాని, దానధర్మములుగాని, పుణ్యక్షేత్ర సందర్శనము మున్నగునవికాని ఆచరింపని ఈతని కిట్టి మహోన్నత దశ యేలాగున సంభవించినదను సందియము బాధింప, తోడనే విష్ణులోకమున కరిగి ఇంద్రాధిపత్య మాతని కెట్లు లభించెనని విష్ణుభగవానుని ప్రశ్నించెను. అంతటి శ్రీహరి 'అతడు నిత్యము గీత పదునెనిమిదవ అధ్యాయమందలి ఐదు శ్లోకములను భక్తితో పఠించుచుండును. దానిచే నతని కట్టి మాహాత్మ్యము చేకూరెన'ని వచించెను.

జపత్యష్టాదశాధ్యాయే గీతానాం శ్లోక పఞ్చకమ్

తత్పుణ్యేన చ సంప్రాప్తం తవ సామ్రాజ్యముత్తమమ్.

ఆ వాక్యములను విని దేవేంద్రుడు వెంటనే బ్రాహ్మణ వేషమును దాల్చి గోదావరీ నదీ తీరమునకు జని యట్ల గీత 18వ అధ్యాయమును నిత్యము పారాయణముసల్పు ఒకానొక బ్రాహ్మణోత్తమునకు సపర్యలు గావించి యతనినుండి గీత 18వ అధ్యాయమును నేర్చుకొని, ఇంద్రాది పదవులనుగూడ స్వల్పముగ తలంచి తుదకు విష్ణుసాయుజ్యము నొందెను. -

కాబట్టి గీత 18వ అధ్యాయ పారాయణముచే మనుజునకు సర్వయజ్ఞ ఫలము, సర్వపుణ్యకార్య ఫలము, మోక్షము లభించుచున్నవి. ఈ ప్రకారముగ గీతాధ్యాయ మాహాత్మ్యమునను పూర్వము విష్ణుభగవానుడు లక్ష్మీదేవికి జెప్ప, దానినే ఈశ్వరుడు పార్వతీదేవికి ఉపదేశించెను.

గీత 18వ అధ్యాయఫలము - సర్వపుణ్యఫలము, మోక్షరూపసద్గతి.

గీతయొక్క పలువిధ రూపములు

(POLYMORPHISM)

గీత

- శ్రీకృష్ణభగవానుని దూత
- వ్యాసమునీంద్రుని వ్రాత
- వేదమంత్రముల మ్రోత
- అహంకారాదులకు కోత
- దివ్యజ్ఞానమునకు దాత
- అసురస్వభావమునకు వాత
- దైవీసంపదకు నేత
- పరమార్థదృష్టికి మాత
- రాగద్వేషములకు మూత
- కైవల్యపథమునకు సీత
- ప్రణవనాదమునకు గాత
- భవసాగరమునకు ఈత
- ముముక్షుజనులకు ఊత
- ప్రకృతిసామ్రాజ్యమునకు జేత
- ధర్మామృతమునకు పోత

గీతాసంగ్రహము

భగవద్గీతలోని ఒక్కొక్క అధ్యాయమునందు అధ్యాయసారమును తెలుపునట్టి అతి ప్రధానమగు ఒక్కొక్క శ్లోకము ఏరి తీయబడి తాత్పర్యసహితముగ నిట వివరింపబడుచున్నది. గీతాసారమును గ్రహింపగోరువారి కివి లెస్సగ ఉపకరింపగలవు.

1. న కాశ్చే విజయం కృష్ణ న చ రాజ్యం సుఖాని చ

కిం నో రాజ్యేన గోవింద కిం భోగైర్జీవితేన వా.

(1-23)

ఓ కృష్ణా! నేను విజయమునుగాని, రాజ్యమునుగాని, (ప్రాపంచిక) సుఖములనుగాని కోరను. మనకు రాజ్యముతోగాని, భోగములతోగాని, జీవితముతోగాని యేమి ప్రయోజనము?

2. న జాయతే మ్రియతే వా కదాచి

న్నాయం భూత్వా భవితా వా న భూయః

అజో నిత్య శ్శాశ్వతోఽయం పురాణో

న హన్యతే హన్యమానే శరీరే.

(2-20)

ఈ ఆత్మ ఎప్పుడును పుట్టుట లేదు. చచ్చుట లేదు. అతడు ఒకప్పుడు లేకుండి మరల క్రొత్తగా వచ్చువాడు కాదు; ఉండి మరల లేకుండువాడు కాదు. అతడు పుట్టుక లేనివాడు, నాశరహితుడు, శాశ్వతుడు, అనాదియైనవాడు; శరీరము చంపబడినను అతడు చంపబడడు.

3. యస్త్విన్ద్రియాణి మనసా నియమ్యారభతేఽర్జున

కర్మేన్ద్రియైః కర్మయోగ మసక్తస్య విశిష్యతే.

(3-7)

ఓ అర్జునా! ఎవడు ఇంద్రియములను మనస్సుచే నియమించి కర్మేంద్రియములచే కర్మయోగమును అసక్తుడై ఆచరించునో అతడే ఉత్తముడు.

4. బ్రహ్మార్పణం బ్రహ్మహవిర్బ్రహ్మగ్నౌ బ్రహ్మణాహుతమ్

బ్రహ్మైవ తేన గన్తవ్యం బ్రహ్మకర్మ సమాధినా.

(4-24)

హోమసాధనములున్ను, హవిస్సున్ను, హోమాగ్నియు, హోమము చేయువాడును సమస్తము బ్రహ్మమేయని తెలియువాడు అట్టి చిత్తైకాగ్రతచే బ్రహ్మమునే పొందును.

5. బ్రహ్మణ్యాధాయ కర్మాణి సజ్గం త్యక్త్వా కరోతి యః

లిప్యతే న స పాపేన పద్మపత్రమివామృతా.

(5-10)

ఎవడు సమస్త కర్మములను పరమాత్మయందు సమర్పించి సంగమును (ఫలాపేక్షను) విడిచి చేయుచున్నాడో, అట్టివాడు నీటిచే తామరాకు అంటబడనట్లు పాపముచే అంటబడడు.

6. శనైశ్చనైరుపరమేద్భుద్ధ్యా ధృతిగృహీతయా

ఆత్మసంస్థం మనః కృత్వా న కించిదపి చిన్తయేత్.

(6-25)

ధైర్యముతో గూడిన బుద్ధిచే మనస్సును మెల్లమెల్లగ విషయములనుండి మరలింపవలెను. మఱియు అట్టి మనస్సును ఆత్మయందు నెలకొల్పి ఇతరమగు దేనిని (దృశ్యవస్తువులను) తలంపక యుండవలెను.

7. మత్తః పరతరం నాన్యత్కించోదస్తి ధనజ్ఞాయ

మయి సర్వమిదం ప్రోతం సూత్రే మణిగణా ఇవ.

(7-7)

ఓ అర్జునా! నాకంటె ఇతరమైనది ఈ ప్రపంచమున ఒకింతైనను లేదు. ఈ సమస్త జగత్తున్న దారమునందు మణులవలె నాయందు కూర్చబడినది.

8. ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహరన్మామనుస్మరన్

యః ప్రయాతి త్యజన్దేహం స యాతి పరమాంగతిమ్.

(8-13)

ఎవడు పరబ్రహ్మవాచకమగు 'ఓం' అను ఏకాక్షరమును (ప్రణవమును) ఉచ్చరించుచు (లక్ష్మార్థమగు) నన్ను ధ్యానించుచు ఈ శరీరమును వదలునో అట్టివాడు సర్వోత్తమగతిని (మోక్షమును) పొందుచున్నాడు.

9. అనన్యాశ్చింతయన్తో మాం యే జనాః పర్యుపాసతే

తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహామ్యహమ్.

(9-22)

ఎవరు అనన్యచిత్తముతో నన్ను ధ్యానించుచు సేవించుచు నుందురో, ఎల్లప్పుడును నాయందే నిష్కలగిరియుండు అట్టివారియొక్క యోగక్షేమములను నేనే వహించుదును.

10. యద్యద్విభూతిమత్సత్త్వం శ్రీమదూర్జితమేవవా

తత్తదేవావగచ్ఛత్త్వం మమ తేజోఽంశ సంభవమ్.

(10-41)

ఏ యే వస్తువు ఐశ్వర్యయుక్తమై, కాంతివంతమై, శక్తివంతమై యుండునో, అది యంతయు నాయొక్క తేజోఽంశమువలన గలిగినదానినిగా నీవు తెలిసికొనుము.

11. మత్కర్మకృన్మత్పరమో మద్భక్తస్సజ్గవర్జితః

నిర్వైర స్సర్వభూతేషు యస్సమామేతి పాణ్డవ.

(11-55)

ఓ అర్జునా! ఎవడు నాకు ప్రీతికరములగు కర్మలనే చేయునో, నన్నే పరమప్రాప్యముగ నెంచియుండునో, నాయెడల భక్తిగలిగియుండునో, దృశ్యపదార్థములందు సంసక్తి లేకయుండునో, మఱియు సమస్త ప్రాణులందును వైరరహితుడై దయగలిగి వర్తించునో, అట్టివాడు నన్నే పొందును.

12. సన్తుష్టసంతతం యోగీ యతాత్మా దృఢనిశ్చయః

మయ్యర్పిత మనోబుద్ధిర్యోమద్భక్తస్సమే ప్రియః

(12-14)

ఎల్లప్పుడు సంతృప్తికలవాడును, యోగియు, మనోనిగ్రహము కలవాడును, స్థిరమైన నిశ్చయములతో గూడియున్నవాడును, నాకర్పించిన మనోబుద్ధులు కలవాడునగు నాభక్తుడెవడు కలడో, అతడే నాకు మిక్కిలి ప్రియుడు.

13. క్షేత్రజ్ఞం చాపి మాం విద్ధి సర్వక్షేత్రేషు భారత

క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞయోర్జ్ఞానం యత్తజ్ఞానం మతం మమ.

(13-3)

ఓ అర్జునా! సమస్తక్షేత్రము (దేహము) లందుండు క్షేత్రజ్ఞుని నన్నుగా ఎఱుగుము. ఈ క్షేత్ర క్షేత్రజ్ఞులను గూర్చిన జ్ఞానమేదికలదో, అదియే వాస్తవమగు జ్ఞానమని నానిశ్చయము.

**14. నాన్యం గుణేభ్యః కర్తారం యదా ద్రష్టానుపశ్యతి
గుణేభ్యశ్చ పరంవేత్తి మద్భావం సోఽధిగచ్ఛతి.**

(14-19)

ఎవడు వివేకవంతుడై త్రిగుణములకంటె వేఱైన కర్తను ఎప్పుడు దర్శింపడో, మఱియు తన్ను త్రిగుణములకంటె అన్యునిగా నెపుడెఱుంగునో, అపుడాతడు నాస్వరూపమును (బ్రహ్మైక్యమును) పొందుచున్నాడు.

15. నిర్మానమోహో జితసంశ్చదోషా

అధ్యాత్మనిత్యా వినివృత్తకామాః

ద్వంద్వైర్విముక్తాస్సుఖదుఃఖసంజ్ఞై

ర్గచ్ఛన్యమూఢాః పదమవ్యయం తత్.

(15-5)

అభిమాన మోహములు లేనివారును, సంగ (ప్రపంచసంసర్గ) దోషములను జయించినవారును, సదా ఆత్మచింతన గలవారును, కోరికలన్నిటిని విడిచిపెట్టినవారును, సుఖదుఃఖాది ద్వంద్వములు లేనివారునగు వివేకవంతులు నాశములేని ఆ బ్రహ్మపదమును బొందుచున్నారు.

16. యశ్శాస్త్రనిధి ముత్సృజ్య వర్తతే కామకారతః

న స సిద్ధిమవాప్నోతి న సుఖం న పరాంగతిమ్.

(16-23)

ఎవడు శాస్త్రమునందు చెప్పినప్రకారము ఆచరించక తన యిష్టప్రకారము ప్రవర్తించునో, అట్టివాడు జ్ఞానసిద్ధినిగాని, సుఖమునుగాని, మోక్షమునుగాని బొందనేరడు. (శాస్త్రమందు చెప్పబడినట్లు దైవసంపదను గ్రహించి అసురసంపదను వీడవలెనని భావము).

17. సత్త్వానురూపా సర్వస్య శ్రద్ధా భవతి భారత

శ్రద్ధామయోఽయం పురుషో యోయచ్ఛ్రద్ధస్స ఏవ సః.

(17-3)

ఓ అర్జునా! సమస్తజీవులకును గుణము వారి వారి (పూర్వజన్మసంస్కారలభ్యమగు) యంతఃకరణము ననుసరించి కలుగుచున్నది. జీవుడు గుణమయుడై యున్నాడు. ఎవడు ఎట్టి గుణము గలిగి యుండునో ఆతడట్టి రూపముగలవాడే యగుచున్నాడు. (కాబట్టి ప్రతివారును శ్రద్ధతో ప్రయత్నపూర్వకముగ సత్త్వగుణము నవలంబించి క్రమముగా గుణాతీతస్థితిని చేరుకొనవలెనని భావము.)

18. సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ

అహం త్వ సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మాశుచః.

(18-66)

సమస్త ధర్మములను (కర్మములను, లేక దృశ్యపదార్థములను) విడిచి నన్నొకనినే (దృక్స్వరూపమగు ఆత్మనే) శరణుబొందుము. అట్టి నిన్ను సమస్తపాపములనుండి నేను విడిపించెదను. కావున దుఃఖింపకుము.

❀ గీత - అంతరార్థము ❀

పాండవ కౌరవ యుద్ధము వాస్తవముగ ప్రతిజీవియొక్క హృదయాంతరాళమున ప్రతిదినము సంభవించు ధర్మాధర్మ యుద్ధము యొక్క సాక్షాత్ ప్రతిబింబము. జీవిత సంగ్రామమున మంచికి చెడ్డకు, ధర్మమునకు అధర్మమునకు, న్యాయమునకు అన్యాయమునకు, సత్యమునకు అసత్యమునకు నిమిషనిమిషము పెద్ద పోరు జరుగుచుండును. ఆ పోరునందు నిశ్చయాత్మకమగు బుద్ధి ఎంత శుద్ధముగా నుండిన, ఎంత వివేకయుక్తముగా నుండిన జీవునకు అంత విజయము చేకూరుచుండును. కనుకనే ఉపనిషత్తులందు దానిని సారథిగపోల్చి చెప్పిరి. రథము గమ్యస్థానమును నిరాటంకముగ చేరవలెననిన, కుమార్గమును జేబట్టక సవ్యమైన పథముననే నడువలెననిన, సారథి మహాప్రజ్ఞావంతుడుగను, కుశలుడుగను ఉండవలెను. శ్రీకృష్ణపరమాత్మవంటి సారథి లభించినచో ఇక జీవితరథము మోక్షమను గమ్యస్థానము చేరకయుండగలదా? అర్జునుని సౌభాగ్యవశమున అతనికి ప్రజ్ఞాదురంధరుడగు అట్టి లోకేశుడే సారథిగ లభ్యమయ్యెను. కర్తవ్యచ్యుతుడై ధర్మక్షేత్రమున వక్రమార్గమున జననుంకించిన అర్జునుని తన పాటవముచే నతడు సవ్యమార్గమున నడిపించెను. వారి బోధయే భగవద్గీత. అట్లే హృదయక్షేత్రమున అధ్యాత్మనిశ్చయపరిపూర్ణమగు పవిత్రబుద్ధి కర్తవ్యచ్యుతమగు మనస్సునకు బోధించు దివ్యబోధకూడ భగవద్గీతయే యగును. గీతయొక్క అంతరార్థమిదియే. అర్జునునివలె ప్రతిజీవియు తన జీవితరథముయొక్క కళ్ళెములను పరమాత్మ చేతియందుంచి ప్రవర్తించినచో, వారి యనుగ్రహముచే మోక్షరూప గమ్యస్థానమును అతిసులభముగ చేరుకొనగలడు.

గీతయొక్క రహస్యార్థము (అంతరార్థము) ఈ క్రింది తెలుపబడుచున్నది.

కురక్షేత్రము	- హృదయక్షేత్రము
అర్జునరథము	- శరీరము
సారథియగు శ్రీకృష్ణుడు	- ప్రజ్ఞానరూపమగు బుద్ధి (పరమాత్మ)
రథికుడగు అర్జునుడు	- చంచల మనస్సు (జీవుడు)
గుఱ్ఱములు	- ఇంద్రియములు
కౌరవులు + ప్రతిపక్షసేన	- కామక్రోధ, రాగద్వేష, అహంకార, మమకారాది దుర్గుణములు
పాండవులు + స్వపక్షసేన	- నిర్భయత్వ, భక్తి, శ్రద్ధాది సద్గుణములు
అర్జున ధనస్సు	- సాధనచతుష్టయము
సంజయుడు	- వివేకము
ధృతరాష్ట్రుడు	- అవివేకము, అవిద్య
దుర్యోధనుడు	- కామము
భగవద్గీత	- జీవునిగూర్చి (మనస్సును గుఱించి) ప్రజ్ఞాన రూపమగు బుద్ధి పలుకు హితవాక్యములు
మొదటి 6 అధ్యాయములు	- (కర్మషట్కము) - శ్రవణము
రెండవ 6 అధ్యాయములు	- (భక్తిషట్కము) - మననము
మూడవ 6 అధ్యాయములు	- (జ్ఞానషట్కము) - నిదిధ్యాసనము

జీవితరథమును విషయమార్గములందు నడుపుటయే బంధము. దైవమార్గము నందు నడుపుటయే మోక్షము. ఇదియే గీతారహస్యము.

గీతోద్యానవిహారము

శ్రీరాగము - ఆదితాళము

- (1) భగవద్గీతో ద్యానవిహారము । భక్తి నొనర్చగ పరుగున రండి ।
సొగసుగ దానిని జూడగనయ్యెడు । సుళువగుత్రోవను జూపెదనండి ।
- (2) భారతయుద్ధపు పరిసరభూముల । బయలుదేరిన భాగ్యంబండి ।
ధీరుడు వ్యాసులు స్థిరముగనాటిన । దివ్యోద్యాన క్షేత్రము సుండి ।
- (3) రహినిల కృష్ణుడు రక్తితో పార్థుని । రథమును నడిపిన రంగంబండి ।
ఇహపరసుఖకర హేతుభూతముల । నెన్నియో యాతడు పన్నినదండి ।
- (4) ఇలపయినది పది యెన్నిదియో యక । రంబుల పరిమితి రాజిలునండి ।
సలలితముగనట సప్తశతంబుల । సద్వృక్షంబులు చెలగును సుండి ।
- (5) ఎప్పుడు వాడని పూవులుసుండి । ఎప్పుడు కుళ్లని ఫలములుసుండి ।
తప్పక మనమా ధన్యవనికి జని । తలకొక కొన్నిటి దెత్తము రండి ।

గీ తా జ యం తి

వ్యక్తులకువలె జయంతి జరుపుకొనగల్గు భాగ్యము గీతాగ్రంథమునకు కలిగినది. దాని వైశిష్ట్యమువలననే దానికట్టి అపూర్వగౌరవము సిద్ధించినది. శ్రీకృష్ణభగవానుడు రణరంగమున అర్జునునుకు గీతోపదేశము చేసిన సుదినము మార్గశిర శుద్ధ ఏకాదశి. కాబట్టి ఆ దినము మహాపర్వదివసముగ భావింపబడు చున్నది. శ్రీరామజయంతి, శ్రీకృష్ణజయంతి, శ్రీబుద్ధజయంతి, శ్రీదత్తాత్రేయజయంతి, శ్రీశంకరజయంతి మున్నగు ఉత్సవములు జరుగు పవిత్రదినములందు ఆ యా అవతారపురుషులకు జను లెట్లు అర్పించుచుందురో, శ్రీగీతాజయంతి సందర్భమునగూడ గీతాదేవిని అర్పించు ఆచారము కలదు. గీతామాత నెట్లు పూజించవలెనో ఆ విధానమంతయు ఈ గ్రంథమున వేటొకచోట తెలుపబడియున్నది. ఆ సుదినమున గీతా గ్రంథముయొక్కయు, శ్రీకృష్ణ, శ్రీవ్యాస, శ్రీఅర్జునులయొక్కయు అర్చనలతోబాటు ఈక్రింది కార్యక్రమములను గూడ అమలుజరుపుట చాల మంచిది.

(1) భగవద్గీత మొత్తము 18 అధ్యాయముల పారాయణము వ్యక్తిగతముగ గాని, సామూహికముగగాని జరుపవలెను. భక్తులు కొందఱు చేరినచో సమష్టి పారాయణము జరుపుటయే శ్రేష్ఠతరము. ఏలననగా సమష్టి పారాయణమువలన జనించు గీతాఘోష జనులకు ఉత్సాహమును రేకెత్తించుటయేకాక దూరముననున్నవారి శ్రుతిపుటములను గూడ పునీత మొనర్చ గలదు. గీత పూర్తి అయినపిదప మాహాత్మ్యమును గూడ పూర్తిగా చదువవలెను.

(2) గీతాతత్త్వము నెఱింగిన మహానీయులచే ఆనాడు గీతను గూర్చిన ఉపన్యాసముల నేర్పాటు చేయించవలెను. గీతోపన్యాసముల మూలకముగ జనులలో గీతయందలి మహోన్నతభావములు వ్యాప్తినొందుటయేకాక గీతపై వారికి మక్కువ అధికముకాజొచ్చును. తత్ఫలితముగ వారికి సంసారదుఃఖములు అంతమై పరమానంద ప్రాప్తి చేకూరగలదు. ఇంతకుమించిన పరోపకారకార్యము వేటొకటి యేది కలదు? కాబట్టి

ఇట్టి బ్రహ్మవిద్యాదానమునకు, గీతాజ్ఞానవితరణమునకు జనులు దోహదమును కల్పించి తద్వారా జనసామాన్యముయొక్క నైతిక, ఆధ్యాత్మిక విలువలను అభివృద్ధి పఱచవలెను. అట్లు కావించువారు జ్ఞానయజ్ఞము నాచరించిన మహాపుణ్యమును బడయుటయేకాక శ్రీకృష్ణపరమాత్మయొక్క అనుగ్రహమునకు పాత్రులున్ను కాగలరు*.

(3) పిన్నలలోను, పెద్దలలోను గీతాపోటీపరీక్షలు ఏర్పాటుచేసి గెలుపొందినవారికి ఆనాటి సాయంత్రము బహిరంగ సభలో బహుమతులు పంచిపెట్టవలెను. ఆ బహుమతులు కూడ గీతాసంబంధమైన పుస్తకములే యుండుట మంచిది. ఈ పరీక్షల మూలకముగ ఏదియోవిధముగ తీవ్రమైన అధ్యయనము సంభవించగలదు. ఉత్సాహమున్ను జనులలో పెంపొందగలదు.

(4) సామాన్యజనులకు గీతయం దాసక్తి కలుగుటకుగాను గీతాబుఱ్ఱకథలు, గీతా హరికథలు ఇతరవిధములైన గీతాకాలక్షేపములు జరిపించుట శ్రేయస్కరము. గీతకు సంగీతము తోడైనప్పుడు అట్టి విద్యావివేదముల కలయికచే జనసామాన్యము గీత వైపునకు మిక్కుటముగ ఆకర్షింపబడగలదు. జనులకు గీతాపరిచయము గావించుట కిది యొక చక్కని మార్గము.

(5) గీతాసారమును, గీతావిశేషములను సంక్షేపముగ నచ్చొత్తించి కరపత్రములద్వారా జనులకు తెలియబఱచుటయు గావించవచ్చును. గీతాసాహిత్యమును విరివిగ వ్యాపింప జేయుట ఇక్కాలమున అత్యవసరము. శక్తికలవారు ఆ పవిత్ర దినమున గీతాగ్రంథములను ముముక్షువులకు, సాధుపుంగవులకు, భక్తులకు ఉచితముగ పంచిపెట్టవచ్చును.

(6) అనేకులు ఒకచోట చేరుటకు అవకాశమున్నచో అచ్చోట గీతాసంబంధమైన వివిధవ్యాఖ్యలతో గూడిన గ్రంథరాజములను, పద్య, గద్యముల సంపుటములను, గీతోపన్యాసరూపములైన పుస్తకములను, గీతాసంబంధ చిత్రములను, ఇంకను ఇతరమగు గీతాసాహిత్యమును జనుల సౌకర్యార్థము ప్రదర్శింపవచ్చును. (Gita-Exhibition).

(7) గీతాజయంతి మహాపుణ్యదినమగుటవలన, ఆనాడు గీతాగ్రంథమును, శ్రీకృష్ణపరమాత్మ, శ్రీవేదవ్యాసమహర్షి, అర్జునుడు - వీరియొక్క పటములను చిత్రవిచిత్రముగ పుష్పాదులతో నలంకరించి రథముపైగాని, చిన్ని శకటముపైగాని ఉంచి మేళతాళములతో, భజనలతో పురముయొక్క ప్రధానవీధులగుండా ఊరేగింపు జరుపవలెను.

(8) ముఖ్యముగ గీతాజయంతి సందర్భమున జనులు కొన్ని పారమార్థిక ప్రతిజ్ఞలను గావించుకొనవలెను. ప్రతిదినము ఒక అధ్యాయమునుగాని, లేక కొన్ని శ్లోకములనుగాని తప్పక పారాయణము చేయుదునని ఆనాడు ప్రతిన గైకొనవలెను. తదను సారము ప్రతినిత్యము గీతాసంబంధ అనుష్ఠానమును తప్పక శీలించుచు, మరల ఒక సంవత్సరమునకు అనగా తిరిగి గీతాజయంతినాడు అధ్యాత్మపథమున తానెంతవఱకు ముందు కేగినది, గీత ఎంతవఱకు కంఠస్థముగ వచ్చినది, శీలమెంతవఱకు శుద్ధపడినది పరీక్షించుకొనవలెను. ఈ ప్రకారముగ నిర్మాణకార్యక్రమమును అమలుజరుపు లాగున చూడవలెను.

గీతాసంబంధమైన ఒకీంతసేవయైనను సాక్షాద్భగవత్సేవయే యనియు, ఒకీంత ప్రచారమైనను భగవత్ప్రేమకర్యమేయనియు తలంచి ముముక్షువులు గీతాజ్ఞానవ్యాప్తికి, గీతా ప్రచారమునకు చేయూతనిచ్చుచు, తాము తరించి యితరులను గూడ తరింపజేయుటకై యత్నించుచు శ్రీకృష్ణపరమాత్మయొక్క అపారకృపకు పాత్రులగుదురుగాక!!

* న చ తస్మాన్మనుష్యేషు కశ్చిన్మే ప్రియకృత్తమః

భవితా న చ మే తస్మా దన్యః ప్రియతరో భువి.

(గీత 18-69)

గీతామంగళహారతి

(ఆదితాళము)

తెలుగులో :

- (1) పావన గీతా మాతా
జయ మంగళహారతి గైకొనుమా.
- (2) భక్తజనావని బంధవిమోచని
భవభయహారిణి భవ్యదాయిని ॥ పావన ॥
- (3) సర్వలోక సంరక్షణి గీతా
సర్వదేవ సంసేవిత జననీ
శాంతివిధాయిని సత్యప్రదాయిని
సత్యగుణాలయ సచ్చరిత ॥ పావన ॥
- (1) మంగళంబిదే చేకొనుమమ్మా ఓ భగవద్గీతా
మాతా, శ్రీభగవద్గీతా మాతా.
- (2) సంగదూరులగు జ్ఞానుల హృదిలో వెలిగెడి జ్యోతివి నీవెకదా
పరమపావనుని ధ్యానముచేత విక్షేపము తొలగింపగదే మం
- (3) పార్థుని నెపమున మురళీకృష్ణుడు కలిమానవులను పాలింప
ఆర్తినాశకరమగు నీ జ్ఞానజ్యోతిని జూపెను జగములకు మం
- (4) మూడవస్థలకు సాక్షివి నీవు మూడు గుణంబులు లేకుండు
వాడవు నీవను అనుభవమొసగి పరమానందము నీయగదే మం

సంస్కృతములో:

- (1) జయతు జయతు గీతా కృష్ణవక్త్రప్రభూతా
జయతు జయతు గీతా సర్వలోకైకమాతా
జయతు జయతు గీతా దైవసంపత్రపూతా
జయతు జయతు గీతా విశ్వశాంతిప్రసూతా.

తా॥ శ్రీకృష్ణుని ముఖారవిందమునుండి ఆవిర్భవించినదియు, సర్వజగజ్జననియు, భక్తిని, ముక్తిని గూడ నొసంగునదియు, ప్రపంచమున శాంతిని నెలకొల్పునదియు నగు గీతకు జయమగుగాక!

- (2) మంగళం శ్రీకురుక్షేత్రరణక్షోణీ విహారిణీ
పార్థసారథిరూపాయ గీతాచార్యాయ మంగళమ్.

తా॥ కురుక్షేత్ర రణరంగమున విహరించువాడును, అర్జునుని రథసారథియు, గీతాచార్యులునగు శ్రీకృష్ణమూర్తికి మంగళమగుగాక!

హిందీలో:-

- (1) జయ భగవద్గీతే జయ భగవద్గీతే
హరి హియ కమల విహారిణి సుందర సుపునీతే ॥ జయ ॥
- (2) కర్మ సుమర్మ ప్రకాశిని కామాసక్తిహరా
తత్త్వజ్ఞాన వికాశిని విద్యా బ్రహ్మపరా ॥ జయ ॥
- (3) నిశ్చల భక్తివిధాయిని నిర్మల మలహరీ
శరణరహస్యప్రదాయిని సబవిధి సుఖకారీ ॥ జయ ॥
- (4) రాగద్వేషవిదారిణి కారిణి మోదసదా
భవభయహారిణి తారిణి పరమానందప్రదా ॥ జయ ॥
- (5) ఆసుర భావ వినాశిని నాశిని తమరజనీ
దైవీ సద్గుణదాయిని హరిరసికాసజనీ ॥ జయ ॥
- (6) సమతా త్యాగ సింభావని హరి ముఖకీ వాణీ
సకల శాస్త్రకీ స్వామిని శ్రుతియోంకీ రాణీ ॥ జయ ॥
- (7) దయాసుధా బరసావని మాతు! కృపాకీ జై
హరిపదప్రేమ దానకర అపనోకరలీ జై. ॥ జయ ॥

తాత్పర్యము:- విష్ణుభగవానుని హృదయకమలమునందు విహరించునదియు, సుందరమై, పరమ పవిత్రమై యొప్పునదియు, కర్మరహస్యమును బోధించునదియు, కామాసక్తిని రూపుమాపునదియు, తత్త్వజ్ఞానమును ప్రకాశింపజేయునదియు, ఉత్కృష్టబ్రహ్మవిద్యాస్వరూపిణియు, నిశ్చల భక్తిని గలుగ జేయునదియు, సంసారమాలిన్యమును తొలగించునదియు, 'శరణాగతి' రహస్యమును బోధించునదియు, సర్వవిధముల సుఖమును గలుగజేయునదియు, రాగద్వేషములను ఛేదించివైచునదియు, నిరంతరము పరమానందమును ప్రసాదించునదియు, సంసారభయమును పారద్రోలునదియు, జీవులనుతరింప జేయునదియు, అసురస్వభావమును నశింపజేయునదియు, రజస్తమస్సులను చీల్చి చెండాడునదియు, దైవీసంపదను గలుగజేయునదియు, భగవద్భక్తులకు అలంకరణభూతమైనదియు, సమత్వమును, త్యాగమును నేర్పునదియు, విష్ణుభగవానుని ముఖమునుండి ఉద్భవించినదియు, సమస్తశాస్త్రములకు మిన్నయు, శ్రుతులకు రాణివంటిదై యలరుచుండునదియు, దయారసామృతమును వర్షించునదియునగు భగవద్గీతకు జయమగుగాక! ఓ గీతాదేవీ! మౌపై కృపకల్గియుండుము. హరిపాదపద్మయుగళమందు మాకు ప్రీతిని జనింపజేయు తల్లీ! మమ్ములను నీ దరిజేర్చుకొనుము!!

గీతను పారాయణము చేయు పద్ధతి

గీతను పారాయణము చేయుటకు ముందుగా ఈ క్రింది శ్లోకముల నుచ్చరించుచు వందన మాచరింపవలయును.

ఓం శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

- (1) ఓం శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయే త్పుర్యవిహ్నోపశాంతయే.
- (2) ఓమ్ అఖండమండలాకారం వ్యాప్తం యేన చరాచరమ్
తత్పదం దర్శితం యేన తస్మై శ్రీగురవే నమః.
- (3) ఓమ్కృష్ణం కమలపత్రాక్షం పుణ్యశ్రవణ కీర్తనమ్
వాసుదేవం జగద్యోనిం నౌమి నారాయణం హరిమ్.
- (4) ఓమ్వ్యాసాయ విష్ణురూపాయ వ్యాసరూపాయ విష్ణవే
నమోవైబ్రహ్మనిధయే వాసిష్ఠాయ నమోనమః.
- (5) ఓమ్నారాయణం నమస్కృత్య నరం చైవ నరోత్తమమ్
దేవీం సరస్వతీం వ్యాసం తతోజయ ముదీరయేత్.

ఈ ప్రకారముగ వందన మాచరించిన పిదప భగవంతుడగు శ్రీకృష్ణమూర్తిని శ్రీ వేదవ్యాస మహర్షిని, గీతాగ్రంథమును భక్తిపూర్వకముగ పూజింపవలయును. పిమ్మట ఈ క్రిందివిధముగ పారాయణమును ఉపక్రమింపవలెను. (పారాయణము చేయునపుడు శ్లోకసంఖ్యగాని, అధ్యాయముల సంఖ్యగాని ప్రధానముగా గైకొనక, మనస్సు శ్రీకృష్ణపరమాత్మయందు, గీతాభావార్థమందు సరిగ్గుమై యున్నదాయని విచారించుచుండ వలెను. కురుక్షేత్రరణరంగమున ఇరుసేనలమధ్య రథముపై గూర్చొని శ్రీకృష్ణపరమాత్మ దీన వదనుడై యున్న అర్జునునకు హితబోధగావించుచున్న దృశ్యమును హృదయఫలకమున చిత్రించుకొనవలయును. మఱియు తన్నర్జునునిగ భావించుకొని సాక్షాత్ శ్రీకృష్ణమూర్తి ఎదురుగనుండి తనకు బోధించుచున్నట్లు ఊహించవలెను. ఇవిధముగ పారాయణ సమయమున చిత్త మెంతెంత ఏకాగ్రముగ నుండునో, ఫలితమున్ను అంతంత అధికముగ గలుగుచుండును.) పారాయణముయొక్క వినియోగమును ఈ క్రింది తెలుపబడిన రీతిగ జరుపవలయును.

వినియోగము:-

కుడిచేతి ఉంగరపు వ్రేలికి దర్భయొక్క పవిత్ర ధరించి చేతితో నీళ్ళు తీసికొని ఈ క్రింది వాక్యమును పలికి పశ్చిములో వదలవలెను -

ఓమ్ అస్య శ్రీభగవద్గీతాశాస్త్ర మహామన్తస్య శ్రీ వేదవ్యాసోభగవాన్ ఋషిః, అనుష్టుప్ ఛందః, శ్రీకృష్ణపరమాత్మా దేవతా, అశోచ్యానన్వశోచస్త్యమితి బీజం, సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజేతిశక్తిః, అహంత్యా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మాశుచ ఇతి కీలకమ్, మచ్చిత్తస్సర్వదుర్గాణి మత్ప్రసాదాత్తరిష్యసీతి

కవచమ్, కిరీటినం గదినం చక్రహస్త మిత్యస్త్రమ్, అనాది మధ్యాంత మనంతవీర్య మితిధ్యానమ్, జ్ఞానయజ్ఞేన భగవతారాధనార్థే శ్రీకృష్ణపరమాత్మ ప్రీత్యర్థే గీతాపారాయణే జపే వినియోగః.

(పిమ్మట కరన్యాస, అంగన్యాసములను గావింపవలెను. ఆ పద్ధతి ఈ క్రింద తెలుపబడుచున్నది. తనయొక్క అవయవము లన్నియు పరమాత్మచైతన్యముచే, సత్తుచే పరిపూర్ణమై యున్నవని భావించుటయే 'న్యాస'ము యొక్క ఉద్దేశ్యము. దీనిచే జపించువాడు, లేక, పారాయణము సలుపువాడు మంత్రమయుడై, ఆ యా మంత్రదేవతలచే రక్షింపబడుచుండును. మఱియు అతని బాహ్యంతరములు శుద్ధమగును. దివ్యబలము చేకూరును. సాధన నిర్విఘ్నముగ జరిగి పరమలాభదాయకమై యుప్పును.)

కరన్యాసము:

నైనం చిన్దన్తి శస్త్రాణి నైనం దహతి పావకః - ఇత్యంగుష్ఠాభ్యాం నమః

(ఈ మంత్రమును పఠించి రెండుచేతుల బొటనవ్రేళ్ళను రెండు చూపుడువ్రేళ్ళతో స్పృశింపవలెను.)

నచైనం క్లేదయన్త్యాపో నశోషయతి మారుతః - ఇతి తర్జనీభ్యాం నమః

(అనుచు రెండు చూపుడు వ్రేళ్ళను రెండు బొటన వ్రేళ్ళతో స్పృశింపవలెను.)

అచ్ఛేద్యోఽయమదాహ్యోఽయమక్లేద్యోఽశోష్య ఏవచ - ఇతి మధ్యమాభ్యాం నమః

(అనుచు రెండు బొటనవ్రేళ్ళతో రెండు నడిమివ్రేళ్ళను స్పృశింపవలెను.)

నిత్యః సర్వగతః స్థాణురచలోఽయం సనాతనః - ఇత్యనామికాభ్యాం నమః

(అనుచు రెండు బొటనవ్రేళ్ళతో రెండు ఉంగరపు వ్రేళ్ళను తాకవలెను.)

పశ్యమే పార్థ రూపాణి శతశోఽథ సహస్రశః - ఇతి కనిష్ఠికాభ్యాం నమః

(అనుచు రెండు బొటనవ్రేళ్ళతో రెండు చిటికినవ్రేళ్ళను స్పృశింపవలెను.)

నానావిధాని దివ్యాని నానా వర్ణాకృతీనిచ - ఇతి కరతలకరపుష్పాభ్యాం నమః

(అనుచు కుడిచేతిక్రింద ఎడమచేతిని, ఎడమచేతిక్రింద కుడిచేతిని ఉంచవలెను. అనగా అరచేతులు, వాని వెనుకవైపులు క్రమముగ తాకవలెను.)

(ఈ ప్రకారముగ కరన్యాసము గావించి అటుపిమ్మట అంగన్యాసమును చేయవలెను.)

అంగన్యాసము:

నైనం చిన్దన్తి శస్త్రాణి నైనం దహతి పావకః - ఇతి హృదయాయ నమః

(అని చెప్పి కుడిచేతితో హృదయమును తాకవలెను.)

నచైనం క్లేదయన్త్యాపో నశోషయతి మారుతః - ఇతి శిరసే స్వాహా

(అని చెప్పి శిరస్సును స్పృశించవలయును.)

అచ్ఛేద్యోఽయమదాహ్యోఽయమక్లేద్యోఽశోష్య ఏవచ - ఇతి శిఖాయై వషట్

(అని పఠించి శిఖను తాకవలెను.)

నిత్యస్సర్వగతః స్థాణు రచలోఽయం సనాతనః - ఇతి కవచాయ హుమ్

(అని చెప్పి కుడిచేతితో ఎడమభుజమును, ఎడమచేతితో కుడిభుజమును స్పృశించవలెను.)

పశ్య మే పార్థ రూపాణి శతశోఽథ సహస్రశః - ఇతి నేత్రత్రయాయ వౌషట్
(అని పరించి కుడిచేతితో నేత్రములను తాకవలెను.)

నానావిధాని దివ్యాని నానా వర్ణాకృతీనిచ - ఇత్యస్త్రాయ ఘట్

(అని పరించి కుడిచేతిని శిరస్సుచుట్టును త్రిప్పి చూపుడు, మధ్యమవ్రేళ్ళతో ఎడమచేతిమీద చప్పట్టు కొట్టవలెను.)

(ఈ ప్రకారముగ న్యాసమొనర్చి అటుపిమ్మట మనస్సును నలుదిక్కులనుండి మరలించి ఏకాగ్రతతో భక్తిపూర్వకముగ ధ్యానించవలెను.)

ధ్యానము:

(మహాభారత ధ్యానము):-

పారాశర్యవచః సరోజ మమలం గీతార్థగన్ధోత్కటం
నానాఖ్యానక కేసరం హరికథా సమ్బోధనా బోధితమ్
లోకే సజ్జన షట్పుద్గైరహరహః పేపీయమానం ముదా
భూయా ద్భారతపజ్కజం కలిమల ప్రధ్వంసి నః శ్రేయసే.

శ్రీ వేదవ్యాసుల వాక్కు అను సరోవరమునందు పుట్టినదియు, అతినిర్మలమైనదియు, గీతార్థమను మహాసుగంధముతో గూడినదియు, నానావిధ ఇతిహాసములను కేసరములు కలదియు, భగవత్కథోపదేశములను వికాసము గల్గియున్నదియు, లోకమున సజ్జనులను తుమ్మెదలచే నిరంతరము సంతోషముతో ఆస్వాదింపబడునదియు, కలిదోషములను పూర్తిగా నాశనము చేయునదియునగు మహాభారతమను పద్మము మనకు మంగళమును గలుగజేయుగాక!

శ్రీకృష్ణధ్యానము:-

ఓమ్ ప్రపన్న పారిజాతాయ తోత్రవేత్తైక పాణయే
జ్ఞానముద్రాయ కృష్ణాయ గీతామృతదుహే నమః.

శరణాగతులగు భక్తులకు కల్పవృక్షమువలె వాంఛితవస్తువుల నొసంగువారును, ఒకచేతియందు కొరడాను, మఱియొక చేతియందు జ్ఞానముద్రను ధరించినవారును, గీతయను అమృతమును పితుకువారునగు శ్రీకృష్ణమూర్తికి నమస్కారము.

వసుదేవసుతం దేవం కంసచాణూరమర్దనమ్
దేవకీపరమానందం కృష్ణం వందే జగద్గురుమ్.

వసుదేవుని పుత్రుడును, దివ్యస్వరూపధారియు, కంసచాణూరులను సంహరించినవారును, దేవకీ పరమానందకారకులును, జగద్గురువునగు శ్రీకృష్ణునకు నమస్కరించుచున్నాను.

భీష్మద్రోణ తటా జయద్రథజలా గాన్ధార నీలోత్పలా
శల్యగ్రాహవతీ కృపేణ వహనీ కర్ణేన వేలాకులా

**అశ్వత్థామ వికర్ణ ఘోరమకరా దుర్యోధనావర్తినీ
సోతీర్ణా ఖలు పాణ్డవై రణనదీ కైవర్తకః కేశవః.**

భీష్మద్రోణులను తీరములు కలదియు, జయద్రథుడను జలముతో గూడినదియు, కౌరవులను నల్లకలువలు కలదియు, శల్యుడను భయంకర మత్స్యము గల్గియున్నదియు, కృపాచార్యుడను ప్రవాహముతో నొప్పునదియు, కర్ణుడను తరంగములచే వ్యాప్తమైనదియు, అశ్వత్థామ, వికర్ణులను భయంకరములైన మొసళ్ళు కలదియు, దుర్యోధనుడను సుడిగుండముతో గూడినదియునగు యుద్ధమను మహానదిని పొండవులు శ్రీకృష్ణుడను నావికుని సహాయమున దాటగలిగిరి.

**మూకం కరోతి వాచాలం పజ్గుం లజ్జయతే గిరిమ్
యత్కృపా తమహం వన్దే పరమానంద మాధనమ్.**

ఎవరి కృపాకటాక్షముచే మూగవాడు గొప్పవాచాలుడు కాగలడో, కుంటివాడు పర్వతమును దాటగలడో, అట్టి పరమానందస్వరూపులగు శ్రీకృష్ణమూర్తికి నమస్కారము.

**యం బ్రహ్మ వరుణేంద్ర రుద్రమరుతః స్తున్వన్తి దివ్యైఃస్తవైః
వేదైస్సాంగ పద క్రమోపనిషదై ర్గాయన్తి యం సామగాః
ధ్యానావస్థిత తద్గతేన మనసా పశ్యన్తి యం యోగినో
యస్యాంతం న విదుః సురాసురగణా దేవాయ తస్మై నమః.**

బ్రహ్మదేవుడు, వరుణుడు, ఇంద్రుడు, రుద్రుడు, వాయువు మున్నగు దేవతలు దివ్యస్తోత్రములచే ఎవరిని స్తుతించుచున్నారో, సామగానము చేయువారు అంగ, పద, క్రమ, ఉపనిషత్తులతో గూడ వేదములచే ఎవరిని గూర్చి గానము చేయుచున్నారో, యోగులు ధ్యాననిష్ఠులై ఏకాగ్రచిత్తముతో ఎవరిని దర్శించుచున్నారో, ఎవరియొక్క ఆద్యంతములను దేవతలుగాని, అసురులుగాని తెలిసికొనజాలరో అట్టి పరమాత్మకు నమస్కారము.

శ్రీవ్యాసధ్యానము:-

**ఓమ్ నమోఽస్తుతే వ్యాస విశాలబుద్ధే
పుల్లారవిన్దాయత పత్రనేత్ర
యేన త్వయా భారత తైలపూర్ణః
ప్రజ్ఞాశీతో జ్ఞానమయః ప్రదీపః.**

విశాలబుద్ధి కలవారును, వికసించిన కమలపత్రములవంటి నేత్రములు గల్గియున్నవారును, మహాభారతమును తైలముచే పరిపూర్ణమై యున్నట్టి గీతాజ్ఞానమును జ్యోతిని లెస్సగ వెలిగించినవారు (తద్వారా జనుల హృదయమందలి అజ్ఞానాంధకారమును బోగొట్టినవారు) నగు వ్యాసభగవానునకు నమస్కారము.

శ్రీ గీతాధ్యానము:-

**పార్థాయ ప్రతిబోధితాం భగవతా నారాయణేన స్యయమ్
వ్యాసేన గ్రథితాం పురాణమునినా మధ్యే మహాభారతమ్**

అద్వైతామృతవర్షిణీం భగవతీ మష్టాదశాధ్యాయినీ
మమృత్వామనుసందధామి భగవద్గీతే భవద్వేషిణీమ్.

స్వయముగ భగవంతుడగు నారాయణునిచే అర్జునునకు బోధింపబడినట్టియు, ప్రాచీన మహర్షి యగు వేదవ్యాసమునీంద్రునిచే మహాభారతమధ్యమున కూర్చబడినట్టియు, అద్వైతజ్ఞానమును అమృతమును వర్షించునట్టియు, పదునెనిమిది అధ్యాయములతో గూడినట్టియు, సంసారబంధముల నుండి విముక్తిని కలిగించునట్టియు ఓ తల్లీ! భగవద్గీతా! మిమ్ము నేను ధ్యానించుచున్నాను.

గీతాకల్పతరుం భజే భగవతా కృష్ణేన సంరోపితమ్
వేదవ్యాస వివర్ధితం శ్రుతిశిరోబీజం ప్రబోధాఙ్కురమ్
నానాశాస్త్రరహస్యశాఖ మరతిక్తాన్తిప్రవాలాఙ్గితమ్
కృష్ణాఙ్గీద్యయ భక్తిపుష్ప సురభిం మోక్షప్రదం జ్ఞానినామ్.

భగవంతుడగు శ్రీకృష్ణునిచే నాటబడినదియు, శ్రీ వేదవ్యాస మునీంద్రునిచే వృద్ధినొందింపబడినదియు, ఉపనిషత్తులే విత్తనముగాగలదియు, ప్రబోధమును అంకురముతో నొప్పునదియు, సకల శాస్త్రరహస్యములను కొమ్మలుగలదియు, అనాసక్తి, క్షమయను చిగుళ్ళతో గూడినదియు, శ్రీకృష్ణభగవానుని పాదపద్మముల యెడల భక్తియను సుగంధముచే శోభించు నదియు, జ్ఞానులకు మోక్షము నొసగునదియునగు గీతా కల్ప వృక్షమును నేను సేవించుచున్నాను.

సంసార సాగరం ఘోరం తర్తుమిచ్ఛతి యో నరః
గీతానావం సమాసాద్య పారం యాతి సుఖేన సః.

భయంకరమగు సంసార సముద్రమును దాట నిచ్ఛగించువాడు భగవద్గీతయను నావను. పొందినచో సులభముగ నద్దానిని దాటివేయగలడు.

సర్వోపనిషదో గావో దోగ్ధా గోపాల నన్దనః
పార్థో వత్సః సుధీ ర్భోక్తా దుగ్ధం గీతామృతం మహత్.

ఉపనిషత్తులన్నియు గోవులు. గోపాలనందనుడగు శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ పాలు పితుకువాడు. అర్జునుడు దూడ. మహత్తరమగు గీతామృతమే పాలు. సద్బుద్ధి కలవారే దానిని త్రాగువారు.

(ఈ ప్రకారముగ శ్రీకృష్ణపరమాత్మును, శ్రీవేదవ్యాసులను, శ్రీగీతామాతను, శ్రీమహాభారతమును ధ్యానించి, ఆ పిదప గీతాపారాయణమును ప్రారంభించవలెను. ప్రతిదినము ఒక్క అధ్యాయమును పూర్తిగ పారాయణము చేయుట మంచిది. పారాయణము పూర్తి అయిన పిదప గీతామాహాత్యమును చదువవలెను. ఇది శిష్టాచారము. ఇరువది మూడు శ్లోకములతో గూడిన (వరహపురాణాంతర్గతమగు) గీతామాహాత్యము ఎక్కువగ వాడుకలో కలదు. దానిని ఈ క్రింద పొందుపఱచు చున్నాము. పారాయణానంతరము అందు రెండు శ్లోకములు చదువచ్చును.)

గీతామాహాత్మ్యము

1. ధరోవాచ :-

భగవన్ పరమేశాన భక్తి రవ్యభిచారిణీ
ప్రారబ్ధం భుజ్యమానస్య కథం భవతి హే ప్రభో.

భూదేవి విష్ణుభగవానుని గూర్చి యిట్లు ప్రశ్నించెను - ఓ భగవానుడా! పరమేశ్వరా! ప్రభూ! ప్రారబ్ధము అనుభవించువానికి అచంచలమైన భక్తి ఎట్లు కలుగగలదు?

2. విష్ణురువాచ :-

ప్రారబ్ధం భుజ్యమనోఽపి గీతాభ్యాసరతస్సదా
స ముక్త స్స సుఖీ లోకే కర్మణా నోపలిప్యతే.

విష్ణువు - ఓ భూదేవీ! ప్రారబ్ధమునుభవించుచున్నను ఎవడు నిరంతరము గీతాభ్యాసమందు నిరతుడైయుండునో అట్టివాడు ముక్తుడై కర్మలచే నంటబడక ఈ ప్రపంచమున సుఖముగ నుండును.

3. మహాపాపాదిపాపాని గీతాధ్యానం కరోతి చేత్

క్వచిత్సర్పం న కుర్వన్తి నలినీదల మంభసా.

తామరాకును నీరంటనట్లు గీతాధ్యానము చేయువానిని మహాపాపములు కూడ కొంచెమైనను అంటకుండును.

4. గీతాయాః పుస్తకం యత్ర యత్ర పాఠః ప్రవర్తతే

తత్ర సర్వాణి తీర్థాని ప్రయాగాదీని తత్రవై.

ఎచట గీతాగ్రంథముండునో, మఱియు ఎచట గీత పారాయణమొనర్పబడుచుండునో, అచట ప్రయాగ మొదలగు సమస్త తీర్థములున్ను ఉండును.

5. సర్వే దేవాశ్చ ఋషయో యోగినః పన్నగాశ్చ యే

గోపాలా గోపికా వాఽపి నారదోద్ధవ పార్షదైః

సహాయో జాయతే శీఘ్రం యత్ర గీతాప్రవర్తతే.

ఎచట గీతాపారాయణము జరుగుచుండునో, అచ్చోటికి సమస్తదేవతలు, ఋషులు, యోగులు, నాగులు, గోపాలురు, గోపికలు, భగవత్పార్శ్వవర్తులగు నారద, ఉద్ధవాదులు వచ్చి శీఘ్రముగ సహాయ మొనర్తురు.

**6. యత్రగీతావిచారశ్చ పఠనం పాఠనం శ్రుతమ్
తత్రాహం నిశ్చితం పృథ్వీ నివసామి సదైవ హి.**

ఓ భూదేవీ! ఎచట గీతను గూర్చిన విచారణ, పఠనము, బోధనము, శ్రవణము జరుగు చుండునో, అచట నే నెల్లపుడును తప్పక నివసించుదును.

**7. గీతాశ్రయోఽహం తిష్ఠామి గీతా మే చోత్తమం గృహమ్
గీతాజ్ఞాన ముపాశ్రిత్య త్రీ న్లోకాన్పాలయామ్యహమ్**

నేను గీత నాశ్రయించుకొనియున్నాను. గీతయే నాకుత్తమమగు నివాసమందిరము, మఱియు గీతాజ్ఞానము నాశ్రయించియే మూడులోకములను నేను పాలించుచున్నాను.

**8. గీతా మే పరమా విద్యా బ్రహ్మరూపా న సంశయః
అర్థమాత్రాక్షరా నిత్యా స్వనిర్వాచ్యపదాత్మికా.**

గీత నా యొక్క పరమవిద్య. అది బ్రహ్మస్వరూపము. ఇట సంశయమేమియును లేదు. మఱియు నయ్యది (ప్రణవముయొక్క నాల్గవ పాదమగు) అర్థమాత్రాస్వరూపము. అది నాశరహితమైనది. నిత్యమైనది, అనిర్వాచ్యమైనది.

**9. చిదానందేన కృష్టేన ప్రోక్తా స్వముఖతోఽర్జునమ్
వేదత్రయీ పరానన్దా తత్త్వార్థజ్ఞానమంజసా★.**

సచ్చిదానందస్వరూపులగు శ్రీ కృష్ణపరమాత్మచే ఈ గీత స్వయముగ అర్జునునకు చెప్పబడినది. ఇది మూడు వేదముల సారము. పరమానందస్వరూపము. తన్నాశ్రయించినవారికిది శీఘ్రముగ తత్త్వజ్ఞానమును కలుగుజేయును.

**10. యోఽష్టాదశ జపేన్నిత్యం నరో నిశ్చల మానసః
జ్ఞానసిద్ధిం స లభతే తతో యాతి పరం పదమ్.**

ఏ నరుడు నిశ్చలచిత్తుడై గీత పదునెనిమిది అధ్యాయములను నిత్యము పారాయణము సలుపుచుండునో, అతడు జ్ఞానసిద్ధినిబొంది తద్వారా పరమాత్మపదమును (మోక్షమును) బడయగల్గును.

**11. పారేఽసమర్థ స్సంపూర్ణే తదర్థం పాఠ మాచరేత్
తదా గోదానజం పుణ్యం లభతే నాత్ర సంశయః.**

గీతను మొత్తము చదువలేనివారు అందలి అర్థభాగమైనను పఠింపవలెను. దానిచే వారికి గోదానమువలన గలుగు పుణ్యము లభించును. ఇవిషయమున సందేహము లేదు.

★ తత్త్వార్థజ్ఞానసంయుతా - అని పాఠాంతరము.

12. త్రిభాగం పఠమానస్తు గంగాస్నానఫలం లభేత్
షడంశం జపమానస్తు సోమయాగఫలం లభేత్.

గీతయొక్క మూడవభాగము (1/3) (ఆఱు అధ్యాయములు) పారాయణ మొనర్చువారికి గంగాస్నానము వలన కలుగు ఫలము చేకూరును. ఆఱవభాగము (1/6) (మూడధ్యాయములు) పఠించువారికి సోమయాగఫలము లభించును.

13. ఏకాధ్యాయం తు యో నిత్యం పఠతే భక్తిసంయుతః
రుద్రలోక మవాప్నోతి గణో భూత్వా వసే చ్చిరమ్.

ఎవడు గీతయందలి ఒక్క అధ్యాయమును భక్తితో గూడి నిత్యము పఠించుచుండునో, అతడు రుద్రలోకమును పొంది అచ్చట రుద్రగణములలో నొకడై చిరకాలము వసించును.

14. అధ్యాయశ్లోకపాదం వా నిత్యం యః పఠతే నరః
స యాతి నరతాం యావన్మనుకాలం వసున్ధరే.

ఓ భూదేవీ ! ఎవడు ఒక అధ్యాయమందలి నాల్గవభాగమును నిత్యము పారాయణము చేయునో, అతడు ఒక మన్వంతరకాలము (ఉత్కృష్టమగు) మానవజన్మను బొందును.

15. గీతాయాః శ్లోకదశకం సప్తపంచ చతుష్టయమ్
ద్వౌత్రీ నేకం తదర్థం వా శ్లోకానాం యః పఠేన్నరః.

16. చంద్రలోక మవాప్నోతి వర్షాణా మయుతం ధ్రువమ్
గీతాపాఠ సమాయుక్తో మృతో మానుషతాం వ్రజేత్.

గీతయందలి పదిశ్లోకములను గాని, లేక ఏడు కాని, ఐదు కాని, నాలుగు కాని, మూడు కాని, రెండు కాని, ఒకటి కాని, లేక కనీసము అర్ధశ్లోకమును గాని, ఎవడు పఠించునో అతడు చంద్రలోకమును బొంది అచట పదివేల సంవత్సరములు సుఖముగ నుండును. ఇందు సంశయము లేదు. మఱియు గీతను పఠించుచు ఎవడు మరణించునో, అతడు ఉత్తమమగు మానవజన్మమును బడయగలడు.

17. గీతాభ్యాసం పునః కృత్వా లభతే ముక్తి ముత్తమామ్
గీతేత్యుచ్చార సంయుక్తో మ్రియమాణో గతిం లభేత్.

అట్లాతడు మానవుడై జన్మించి గీతాభ్యాసమును మరల మరల గావించుచు ఉత్తమమగు మోక్షమును పొందును. 'గీతా, గీతా' అని ఉచ్చరించుచు ప్రాణములను విడుచువాడు సద్గతిని బడయును.

18. గీతార్థశ్రవణాసక్తో మహాపాపయుతోఽపి వా
వైకుంఠం సమవాప్నోతి విష్ణునా సహమోదతే.

మహాపాపాత్ముడైనను గీతార్థమును వినుటయం దాసక్తి కలవాడైనచో వైకుంఠమును బొంది అచట విష్ణువుతోసహా ఆనంద మనుభవించుచుండును.

19. గీతార్థం ధ్యాయతే నిత్యం కృత్వా కర్మాణి భూరిశః జీవన్ముక్త స్సవిజ్ఞేయో దేహాన్తే పరమం పదమ్.

ఎవడు గీతార్థమును నిత్యము చింతనజేయుచుండునో, అతడు అనేక కర్మల నాచరించినను జీవన్ముక్తుడేయని చెప్పబడెను. మఱియు దేహపతనానంతర మతడు పరమాత్మపదమును (విదేహకైవల్యమును) బొందును.

20. గీతామాశ్రత్య బహవో భూభుజో జనకాదయః నిర్దుత కల్మషా లోకే గీతా యాతాః పరం పదమ్.

ఈ ప్రపంచమున గీతను ఆశ్రయించి జనకాదులగు రాజు లనేకులు పాపరహితులై పరమాత్మపదమును బొందగల్గిరి.

21. గీతాయాః పఠనం కృత్వా మాహాత్మ్యం నైవ యః పఠేత్ వృథా పాఠో భవేత్తస్య శ్రమ ఏవ హ్యుదాహృతః.

గీతను పఠించి ఆ పదప మాహాత్మ్యము నెవడు పఠింపకుండునో, అతని పారాయణము (తగిన ఫలమునివ్వక) వ్యర్థమేయగును. కావున అట్టివాని గీతాపఠనము శ్రమ మాత్రమే యని చెప్పబడినది*.

22. ఏతన్మాహాత్మ్యసంయుక్తం గీతాభ్యాసం కరోతి యః స తత్ఫల మవాప్నోతి దుర్లభం గతి మాఘ్నయాత్.

ఈ మాహాత్మ్యముతోబాటు గీతాపారాయణముచేయువాడు పైన తెలుపబడిన ఫలమును బొంది దుర్లభమగు సద్గతిని (మోక్షమును) బడయగలడు.

23. సూత ఉవాచ :-

మాహాత్మ్య మేతద్గీతాయా మయా ప్రోక్తం సనాతనమ్
గీతాన్తే చ పఠేద్యస్తు యదుక్తం తత్ఫలం లభేత్.

సూతుడు చెప్పెను - ఓ శౌనకాది మహర్షులారా ! ఈ ప్రకారముగ సనాతనమైనట్టి గీతామాహాత్మ్యమును, నేను మీకు దెలిపితిని. ఇద్దానిని గీతాపారాయణానంతర మెవడు పఠించునో అతడు పైన దెలిపిన ఫలమును బొందును.

ఇతి శ్రీ వరాహపురాణే శ్రీ గీతామాహాత్మ్యం సంపూర్ణమ్.

ఇట్లు శ్రీ వరాహ పురాణమందలి శ్రీ గీతామాహాత్మ్యము సమాప్తము.

ఓమ్

* గ్రంథము యొక్క మహిమను తెలుసుకొననిచో, గ్రంథము యెడల శ్రద్ధ కలుగదని భావము.



ఉపాధ్యాయము

విశ్వవాఙ్మయమున గీతయంతటి మహత్తర గ్రంథరాజము మఱియొకటి లేనే లేదు. తక్కిన సాహిత్యమంతయు మానవనిర్మితము. గీత భగవద్నిర్మితము. మాయాంతర్గతుడగు మానవునిచే నిర్మితమైన వస్తువెచట! మాయాతీతుడగు భగవంతునిచే సృజింపబడిన పదార్థమెచట! బోధించినది అవతారమూర్తి; వినినది అధికారమూర్తి. బోధించినది పరమాత్ముడు; వినినది మహాత్ముడు* బోధించినది పురుషోత్తముడు; వినినది నరోత్తముడు. @ ఈ ప్రకారముగ అద్భుత పటిమగల గురుశిష్యుల సమ్మేళనమునం దావిర్భవించిన అమరవాణియే గీత. నరనారాయణుల తపఃఫలితమే గీత. శ్రీకృష్ణార్జునుల దివ్యసంసర్గజనిత సంభాషణమే గీత. వారిరువురి అట్టి యలౌకిక సంవాదమును జగద్విఖ్యాత రచయితయైన శ్రీ వేదవ్యాస మునీంద్రుడు ఛందోబద్ధ మొనర్చి అపార కరుణతో లోకమునకు ప్రసాదించెను. ఇవిదముగ మహనీయులగు ఆ మువ్వరు తపస్సంపన్నుల కృపావిశేషమువలన గీత ప్రపంచమున ఆవిర్భవించి సర్వజనులకు నిశ్చేయస్కరమై వెలయుచున్నది. ఎవరి గీత చక్కగ నుండునో వా రట్టి గీత నాశ్రయించి నిస్సంశయముగ తరించిపోగలరు. వాస్తవముగ జీవుల పుణ్యము ఫలించునపుడు మాత్రమే గీతవంటి అత్యద్భుత పారలౌకిక గ్రంథరాజములు జనుల పాలిట వచ్చి చేరుచుండును. గీతయొక్క అనన్యసామాన్య ప్రతిభను, అఖండ శక్తిసామర్థ్యమును, అపారమహిమను పరికించినచో ఎవరికైనను దానిపై పరమపూజ్యభావము, భక్తిశ్రద్ధలు ఉదయించక మానవు. కావున అట్టి లోకోత్తర దివ్యవాఙ్మయముయొక్క పుట్టుపూర్వోత్తరములను, స్వరూపస్వభావములను, మహిమా విశేషములను విచారించుట కర్తవ్యము.

రెండు గానములు

శ్రీకృష్ణపరమాత్మ తన జీవితకాలమున రెండు గానములను చేసెను. ఒకటి మురళీగానము, రెండవది గీతాగానము. మురళీగానమాధుర్యమును గోపికలు పూర్తిగ ఆస్వాదించిరి. తదితరులున్న ఆ కాలమున తద్గాన రసామృతమును ఒకింత పానము చేసి ధన్యులైరి. ఆ మురళీగాన మెట్టిదో మనకు తెలియదు. దానిని వినుభాగ్యమున్ను మనకు కలుగలేదు. ఐననేమి? దానిని మించిన రెండవ గానము మనవంతునకు వచ్చిపడినది; అదియే గీతాగానము. పాడినవారికి, పాటకు భేదము లేదు. అట్లే శ్రీకృష్ణునకు గీతకు భేదము లేదు. వారిరువురికిని అవినాభావసంబంధము కలదు. శ్రీకృష్ణుని నిశ్వాసమే గీత. వెయ్యేల, భగవంతుని హృదయమే గీతయని నిస్సంశయముగ చెప్పవచ్చును. భగవన్ముఖారవిందసంజనితమగు అట్టి గీతాగాన స్రవంతియందు జలకమాడువారి పాపపుంజములు పటాపంచలైపోవును. ముక్తి కరతలామలకమగును. కావున భగవానుని యీ రెండవ గానమగు గీతను శ్రవణముచేయుటకు నోచుకొనిన భూత, భవిష్యద్వర్తమానకాలిక జీవరాసులయొక్క అహోభాగ్య మేమని చెప్పవచ్చును!

* పార్థస్య చ మహాత్మనః (గీత 18-14)

@ నరంచైవ నరోత్తమమ్ (భారతము)

సర్వజనోపయోగమగు అద్భుత లీల

శ్రీ కృష్ణమూర్తి తన జీవితకాలములో లెక్కలేనన్ని అద్భుత సంఘటనలను, ఆశ్చర్యకరములగు లీలలను గావించెను. వాని నన్నింటిని మనము చూడలేదు. అనుభవింపలేదు. ఆకాలపువారికే అవి యన్నియు ఉపయోగపడినవి. కాని యశోదాతనయుని వలన సంభవించిన గీతారూప సంఘటన యొక్కటిమాత్రము వారికి, మనకు అందరికిని వరుసబెట్టి లాభించినది. భగవానుడు కావించిన ఈ గీతోపదేశరూప మహాలీల ఒక కాలమునకు గాని, ఒక దేశమునకుగాని, ఒక మతమునకు గాని, ఒక జాతికిగాని సంబంధించినదికాదు. అది సార్వజనీన సార్వభౌమ సార్వకాలీన సత్యశివసుందరభగవద్వాణి. కనుకనే శ్రీకృష్ణుని గూర్చిన ప్రార్థనలో ఇట్లు చెప్పబడినది -

సారథ్య మర్జునస్యాదౌ కుర్వన్ గీతామృతం దదౌ

లోకత్రయోపకారాయ తస్మై కృష్ణాత్మనే నమః.

“ఏ మహనీయుడు పూర్వము అర్జునునకు సారథియై వర్తించుచు ముల్లోకము లందలి జనులయొక్క ఉపకారార్థము గీతామృతము నొసంగెనో అట్టి శ్రీకృష్ణపరమాత్ముడు నమస్కారము.”

సర్వశాస్త్రసారము

గీత యొక్క మహిమను గూర్చి యింకను లోతుగ విచారించెదము - హిందూధర్మసాహిత్యము అతివ్యాపకమైనది. ఎన్నియో శాస్త్రములు, ఎన్నియో గ్రంథములు, ఎన్నియో సిద్ధాంతములు ! వీని నన్నింటిని చూచి మనుజుడు నిర్ధాంతపోయి దేనిని అనుసరించవలెనో, దేనిని త్యజించవలెనో దిక్కుతోచక ఈ ప్రశ్నలను వేయుచున్నాడు -

‘ఈ అపారశాస్త్రపారావారమును మథించి వెలికిదీసిన సారభూతమైన గ్రంథమేదైన కలదా? సర్వశాస్త్ర సిద్ధాంత సమన్వయ రూపమగు గ్రంథమేదైన హైందవ సాహిత్యమున లభించునా? హిందూధర్మములన్నింటిని - కాదు కాదు, సర్వమత సంప్రదాయతత్త్వములను పరిపోషించునది, వానికి ప్రాతినిధ్యము నహించునది యగు ఏకైక ప్రామాణిక గ్రంథ మేదైన కలదా?’ - వాని ఈ ప్రశ్నలన్నింటికిని తగు ప్రత్యుత్తరము కలదు. అట్టి ప్రామాణిక గ్రంథము భగవద్గీతయే అని. అధ్యాత్మ జ్ఞానమునకు, సమస్త ధర్మములకు నిఘంటువు భగవద్గీత. ఏలననగా, హిందూమతమునందలివే కాక సమస్త ఇతర మతములలోని ప్రధానసూత్రము లన్నియును, ధర్మములన్నియును దీనియందు క్రోడీకరింపబడినవి. వివిధ మతసిద్ధాంతరూపశాఖోపశాఖలతో విరాజిల్లు ధర్మవృక్షమే గీత. సర్వధర్మసమన్వయక్షేత్రమే గీత. సాంఖ్య, యోగ, న్యాయ, వైశేషిక, మీమాంస, వేదాంతములయొక్కయు, శాక్త, శైవ, గాణాపత్య, వైష్ణవాది మతముల యొక్కయు; వెయ్యేల, ప్రపంచమునగల సమస్తసంప్రదాయముల యొక్కయు చక్కటి సమన్వయము గీతయందు కానుపించుచున్నది. కనుకనే దీనిని విశ్వమత గ్రంథము (Universal Scripture, Universal Gospel, Bible of Humanity) అని ఏకకంఠముతో సర్వులును పేర్కొనిరి. పూర్వము వల్లభాచార్యులవారిని ఒకానొక భక్తు డిట్లు ప్రశ్నించెను. ‘అయ్యా ! అన్ని శాస్త్రములలో ఏ శాస్త్రము గొప్పది?’ అని. వారు వెంటనే ఈ క్రింది ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి - “ఏకం శాస్త్రం దేవకీపుత్రగీతం” - అని. అనగా దేవకీసుతుడగు శ్రీకృష్ణమూర్తి గానముచేసిన గీతాశాస్త్ర మొకటియే అన్నిటికంటె మిన్న యని భావము. అట్లే, ఏపాట పాడుకొనవలెను? అని యొకరు శ్రీ శంకరాచార్యులవారిని ప్రశ్నింప, ‘గేయం గీతానామ సహస్రం’ అని వారానతిచ్చిరి. అనగా గీతను,

విష్ణుసహస్రనామములను పాడుకొనుచుం డవలెను అని అర్థము. అత్యంతమేధాసంపన్నులును, సర్వశాస్త్రవిశారదులును, అధ్యాత్మ విద్యాకోవిదులును నగు వారిరువురు నిట్లేల వచింపవలయును? గీతలో అట్టి అమోఘశక్తి యున్నది కనుకనే. అట్లే ‘సర్వశాస్త్రమయీ గీతా’ గీత సర్వశాస్త్ర పరిపూర్ణమైనది - అని స్కాందపురాణమున్ను,

“గీతా సుగీతా కర్తవ్యా కిమన్యైః శాస్త్రవిస్తరైః” గీతను లెస్సగ గానమొనర్పవలెను. ఇతరములగు పెక్కు శాస్త్రములతో నేమి ప్రయోజనము అని మహాభారతమున్ను గీతను వేనోళ్ల శ్లాఘించినవి. ఆనాడు ద్వాపరయుగాంతమున రణరంగమున భగవానునిచే నుపదేశింపబడి యిప్పటికి ఐదువేల సంవత్సరములు దాటినను గీత చెక్కుచెదరకుండ, నదీప్రవాహమువలె నిత్యనూతనముగ భాసిల్లుచున్నది. గీతయందలి గంభీరభావములను, సర్వమత సమన్వయధోరణిని, అగాధజ్ఞానమును, అంతులేని అర్థపరంపరను పరికించినపుడు ఇది మానవనిర్మితముకాదని స్పష్టముగ తోపకమానదు. సృష్ట్యారంభమునుండి నేటి వఱకు ఇటువంటి లోకోత్తర సర్వోపయోగగ్రంథము వెలువడ లేదనుట అతిశయోక్తి కానేరదు. కనుకనే ఏ మహనీయుడు జన్మించినను ముందు గీతకు జోహారులిర్పించి అద్దానికి తన భావానుగుణమగు వ్యాఖ్య నొకదానిని వ్రాసి గీతాసేవయాందు ఒకింత పాలుపంచుకొని ‘ధన్యోఽస్మి’ యను కొనుచుండెను. భారతదేశ ధార్మిక జీవనముపై గీతయొక్క ప్రభావమెట్టిదో ఇవిషయము స్పష్టముగ ఋజువుచేయుచున్నది.

వివిధ గీతలు - అందు భగవద్గీతయొక్క స్థానము

ప్రపంచమున ఎన్నియో గీతలు కలవు. అష్టావక్రగీత, అవధూతగీత, ఋభుగీత, బ్రహ్మగీత, వసిష్ఠగీత, గణేశగీత, హనుమద్గీత, పరాశరగీత, హరీతగీత. శివగీత, హంసగీత, భిక్షుగీత, కపిలగీత, దేవీగీత మున్నగు అగణితములైన గీతలు విశ్వసాహిత్యమున వెలయుచున్నను భగవద్గీత యొక్కదానికే గీత యను నామము చక్కగ రూఢి పడినది. గీతయొక్క సులభశైలి, విషయగాంభీర్యము, సమన్వయదృష్టి, సర్వులకు ఆచరణయోగ్యమగు అనుష్ఠానపద్ధతులు, మున్నగునవి దాని వ్యాపకత్వమునకు, సర్వజనసమాదరణత్వము నకు హేతుభూతములైనవి. ‘భగవద్గీత’ అను నామధేయమునందే ఒక విధమైన విశాలభావము ద్యోతకమగుచున్నది. ఏలననగా కృష్ణుడు బోధించినది కృష్ణగీతయని పేర్కొనబడవలసియుండగా భగవద్గీతయని చలామణియగుట దాని యొక్క జాతిమతవ్యక్తతీతమగు స్థాయిని సూచించుచున్నది. కనుకనే మాక్స్ముల్లర్, కార్టెల్, ఎమర్సన్, ఎడ్విన్ ఆర్నాల్డ్, అనిబిసెంటు మొదలగు పాశ్చాత్యులనేకులు గీతాప్రాభవమున కచ్చెరువొంది, దాని విషయగాంభీర్యముచే నాకర్షితులై, గీతోపదిష్టబోధలచే తమ తమ జీవితములను సంస్కరించుకొని గీతను లెస్సగ ప్రచారమొనర్చిరి. అందు ఎడ్విన్ ఆర్నాల్డ్ అను మహనీయుడు ‘దివ్యగీతము’ (The Song Celestial) అను పేరుతో గీత పదునెనిమిది అధ్యాయములను ఆంగ్లభాషయందు పద్యరూపమున వ్రాసెను. హూణభాషలో అది చాల విఖ్యాతమగు గ్రంథము. ఇంతియే కాదు. గీతయొక్క ఔన్నత్యమును గూర్చి ఆతడు పలికిన ఈ క్రింది పలుకులు గీత యెడల జనుల యొక్క శ్రద్ధాభక్తులను ఇనుమడింపజేయచున్నవి. “భారతదేశము యొక్క ఈ సర్వప్రియకావ్యమయదార్శినికగ్రంథము లేనిచో ఆంగ్లసాహిత్యము అపూర్ణముగనే యుండును.” ఆంగ్లముననే కాక ప్రపంచమున గల ప్రముఖ భాష లన్నిటియందును గీత యనువదింపబడియున్నందున, కోట్లకొలది జనులు గీతాజ్ఞానరసామృతమును పానముచేసి తమ తమ జీవితములను శాంతిమయములుగ నొనర్చుకొనుచున్నారు.

గీతదిమాతృహృదయము

వాస్తవముగ గీత ఒకానొక గ్రంథము కాదు. సజీవ చైతన్యమూర్తి. శ్రీకృష్ణుడు ఈ లోకమును వీడి చనునపుడు ఆ నవచేతన విలసిత దివ్యమూర్తిని మన కనుగ్రహించి వెడలెను*. గీతారూపమగు ఆ వాఙ్మయమూర్తి మనకెల్లరకును జ్ఞానదానము చేయుచు భవదుఃఖములను బాపుచు తల్లివలె ఊరడించుచున్నది. గాంధీమహాత్ముడు పలికిన ఈ క్రింది వాక్యములు స్మరణీయములై యున్నవి-

I lost my earthly mother who gave me birth long ago but this eternal mother (Gita) has Completely filled her place by my side ever since. when I am in difficulty or distress, I seek refuge in her bosom.

“నా తల్లి చాలకాలము క్రిందటనే చనిపోయినది. కాని గీతయను తల్లి ఆ స్థానమును ఆక్రమించుకొని అప్పటినుండియు నా ప్రక్కనే యుండి నన్ను కాపాడుచున్నది. కష్టములు సంప్రాప్తించునపుడు నే నాపె యొడిలో తలదాచుకొందును.” గాంధీమహాత్మునివలెనే ఎందరో గీతామాతను సమాశ్రయించి తమ తమ కష్టములను బాపుకొనిరి. గీతది మాతృహృదయము. పుత్రవాత్సల్యముచే నయ్యది త్రివర్ణస్థలనే కాక శూద్రచండాలురను, పురుషులనేగాక స్త్రీలను, ఇంతియే కాదు, పశుపక్ష్యాదులను, వెయ్యేల, సమస్త చరాచరములనుగూడ నాహ్వానించి వారికి తగు రక్షణలు కల్పించి ముక్తిమార్గమును బోధించుచున్నది. జాతి మత కుల లింగ వయోవిచక్షణ లేక సర్వులకును మోక్షాధికారము కలదని భేరీమ్రోగించి చెప్పుచున్నది గీత.

గీత యొక్క అనుపమ సామర్థ్యము

గీత కల్పవృక్షమువంటిది. అయితే స్వర్గమందలి కల్పవృక్షమువలె క్షణిక ప్రాపంచిక వస్తుజాలమును ఒసంగునది కాదు. సంకల్పరహితమగు మోక్షస్థితిని ప్రసాదించునది. గీత కామధేనువువంటిది. అయితే సురలోకమందలి కామధేనువువలె నశ్వర భోగ్యపదార్థములను కలుగజేయునదికాదు కామవర్జితమగు నిష్కళంక నిర్వాణ పదవిని సమకూర్చునది. గీత చింతామణివంటిది. అయితే త్రివిష్టపమందలి చింతామణివలె పాంచభౌతిక సంపదను అభివృద్ధిపఱచునది కాదు. చింతలన్నింటిని పోగొట్టి నిశ్చింత నిరపేక్ష నిరామయ పరంధామమునకు జీవుని చేర్చునది. గీత అమృతమువంటిది. అయితే దేవతలు త్రాగు జడమైన ద్రవము కాదు. జనన మరణ రహితమగు శాశ్వత బ్రహ్మసాక్షాత్కారమును కలుగజేయు జ్ఞానామృతము. ఇంతియే కాదు. ‘నీవు నాశరహితమగు ఆత్మవే కాని దేహాదులు కావ’ ని విశ్వాసము కలుగజేయు అభయశాస్త్రము గీత. ఫలరహిత కర్తవ్యనిష్ఠను నేర్పి సర్వులు మోక్షాధికారులేయని ఘోషించిన ఈశ్వరీయ వాణి అది. మఱియు నది భవసాగరమును అవలీలగ దాటించివేయు గట్టి ఓడ. జీవిత రథమును ఒడుదుడుకులు లేక సవ్యముగా పోనిచ్చు రథచోదకుడు. జ్ఞానమను దివ్యగర్జనచే జనులను మోహనిద్రనుండి మేలుకొలుపు మేఘసముదాయము. ఉపనిషత్తులను గోవులనుండి శ్రీ కృష్ణుడను గోపాలుడు పాలుపిండ, వ్యాసమహర్షి ద్వారా భారతమను పాత్రయందు సేకరింపబడిన అమృతధార. తాపత్రయములను చల్లార్చి వ్యవహారపరమార్థమార్గముల రెండింటిని శీతలమొనర్చు దివ్యదృష్టి. నాస్తికులచే, పాషండులచే వ్యాపింపజేయబడిన భ్రమజాలమును విడిపించి, జనులను సత్కాశమున విహరింపజేయు విమానము. బాహ్యవేషములను తొలగించి సరియైన

* భువం విహాయ కృష్ణస్త్వాం దర్శయిత్వా దివం గతః

త్వమేవ సాక్షాత్ శ్రీకృష్ణః హేగీతే శరణం మమ.

మార్గమును జూపు మార్గదర్శకుడు. దూరమునుండి సుందరముగా కన్పించు మిథ్యావస్తువులను గూర్చిన భ్రమను, అవిద్యను పారద్రోలి, మోక్షద్వారముల తాళపుచేతులను జిజ్ఞాసువుల చేతియందు నేరులో పెట్టివేయు అనుపమ బ్రహ్మవిద్యయే గీత.

గీతయందలి అపారశక్తికి హేతువు

గీతయం దింతటి మహత్తరశక్తి ఏల ప్రాదుర్భవించినదో ఒకింత విచారించెదము. శ్రీ శుకులవారు పరీక్షిన్మహారాజునకు మోక్షమార్గ ముపదేశింప సమకట్టినపుడు, అక్కార్యమునకై వారికి ఏడురోజులు గడువు లభించినది. కాబట్టి సావకాశముగ అనేక కథలతో, ఇతిహాసములతో, వర్ణనలతో బోధింపదొడగెను. కాని గీతోపదేశసమయమున శ్రీకృష్ణుని పరిస్థితి వేఱు. అర్జునునకు జ్ఞానోపదేశము చేయుటకు కృష్ణునకు కొన్ని నిమిషముల కాలము మాత్రమే దొరికినది. అందును అది యుద్ధసమయము. సంగ్రామమున ఇరుపక్షములవారును రణక్రియకు సర్వసన్నద్ధులై వచ్చియుండిరి. శంఖములు మ్రోగింపబడెను. భేరీలు వాయించబడెను. ఇక తూణీరముల నుండి బాణములు కదలి వచ్చుటయే తరువాయి. అట్టి విషమ పరిస్థితిలో శ్రీకృష్ణునకు అర్జునుని మోహవినాశమును బ్రహ్మాండమైన బాధ్యత వచ్చిపడినది. కూర్చొనియున్న అర్జునుడు లేచులోపల సమస్త విజ్ఞానమును అతనికి బోధింపవలసివచ్చెను. కావున అట్టి గొప్ప నైతిక బాధ్యతను ఎదుర్కొనుటకై శ్రీకృష్ణమూర్తి అతఁడీ తన శక్తియుక్తు లన్నిటిని లెస్సగ కేంద్రీకరించి కార్యమున కుపక్రమించెను. వేదవేదాంతముల సారమంతయు పిండి క్షణకాలములో అర్జునునకు బోధించివైచెను. సమస్తశాస్త్రములయొక్క సిద్ధాంతములను, అనుష్ఠానపద్ధతులను చక్కగ నూరిపోసెను. తత్ఫలితముగ వారి ఆశయము నెరవేరినది. ‘నయోత్య ఇతి గోవింద’ - ఓ కృష్ణా! నేను యుద్ధము చేయను - అని పలికినవానిచే కొద్దిసేపటికే తిరిగి ‘కరిష్యే వచనం తవ’ ఓ కృష్ణా! మీరు చెప్పినట్లు (యుద్ధము) చేసెదను; అని అనిపించగల్గెను. ‘నా అజ్ఞానము శమించినది (నష్టమోహః)’ అను వాక్యమును అర్జునుని ముఖతః చెప్పించగల్గెను. దీనికంతటికిని కారణము శ్రీ కృష్ణపరమాత్మయొక్క లోకోత్తర ప్రతిభయే యగును. వారి తీవ్ర చిత్తైకాగ్రతారూపసమాధినిష్ఠాజనిత అఖండ జ్ఞానోపదేశమేయగును. సామాన్యమానవుడే ఏకాగ్రచిత్తుడగునపుడు ప్రాపంచిక రంగమునందుగాని, సాహిత్యక్షేత్రమునందు గాని, సాంఘిక, రాజకీయ, ఆధ్యాత్మికాది రంగములందు గాని సాహసోపేతములైన క్రియలను గావింపగల్గును. అట్టిచో సర్వజ్ఞుడగు సాక్షాత్ భగవంతుని విషయమై వేఱుగ చెప్పవలెనా? కనుకనే శ్రీ కృష్ణపరమాత్మ యొక్క భావసమాధిసంజనితమగు భగవద్గీత కిట్టి అపార మహిమ చేకూరినది.

ఈ సత్యమునే భారతము అశ్వమేధ పర్వమునందలి ఈ క్రిందిఘట్టము చక్కగ పరిపోషించుచున్నది - భారత యుద్ధము సమాప్తమైన వెనుక యుధిష్ఠిరుడు చక్కగ రాజ్యపాలనముచేయుచుండ, సర్వజనులు శాంతిసౌభాగ్యములను అనుభవించుచుండ, కొంతకాలమునకు శ్రీ కృష్ణమూర్తి ద్వారకకు పయనమై పోవ నుద్దేశించుచుండగా నతఁడీ ఒకనా డర్జునుడు శ్రీకృష్ణుని సమీపించి యిట్లు ప్రశ్నించెను..... “మహాత్మా! అలనాడు రణరంగమున తాము నాయెడల కరుణతో నుపదేశించిన దివ్యజ్ఞానమును (భగవద్గీతను) ఇప్పుడు కారణాంతరములచే మఱచిపోతిని. దానిని మరల వినవలెనను తీవ్రకుతూహలము కలుగుచున్నది. కాబట్టి నాయందు దయయుంచి అద్దానిని మరల బోధింపవేడెద” - ఆ వాక్యములను విని శ్రీకృష్ణుడిట్లు ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను - “ఓ అర్జునా! అతిరహస్యమైన జ్ఞానమును ఆసమయమున (యుద్ధరంగమున) నీ

కుపదేశించితిని. కాని అశ్రద్ధచే నీవు దాని నిపుడు మఱచిపోవుట నాకు చాల అప్రియముగ గన్పట్టుచున్నది. దానినంతను తిరిగి ఉన్నది ఉన్నట్లు ఇపుడు చెప్పుటకు నాకు సాధ్యపడదు. అపుడు యోగయుక్తుడనై (తీవ్ర ఏకాగ్రచిత్తుడనై) నేను నీకు బోధించియుంటిని. (అట్టి స్థితి మరల కలుగుట దుర్లభము.) బ్రహ్మ సాక్షాత్కారమునకు ఆ బోధ చాలును*. భగవానుని ఈ వాక్యముల ద్వారాగీతోపదేశ సమయమున వారి చిత్తైకాగ్రత, యోగనిష్ఠ (Concentration) విస్ఫుష్టముగ తెలియుచున్నది. తన మనస్సు మహాప్రబుద్ధముగా నున్నపుడు శ్రీకృష్ణుడు గీతను బోధించెను. ఇవిధముగ యోగేశ్వరుని యోగనిష్ఠాసంజనితము కనుకనే గీతయందింతటి అఖండశక్తి ఉద్దీపించినది.

గీతాయజ్ఞము

కురుక్షేత్ర సంగ్రామమందొక విచిత్రమగు యజ్ఞము జరుపబడెను. ఆ యజ్ఞమునకు హోమకుండము అర్జునుని ముఖము. హోమద్రవ్యము గీతోపదేశము. హోత శ్రీకృష్ణుడు. ఫలము కైవల్యము.

భారతామృత సర్వస్య గీతాయా మధితస్య చ

సారముద్భృత్య కృష్ణేన అర్జునస్య ముఖే హుతమ్. (భారతము - భీష్మపర్వము) (43-5)

భారతమను అమృతరాశియొక్క సర్వస్వమగు గీతను శ్రీకృష్ణమూర్తి బాగుగ మధించి దాని సారమును తీసి అర్జునుని ముఖమున బడవైచెను. ఇవిధముగ బ్రహ్మజ్ఞానామృతమను హోమద్రవ్యమును కబళించి పార్థుడు కృతార్థుడయ్యెను. అట్లే సర్వజీవులున్ను, భగవానుని యాదివ్యప్రసాదమును స్వీకరించి ధన్యులయ్యెదరు గాక !

ఉపనిషత్సారముగీత

వేదముల సారము ఉపనిషత్తులు. ఉపనిషత్తుల సారము భగవద్గీత. ఉపనిషత్తులకు వేదాంతశాస్త్రమని, శ్రుతిశిరస్సులని పేర్లు కలవు. వేదములయొక్క అంతమున తెలుపబడిన సారభూతమైన సాహిత్యమగుటచే వేదాంతమనియు, శరీరమునకు శిరస్సు ప్రధానమై యున్నట్లు శ్రుతులలో ప్రధానభాగమగుటచే శ్రుతిశిరస్సులనియు, వానిని పేర్కొనుట సంభవించినది. ఈ ప్రకారముగ ఉపనిషత్తులు అధ్యాత్మవాఙ్మయమున కీలకస్థాన మాక్రమించుకొనియున్నవి. మహోన్నతమగు వేదవృక్షముయొక్క ఫలస్వరూపములగు ఆ ఉపనిషత్తులను తెలిసికొని, ఆస్వాదించి జన్మ సార్థకమొనరించుకొనవలెనని ప్రతిముముక్షువుయొక్క చిత్తము సాధారణముగ ఉత్కంఠితమగుచుండును. కాని ఉపనిషత్తులయొక్క భాష, భావము సామాన్యులకు దురవగాహమై అందుబాటులో లేకయున్నది. ఇక వారికి ఉపనిషత్సారమును చవిచూచు అవకాశ మెచట? తదుపదిష్టమగు విజ్ఞానమును అనుభూతమొనర్చుకొనుటకు ఆస్కార మెచట? ఇది యొక

- * (1) అబుద్ధ్యా నాగ్రహీర్యస్త్వం తన్నేసుమహదప్రియమ్
న చ సాధ్య పునర్భూయః స్మృతిర్మే సంభవిష్యతి (భారతము - అశ్వమేధపర్వము) (16-10)
- (2) నూనమశ్రద్ధధానోఽసి దుర్మేధా హ్యపి పాణ్డవ
నచ శక్యం పునర్వక్తు మశేషేణ ధనంజయ. (16-11)
- (3) స హిధర్మః సుపర్యాప్తో బ్రహ్మణః పదవేదనే
నశక్యం తన్మయా భూయస్తథావక్తు మశేషతః (16-12)
- (4) పరం హి బ్రహ్మ కథితం యోగయుక్తేన తన్మయా. (16-13)

చిక్కుసమస్యయై కూర్చున్నది. ఈ సమస్యను పరిష్కరించుటకు భగవానుడు పూనుకొనెను. మఱియు తద్వారా జనసామాన్యమునకు మహోపకారము చేయ సంకల్పించెను. వారు చేసినది ఏమి యనగా, ఉపనిషత్తులను గోవులను ముందు పెట్టుకొని, అర్జునుడను దూడను నిమిత్తముగా జేసికొని, గోపాలనందనుడగు తానే వాని నన్నిటిని పిండి బ్రహ్మజ్ఞానామృతమును ఆ క్షీరమును ముముక్షువులందఱికిని పంచిపెట్టెను. ఆ క్షీరమే భగవద్గీత* ఈ ప్రకారముగ జరిలమగు వేదవిజ్ఞానమును భగవద్గీత యను సులభసాహిత్యము ద్వారా శ్రీకృష్ణమూర్తి జనులకందజేసి లోకమునకు మహోపకారమొనర్చెను. గీత అర్జునునకు బోధింపబడినదని జనులు స్థూలముగ తలంచుదురు. కాని, వాస్తవముగ అది విశ్వప్రాణికోటికి ఉపదేశింపబడినది. దూడవంతునకు వచ్చు పాలు కొద్ది మాత్రమే కదా. తక్కిన పాలంతయు ఇతరుల పాలిటయే వచ్చిపడును. ‘సుధీర్ఘోక్తా’ - అని చెప్పబడినందున బుద్ధిమంతులెల్లరును (మోక్షాపేక్షకలవారందఱును) దానిని త్రాగి సుఖించవచ్చునని స్పష్టమగుచున్నది. మఱియు ‘గీతామృతం మహత్’ అని పేర్కొనినందువలన, ఇది లౌకికమగు స్వర్గమందలి అమృతము కాదనియు, పారలౌకికమగు సచ్చిదానందరసామృతమనియు తేలుచున్నది. కావున సులభశైలితో, గంభీరభావములతో నొప్పారుచు, సాక్షాత్ భగవంతునిచే లోకమునకు ప్రసాదింపబడిన “ఉపనిషత్తులయొక్క సారము” (Essence) అగు ఈ గీతను పఠించి, అనుష్ఠించి, భవదుఃఖమును బాపుకొనుట ప్రతిజీవి యొక్కయు కర్తవ్యమై యున్నది.

గీతాజ్ఞానము అనంతము

గీతయొక్క మహిమను వర్ణించినకొలది అంతులేక యుండును. భగవంతు డెట్లు అనంతుడో భగవద్వాణి యొక్క మహత్తున్ను అనంతముగా గన్పట్టగలదు. “కృష్ణస్తు భగవాన్ స్వయం” - అని చెప్పబడినందువలన గీతాచార్యుడును, జగద్గురువు నగు శ్రీ కృష్ణమూర్తి సాక్షాత్ భగవంతుడే కనుక, కృష్ణవాణి భగవద్వాణియే యగును. కృష్ణగీత భగవద్గీతయే యగును. గీతను చదివిన ప్రతివానికిని అది దైవనిర్మిత పదార్థమని స్పష్టముగ తెలియగలదు. ప్రతి అక్షరమందును, ప్రతిశ్లోకమునందును దైవత్వము తోణికిసలాడుచుండును. ఒక్కొక్క శ్లోకమునందు ఎన్నెన్నియో నూతన నూతన అర్థములు ద్యోతకము లగుచుండును. వెయ్యేల, శ్లోకబిందువునందు జ్ఞానసింధువు కలిగి యుండుననుటలో అతిశయోక్తి లేదు. ఎవరెవరి సంస్కారము ఏయే విధముగ నుండునో వారివారికి తగిన అర్థము దానిలో స్ఫురించుచుండును. మఱియు చిత్తము శుద్ధమగుచుండుకొలది ఒకే శ్లోకమునందు వినూతన, విశాలభావములు గన్పట్టుచుండును.

The suggestiveness of this wonderful book is really infinite

‘ఆశ్చర్యకరమగు ఈ గ్రంథముయొక్క వినూతనభావస్ఫురణశీలత్వము వాస్తవముగ అనంతమైనది.’ అని ఒక మహనీయుడు నుడివెను. అయితే ఎవరెవరు ఎన్నెన్ని అర్థములు లాగినను, ఎన్నెన్ని భాష్యములు వ్రాసినను, ఇంకను అనంతవిజ్ఞానము దాని యందు మిగిలియే యుండును. ఒక నదీప్రవాహమందు ఒకడు చిన్న చెంబుతో నీళ్లు ముంచుకొనిపోవును. మఱియొకడు బిందెతో నీళ్లు తీసికొనిపోవును. ఇంకొకడు పీపానిండుగ తీసుకొని వెడలును. మఱియొకడు ‘టాంకు’ ను నింపుకొనిపోవును. ఈ ప్రకారముగ వారివారి

* సర్వోపనిషద్ గావో దోగ్ధా గోపాలనన్దనః
పార్థవత్సః సుధీర్ఘోక్తా దుగ్ధం గీతామృతం మహత్.

శక్తి కొలది ఎంతెంత తీర్థము గ్రహించి వెడలినను నదియం దింకను అనంతజలము శేషించియుండును. అట్లే గీతా గంగప్రవాహమున శంకరాచార్యు లొక పెద్దపాత్రనిండుగ విజ్ఞానమును తోడుకొనివెళ్ళిరి. అట్లే రామానుజులు, మధ్వాచార్యులు, శ్రీకంఠశివాచార్యులు మున్నగు మహనీయు లనేకులు వారి వారి శక్తికొలది బుద్ధిరూప పాత్రలనిండుగ గీతార్థమును గ్రహించివెళ్ళిరి. అట్లే ఆధునిక కాలమున తిలక్ మహాశయుడు, గాంధీ మహాత్ముడు, అనిబిసెంటు మున్నగు వారున్ను గీతామృతమును చేదుకొని వెడలిరి. ఇంకను అనేకులు చేదుకొనుచున్నారు. మున్ముందును పెక్కుండు చేదుకొనగలరు. కాని ఇందరు మహాత్ములు గీతను మఢించి కొందఱు ద్వైతపరముగ, కొందఱు విశిష్టాద్వైతపరముగ, కొందఱు అద్వైతపరముగ, అట్లే కొందఱు కర్మపరముగ, కొందఱు భక్తిపరముగ, కొందఱు యోగపరముగ, కొందఱు జ్ఞానపరముగ అర్థములు చెప్పుచున్నను, భావములను వెల్లడించుచున్నను ఇంకను గీతయందెంతయో విజ్ఞానభండారము మిగిలియే యున్నది. ఇదియే గీతయొక్క మహావిశిష్టత. ఇట్టి శక్తి మఱి ఏ యితరగ్రంథమునకున్ను లేదు. కనుకనే గీతను సంపూర్ణముగ తెలిసి కొనినవాడు ప్రపంచములో ఒక్కరు మాత్రమే కలరని చెప్పబడినది. వారే శ్రీకృష్ణుడు. తక్కిన వారందఱు గీతయొక్క ఒకానొక అంశమును మాత్రమే గ్రహింపగల్గిరట!

కృష్ణో జానాతి వై సమ్యక్ కించిత్కున్తీసుతః ఫలమ్

వ్యాసోవా వ్యాసపుత్రోవా యాజ్ఞవల్క్యోఽథ మైథిలః.

“గీతార్థమును, గీతామహిమను, కృష్ణుడొక్కడు మాత్రమే సంపూర్ణముగ నెఱిగి యున్నాడు. అర్జునుడు, వ్యాసులు, శుకులు, యాజ్ఞవల్క్యుడు, జనకుడు మున్నగు తక్కినవారందఱున్ను ఒకింత మాత్రమే తెలిసికొనియున్నారు.” ఓహో! గీతామహిమ యెట్టిదైయున్నది!! గీతార్థము ఎంత అపారమైయున్నది!!

అయితే ఇచ్చోట ఒక ధర్మసూక్తమును గ్రహించవలసియున్నది. అది యేదియనగా అమృతమును ఒక బిందువు త్రాగినను, చెంబుడు త్రాగినను, ఇంకను అధికముగా త్రాగినను ఫలితము ఒకటే. మరణరాహిత్యము అందఱికిని సమానముగ సిద్ధించును. అట్లే గీతామృతమును ఒకింత గ్రోలినను, అధికముగ గ్రోలినను భవదుఃఖహరణము, మోక్షప్రాప్తి, సమానముగనే సంభవించును. కాబట్టి ఈ విషయమై ఎవరును దిగులుపడక, శంకరాదులవంటి మేధాశక్తి లేకపోయినప్పటికిని, నిరుత్సాహపడక గీతోక్తధర్మములలో కనీసము ఒకదానినైనను చక్కగ అనుష్ఠించుటకై ప్రయత్నము సలుపవలెను. దానిచే నతడు పరమశాంతిని తప్పక బడయగలడు.

భారతసర్వస్వము గీత

శ్రీ భగవద్గీత మహాభారతములోని భీష్మపర్వమునందు 25 వ అధ్యాయము మొదలుకొని 42 వ అధ్యాయమువఱకు గలదు. భారతమును మహాసముద్రమున దీపస్తంభము (Light house) వలె గీత మెఱయుచున్నది. భారతమును క్షీరమున గీత నవనీతమై వెలయుచున్నది. అష్టాదశ పురాణములను, నవవ్యాకరణములను, నాలుగు వేదములను చక్కగ మఢించి వ్యాసమునీంద్రులు భారతమును రచించెను*.- కావుననే భారతము పంచమవేదమని ప్రఖ్యాతిగాంచినది. అట్టి మహాత్మ్యుష్ట కావ్యముయొక్క

- *1. అష్టాదశ పురాణాని నవవ్యాకరణాని చ
నిర్మధ్య చతురోవేదాన్ మునినా భారతం కృతమ్.
2. భారతోదధి నిర్మధ్య గీతాయా నిర్మథితస్యచ
సారముద్భృత్య కృష్టేన అర్జునస్య ముఖే హుతమ్.

సారమే భగవద్గీత. శ్రీకృష్ణపరమాత్మ జ్ఞానామృతమును వర్షించుచుండ వ్యాసమునీంద్రులు మహాభారతమును కలశమున దానిని పట్టియుంచెనని ఆలంకారికభాషలో చెప్పవచ్చును. మఱియు -

ధర్మే చార్థే చ కామేచ మోక్షే చ భరతర్షభ

యదిహస్తి తదన్యత్ర యన్నేహస్తి నతత్కృచిత్. (భారతము)

“ధర్మార్థకామమోక్షములను చతుర్విధ పురుషార్థములనుగూర్చి భారతమున ఏమేమి తెలుపబడినదో అదియే యితరచోట్లయందును తెలుపబడినది. దీనియందు లేనిది మఱి యెచటను లేదు.” ఇంతియేకాదు “యన్నభారతే తన్నభారతే” - భారతమున లేనిది భారతదేశముననే లేదు - ఈ ప్రకారమగు అనుపమఖ్యాతి నార్జించినది మహాభారతము. ఇక నద్దాని సారమగు భగవద్గీత యెట్లుండునో పాఠకులే ఊహించుకొనవచ్చును. కనుకనే శ్రీ ఆదిశంకరులు గీతాభాష్యము వ్రాయుచు ప్రారంభముననే -

తదిదం గీతాశాస్త్రం సమస్త వేదార్థసారసంగ్రహభూతమ్.

‘ఈ గీతాశాస్త్రము సమస్త వేదవేదాంతములయొక్క సారసంగ్రహము’ అని పేర్కొనియున్నారు. అట్లుకానిచో ఖండఖండాంతరములందలి ప్రాజ్ఞులెల్లరు దీనిచే ఏల నాకర్షింపబడుదురు? మధువులేనిచో తుమ్మెదలు రావుగదా! గీతయందు తెలుపబడినది అవ్యయమగుబోధ. దానికి నాశములేదు. దేశకాలములు మారినను అది మారదు. చెక్కు చెదరదు. అది యుగయుగములకును పనికివచ్చు ధర్మము. కనుకనే గీతాచార్యులు దానిని గూర్చి మూడవ అధ్యాయములో “ప్రాక్షవానహమవ్యయమ్” - అవ్యయమైన ఈ బ్రహ్మవిద్యను, యోగశాస్త్రమును పూర్వము నేను సూర్యున కుపదేశించితిని, అని వాక్రుచ్చిరి. మఱియు నిది అతి రహస్యమగు విద్య. కానిచో ‘ఇదంత తే గుహ్యతమం’ - ఈ మహాగోప్యమగు శాస్త్రమును నేను నీకు చెప్పుచున్నానని గీతాచార్యులు పదేపదే గీతయం దేల ఉద్బోధించవలెను? ఈ ప్రకారముగ అతిరహస్యమై, అఖండమైనట్టి ఈతత్త్వబోధ ఒక దేశమునకు గాని, ఒక కాలమునకు గాని, ఒక మతమునకుగాని, ఒక జాతికిగాని, ఒక సంప్రదాయమునకు గాని సంబంధించినదికాక సర్వదేశములకు, సర్వకాలములకు, సర్వమతములకు, సమస్తసంప్రదాయములకు చెందినదైయున్నది. సర్వమతములసారము దీనియందు కలదు. కాబట్టి భగవద్గీత కేవలము హిందువుల మతగ్రంథము మాత్రమే యని చెప్పుట పొరపాటు. ఇది సార్వభౌమగ్రంథము. కావున దీని నాశ్రయించువారు ధర్మరహస్యములనెల్ల గ్రహించి అచిరకాలములో పరమశాంతిని తప్పక బడయగలరు.

జ్ఞానేశ్వరుడు గీతనుగూర్చి ఈ క్రింది విధముగ ప్రస్తుతించెను - “గీత వివేకవృక్షములకు తోట; సర్వసుఖములకు పునాది; పరమార్థసిద్ధాంతరత్నఖని; నవరసములను అమృతముచే నిండిన సముద్రము; తెఱవబడియున్న పరంధామము; సర్వవిద్యలకు మూలభూమి; సర్వశాస్త్రములకు ఆశ్రయము; సర్వధర్మములకు మాతృభూమి; సజ్జనులకు ప్రేమాస్పదమిత్రుడు; సరస్వతియొక్క లావణ్యరత్నముల భండారము; జ్ఞానామృతపూర్ణగంగ; వివేకమును క్షీరసముద్రయొక్క నవలక్ష్మి” - మహనీయుల దృష్టియందు గీత ఎట్టి పూజ్యస్థానమును ఆక్రమించుకొనియున్నదో ఈ పైవాక్యములు ఋజువుచేయుచున్నవి.

గీతోపనిషత్తు

ఇక గీతను గూర్చిన మఱికొన్ని వైచిత్ర్యములను పరిశీలించెదము - విష్ణుభగవానుని నాభికమలమునుండి బ్రహ్మదేవు డావిర్భవించెనని శాస్త్రములందు ప్రతీతి. బ్రహ్మదేవుని వలన వేదము

లుత్పన్నమైనవనియు లోకమున విఖ్యాతి. భగవద్గీతయో అట్లుకాక విష్ణుమూర్తియొక్క ముఖకమలమునుండియే నేరుగ జనించినది. ఎక్కడ ముఖకమలము! ఎక్కడ నాభికమలము! ఏది సమీపము? కావున వేదములకంటెను గీత భగవానునకు సన్నిహితమైన స్థానము నాక్రమించుకొనినదని స్పష్టమగుచున్నది. ఈ యర్థమే ఈ క్రింది మహాభారత వాక్యములందు ధ్వనించుచున్నది.

గీతా సుగీతా కర్తవ్యా కిమన్యైః శాస్త్ర విస్తరైః

యా స్వయం పద్మనాభస్య ముఖపద్మాద్వినిఃసృతా (భారతం - భీష్మపర్వము 4-31)

“గీతను లెస్సగ గానమొనర్పవలెను. ఇతర శాస్త్రములచే నేమి ప్రయోజనము? ఏలయనిన, గీత స్వయముగ విష్ణుభగవానుని ముఖకమలమునుండియే వినిర్గతమైనది.” గీతయొక్క మహిమను వర్ణించుటకు ఇంతకంటె అధికమగు ప్రమాణమేమికావలెను? కొందఱు గీతను స్మృతిక్రింద పోల్చి చెప్పుదురు. ఈశ్వర నిశ్వాసము శ్రుతి అయినపుడు, ఈశ్వరవాణి స్మృతి యెట్లు కాగలదని వల్లభాచార్యులు నిలదీసి ప్రశ్నించిరి. మఱియు భగవద్గీత ప్రతిఅధ్యాయముయొక్క చివర - ‘ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదే.....’ అను సంకల్పము గలదు. దానిలో ఉపనిషత్సు = ‘ఉపనిషత్తులలో’ అని చెప్పబడియుండుటవలన, గీత వేదము యొక్క అంతమగు ఉపనిషత్తులలో చేరినదేయని స్పష్టమగుచున్నది. కాబట్టి దీనిని ‘గీతోపనిషత్తు’ అనినను తప్పులేదు. వేదములవలెనే ఇదియు అమరవాణియనుటలో ఏ సందేహమున్ను లేదు.

ప్రస్థానత్రయమునందు గీత

అధ్యాత్మ వాఙ్మయమున ముముక్షువులకు ప్రస్థానత్రయము అతిముఖ్యమగు ఆలంబనమైయున్నది. ప్రస్థానత్రయముయొక్క పరిచయము లేనిచో పరమార్థతత్త్వము చక్కగా బోధపడదు. దశోపనిషత్తులు, భగవద్గీత, బ్రహ్మసూత్రములు - అను నీమూడును కలిసి ప్రస్థానత్రయ మనబడును. గీత అనేక ధర్మసూక్తములతో నిండినిబిడికృతమైయున్నది. కనుకనే గీత ప్రస్థానత్రయములో చోటును సంపాదించుకొన గల్గినది. ఈ మూడిటి యందునుగూడ ఉపనిషత్తులయొక్కయు, బ్రహ్మసూత్రముల యొక్కయు భావములు గీతయందుండుటచేతను, భాష, శైలి సులభముగ నుండుట చేతను గీత జనులలో విశేషవ్యాప్తినిందినది.

మఱియు “నేను గీత నాశ్రయించుకొని యున్నాను; గీత నాకు చక్కని మందిరము; గీతాజ్ఞానమునవలంబించియే ముల్లోకములను నేను పాలించుచున్నాను*.” అని గీతా మాహాత్మ్యమున విష్ణువు పలికిన వాక్యములు గీతయొక్క మహోన్నతస్థితిని, ప్రాధాన్యమును లెస్సగ చాటుచున్నవి. మఱియు గీతాసమాశ్రయముచే భగవంతుడు త్రిలోకములను, బ్రహ్మాండమునంతను పాలింపగల్గుచుండ, అద్దాని ఆశ్రయముచే మానవుడు ఒక చిన్న గృహమును పాలింపలేడా? కుటుంబమును పాలింపలేడా? తప్పక పాలింపగలడు. “భూభుజో జనకాదయః” అనునట్లు జనకాది మహారాజులు అట్లు పాలింపగల్గిరి. గీత నవలంబించి వారందఱున్ను తమతమ సంసారములను, తమతమ జీవితనౌకలను ఒడుదుడుకులు లేకుండ సాఫీగా నడుపుకొనగల్గిరి. కాబట్టి తాపత్రయ విదగ్ధమగు ఈ ఘోరసంసారారణ్యమున దుఃఖరహితమగు ప్రశాంతజీవనము నభిలషించు ప్రతివారును గీతయొక్క సహాయము గైకొనియే తీరవలెను.

* గీతాశ్రయోఽహం తిష్ఠామి గీతామేచోత్తమం గృహమ్
గీతాజ్ఞాన ముపాశ్రిత్య త్రిన్లోకాన్పాలయామ్యహమ్. (గీ.మా. 7)

“గీతా రక్షతి రక్షితా” ఎవరు గీతను రక్షించుదురో వారలను గీత రక్షించును. అనగా గీత నెవరు ఆదరించుదురో, ఆశ్రయించుదురో, అనుష్ఠించుదురో వారలను గీత భవసాగరము నుండి కాపాడునని భావము. కనుకనే భయంకరమగు ఈ సంసారసముద్రము నెవడు దాటనిచ్చగించునో అతడు గీత యను నొకను తప్పక ఆశ్రయించవలెనని శాస్త్రములుద్బోధించుచున్నవి.*

కలికాలభేషజము

కలికాలమున ధర్మము ఏకపాదమున నుండుననికాబోలు, లేక, కలి తన యావచ్ఛక్తితో విజృంభించి జనులను కుమార్గమున నడిపించి భ్రష్టులంజేయునని కాబోలు - దయాద్రవ్యపూరితమగు పరమాత్మ కృష్ణావతారమునెత్తి సరిగా కలికాలమునకు ఒకింతముందే గీతామృతమును జనుల కందజేసిరి.

కాకున్న, కృతయుగమున దీనిజోలికి యెందుకు పోలేదు ? త్రేతాయుగమున దీనిమాట యెందుల కూపించలేదు ? ద్వాపరయుగము చివరివఱకు ఎందులకు వేచి యుండవలెను ? రోగము ముదిరినప్పుడే చక్కని మందువేయవలెనని భావించినట్లున్నది. ఏది యెట్లున్నను, కలిదోషభయ మిక జనులకు లేదు. మాంత్రికునకు గ్రహబాధలేనట్లు గీతామంత్రమును జపించు మానవునికడకు సంసారదోషములు, తాపములు వచ్చుటకు సాహసింపవు. ఒకవేళ వచ్చినను సమూలముగ విధ్వంసములై పోగలవు.

“పాఠమాత్రపరాభూత కాలకింకరగర్జితమ్” ‘గీతాపఠన మాత్రముచే యమకింకరుల గర్జనలు వ్యర్థములై పోగలవు’ - అని పద్మపురాణమున గీతామాహాత్యమునందు తెలుపబడినది. గీతయందలి ప్రతిశబ్దమున్ను పాపమును భస్మీభూతమొనర్చు అగ్నికణమువంటిదని చెప్పుటలో అతిశయోక్తిలేదు. కావుననే పండితుడు మొదలుకొని పామరునివరకును, రాజు మొదలుకొని దరిద్రునివఱకును, భూసురుని మొదలుకొని చండాలునివఱకును గల సమస్తమానవకోట్లన్ను గీత నాశ్రయించి దానివలన శాంతి సౌభాగ్యముల ననుభవించుచున్నారు. గీతాగంగాపానముచే ఇదివఱకెందఱో తరించిరి, ఇప్పుడును తరించుచున్నారు. ముందును తరింపగలరు. శ్రీ శంకరాచార్యులు గీతాప్రశస్తిని గూర్చి యివ్విధముగ తెలిపియున్నారు -

భగవద్గీతా కించిదధీతా

గంగాజలలవకణికా పీతా

సకృదపియేన మురారి సమర్పా

తస్యకరోతి యమోఽపి న చర్పామ్.

భగవద్గీతను ఒకింత అధ్యయనము చేసినను, గంగాజలమును కొద్దిగా త్రాగినను, విష్ణుభగవానుని ఒక్క పర్యాయము పూజించినను, ఇక యముడు వారి చెంతకు పోనేరడు. కాబట్టి గీతపై పూర్ణవిశ్వాసముంచి, అందలి సత్యముల ననుష్ఠించి, నిరతిశయానంద మీజన్మయందే యనుభవించుటకు బద్ధకంకణులు కావలెను.

* సంసారసాగరం ఘోరం తర్తు మిచ్ఛతి యో నరః
గీతా నావం సమాసాద్య పారం యాతి సుఖేన సః. (వైష్ణవీయతంత్రసారము)

నిత్యజీవితసంగిని

గీత కేవలము కృష్ణార్జునసంభాషణమే కాదు. అది ప్రతివాని హృదయమందును నిరంతరము జరుగుచున్న సంభాషణయే యగును. అర్జునునివలె కర్ణగోళములను శ్రీ కృష్ణపరమాత్మవైపునకు త్రిప్పినచో, ఆ దైవవాణి సర్వులకును వినిపించగలదు. సామాన్యగ్రంథమునువలె దీని నొక్క పర్యాయము చదివి ప్రక్కన పెట్టరాదు. ఇది నవల వంటిది. కాదు చదివి ఆవలపారవేయుటకు. ఇది నిత్యజీవిత సంగిని. నిరంతరము దీని నధ్యయనముచేయుచు దైనందినజీవితమునందు తదుపదిష్టధర్మములను ప్రయోగించుచు రావలెను. ఆపత్తులలో, సాంసారిక క్లేశములలో అది జీవునకు కలుగుజేయు ఉపకారము అమోఘమైనది. రోగి ప్రక్కననే వైద్యుడున్నచో రోగికి ఎంత ధైర్యము కలుగునో, సంశయములు తొలగక తికమకపడుచుండు శిష్యుని చెంత అనుభవజ్ఞుడగు సద్గురువు వున్నచో శిష్యునకు ఎంత ఆనందము లభించునో, భవదుఃఖపీడితుడగు మనుజునియొద్ద గీత యున్నచో అంత ఉత్సాహ మాతనికి జనించును. గాంధీమహాత్ముని అనుభవపూర్వకములగు ఈక్రింది వాక్యములు సాధకులకు ప్రోత్సాహకరములుగ నున్నవి -

“సంశయములు నన్నావరించినపుడు, సంకటములు సంప్రాప్తమైనపుడు, నిరాశా నిరుత్సాహములు జనించునపుడు నేను భగవద్గీతను తెరిచిచూచుదును. అందు ఏదో యొక శ్లోకము నన్నూరడించును. తత్ఫలితముగ మహావిపత్కరపరిస్థితియందు గూడ నా ముఖముపై చిరునవ్వు తాండవించుచుండును. నా జీవితము అనేక ఒడిదుడుకులతో గూడియున్నను, ఘోరసంఘటనములను నే ననుభవించవలసివచ్చినను, అవి యెవ్వయు నా మనంబున లవలేశమైనను అశాంతిని గలుగజేయజాలకపోవుట యేది కలదో, అది యంతయు గీతాప్రబోధముయొక్క సత్ఫలితమే యగును,” అందుకొఱకే కాబోలు మన పెద్దలు పారాయణమని గీతకు ఏర్పాటుచేసి ప్రతిదినము దానిని మఱువకుండులాగున కట్టుబాటుచేసిరి. ఆ ప్రకారము చేసిననే గీతార్థము హృదయమున ప్రవేశించి సామాన్య జీవితము దివ్యజీవితముగ మారిపోవును. మఱియు దానవుడు మానవుడుగ మారిపోయి, క్రమముగ మాధవుడుగ పరిణతి జెందగలడు. ఇదియే గీతయొక్క అనన్యసామాన్యప్రతిభ. ఇట్టి మహత్తర ఉద్గ్రంథమును మనకు ఒప్పజెప్పిన శ్రీకృష్ణపరమాత్ముడు, శ్రీ వేదవ్యాసులకు మన మెంతయో ఋణపడియున్నాము.

శోకరాహిత్యము, ఆనందప్రాప్తియే గీతాలక్ష్యము

గీత యనగా గానము చేయబడునదియని అర్థము. గానము ఆనందసమయములలోనే సంభవించునుగాని, దుఃఖసమయములలో కాదు. కావున ఆనందమే గీతయొక్క ప్రధానలక్ష్యమని, పరమావధియని ముముక్షువులు సదా జ్ఞప్తియందుంచుకొనవలెను. అట్టి ఆనందానుభవమునకు మార్గమును జూపుటయే గీతయొక్క పని. పదునెనిమిది అధ్యాయముల అఖండబోధచే నిరతిశయానందమును చూరగొను వివిధ ఉపాయములను గీత జీవునిముందు పెట్టినది. కనుకనే గీతాప్రబోధము ‘అశోచ్యాన్’ (శోకింపతగని వారినిగూర్చి) అను పదముతో ప్రారంభమై ‘మాకుచః’ (శోకింపవలదు) అను పదముతో నంతమైనది. శోకరాహిత్యము, ఆనందప్రాప్తి - ఇవియే గీతవలన కలుగు మహాఫలములు. సంసారదావానలమున తగుల్కొని త్రివిధతాపములచే దగ్ధులగుచున్న జనసముదాయమునకు ఈ ప్రకారముగ గీత మహాపకార మొనర్చుచున్నది. కన్నీరు కార్చుచున్న వారిని ఓదార్చుచున్నది. ఆపదగ్రస్తుని వీపుతట్టి అతని హృదయమున ధైర్యసంచారమును కలుగజేయుచున్నది. నిరాశానిఃస్పృహలచే పరివేష్టితుడైనవానికి ఉత్సాహము

జనింపజేయుచున్నది. కాబట్టి యెందఱో గీతామాత సన్నిధి జేరి అద్భుతమైన హృదయపరిణామమును బడిసి ధన్యులగుచున్నారు.

ఇంతదనుక గీతయొక్క మహిమావిశేషములను విచారించి ఒకింత బాహ్యానిరీక్షణమును గావించితిమి. ఇక గీతాగ్రంథముయొక్క లోనికి ప్రవేశించి దాని యంద చందములను వీక్షించెదము. అట్లు వీక్షించుటకు ముందుగా అసలు గీత యేపరిస్థితిలో యెట్లేర్పడినదో, దాని పుట్టుపూర్వోత్తరములను గూర్చి సంక్షేపముగ విచారించెదము. గీత కాల्పనిక విషయముకాదు; ఒకానొక చారిత్రక సంఘటన (Historical fact) అని మొట్టమొదట తెలిసికొనవలయును. శ్రీకృష్ణుడు, అర్జునుడు మున్నగు వారందరును కొలదికాలముక్రిందట భారతదేశమున వెలసిన చారిత్రకపురుషులేకాని కల్పితవ్యక్తులు కారు. ఈ సత్యమును తెలిసికొనినచో గీతపై మఱింత విశ్వాసము కలుగగలదు.

గీతావతరణము

పాండవులు, కౌరవులు కలిసిమెలసి అన్యోన్య మైత్రితో కాలము గడుపుచున్న దినములందు అసూయ అను వేరుపురుగు దుర్యోధనుని చిత్తకుహరమున ప్రవేశించి క్రమముగ అతని వివేకమును హరింపదొడగెను. తత్ఫలితముగ నాతడు శకుని మున్నగువారి సహాయముచే వక్రమార్గముల ద్వారా పాండవులను జూదమున నోడించి వారి రాజ్యమపహరించి ద్వాదశవర్షములు వనవాసము, ఒక వత్సరము అజ్ఞాతవాసము వారలచే చేయించి, అప్పటికిని వారి రాజ్యము వారికీయక నానాబాధలు పెట్టెను. అర్ధరాజ్యము కాదు, పాతిక రాజ్యముకాదు, ఆఖరుకు ఐదు గ్రామములుకాదు, సూదిమోపునంత స్థలమైనను పాండవులకీయనని దుర్యోధనుడు హఠముపట్టెను. తదుపరి శ్రీకృష్ణరాయబారము నడచెను. కాని ప్రయోజనము లేకపోయెను. పాండవుల కనీసపు కోర్కెలను కూడ దుర్యోధనుడు అహంకారగ్రహవిష్టుడై తిరస్కరించుటచే నిక గత్యంతరములేక పాండవులు ధర్మయుద్ధమునకు గడంగవలసివచ్చెను. ఇరుపక్షములందలి సైనికులును యుద్ధమునకు సన్నద్ధులైరి. ధర్మక్షేత్రముగు కురుక్షేత్రమున పాండవ కౌరవ సేనావాహినులు బారులుతీర్చి నిలబడెను. శంఖములూదిరి. భాణములను ఎక్కు పెట్టుచుండిరి. తత్సమయమున పార్థుని కోర్కె చొప్పున పార్థసారథి రథమును రెండుసేనల మధ్య నిలుపగా ఎదిరి సైన్యమందు అన్నలు, తమ్ములు, బావలు, బావమఱదులు, తండ్రులు, తాతలు, గురువులు మున్నగువారందఱు నుండుట జూచి అర్జునుడు ‘ఈ స్వజనంబును నేనెట్లు వధింపగలను ? ఇది పాపహేతువుకదా ! ఈ బంధువులనుచంపి రాజ్యమేలుటకంటె భిక్షాటనముచేసి జీవించుటమేలు’ అని పరిపరివిధముల వాపోయి శోకసంతప్తుడై గాండివమును జార విడిచి, రథమున చతికిలబడి, తుట్టతుదకు గత్యంతరము కానక, ధర్మాధర్మనిర్ణయము స్వయముగ చేయలేక శ్రీకృష్ణుని పాదములపైబడి -

“శిష్యస్తేఽహం శాధి మాం త్వం ప్రపన్నమ్” ‘నేను నీ శిష్యుడను, మిమ్ము శరణుబొందితిని, (కర్తవ్యమునుబోధించి) నన్ను శాసింపుడు’ - అని శరణాగతుడై దీనముగ వేడుకొనెను. అంతట భగవానుడు అర్జునునకు గీతోపదేశము చేసిరి. గీతకుగల పూర్వగాథ ఇది. యుద్ధమునందు అహం, మమ (నేను, నావారు) అను రూపములతో అర్జునుని మోహము (అజ్ఞానము) వ్యక్తమై అతనిని కర్తవ్యచ్యుతునిగ జేసి వైచినది. శ్రీ కృష్ణుని బోధయంతయు అట్టి మోహముపైన గదాప్రహరణమేయగును. దేహభిమానసంజనితమగు అర్జునుని యా కృపణత్వమును భగవానుడు తన యాత్మజ్ఞానోపదేశముచే తుత్తునియలుగ చేసివైచెను. మఱియు “నా అజ్ఞానము శమించినది, మీరు చెప్పినట్లాచరించెదను” అని అతనిచే చివరికి అనిపించగల్గిరి.

ఈ ప్రకారముగ అర్జునుని అజ్ఞానమును బోగొట్టగల్గిన గీత ఎవరి అజ్ఞానమునైనను పోగొట్టగలదు. అర్జునుని విషాదమును అంతమొందించిన గీత ఎవరి విషాదమునైనను అంతమొందించగలదు. ఒకరి రోగమును నివారణజేసిన మందు అందరి రోగములను నివారణచేయగలదు. ఇచట ఏలాటి సంశయమున్ను లేదు. పార్థవ్యాజమున శ్రీ కృష్ణమూర్తి జనసామాన్యమున కంతటికిని ఉపదేశము చేసిరనుట తథ్యము. కాబట్టి ప్రతివారు వారివారి హృదయములను తడుముకొని, వారివారి చిత్తములను బాగుగ పరిశోధించుకొని, జన్మజన్మాంతరములనుండి దాగియున్న కామక్రోధాది రూపమగు అజ్ఞాన నిబిడాంధకారమును గీతాజ్ఞానజ్యోతిచే నిర్మూలించి బంధవిముక్తులై అనంతానందమును ఈ జీవితమునందే అనుభవించుదురు గాక !

గీతకు అధికారి

అయితే గీతాగ్రంథమును పఠించుటకు అధికారి యెవడను ప్రశ్న ఇప్పట్టున సామాన్యముగ ఉదయించుచుండును. మంచినిరు త్రాగుటకు అధికారి యెవడు? దప్పిగొన్నవాడు. అన్నము తినుటకు అధికారియెవడు? ఆకలి కలవాడు. ఔషధము సేవించుటకు అధికారి యెవడు? రోగము కలవాడు. కాబట్టి భవరోగపీడితులందరును గీతాజ్ఞానౌషధ సంసేవనమునకు అధికారులే యగుదురు. కాని భవరోగపీడితులెవరను సందేహ మిచ్చుట కలుగుచున్నది. పుట్టినవారందఱు భవరోగగ్రస్తులే. బాధ ననుభవించువారందఱు సంసారవ్యాధిపీడితులే. పుట్టుట, గిట్టుటయను చక్రమునందు తగుల్కొనినవారందఱు ఏదియోవిధముగ ఈ రోగముచే నాక్రమింపబడినవారేయగుదురు. కావున జాతి, మత, కుల వయోవిచక్షణలేక సర్వులున్ను గీతాపఠనమునకు, గీతాజ్ఞానసముపార్జనకు అధికారులే యగుదురు. అయితే తనకు రోగము కలదని ఎఱుగువాడు మాత్రమే ఔషధమునకై ప్రయత్నించునట్లును, జనన మరణ రూప సంసారవ్యాధిచే తాను బాధపడుచున్నానని గుర్రెఱిగిన మనుజుడు మాత్రమే గీతాది సద్గ్రంథపఠనమున కియ్యకొనును. మఱియు ఆ యా శాస్త్రములపైనను, వానిని బోధించిన పుణ్యపురుషులపైనను అకుంఠితవిశ్వాసము కలవానికి మాత్రమే అవి ఉత్తమ ఫలితములను కలుగజేయును. తక్కినవారికి కలుగుజేయవు. కనుకనే శ్రీ కృష్ణపరమాత్మ గీతను చదువుటకు ఎవరు అధికారి అను ప్రశ్నవచ్చినపుడు ఈ క్రిందివిధముగ ఆనతిచ్చిరి.

ఇదం తే నాతపస్కాయ నాభక్తాయ కదాచన

నచాశుశ్రూషవే వాచ్యం న చ మాం యోఽభ్యసూయతి. (18-67)

“ఓ అర్జునా ! ఈ గీతాశాస్త్రమును జననమరణరూపమగు సంసారమునుండి తప్పించుకొనవలెనను మనోవ్యాకులత్వము లేనివానికిని, గురువునందును, ఈశ్వరునియందును భక్తిలేనివానికిని, పెద్దల శుశ్రూషచేయనివారికిని, నన్ను (భగవంతుని) నిందించువానికిని ఎన్నటికిని బోధింపరాదు. అట్టివాడు దీనిని చదువరాదు” అని గీతాంతమున పరమాత్మ సెలవిచ్చిరి. మఱియు “ఏ మానవులు నాయీ గీతాతత్త్వమును శ్రద్ధగలవారై, అసూయ లేనివారై నిత్యము అనుష్ఠించుచుందురో వారు కర్మబంధనమునుండి విడిపడుదురు. అట్లుగాక, ఎవరు దీనిని ద్వేషించుచు, చెప్పినట్లు ఆచరింపకనుందురో అట్టివారిని సర్వజ్ఞానరహితులుగను, బుద్ధిహీనులుగను, నశించినవారుగను ఎఱుగుము”★ - అని వేఱొకచోట ప్రస్తావించిరి. కాబట్టి

★ (1) యే మే మత మిదం నిత్య మనుతిష్ఠన్తి మానవాః

శ్రద్ధావన్తోఽనసూయన్తో ముచ్యన్తే తేఽపి కర్మభిః (3-31)

(2) యే త్వేతదభ్యసూయన్తో నానుతిష్ఠన్తి మే మతమ్

సర్వజ్ఞానవిమూఢాన్తాన్ విద్ధి సప్తానచేతసః (3-23)

శ్రద్ధావిశ్వాసములు కలవారందఱున్ను, తరింప కుతూహలము కలవారందఱున్ను గీతకు అధికారులేయగుదురు. ‘మానవాః’ అని సర్వసామాన్యపదము (General term) ను భగవానుడు ప్రయోగించినందువలన జాతి మత కులభేదము లేక సమస్తమానవకోటియు గీతాసంసేవనమునకు పూర్ణాధికారము కలిగియున్నదని స్పష్టపఱచినట్టైనది.

ఇక గీతయొక్క అభ్యంతరమున ప్రవేశించి అందు గల విశేషములను ఒక్కొక్కటిగ పరికించెదము.

గీతయందు అనుష్ఠానప్రాధాన్యము

సిద్ధాంతములను ఏకరువు పెట్టుటకంటె అనుష్ఠానమును నొక్కిచెప్పట గీతాచార్యులకు పరమప్రీతి. కనుకనే సాధ్యవస్తువగు పరమాత్మను గూర్చి ఒకింత మాత్రమే తెలియజేసి, ఆ పరమాత్మను జేరుటకు వలసిన సాధనసంపత్తిని విస్తారముగ గీతయందు ప్రకటించిరి. రెండవ అధ్యాయమందలి స్థితప్రజ్ఞ లక్షణములు, ఆఱవఅధ్యాయమందలి యోగాభ్యాసపద్ధతి, పండ్రెండవ అధ్యాయమందలి భక్తుని లక్షణములు, పదుమూడవ అధ్యాయమందలి జ్ఞానగుణములు, పదునాఱవ అధ్యాయమందలి దైవీసంపద్వివరణ, మున్నగునవియే ఇందులకు తార్కాణము. సిద్ధాంత ప్రతిపాదనకంటె అనుష్ఠాన నిర్వహణమే చాల గొప్పదని ఇట్టి బోధనల ద్వారా భగవానుడు తెలియజేయుచున్నారు. గీతాగ్రంథము తెఱవగనే మొట్టమొదట ఈ సత్యము కండ్లకు కొట్టినట్లు పాఠకునకు అగపడగలదు. నైతిక పతనము కలవానికి ఆధ్యాత్మిక సూత్రములు హృదయమున ఎన్నటికిని ప్రవేశింపజాలవు. చిత్తశుద్ధిలేని వానికి జ్ఞానము ఒంటపట్టదు. ఊషరక్షేత్రమున సస్యము వృద్ధికి రాదు. కావున హృదయనిర్మలత్వమునకు వలసిన సాధనలు (Ethicaltraining) జీవునకు ప్రప్రథమమున అత్యంతావశ్యకములు. ఈ సత్యమును గుర్రెఱిగియే గీతాచార్యులు శీలనిర్మాణము (Character-building)నకు విశేషప్రాధాన్యము నొసంగుచుపోయిరి.

సాధ్యవస్తువగు పరమాత్మయందుగల ప్రీతిలో ఏ యొక భాగమైనను సాధనయందు వినియోగింపబడినచో లక్ష్యము కరతలామలకమైపోవును. కాని జనులట్లు చేయుటలేదు. దేవుడు గొప్పవాడైనను ఆ గొప్పతనము, ఆ పవిత్రత, జీవునకుగూడ కలిగినపుడే మోక్షము సిద్ధించును. లేకున్న దేవునకు, జీవునకు మధ్యగల అఖాతము అట్లే యుండిపోవును.

“సత్త్వపురుషయోః శుద్ధిసామ్యే కైవల్యమ్” ‘చిత్తము పరమాత్మతో సమానమై నిర్మలత్వమునొందుటయే మోక్షము’ అని పతంజలి మహర్షి నుడివియున్నారు. కాబట్టి చిత్తనిర్మల్యమునకు వలసిన పరికరములను, సాధనసంపత్తిని ముముక్షువు తప్పక గ్రహింపవలసియున్నాడు. భారతదేశము తన పూర్వపుటొన్నత్యమును ఇప్పుడు పొందజాలకపోవుటకు కారణము లక్ష్యమునందుగల ఆసక్తి లక్ష్యసాధనయందు లేకపోవుటయేయనియు, సిద్ధాంతమునందుగల ప్రీతి ఆచరణయందు కానుపింపకపోవుటయే యనియు, సాధ్యవస్తువునందు గల ప్రేమ సాధనయందు లుప్తమగుటయేయనియు, అనుష్ఠానవేదాంతము తగ్గి ‘వాచా’ వేదాంతము ప్రబలుటయే యనియు జనులు జ్ఞప్తియందుంచుకొనవలెను. ఈ పద్ధతి గీతాచార్యులకు సరిపడదు. కనుకనే జ్ఞేయమును తక్కువగజెప్పి జ్ఞానమును విస్తారముగ గీతయందు ప్రతిపాదించిరి. ధ్యేయమును రవ్వంతజెప్పి ధ్యానమును మిక్కుటముగ బోధించిరి. ‘సాధ్యము’ను ఒకింత ప్రతిపాదించి ‘సాధన’ను బహుళముగ ప్రచారము చేసిరి. గీతాబోధలందు సాధకుడు మొట్టమొదట గ్రహించవలసిన పరమరహస్యమిదియే అయియున్నది. గీత ఆచరణాత్మక విజ్ఞానము (Practical Science) అని యెల్లరును గుర్రెఱుగుదురు గాక ! మఱియు తదుపదిష్టరీతి ఆచరించి తరించుదురు గాక !!

గీత వ్యవహారమును వేదాంతస్థాయికి కొనిపోవుట

“కర్మ చెడ్డది కాదు. వ్యవహారము దూష్యముకాదు. నీ దృష్టిని పవిత్రమొనర్చుకొనుము. అత్తటి నీవుచేయుకర్మ మహాయజ్ఞమై భాసించును. నీ భావమును శుద్ధపఱచుకొనుము. అత్తటి నీవుచేయు వ్యవహారము నిశ్చేయసకమై చెన్నొందును” - అని గీత ఘోషించుచున్నది. కర్మచేయక ఒక క్షణమైనను మనుజు డుండజాలడు. కావున కర్మను దూషించుచు, నిషేధించుచు, చేయు బోధలు సామాన్యనకు ప్రయోజనకరములుగ నుండవు. పైగా అట్టి బోధలచే నతడు అకర్మణ్యుడుగ, జడప్రాయుడుగ తయారగును. జీవితము నిరర్థకమైపోవును. లోకములో నూటికి తొంభై తొమ్మిదిమంది గృహస్థులుగను, బ్రహ్మచారులుగ నున్నారు. వారు కర్మను పరిత్యజింపలేరు. సర్వసంగపరిత్యాగముచేసి ఏకాంతమున కాలముగడుపు, సన్న్యాసులు, సాధువులు చాల అరుదుగా నున్నారు. కావున ఎక్కువమందికి ఉపకరించు బోధయే ఇప్పుడు కావలసియున్నది. ఈ విషయములన్నియు గీతాచార్యులు చక్కగ ఆలోచించి, వ్యవహారమును దూషింపక, దానిని పవిత్రమొనర్చు ఉపాయముల నన్వేషింప దొడగిరి. మఱియు అట్టి వ్యవహారముద్వారా కర్మాచరణద్వారా చిత్తశుద్ధిని సంపాదించి క్రమముగ జ్ఞానానుభవమును బడసి మోక్షమును జెందవచ్చునని వారు బాహటముగ ప్రకటించిరి.

“స్వకర్మణా తమభ్యర్చ్య సిద్ధిం విస్తతి మానవః” (18-46) ‘తమ తమ కర్మలద్వారా పరమాత్మ నర్పించి మానవుడు ముక్తి నొందగలడు’ అని భగవానుడు వాక్రుచ్చిరి. ఇందులకు ప్రబల దృష్టాంతము అర్జునుడే యగును. ఏలననిన, ‘నేను యుద్ధముచేయను; నాకు రాజ్యమువలదు; జోలె తీసికొని ఏకాంతమునకు బోయి భిక్షాన్నము భుజించుచు కాలక్షేపము చేసెదన’ ని* పలికిన అర్జునుడు శ్రీ కృష్ణమూర్తి యొక్క దివ్యబోధలచే కర్మరంగమున దుమికి, యుద్ధముచేసి, ‘నేనేమియు చేయలేదు’ అను నిర్దేపభావము కలవాడై, భయంకర సంగ్రామమును పవిత్ర యజ్ఞముగా మార్చి వైచెను. శ్రీకృష్ణుని ముందుపెట్టుకొని అర్జునుడు యుద్ధమును వ్యవహారమును నడిపెను. వ్యవహారము మోక్షసోపానముగ పరిణమించుటకు ఉపాయ మిదియే అయియున్నది (భగవద్గుణత్వమే). భగవంతుని స్మరించుచు ఆ కార్యమును చేయుటయే ముక్తికి మార్గము.

‘మామనుస్మర యుధ్యచ’ ‘నన్ను స్మరించుచు యుద్ధము చేయుము’ - ఇదియే కర్మరహస్యము. యుద్ధముచేయుట గొప్పదికాదు. దేవుని స్మరించుచు యుద్ధము చేయుట గొప్పది. ఫలమును ఈశ్వరార్పణముచేసి కార్యమొనర్చుట గొప్పది. అప్పుడు ‘కర్మ’ కర్మగా నుండక ‘కర్మయోగము’గా మారిపోవును (Work will be transformed into worship). అత్తటి ఏకాంతమున సమాధినిష్ఠయందుండు యోగిపుంగవునకు, ప్రపంచమధ్యమున వివిధ కార్యకలాపములందు నిమగ్నుడగు కర్మిష్ఠునకు ఒకే ఫలము లభించును. ఆత్మశాంతి యిరువురికిని సంప్రాప్తించును; భగవద్గీత బోధించిన తత్త్వమిదియే. లోకములో కొన్ని శాస్త్రములు కర్మను పూర్తిగా నిషేధించుచున్నవి. అవి నివృత్తిమార్గమునే ఎక్కువగా పోషించుచుండును. మఱికొన్ని శాస్త్రములు కర్మను లెస్సగ ప్రోత్సహించుచున్నవి. అవి ప్రవృత్తినే ఎక్కువగా బలపఱచుచుండును. కాని గీత అటు ప్రవృత్తికాక, ఇటు నివృత్తికాక మధ్యమార్గమును కనిపెట్టినది. అది అందఱికిని ఆచరణయోగ్యముగ నున్నది. శరీరము ప్రవృత్తియందున్నను మనస్సును నివృత్తియందుంచుకొనుము (Hands in the society and head in the forest) - అని గీత బోధించుచున్నది. ఈ గీతా భావము

* శ్రేయో భోక్తుం భైక్ష్యమపీహ లోకే. (2-5)

నాధారపఱచుకొనియే జనకుడు రాజ్యమేలెను. విష్ణుమూర్తి ముల్లోకములను పాలింపగల్గిరి.★ ఇవ్విధముగ వేదాంతులు సామాన్యముగ ఏవగించుకొనుచుండు లోకవ్యవహారమునకు గీతాచార్యులు క్రొత్తరూపమిచ్చి దానికి పరమార్థస్థాయిని కల్పించిరి. ఇట్టి అపూర్వసిద్ధాంతమును మున్నెవరును, ఏ శాస్త్రమును ప్రతిపాదించలేదు. కనుకనే గీతకును, గీతాచార్యులకును ఇంతఘనత చేకూరినది.

గీత యందు సర్వయోగసమన్వయము

లోకమున కర్మమార్గావలంబులు, భక్తిమార్గావలంబులు, యోగమార్గావలంబులు, జ్ఞానమార్గావలంబులు, అను నీ ప్రకారముగ అనేకులు అధ్యాత్మక్షేత్రమున కలరు. కాని, వారిలో కొందఱు తమ మార్గమే గొప్పదనియు, తక్కినవి నికృష్టములనియు వాదించుచుందురు. తమ తమ వాదములను బలపఱచుటకై వారు కొన్ని ప్రమాణములను గూడ చూపుచుందురు. ఈ ప్రకారముగ స్వమతసంస్తుతి, పరమత విద్వేషము, స్వమార్గ పరిపోషణము, అన్యమార్గవిమర్శనము ప్రపంచమున అమలులోనుండుటజూచి అద్దానిని దూరీకరించుటకై శ్రీ కృష్ణభగవానుడు గీతావతరణమునుగావించి సర్వమత సమన్వయ తత్త్వమును దానిద్వారా జనులలో వ్యాపింపజేసిరి. మోక్షసాధమునకు కర్మ, భక్తి, ధ్యానము, జ్ఞానము అను నాల్గున్న నాల్గు ద్వారములనియు, ఏ ద్వారముగుండా వెళ్ళినను ముక్తిప్రాసాదములోనికి చేరుకొనవచ్చుననియు వారు నుడివిరి. మఱియు నదులన్నియు గమ్యస్థానమగు సముద్రమును తప్పక చేరునట్లు, అన్ని మార్గములున్ను జీవుని కైవల్యధామమునకు జేర్చునని సెలవిచ్చిరి. ఏ మార్గముగుండా పోయినను తప్పలేదు. వారి వారి సంస్కారము ననుసరించి జనులు ఆయామార్గమును, ఆయాసిద్ధాంతమును అనుసరించుటకు సర్వస్వతంత్రులు అని గీత నుడువుచున్నది.

కొందఱి చిత్తము సహజముగనే క్రియాశీలమై (Active) యొప్పును. వారు తప్పనిసరిగ కర్మమార్గము ననుసరించుదురు. కర్మ నాచరించుటయందే, లోకసేవ చేయుటయందే వారు ఆనందమును బొందుచుందురు. కర్మతత్త్వమును, కర్మరహస్యమును చక్కగ తెలిసికొని నిష్కామపూర్వకముగ కర్మనే ఆచరించుచుండుడని అట్టి వారికి గీత బోధించుచుండును. వారికొఱకే కాబోలు 'కర్మయోగము' అను అధ్యాయమును గీత కేటాయించియుంచినది. మఱి కొందఱి చిత్తము సహజముగనే ఆవేశపూరితమై, భక్తిపరవశముగ (Emotional) నుండును. అట్టివారు భక్తిమార్గము నవలంబించుదురు. జపము, పూజ, ప్రార్థన, సంకీర్తన, నామస్మరణ మున్నగు వానియందు వారు మిక్కుటముగ ప్రీతిబొందుదురు. అట్టివారికి భక్తిమార్గమును గీత ఉపదేశించి, దానినే చేబట్టి ముక్తిని బడయుడని ప్రోత్సహించుచున్నది. కనుకనే భక్తియోగము అను అధ్యాయమును అట్టి సంస్కారము కలవారికి ప్రత్యేకముగ గీత ఏర్పాటు చేసియున్నది. అట్లే కొందఱిమనస్సు ఉపాసనాశీలమై (meditative) వర్తించుచుండును. అట్టివారు నిరంతరము ధ్యానమునందాసక్తి గొనుచుందురు. బహిర్ముఖ వ్యవహారములం దాసక్తిలేక, చిత్తమును సర్వదా అంతర్ముఖమొనర్చి ధ్యాననిష్ఠను శీలించుటయందే వారు ప్రయత్నవంతులై యుందురు. అట్టివారికొఱకు గీత ధ్యానయోగము, లేక ఆత్మసంయమయోగము అను అధ్యాయమును ప్రత్యేకించినది. వీరు మువ్వురును గాక మఱి కొందఱు కలరు. వారు జ్ఞానులు. వారి చిత్తము సదా విచారణాపరమై (Rational) వర్తించును. వారు సత్యాసత్యములను, ఆత్మానాత్మలను, క్షేత్ర క్షేత్రజ్ఞులను చక్కగ వివేచించి చూచుదురు. వారికి ధీశక్తి (Will power) ఎక్కువగనుండును. అట్టి స్వభావముకలవారికి గీత జ్ఞానయోగము, క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞ విభాగయోగము మున్నగు అధ్యాయములను ప్రత్యేకించి చెప్పినది.

★ గీతాజ్ఞానముపాశ్రిత్య త్రిన్లోకాన్పాలయన్మహమ్. (గీ.మా)

ఈ ప్రకారముగ ప్రపంచములో గల భిన్నభిన్న మనస్తత్వములు కలవారి నందఱిని గీత సంతృప్తిపఱచి, అందఱికిని మోక్షమార్గము నుపదేశించి సర్వపథములు సత్యములేయని నిరూపించి పరస్పర విద్వేషమును, వైమనస్యమును రూపుమాపినది. ఇవిషయమున శ్రీ వివేకానందస్వామి వచించిన వ్యాకము లుల్లేఖింపదగినవి - 'The reconciliation of the different paths of Dharma and work without desire or attachment are the two special characteristics of the Gita!' - అనగా సర్వయోగ సమన్వయము, నిష్కామకర్మ - అను నీ రెండును గీతయొక్క ప్రముఖలక్షణములు! ఇట్టి సమన్వయభావము గలిగియున్నందువలననే, అన్ని సంప్రదాయములవారును గీతయెడల మిక్కుటమగు ఆదరమును ప్రదర్శించుచుందురు. అద్వైతమతప్రతిష్ఠాపకులైన శంకరాచార్యులు గీతను శ్లాఘించిరి. విశిష్టాద్వైతప్రవర్తకులగు రామానుజ లద్దానిని కొనియాడిరి. ద్వైతమతస్థాపకులైన మధ్వాచార్యులు దానికి జోహారు లర్పించిరి. శైవమతప్రతిష్ఠాపకులగు శ్రీకంఠశివాచార్యులు దానిని ప్రశంసించిరి. ఈ ప్రకారముగ వివిధయోగములతో గూడి వివిధమార్గముల నుపదేశించుచు భిన్నభిన్న తత్వములను ప్రతిపాదించుచు, తుదకన్నిటిని సమన్వయపఱచి, ఒకే లక్ష్యమగు పరంధామమునకు జీవులను చేర్చునట్టి అద్భుతకౌశలముతో గూడిన గ్రంథరాజమే గీత. యోగము లన్నిటిమధ్య చక్కని పొందికను, చక్కని సమత్వము (Balance) ను అది కాపాడినది. ఇదివఱలో తమతమ మార్గమే గొప్పదని వాదులాడువారి కందఱికిని గీత చక్కని గుణపాఠము బోధించి, వారిలో వారు తగవులాడుకొనుట కేవలము మూర్ఖత్వమే యనియు, అహంకారమును రూపుమాపి ఆత్మానుభూతిని కలుగజేయుటయే అన్ని మార్గములయొక్క ఏకైకలక్ష్యమనియు ముక్తకంఠముతో తెలిపెను. ఈ ప్రకారముగ జనులందఱిమధ్య మతము లన్నిటిమధ్య పరిపూర్ణమగు సమరసత్వమును స్థాపించుట యనునది గీత సాధించిన ఘనవిజయములలో నొకటియని పాఠకులు గుర్తెఱుగుదురుగాక !

గీతయందు సర్వభూతదయ

గీతయందు కలది వాచావేదాంతము కాదు. అనుష్ఠానవేదాంతము. ప్రతి చిన్న విషయమునందును అది ఆచరణపైనే (Practical side) మ్రొక్కుచూపుచుండును. హృదయపరిపాకము లేనిదే మోక్ష మెవరికిని చేకూరదని గీతాచార్యులమతము. చిత్తము రజోగుణ తమోగుణాత్మకమై, కఠినముగ నున్నంతవఱకు పైపైన ఎన్నిపూజలు చేసినను, ఎన్నిస్తోత్రములు వల్లించినను, ఎన్ని ధ్యానములాచరించినను మోక్షము చేకూరనే చేకూరదు. పరప్రాణిపై దయ, కరుణ వర్షించునపుడే యోగము, భక్తి, ధ్యానము, జ్ఞానము, మున్నగునవి అభివృద్ధినొందగలవని నిశ్చయింపవలెను. భగవంతునిపై భక్తిగలిగి జీవరాసులపై ద్వేషము కలిగియున్నచో ఆ భక్తికి అర్థమే లేదు. అది భగవంతునికి గావింపబడు ఉపచారము కాదు. అపచారమే యగును.

‘సర్వజీవ తిరస్కారః కేశవం ప్రతి గచ్ఛతి’ అని యనునట్లు ఏ జీవిని తిరస్కరించినను, బాధించినను భగవంతుని బాధించినట్లే యగును. ఏలననగా సమస్తజీవకోట్లున్న విరాడ్రూపుడగు పరమాత్మయొక్క అవయవములు. ఏ ఒక్క అవయవము బాధింపబడినను, మూలమునకు దెబ్బతగులును. కావున సర్వభూతదయ అనునది యోగములన్నిటికిని పరమావశ్యకమైన అంగము. ఈ సత్యమునే భగవద్గీత ప్రారంభమునుండి అంతమువఱకు పదేపదే ఉద్ఘాటించుచు వచ్చినది. సందర్భము దొరికినపుడెల్ల జీవకారుణ్యమును భగవానుడు నొక్కి చెప్పుచుండిరి.

(1) అద్వైత సర్వభూతానాం

(2) సర్వభూతహితైరతాః

(3) నిర్వైరస్సర్వభూతేషు

మున్నగు విశ్వప్రేమసూచక వ్యాకములెన్నియో గీతయందు కానుపించుచున్నవి. 'సర్వభూత' అని ప్రయోగించుటవలన, మానవకోట్లనేకాక సమస్త జీవకోటిని ప్రేమించవలెనని, దానియెడల దయగల్గి వర్తించవలెనని బోధపడుచున్నది. శ్రీకృష్ణమూర్తి భూతకోట్లహితమునుగూర్చి ఇంత అధికముగ ప్రస్తావించినేల? కేవలము ధ్యానము, పూజ, జపము, యోగము, విచారణ బోధించినచాలదా? అని ప్రశ్నించిన, చాలదనియే చెప్పవలసియుండును. మందు తిని పథ్యమాచరించనిచో వ్యాధి యెట్లునయముకాదో, అట్లే భగవంతుని పూజించి, భగవత్స్వరూపులగు జీవకోట్లను ద్వేషించినచో భవరోగమెన్నటికిని శమింపజాలదు. కావున మందు, పథ్యము రెండును అవశ్యకములేయగును. ఈ సత్యమునే భగవాను డీక్రింది శ్లోకమునందు చక్కగ నిరూపించియున్నారు -

మత్కర్మకృన్మత్పరమో మద్భక్తస్సజ్గవర్జితః

నిర్వైరస్సర్వభూతేషు యస్స మామేతి పాణ్డవ. (11-55)

“ఎవడు దైవకార్యములు, దైవధ్యానము, దైవభక్తి, దైవజ్ఞానములతోబాటు సమస్త ప్రాణుల యెడల దయ గలిగియుండునో ఆతడు నన్ను పొందును.” ఇంతియేకాదు. ‘పండ్రెండవఅధ్యాయములో భక్తుని గుణములనుగూర్చి ప్రస్తావించుచు మొట్టమొదటనే ‘అద్వేష్టాసర్వభూతానాం’ (సమస్తప్రాణికోట్లయెడ ద్వేషములేకుండుట) అను సుగుణ రాజమును పేర్కొనియున్నారు. ఈ ప్రకారము బోధించుటలోగల యాంతర్యమేమి? భక్తియొక్కయు, యోగముయొక్కయు, జ్ఞానముయొక్కయు వాస్తవస్వరూపమును బోధించుటయే యగును. సర్వము భగవత్స్వరూపముగ వీక్షింపగల్గుటను అభ్యసించజేయుటయే యగును. భక్తి, జ్ఞానాదుల యథార్థస్వరూపమును వెల్లడించుటయే యగును. వెయ్యేల, అనుష్ఠానవేదాంతమును ప్రోత్సహించుటయే యగును. భాగవతమున సుదాముడు శ్రీ కృష్ణమూర్తిని మూడు విషయము లర్థించెను - “(1) నీ పాదకమల సేవయు (2) నీ పాదార్పకులతోటి నెయ్యమును (3) నితాంతాపారభూతదయయు” - వీనిలో మూడవదియగు భూతదయ మొదటి రెండింటికిని బలమును చేకూర్చుచు వాని ప్రకాశమును ద్విగుణీకృత మొనర్చుచున్నది. కావున ముముక్షువుల కయ్యది అత్యావశ్యకమైన అంగముగా పరిగణింపబడినది. అది లేనిది భక్తి జ్ఞానాదులన్నియు నిస్తేజములై, నిర్వీర్యములైయుండగలవు. ఇదియంతయు గుర్తించియే శ్రీ కృష్ణభగవానుడు భూతదయయను మహోత్కృష్టసుగుణమునకు గీతలో సముచితస్థాన మొసంగి గౌరవించిరి.

గీతయందు సమత్వము

గీతయందలి మఱియొక ప్రధాన విషయము సమత్వబోధ. మనస్సు నిశ్చలముగ, సమరూపమున నున్నపుడే అధిష్ఠానాత్మస్వరూపము చక్కగ సాక్షాత్కరింపబడును. నిశ్చల నిర్మలజలమున సూర్యప్రతిబింబము స్ఫుటముగ కనిపించునట్లు, మనస్సు అచంచలముగ నున్నపుడుమాత్రమే బ్రహ్మనుభూతి, ఆత్మానందము లెస్సగ కలుగుచుండును. కనుకనే గీతయందు భగవానుడు మనస్సుయొక్క సమస్థితినిగూర్చి విశేషముగ బోధించుచువచ్చి ముముక్షువు లట్టి చిత్తసామ్యమును తప్పక అవలంబించవలెనని హెచ్చరికచేసిరి. యోగమనగా అన్యమేమియు కాదనియు, ‘చిత్తము నిశ్చలముగ నుండుటయే యోగ’ మనియు ఉద్బోధించిరి. (సమత్వం యోగ ఉచ్యతే). “ఓ అర్జున! సుఖదుఃఖములందును, మానావమానములందును, శీతోష్ణములందును, నిందాస్తుతులందును, లాభాలాభములందును, జయాపజయములందును, సమబుద్ధి గలిగి యుండుము. అట్టి సమబుద్ధిగల ధీరుడే మోక్షము నొందగలడు. ఎవరి మనస్సు సమత్వమునందు స్థితి

గల్గియుండునో వారీ జీవితమునందే ప్రకృతిని జయించినవారగుదురు. వారే పరమానందము ననుభవించుదురు”★ అని యీ ప్రకారముగ గీతాచార్యులు సాధకులకు అత్యంతోపయుక్తమైన సమత్వధర్మమును విశేషముగ ప్రోత్సహించిరి. జనులలో పెక్కురు మోక్షము నభిలషించువారే కాని ఆ మోక్షమునకు ప్రతిబంధకముగనున్న చిత్తమును సరిదిద్దుకొనుటకు యత్నింపకయేయున్నారు. కోతివలె చపలమై, సంసారక్షేత్రమున ఏర్పడుచుండు ఒడుదుడుకులకు ఎగిరిగిరిపడుచు, ఎవరైన స్తుతించునపుడు ఉబ్బిపోవుచు, తిట్టునపుడు క్రుంగిపోవుచు ఏతాము బానవలె ప్రవర్తించుచుండు మనస్సులతో పరమార్థలక్ష్యమును జను లెట్లు పొందగలరు? అసాధ్యము. కనుకనే శ్రీ కృష్ణపరమాత్మ గీతయందు సమత్వము నెక్కువగ బోధించి, ఎట్టి సాంసారిక వికట పరిస్థితియందైనను సమభావమును చిత్తము వీడరాదని యుపదేశించిరి.

విశ్వమంతయు ఒకే భగవత్స్వరూపము. ఇట భిన్నత్వము లేదు. అజ్ఞానము వలననే అనేకత్వము గోచరించుచున్నది. కాని వాస్తవముగ అది సత్యము కాదు. విశ్వరూపసందర్శనయోగమందీ రహస్యము బాగుగ తేటతెల్లమొనర్పబడినది. అంతయు ఒకే విరాడ్రూపము. విభక్తము చేయుటకు వీలుపడని ఒకే దైవతత్త్వ మీ ప్రపంచమున కలదు. తునకలు చేయుటకు వీలుపడని వస్త్రమిది. కాబట్టి చరాచరప్రాణికోట్లయందెవరిపైనను ద్వేషము ఉండరాదు. అందఱియెడలను సమదృష్టి కలిగి యుండవలెను. శత్రుమిత్రాదులందును సమభావమును ప్రదర్శించవలెను - అని గీత ప్రకటించుచున్నది. ఇంతియేకాదు. బ్రాహ్మణునియందును, గోవునందును, ఏనుగు నందును, కుక్కయందును, చండాలునియందును గూడ సమదృష్టి వర్తింపవలెనని గీత యాదేశించుచున్నది. @ గీతయొక్క మహిమ ఇచటనే యున్నది. మానవమాత్రునేకాక, సమస్త జంతుజాలమును గూడ ప్రేమచే కౌగిలించు కొనుచున్నదిగీత. “ఓ జీవుడా! నీ ప్రేమను, దయను పుణ్యాత్ములపైననేకాక పాపాత్ములపైనగూడ వర్షింపుము. మానవులపైననే కాక దానవులపైనగూడ వెదజల్లుము. ద్విపాదులపైననే కాక చతుష్పాదులపైనగూడ విస్తరింపజేయుము. నిన్ను నీవెట్లు ప్రేమించుకొనుచున్నావో అట్లే యితరులనుగూడ ప్రేమింపుము. సుఖస్థితియందును, దుఃఖస్థితియందును నీతో సమానముగ నితరులను పరిగణించుకొనుము” అని గీతాచార్యులు జనుల నాదేశించుచున్నారు.

సామాన్యముగ లోకములో ‘సౌభ్రాతృత్వము’ ఒక గొప్ప సుగుణముగ చెప్పబడుచుండును. ‘నీవు నీ సోదరునివలె ఇతరుని ప్రేమింపుము’ అని పెద్దలు చెప్పుచుందురు. కాని గీత దానికంటె ఇంకొక మెట్టు

- | | | |
|---|---|---------|
| ★ | (1) సమ దుఃఖసుఖం ధీరం సోఽమృతత్వాయ కల్పతే | (2-5) |
| | (2) సుఖదుఃఖే సమేకృత్వా...నైవం పాప మవాప్సుసి | (2-38) |
| | (3) సిద్ధ్యసిద్ధ్యోస్సుమో భూత్వా సమత్వ యోగ ఉచ్యతే | (2-48) |
| | (4) ఇహైవ తైర్జితః సర్గో యేషాం సామ్యే స్థితం మనః | (5-19) |
| @ | 1. విద్యావినయసంపన్నే బ్రాహ్మణే గవి హస్తినీ
శునిచైవ శ్వపాకే చ పణ్డతాః సమదర్శినః | (5-18) |
| ● | 1. ఆత్మోపమ్యేన సర్వత్ర సమం పశ్యతి యోఽర్జున
సుఖం వా యది వా దుఃఖం సయోగీ పరమో మతః | (6-32) |
| | 2. సుహృన్మిత్రార్యదాసీన మధ్యస్థ ద్వేష్యబన్ధుషు
సాధుష్షపి చ పాపేషు సమబుద్ధిర్విశిష్యతే. | (6-9) |
| | 3. సమలోష్ఠాశ్మకాఞ్చనః | (14-24) |
| | 4. సమశృత్రో చ మిత్రేచ | (12-18) |

పైకిపోయినది. విశ్వసౌభ్రాతృత్వమును దాటి ఆత్మేపమ్యస్థితిని అది చేరుకొనినది. దానినే అది వర్ణించినది. వాస్తవముగ అదియే ఆదర్శవంతమైనది. ఏలననిన, సోదరుడు సోదరుడు ఎప్పుడైన కలహించుకొనవచ్చును. కాని తన్ను తాను ఏకాలమందును ద్వేషించుకొననేరదు. కాబట్టి తనయందువలె ఇతరులపై దయగలిగి యుండవలెనని బోధించుట సర్వోత్తమధర్మము కాగలదు. ఇట్టి ఆత్మేపమ్యదృష్టిని దిగ్దర్శనముచేసిన మతములు లోకములో చాల తక్కువ. విశ్వసౌభ్రాతృత్వమువఱకే అవి పోగల్గినవి. కాని హైందవమతము ఉపనిషత్తులందును, గీతాది సద్గ్రంథములందును -

సర్వభూతస్థ మాత్మానం సర్వభూతాని చాత్మని

ఈక్షతే యోగయుక్తాత్మా సర్వత్ర సమధర్మనః (6-29)

అనునిట్టి సర్వాత్మత్వ ప్రబోధముల ద్వారా ప్రేమయొక్క పరిధిని విస్తరింపజేసినది. ప్రపంచములోగల ఇతరమతములు “నీ తోటివానిని ప్రేమించుము” అని బోధించినవే కాని ‘ఎందులకు ప్రేమించవలెను?’ అను ప్రశ్నకు సరియయిన సమాధానము నీయలేదు. అందుచేత విజ్ఞానవేత్తలకు (Scientists), భౌతికశాస్త్రజ్ఞులకు మతముపై విశ్వాసము సరిగా కలుగుటలేదు. హేతువాదము (Logic) నెదుర్కొనలేని మతము కుంటిదని వారు చెప్పుచున్నారు. ఫలాని కార్యమును ఎందుకు చేయవలెను? ఫలాని ధర్మము నెందుల కాచరించవలెను? ఫలాని వ్యక్తిపై ఎందుకు ప్రేమను ప్రదర్శింపవలెను? అను ప్రశ్నలకు సమాధాన మొసంగలేని మతముగాని, సంప్రదాయముగాని అపూర్ణమేయగునని వారు చెప్పుచున్నారు. పదార్థవేత్తల గావించు ఈ సవాల్ ను పరమార్థవేత్తయగు శ్రీకృష్ణుడు ఎదుర్కొనిరి. గీతయందు వారు వారి ప్రశ్నలకు సరియైన సమాధాన మొసంగిరి (ఆత్మేపమ్యేన ... మున్నగు శ్లోకములద్వారా). అంతటను ఒకే ఆత్మ (తానే) వ్యాపించియుండ, సర్వజీవులయందును తానే భాసించుచుండ ఇక ఒకరిపై ద్వేష మెట్లు కలుగగలదు? - అని వారు నిలదీసి ప్రశ్నించిరి. ఈ ప్రకారముగ శ్రీ కృష్ణభగవానుడు గీతయందు ముముక్షువుల కత్యావశ్యకమైనట్టి ‘సమత్వ’ ధర్మమును సహేతుకముగ ప్రతిపాదించి సాధకలోకమునకు మహోపకృతిని ఒనగూర్చిరి.

గీత యందలి క్రొత్తపోకడలు

యజ్ఞాదిపదములకు నూతనార్థము :-

గీతయందు కొన్ని కొన్ని క్రొత్తపోకడలు కలవు. ఇదివఱలో శాస్త్రకారులు ప్రవచించిన భావములకు, పదములకు, గీతయందు, నూతనరూపు ఒసంగబడెను. దానిచే సమాజములో గొప్ప ఉత్తేజము, క్రాంతి గల్గెను - అది జనులలో చక్కని శుభపరిణామమునకు దారితీసెను. యజ్ఞము, త్యాగము, యోగము, సన్న్యాసము, తపస్సు మున్నగుపదములు గీతయందు నూతనార్థమును గ్రహించినవి. ఆ యా పదములకు పూర్వమెట్టి యర్థముకలదో, గీతాచార్యులు వాని నెట్లు మార్చివైచిరో సంక్షేపముగ నిచట విచారించెదము. ఏలననగా ఆ యా యజ్ఞ, సన్న్యాసాదులు జనులకు అందుబాటులో లేనందుచే ఏ ఒకానొకరో తప్ప జనసామాన్యము వానిని గ్రహించలేకయుండెను. కాని శ్రీ కృష్ణభగవానుడు వాని యధార్థస్వరూపమును బయటపెట్టి, వాని నిజార్థమును వివరించి జనుల గుండెబరువును దింపివైచిరి. మఱియు ఆ యజ్ఞసన్న్యాసాదులను అందఱియొక్క సాత్తుగ చేసివైచిరి. కావున అట్టివానిని గుఱించి ఒకింత విచారించుట భావ్యము.

యజ్ఞము :-

సామాన్యముగ యజ్ఞమును పేరు వినగానే 'ఇది అందఱికిని అలవియైన పని కాద'ను ఊహ జనించుచుండును. ధనబాహుళ్యము, జనబాహుళ్యము కలిగిన ఏ మహారాజులో పూర్వము దాని నాచరించుచుండెడివారు. అంగబలము, అర్థబలము ఉండినమాత్రమే యాగక్రియ సంభవమగు చుండెడిది. హోత, ఉద్గాత మొదలైనవారు, ఋత్విక్కులు, పండితులు, శాస్త్రపరిచయము కలవారు, ధనధాన్యములు, ఎంతయో క్రియాకలాపము - ఇదియంతయు యజ్ఞమునందు ఆవశ్యకమైయుండెను. ఇక ఫలితము చూతమా అతిస్వల్పము. కామ్యకర్మకనుక దాని ఫలిత మెపుడును న్యూనముగనే యుండును. శాశ్వతమగు మోక్షము దానివలన ఎన్నడును చేకూరదు. ఇది యంతయు ఆలోచించి శ్రీ కృష్ణభగవానుడు సర్వులకును అందుబాటులో నుండునదియు, ఎక్కువ శ్రమలేనిదియు, పండితులకు, పామరులకు, ధనికులకు, దరిద్రులకు, పురుషులకు, స్త్రీలకు, బ్రాహ్మణులకు, చండాలురకు, సర్వులకును ఆచరణయోగ్యమైనదియు, ధనవ్యయము లేనిదియు, జనసంబంధము కలిగియుండనిదియునగు ఒకానొక యజ్ఞమును కనిపెట్టిరి. అదియొ నిష్కామకర్మ, కర్తృత్వములేకుండ చేయబడు ప్రతికార్యము ఒక మహాయజ్ఞమే యగును. దైవస్మృతిలో నాచరింపబడు కార్యమంతయు యజ్ఞక్రియగా మారిపోవును! - అని భగవానుడు గీతయందు తెలిపిరి. ఆ సూత్రము ననుసరించి ఇక మనుజుడు తన దైనందిన వ్యవహారమంతను పవిత్రమగు యజ్ఞముగా మార్చుకొనుటకు వీలున్నది. అర్జునుడు శ్రీకృష్ణపరమాత్ముని ఎదురుగ పెట్టుకొని వారినే స్మరించుచు ఘోరసంగ్రామమునుగూడ సాత్త్వికమగు యజ్ఞముగ మార్చుకొనెను.

1. యజ్ఞానాం జపయజ్ఞోఽస్మి (10-25)

2. స్వాధ్యాయజ్ఞానయజ్ఞాశ్చ యతయః సంశితవ్రతాః (4-28)

ఈ ప్రకారముగ గీతాచార్యులు జపము, స్వాధ్యాయము, ఆహారసంయమము మున్నగు సామాన్యక్రియలను గూడ యజ్ఞములుగ పేర్కొనిరి.

భగవానుడు తెలిపిన ఈ యజ్ఞములను ఎవరైనను ఆచరించవచ్చును. డబ్బు ఖర్చులేదు. ఎక్కువ పరిశ్రమ లేదు. ఫలమా అపారము. కర్మబంధమును త్రుంచి, ఆవల పారవేయగల అమోఘశక్తి ఆ యజ్ఞములకు కలదు. అట్లు యజ్ఞరూపముగగాక తదితరముగ నాచరింపబడు కర్మయంతయు జీవునకు బంధమునే కలిగించును*. కాబట్టి భగవానుడు చూపిన ఈ సులభోపాయముద్వారా ప్రతివారు వారి వారి నిత్యకర్మలను, వ్యవహారములను కర్తృత్వరహితముగ, ఈశ్వరార్పణబుద్ధితో నాచరించుటద్వారా యజ్ఞక్రియలుగా మార్చుకొని కర్మబంధమునుండి తప్పించుకొనవలెను. లేనిచో జీవితము భారభూతమై వర్తించును. మఱియు కర్మరాశి పెరిగి జననమరణరూపసంసారమును దృఢతరము గావించును. ఇవ్విధముగ శ్రీ కృష్ణపరమాత్మ సర్వజీవులున్ను తరించుటకై యజ్ఞపదమునకు నూతనరూప మొసంగి, కఠినమగు ఆ క్రియను సులభతరమొనర్చి ద్విగుణీకృతఫలవంతముగావించి జనసామాన్యమునకు మహోపకృతి నొనగూర్చిరి.

త్యాగము, సన్న్యాసము: -

త్యాగమనగా అంతయు వదలివేయుటయనియు, సన్న్యాసమనగా ఇల్లు, వాకిలి, భార్యాపుత్రులు,

* యజ్ఞార్థాత్కర్మణోఽన్యత్ర లోకోఽయం కర్మబంధనః (3-9)

బంధువులు, అస్తిపాస్తులు మున్నగువానినన్నిటిని తొలగించుకొని కాషాయ వస్త్రము ధరించి అరణ్యములకు బోవుటయనియు ఇదివరలో తలంచు చుండెడివారు. కనుకనే అట్టి త్యాగము, అట్టి సన్న్యాసము జనులలో అరుదుగా కానిపించుచుండెడిది. కాని శ్రీ కృష్ణమూర్తి ఆ రెండు పదములకును విశాలమగు అర్థమును సృష్టించి, అన్ని ఆశ్రమములవారికిని అందుబాటులో నుండునట్లు చేసిరి.

1. సర్వకర్మఫలత్యాగం ప్రాహుస్త్యాగం విచక్షణాః (18-2)

2. యస్తు కర్మఫలత్యాగీ స త్యాగీత్యభిధీయతే. (18-11)

ఇత్యాది ప్రమాణములద్వారా కర్మఫలమును ఈశ్వరార్పణముగ వదలుటయే త్యాగమని గీతాచార్యులు నుడివిరి. కాబట్టి ఈ త్యాగము సర్వులకును ఆచరణ యోగ్యమై యొప్పుచున్నది. అట్లే సన్న్యాసమునకున్న గీతాచార్యులు చక్కని అర్థమును బోధించిరి. ఎట్లనిన,

1. అనాశ్రితః కర్మఫలం కార్యం కర్మ కరోతి యః

స సన్న్యాసీ చ యోగీచ న నిరగ్నిర్నవాక్రియః. (6-1)

2. కామ్యానాం కర్మణాం న్యాసం సన్న్యాసం కవయో విదుః (18-2)

“అగ్నిహోత్రమును వదలుటకాని, ఏపని చేయక ఊరకయుండుటగాని సన్న్యాసము కానేరదు. ఫలము నాశ్రయించక కర్మలను చేయుటయే సన్న్యాసము. కామ్యకర్మలను వదలుటయే సన్న్యాసము” - (The Sannyasa of Gita is all work, yet no work) - అని భగవానుడు గీతయందు స్పష్టముచేసిరి. ఓహో! ఎట్టి సులభతరమగు సన్న్యాసము! గృహపరివారములను త్యజించనక్కఱలేదు. భార్యాపుత్రులను వదల నవసరములేదు. ఉద్యోగమునకు తిలాంజలి నివ్వనక్కఱలేదు. కాషాయాంబరమును ధరింపనవసరములేదు. దండకమండలువులను స్వీకరింప నగత్యములేదు. విజనప్రదేశములకు బోనక్కఱలేదు. ఎక్కడ ఉన్నవారు. అక్కడే ఉండవచ్చును. ఏ పని చేయువారు ఆ పని చేసికొనవచ్చును. క్రియలందు కర్తృత్వబుద్ధిమాత్రము వదలిన చాలును. కామ్యబుద్ధిని అంతమొందించిన చాలును. అదియే సన్న్యాసము - అని శ్రీ కృష్ణమూర్తి ఘంటాపథముగ చాటివైచిరి. గీతయందలి ఈ సన్న్యాసమును గృహస్థులుకూడ ఆచరించవచ్చును. స్త్రీలుకూడ ఆచరించవచ్చును. వెయ్యేల, సర్వులున్న ఆచరించి తరించవచ్చును.

యోగము :-

ఇక యోగమను పదమునకు గీత యెట్టి వ్యాఖ్య గావించెనో చూతము. ఇదివరలో యోగమను శబ్దము వినగానే, అదియేదియో అష్టాంగయోగమనియో, హఠయోగమనియో జనులు భావించుచుండిరి. కాని గీతాచార్యులు యోగమునకు సులభతరమగు నిర్వచనమును గావించిరి. ఎట్లనిన -

(1) సమత్వం యోగ ఉచ్యతే (2-48)

(2) యోగః కర్మసు కౌశలమ్ (2-50)

“కార్యము ఫలించినను, ఫలింపకున్నను చిత్తమునందు సమస్థితిని గలిగియుండుటయే యోగము. మఱియు కర్మలందలి (ఫలాపేక్షను వదలివేయునట్టి) నేర్పరితనమే యోగము” అని శ్రీకృష్ణుడానతిచ్చిరి. జీవుని శివునితో నైక్యమొనర్చుటకు సహాయపడు ప్రతి క్రియయు యోగమేయగును (యుజ్యత ఇతి యోగః). ఈ ప్రకారముగ కర్మ, భక్తి, ధ్యానము, జ్ఞానము, మొదలైనవి అన్నియును యోగములేయగును.

కనుకనే కర్మయోగము, భక్తియోగము, ధ్యానయోగము, జ్ఞానయోగము అని పేర్కొనబడుటకు కారణము. కాబట్టి యోగాభ్యాసమున కెవరును భయపడనవసరము లేదనియు, కర్మలందు ఫలాపేక్షను వదలువారందఱున్ను, చిత్తమునందు సమత్వమును కాపాడుకొనువారందఱున్ను యోగులేయనియు, అధికముగ జెప్పనేల, దైవప్రాప్తికి సహాయపడు ఏ కార్యముచేసినను అతడు యోగియే యనియు గీత కరుణతో నుపదేశించుచున్నది.

తపస్సు :-

అట్లే పూర్వము తపస్సు అనుమాట వినగానే జనులు దద్దరిల్లి పోవుచుండిరి. తలను క్రిందబెట్టి కాళ్లు పైకి జూచి మండుటెండలో మలమల మాడుచు, లేక వర్షములో తడియుచు అన్నాహారములను వర్జించి, రోజులు, నెలలు తరబడి కాలక్షేపము చేయుటయే తపస్సు అని జనులు తలంచుచుండెడివారు. ఇట్టి భీతావహము ప్రజలలో వ్యాపించియున్న కారణముచేతనే ఆ తపస్సుజోలికి సామాన్యముగ ఎక్కువమంది పోకయున్నారు. అయితే తపస్సుచేతనే పాపసముదాయము భగ్నమైపోవును. (తపసా కిల్బిషంహంతి) వేఱుదారిలేదు అని ఒక వైపు శాస్త్రము లుద్ఘోషించుటను వారు పరికించుచున్నారు. ఇట్టి స్థితిలో ఏమి చేయుటకును తోచక తికమక పడుచున్న జనానీకమునకు అభయమొసంగుచు శ్రీ కృష్ణభగవానుడు తపస్సు అను పదమునకు చక్కని నిర్వచనము గావించిరి. గీత 17వ అధ్యాయమందు - “ఓ సాధకులారా! ముముక్షువులారా! మోక్షమునకు తపస్సు అత్యావశ్యకమైనది. అయితే అది మీరు సామాన్యముగ భావించు క్లేశాత్మకమగు భయంకర తపస్సు కాదు. అది సర్వులకును ఆచరణయోగ్యమైన సులభసాధన. అది శారీరక, వాచిక, మానసికములను మూడు విధములుగ నొప్పుచున్నది. దేవతలు, బ్రహ్మనిష్ఠులు, గురువులు, ప్రజ్ఞాశీలురైన మహనీయులు మున్నగువారిని పూజించుట, శౌచము, ఋజుత్వము, బ్రహ్మచర్యము, అహింసమున్నగు సుగుణములు గలిగియుండుట శారీరకతపస్సు అనబడును. ప్రియముగ, సత్యముగ మాట్లాడుట, స్వాధ్యయనముగావించుట వాచికతపస్సు అనబడును. మనోనైర్మల్యము, మౌనము, ఆత్మసంయమము, భావశుద్ధి మానసిక తపస్సు అనబడును* - అని శ్రీ కృష్ణమూర్తి ఆనతిచ్చిరి. భగవానుడు తెలిపిన ఈ తపస్సు అందఱికిని అందుబాటులో నున్నదై, ఒకింత పరిశ్రమచే సర్వులకును లభ్యపడుచున్నది. ఇంద్రియములకు, మనస్సునకు జన్మజన్మాంతరములనుండే దుస్సంస్కార దుర్వాసనాబలమున పట్టిన మాలిన్యమును వదలగొట్టుటయే (గీత యందలి) తపస్సు. సూక్ష్మదేహమునకు పట్టిన బూజును దులిపివేయుటయే తపస్సు. అధికముగ జెప్పనేల, మట్టము బంగారమును తపింపజేసి మేలిమిగా మార్చునట్లు, ఇంద్రియ మనంబులను జ్ఞానాగ్నిచే తపింపజేసి వానియందలి మాలిన్యమును పారద్రోలుటయే తపస్సు. ఈ ప్రకారముగ భగవద్గీత యజ్ఞాది వివిధపదములకు నూతనార్థములను సృజించి జనులకు సులభతరసాధనలను జూపి వేదాంతమును జూచి భయపడి పారిపోయిన జనులనందఱిని తిరిగి రాబట్టుకొని, ఆధ్యాత్మిక క్షేత్రమును భక్తబృందములచే కళకళలాడునట్లు కావించెను. గీత చేసిన ఇట్టిమేలు ఎన్నటికిని మఱువరానిది.

- ★ (1) దేవద్విజగురుప్రాజ్ఞ పూజనం శౌచ మార్హవమ్
బ్రహ్మచర్యమహింసా చ శారీరం తప ఉచ్యతే. (17-14)
- (2) అనుద్వేగకరం వాక్యం సత్యం ప్రియహితం చయత్
స్వాధ్యాయాభ్యాసనం చైవ వాఙ్మయం తప ఉచ్యతే. (17-15)
- (3) మనః ప్రసాదస్సౌమ్యత్వం మౌనమాత్మ వినిగ్రహః
భావసంశుద్ధిరిత్యేతత్తపో మానస ముచ్యతే. (17-16)

గీతా స్వరూపము

గీత పదునెనిమిది అధ్యాయములతో గూడియున్నది. వేదమువలె నయ్యది కాండత్రయాత్మకముగ విభజింపబడినది. వేదములోని మొదటిభాగము కర్మప్రతిపాదకమగు సంహిత. రెండవభాగము ఉపాసనాప్రతిపాదకమగు బ్రాహ్మణము. మూడవభాగము విజ్ఞానప్రతిపాదకములగు ఉపనిషత్తులు. వేదములయొక్క సారమే గీత కావున అదియు త్రిభాగరూపముగ వెలయుచున్నది. త్రిషట్కముతో నలరారుచున్నది. అందు ప్రథమషట్కము కర్మయోగమును, ద్వితీయషట్కము భక్తియోగమును, తృతీయషట్కము జ్ఞానయోగమును ఎక్కువగ బోధించును. అయితే కర్మషట్కమందు భక్తిజ్ఞానములు, భక్తిషట్కమందు జ్ఞానకర్మలు, జ్ఞానషట్కమందు భక్తికర్మలు లేకపోలేదు. ఇది కేవలము స్థూలవిభజనమాత్రమే యగును. వాస్తవముగ విచారించినచో ఆ యా యోగములందు తక్కిన యోగములున్న అంతర్భూతములై గౌణముగ నుండును. వానిని ప్రత్యేకముగ విడదీయుటకులేదు. జీవితమున కీమూడుయోగములున్న (కర్మ, భక్తి, జ్ఞానములు) అత్యవసరములే యగును. జనకుని క్రియాశీలత్వము, బుద్ధుని మార్గవహృదయము, శంకరుని మేధాశక్తి మూడును మానవుని వ్యక్తిత్వమును తప్పక అలంకరించవలెను. (One should Possess the head of Shankara, the heart of Buddha and the hand of janaka). గీతయం దీయోగములన్నియు ఒకదానితో నొకటి పెనవేసికొని అన్నియుజేరి తుదకు జీవుని పరంధామమునకు జేర్చివైచుచున్నవి.

గీతయందు మొదటి అధ్యాయమంతయును, రెండవ అధ్యాయమందు 10వ శ్లోకము వఱకునుగల విషయము పూర్వపీఠిక యనబడును. గీతాబోధ వాస్తవముగ రెండవ అధ్యాయము 11వ శ్లోకమగు “అశోచ్యానన్వశోచస్త్యం” - అను చోటనుండి ప్రారంభమగుచున్నది. కనుకనే ఆశ్లోకము గీతయొక్క అభిప్రాయసక్రమములో బీజమని పేర్కొనబడెను. అట్లే అంతమున 18వ అధ్యాయమునందలి 73వ శ్లోకమునుండి చివరివఱకు గల విషయము ఉత్తరపీఠిక యనబడును. అది అర్జున, సంజయవాక్యములతో గూడియున్నది. ఈ రెండునుగాక తక్కినది యంతయును శ్రీ కృష్ణపరమాత్మయొక్క బోధామృతధార. మధ్యమధ్య అర్జునుడు వేయు ప్రశ్నలు సాధకలోకము సామాన్యముగ నెదుర్కొనుచుండు సంశయపరంపరయే యగును. గీతాబోధ సంవాద రూపముగ నుండుటవలన సాధకుల సంశయములన్నియు అచ్చోట పరిష్కరింపబడుటకు చక్కని అవకాశమేర్పడినది.

గీతయందలి అన్నిఅధ్యాయములందును భగవత్తత్త్వము బోధింపబడినప్పటికిని 11వ అధ్యాయమున (విశ్వరూపసందర్శనయోగమున) అయ్యది ప్రత్యక్షముగ చూపబడినది. ఇది గీతయందలి మహావిశేషము. తత్త్వము యొక్క శ్రవణమాత్రము చాలదు. ప్రత్యక్షదర్శనము, ప్రత్యక్షానుభవముకూడ పొందవలసి యుండునని ఈ సంఘటనద్వారా గీత లోకమునకు చాటుచున్నది. ఉన్నతపాఠశాలలో రసాయనిక విద్య (Chemistry) బోధించునపుడు వాచాజ్ఞానము (Theory)తోబాటు అనుభవజ్ఞానము (Practical Course) న్ను ఎట్లు మేళవింపబడునో, అట్లే గీతయందు భగవానుడు దాదాపు మధ్యభాగములో తన స్వరూపమును అర్జునునకు ప్రత్యక్షముగ జూపి అనుభవవిజ్ఞానముయొక్క ప్రాధాన్యమును, ఆవశ్యకతను నొక్కి చెప్పిన వారైరి.

గీతయందు అనేక యోగములు బోధింపబడినప్పటికిని అన్నిటిని స్థూలముగ కర్మ యోగము, భక్తియోగము, జ్ఞానయోగము, జ్ఞానయోగము అను ప్రధానములగు నాలుగు యోగములక్రింద విభజించుకొనవచ్చును. ఆ యా యోగములను గూర్చి చదువునపుడు “గీతయందిది మాత్రమే చెప్పబడినది.

భగవానుడు దీనినే సమర్థించుచున్నారు.” అని అనిపించును. కర్మయోగప్రియులకు కర్మయోగమే గీతయందు నొక్క చెప్పబడినట్లు స్ఫురించును. అందుల కచట అనేక ప్రమాణములున్ను గోచరించును. అట్లే భక్తి యోగులకు భక్తియు, జ్ఞానయోగులకు జ్ఞానమున్ను తోచును. వాస్తవముగ గీతాచార్యులు అన్నిటిని సమానముగ బోధించి, అన్నిటిని చక్కగ సమన్వయపఱచి, మోక్షమునకు అన్నియును ఆవశ్యకములేయని వెల్లడిచేసిరి. ఎవరెవరి సంస్కారమెట్లుండునో వారు వారికి ప్రియమైనదాని నాశ్రయించుకొని తరించవచ్చునని కరుణతో నుపదేశించిరి. అయితే అన్ని యోగములు పరస్పరము ఒకదానితోనొకటి పెనవేసికొని యుండుటవలన, ఒకరు ఒక యోగము నవలంబించినను తక్కినవానినిగూడ పరోక్షముగ ప్రేమించిన వారే యగుదురు. ఈ సర్వయోగసమ్మిశ్రమణము (The yoga of Synthesis) సర్వయోగసమన్వయము, గీతయొక్క అద్భుత చమత్కారములలో నొకటియై యున్నది.

గీతాతాత్పర్యనిర్ణయము

ఈ ప్రకారముగ గీతయందు అన్ని యోగములు సమర్థింపబడినప్పటికిని గ్రంథము యొక్క ముఖ్యతాత్పర్య మేమి? బోధకునిదృష్టి ప్రధానముగ దేనియందు కేంద్రీకరింపబడియున్నది? అను విషయము తేల్చుటకు విమర్శకులు పలువిధ యత్నములను గావించిరి. అందొకటి రెండుమాత్ర మిచట విచారించెదము - సామాన్యముగ గ్రంథముయొక్క తాత్పర్యమును నిర్ణయించుటకు ఆఱు ప్రమాణములచే తరచిచూచెదరు. వానినే షడ్విధలింగము లందురు. అవి క్రమముగ (1) ఉపక్రమోపసంహారములు (2) అభ్యాసము (3) అపూర్వత (4) ఫలము (5) అర్థవాదము (6) ఉపపత్తి అని చెప్పబడును. ఈ ఆఱు గురుతులనుబట్టి గీతయొక్క ప్రధానాశయమును తేల్చుటకు యత్నములు కావింపబడెను. కొందఱు శరణాగతి (భక్తి)యే గీతయొక్క ముఖ్యతాత్పర్యమని పైన దెలిపిన షడ్విధలింగములద్వారా పరీక్షించి చెప్పుచున్నారు. ఎట్లనిన -

(1) (a) ఉపక్రమము :-

శిష్యస్తేఽహం శాధి మాం త్వం ప్రపన్నమ్. (2-7)

“కృప్తా! నేను మీకు శిష్యుడను. మిమ్ము శరణుజొచ్చితిని. ఆజ్ఞాపింపుడు” - ఈ ప్రకారముగ గీత శరణాగతితోనే ప్రారంభమైనది.

(b) ఉపసంహారము :-

సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ (18-66)

“సమస్త విషయములను విడిచి నన్నొకనినే శరణుబొందుము.” - ఇవ్విధముగ గీత శరణాగతితోనే అంతమైనది.

గీతమధ్యభాగములో - “అనన్యాశ్చింతయన్తో మాం ... యోగక్షేమం వహామ్యహమ్” - అను శ్లోకముద్వారా కూడ శరణాగతియే బోధింపబడినది - ఈ రీతిగ గీతయొక్క ఆదిమధ్యాంతములందును శరణాగతిరూపమైన భక్తియే ప్రోత్సహింపబడియున్నది.

2. అభ్యాసము :-

12వ అధ్యాయమందలి ‘మయ్యేవ మన ఆధత్వ ... నసంశయః’..

‘అద్వైష్టా సర్వభూతానాం ...క్షమీ’ మున్నగు శ్లోకములు

(1) యే యథా మాం ప్రపద్యన్తే.....

(2) మామేవ యే ప్రపద్యన్తేమొదలైన శ్లోకములు, 7,10,11,15 వ అధ్యాయములందలి మఱికొన్ని శ్లోకములు, భక్తి, శరణాగతులగూర్చిన అభ్యాసమును బోధించుచున్నవి.

3. అపూర్వత్వము :-

కర్మ, భక్తి, జ్ఞానము - అను మూడును అనేకచోట్ల చెప్పబడినప్పటికిన్ని, గీతయందు జ్ఞాన, కర్మ సహితమగు భక్తి ఎక్కువగ ప్రతిపాదించబడినది. ఇదియే దాని అపూర్వత్వము.

4. ఫలము :-

భగవదాజ్ఞాపాలనమే ఫలము. ‘కరిష్యే వచనం తవ’ - దేవుని ఆజ్ఞానుసారము భక్తుడు కార్యమొనర్చును. ఇట భక్తియే ప్రధానముగ కానిపించుచున్నది.

5. అర్థవాదము :-

(1) ‘స్వల్పమప్యస్య’ ... ఈశ్వరార్పణముగ, భక్తిపూర్వకముగ చేయబడు కర్మ, లేక శరణాగతి ఒకింతైనను గొప్ప సంసారభయమునుండి విముక్తిని గలుగుజేయును.

(2) జనకాదుల దృష్టాంతము - భగవంతునకు సర్వసమర్పణము గావించి వారు కర్మలను జేసిరి.

6. ఉపపత్తి (యుక్తి) :-

మయ్యావేశ్య మనో యే మాం.... మున్నగు శ్లోకములద్వారా భక్తినిగూర్చిన ఉపపత్తి (యుక్తి) చక్కగ బోధింపబడెను.

ఈ ప్రకారముగ షడ్విధలింగములద్వారా, ఇంకను గీతయందలి అనేక ప్రమాణములద్వారాను* శరణాగతియే గీతయొక్క ముఖ్యతాత్పర్యమని కొందఱి అభిప్రాయమై యున్నది.

మఱికొందఱు నిష్కామకర్మయే గీతయొక్క ప్రధానాశయమని పలుకుచున్నారు. గీతయంతయు బోధింపబడిన పిదప అర్జును డేదిచేసెనో అదియే గీతయొక్క తాత్పర్యమని వారి నిశ్చయము. అకర్మణ్యుడై రథముపై చతికిలబడిన అర్జునుడు గీతాబోధచే ధైర్యోత్సాహములతో ‘కరిష్యే వచనం తవ’ (మీరు చెప్పినట్లాచరించెదను) అని పలికి రణరంగమున దుమికెనేకాని ఒక మూల కూర్చొని ఊరక కాలక్షేపము చేయలేదు. లేక సర్వసంగపరిత్యాగముచేసి సన్న్యాసమును గ్రహించి అరణ్యములకు పారిపోలేదు. ఫలాపేక్షారహితుడై

★ (1) భక్త్యా మా మభిజానాతి. . .	(18-55)
(2) నాహం వేదైర్న తపసా. . .	(11-53)
(3) భక్త్యాత్వనన్యయా శక్య. . .	(11-54)
(4) తేషా మహం సముద్ధర్తా. . .	(12-7)
(5) అహం సర్వస్య ప్రభవో. . .	(10-8)
(6) మత్తః పరతరం నాన్యత్. . .	(7-7)
(7) . . . భజన్యమామ్.	(9-33)

కర్తవ్యకర్మ నాచరించెను. కాబట్టి నిష్కామకర్మాచరణమే గీతాశయమని వారు నొక్కి చెప్పుచున్నారు. మఱియు అందులకు వలసిన అనేక ప్రమాణములనుకూడ వారు గీతనుండి ఉదహరించుటకు సంసిద్ధులై యున్నారు.★

ఇక మూడవ పక్షమువారు జ్ఞానమే గీతయందలి ప్రధానవిషయమని నుడుపుచున్నారు. అర్జునునకు కలిగిన శోకమునకు కారణమేమి? అజ్ఞానము, మోహము. ఆ అజ్ఞాన మెట్లుపోయినది? ఆమోహ మెట్లు అంతమైనది? “నష్టామోహః; మోహోఽయం విగతోమమ” - ‘నాఅజ్ఞానము తొలగిపోయినది’ అని అర్జునుడు ఎట్లు చెప్పగల్గెను? జ్ఞానము వలననే. అజ్ఞానము జ్ఞాన మొకదానిచేతనే తొలగును గాని మఱిదేనిచేతను గాదు. చీకటి ప్రకాశ మొక్కదానిచేతనే విలయమగునుగాని వేఱొకదానిచేతగాదు. అర్జునుడు శోకాకులితమానసుడయ్యెను. ఆ శోకము ఆత్మజ్ఞాన మొకదానిచేతనే రహితము కాగలదు.

‘తరతిశోక మాత్మవితే’ ‘ఆత్మవేత్తయే దుఃఖమును దాటగలడ’ని ఉపనిషత్తు లుద్ఘోషించుచున్నవి. కనుకనే శ్రీ కృష్ణభగవానుడు తొలుదొల్తనే రెండవ అధ్యాయమున అఖండమగు ఆత్మజ్ఞానోపదేశము నుపక్రమించిరి. గీతాచార్యులు నోరు విప్పగనే కర్మను బోధింపలేదు. భక్తిని ప్రతిపాదించలేదు. ధ్యానమును వర్ణింపలేదు. స్వస్వరూపస్థితినిమాత్రము వర్ణించిచెప్పిరి. పుట్టుక, చావు లేని ఆత్మనుగూర్చి వివరించిరి. ‘ఓ అర్జునా! నీవు నశ్వరమగు పాంచభౌతికదేహపంజరము కాదు, విశ్వవ్యాపకమగు అఖండాత్మచైతన్యమవు’ అని పదే పదే ఘోషింపదొడగిరి. ఆత్మజ్ఞానమొకటియే భవదుఃఖమును, సంసారబంధమును సమూలముగ తొలగించివేయ గలదు. కనుకనే శ్రీకృష్ణమూర్తి మొట్టమొదట దానిని బోధించిరి. ఇక పోనుపోను జ్ఞానమునుగూర్చి, జ్ఞానమహిమనుగూర్చి -

1. సర్వం కర్మాఖిలం పార్థ జ్ఞానే పరిసమాప్యతే (4-33)
2. నహి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్ర మిహ విద్యతే (4-38)
3. జ్ఞానీ త్వాత్మైవ మే మతమ్ (7-18)
4. జ్ఞానం లభ్యా పరాం శాంతిమచిరేణాధిగచ్ఛతి. (4-39)

ఈ ప్రకారముగ లెక్కలేనన్ని ప్రమాణములను మధ్య మధ్య దొర్లించివేయుచు, తుట్టతుదకు గీతాంతమున -

అధ్యేష్యతే చ య ఇమం ధర్మ్యం సంవాద మావయోః

జ్ఞానయజ్ఞేన తేనాహ మిష్టస్యామితి మేమతిః. (18-70)

అను గంభీర ఉపసంహారవాక్యమును పలికిరి. దాని అర్థము - “ధర్మమునుండి తొలగనిదియు, మన యిరువురి సంభాషణారూపమైనదియు నగు ఈ గీతాశాస్త్రము నెవడు అధ్యయనముచేయునో ఆతడు

-
- ★ (1) తస్మాదసక్తస్సతతం కార్యం కర్మ సమాచర (3-19)
- (2) నియతం కురు కర్మత్వం కర్మ జ్యాయో హ్యకర్మణః (3-8)
- (3) కర్మణ్యేవాధికారస్తే మాఫలేషు కదాచన (2-47)
- (4) తయోస్తు కర్మసన్న్యాసాత్కర్మయోగో విశిష్యతే (5-2)
- (5) కర్మణైవహి సంసిద్ధిమాస్థితా జనకాదయః (3-20)
- (6) అసక్తోహ్యచరన్ కర్మ పరమాప్నోతి పూరుషః (3-19)

జ్ఞానయజ్ఞముచే నన్ను పూజించినవాడగుచున్నాడు.” గ్రంథము యొక్క చిట్టచివర బోధ నంతటిని జ్ఞానయజ్ఞముగా భగవానుడు వర్ణించి చెప్పుటవలన గీతయొక్క నిష్కర్ష జ్ఞానమనియే తేలుచున్నది. మఱియు ‘జ్ఞానీత్వాత్మైవ మే మతమ్ (7-18) - జ్ఞానికిని నాకును భేదములేదు. జ్ఞానిని నేనే’ అని ఏడవ అధ్యాయమున భగవానుడు చెప్పియుండుటచే జ్ఞానికి, జ్ఞానమునకు ఎంతటి విలువను గీతాచార్యులు ప్రసాదించిరో స్పష్టమగుచున్నది. అర్జునునిపై గీతాబోధ ఏ ప్రకారము ప్రభావమును కలుగజేసినో వెనువెంటనే జరిగిన సంఘటనలను జూచి మాత్రమే నిర్ణయించక, ఆ వ్యక్తియొక్క జీవితాంతమువఱకును పరీక్షించి నిశ్చయించుట సమంజసము. అర్జునుడు గీతను వినిన తరువాత కొంతకాలము గృహస్థాశ్రమమున నున్నప్పటికిని, వ్యవహార మాచరించినప్పటికిని, చివఱకు సర్వసంగపరిత్యాగముచేసి, సన్న్యాసము గైకొని, నిర్వికల్పధ్యాననిష్ఠకై ఏకాంతమునకు జనినట్లు భారతము స్వర్గారోహణపర్వమునందు కానంబడుచున్నది. కావున ఏనాటికైనను మనస్సు బహిర్ముఖత్వమునువీడి, అంతర్ముఖమై, స్వస్వరూపమగు ఆత్మయందు నిలుకడను బొందినపుడు మాత్రమే జీవుడు పూర్ణముగ తన లక్ష్యమును బడసినవాడగును.

‘ఆత్మసంస్థం మనః కృత్వా న కించిదసి చింతయేత్’ (6-25) ఇత్యాది ప్రమాణములు ఈ యర్థమునే విశదీకరించుచున్నవి. కాబట్టి ఎప్పటికైనను జ్ఞానమే శరణ్యము. జ్ఞానమే ఆత్మంతికదుఃఖరాహిత్య మును, పరమానందప్రాప్తిని కలుగజేయగలదు. ‘సర్వం కర్మాఖిలం పార్థ జ్ఞానే పరిసమాప్యతే’ అనునట్లు తక్కిన కర్మ, భక్తి, ధ్యానాదులన్నియు చిట్టచివఱకు జ్ఞానమునందే పర్యవసించుచున్నవి. ఆ కర్మాదులన్నియు చిత్తమును శుద్ధమొనర్చి, ఆత్మవిచారణకు అనువగు వాతావరణమును జీవునకు కల్పించుచున్నవి. తదుపరి ఆత్మవిచారణ లెస్సగ గావించి జీవుడు మోక్షము నొందుచున్నాడు. ఈ సత్యమునే ఈ క్రింది శ్లోకములద్వారా భగవానుడు చక్కగ నిరూపించియున్నారు.

తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్

దదామి బుద్ధియోగం తం యేన మాముపయాన్తి తే. (10-10) ‘నిరంతరము ప్రీతిపూర్వకముగ ఎవరు నన్ను భజించుదురో అట్టివారికి నేను (ఆత్మానాత్మవిచారణా సమర్థమగు) బుద్ధియోగము (జ్ఞానము) నొసంగెదను. దానిచే వారు నన్ను చేరుకొనగలరు.’ భక్తి, నిష్కామకర్మ, ధ్యానము మున్నగునవి ఏ ప్రకారము జ్ఞానోద్భవమునకు సహాయకారులగునో, జ్ఞానముచేతనే నేరుగ మోక్ష మెటుల లభించునో పైశ్లోకము వివరించుచున్నది. తన స్వరూపమును తాను తెలిసికొనుటయే మోక్షము. ఆ తెలిసికొనుశక్తియే జ్ఞానమనబడును. అట్టి శక్తి అందఱికిని రాదు. భగవదనుగ్రహము కలవారికే లభించును. ఆ భగవదనుగ్రహమున్ను అందఱికిని రాదు. ఎవరు నిష్కామకర్మచేతను, భజన, సంకీర్తన, జపము, తపము, పరోపకారము మున్నగువానిచేతను పరమాత్మను బహుకాల మర్చించుదురో వారికే లభించును.

భగవద్భక్తి యుక్తస్య తత్రసాదాత్మబోధతః

సుఖం బంధవిముక్తిః స్యాదితి గీతార్థ సంగ్రహః. ‘భగవద్భక్తి (మఱియు నిష్కామకర్మాచరణము) కలవానికి భగవదనుగ్రహము లభించును. భగవదనుగ్రహము కలవానికి ఆత్మజ్ఞాన ముదయించును. ఆత్మజ్ఞానము కలవానికి సులభముగ బంధవిముక్తి చేకూరును. ఇదియే గీతాసారసంగ్రహము’ - అని పెద్దలు నుడివిరి.

గీతాసారమేమి యని యొక మహనీయుని ప్రశ్నింప నతడు ‘W3’ అని బదులు చెప్పెను. అనగా W X W X W - Work, Worship, Wisdom - కర్మ, భక్తి, జ్ఞానము - కర్మచే భక్తి, భక్తిచే జ్ఞానము, జ్ఞానముచే మోక్షము అని అర్థము.

కర్మణా జాయతే భక్తిః భక్త్యా జ్ఞానం ప్రజాయతే
జ్ఞానాత్ప్రజాయతే ముక్తిః ఇతి శాస్త్రార్థసంగ్రహః.

‘నిష్కామకర్మాచరణముద్వారా భక్తి జనించుచున్నది. భక్తి వలన జ్ఞానము ప్రాదుర్భవించుచున్నది. జ్ఞానముచే మోక్షము లభించుచున్నది - ఇదియే సర్వశాస్త్ర సిద్ధాంతసారసంగ్రహము’ - అని మహాత్ములు వచించిరి. కాబట్టి అర్జునుని శోకమును రూపు మాపినట్టియు, మోహమును నశింపజేసినట్టియు జ్ఞానమే గీత యొక్క పరమావధియనియు, అదియే గీతాగ్రంథముయొక్క తాత్పర్యమనియు, కర్మ, భక్తి, ధ్యానాదిసాధనలన్నియు, క్రమముగ చిత్తశుద్ధి ద్వారా జ్ఞానమునే సముత్పన్న మొనర్చుననియు, మోక్షమునకు జ్ఞానమే సాక్షాత్సాధనమనియు, తక్కినవి పరంపరాసాధనములనియు నిర్ణయించుటయే సముచితమని తోచుచున్నది.

గీతాబోధ

మానవుని దేవునిగ మార్చివేయగల శక్తిస్తామతలు గీతాబోధకు కలవు. లేనిచో సామాన్యుడుగనున్న అర్జునుని ‘మహాత్ముడు’గ మార్చివేయగల్గునా? * ఒక్క క్షణములో జీవితాదర్శమంతయు అర్జునునకు చూపబడెను. శ్రీకృష్ణమూర్తి ధర్మామృతమును వర్షించిరి. అర్జునుడు తనివితీర గ్రోలి కృతకృత్యుడయ్యెను. ఇవ్విధముగ క్షణకాలములో నొకవ్యక్తిని మోక్షశిఖరమునకు గొనిపోయిన ఆ గీతాబోధ యెట్టిదో విచారించుట అత్యావశ్యకమై యున్నది.

పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థికి ఒక్కొక్క పాఠమును చక్కగ బోధించువిధమున కరుణామయులగు శ్రీ కృష్ణపరమాత్మ అర్జునుని చేయిపట్టుకొని ఒక్కొక్క మెట్టు పైకిలేపి కట్టకడకు మోక్షధామమున జేర్చివైచిరి. ‘నాకు నమస్కరింపుము’ (మాంనమస్కరు) అను చిన్న సాధన మొదలుకొని ‘తత్త్వమసి’ యను మహావాక్యముయొక్క విచారణవఱకుగల సాధనక్రమము నంతటిని భగవానుడు ప్రేమపూర్వకముగ అర్జునునకు బోధించివేసిరి. గీతది మాతృహృదయము. సంసారకూపమునబడి నానాయాతనల ననుభవించుచున్న జీవకోట్లయెడల అనుకంపచే గీతామాత వారికి చక్కని త్రోవలను జూపెను. మొట్టమొదట కర్మను బోధించెను. తృప్తి పడలేదు. మరల భక్తిని ప్రతిపాదించెను. దానితోను తృప్తిపడలేదు. మరల ధ్యానపద్ధతిని వివరించెను. దానితోను సంతృప్తి నొందలేదు. తదుపరి జ్ఞానము నుద్బోధించెను. ఇవ్విధముగ సర్వయోగములను ప్రతిపాదించి, బద్ధుని ముక్తునిగ జేసి, సక్తుని యుక్తునిగమార్చి గీతామాత సంతృప్తిని బొందినది. గీతయందు ప్రబోధింపబడిన ప్రధానములగు ఈ నాలుగు యోగములను గూర్చి సంక్షేపముగ నిచట విచారించెదము. దానిచే గీతాతత్త్వము ఒకింతైనను ఆకళింపుకాగలదు.

గీతయందుకర్మయోగము

గీత సన్న్యాసులకే ఉపయోగపడగల గ్రంథమని యెవరును తలంపరాదు. అది గృహస్థులకుగూడ పనికివచ్చును. ఏకాంతమున గుహగహ్వరములందు తపంబు సలుపు సాధువుంగవులకే పనికివచ్చు వాఙ్మయమని దీని నెవరును భావింపరాదు. జనాకీర్ణపట్టణములందు పనిపాటలు చేసికొను కుటుంబీకులకు, వ్యాపారస్థులకు, వ్యవసాయదారులకు కూడ అక్కఱకువచ్చు శాస్త్రమిది. ఏలననిన, దీనియందు

తక్కినయోగములతో బాటు కర్మయోగము చక్కగ బోధింపబడినది. వ్యవహారము సలుపుకొనుచు కూడ మోక్షము నందుకొనగలుగు విధానము దీనియందు రూపొందింపబడినది. ఇదివరలో వేదాంతము నిత్యజీవితమునందు కలవదని ప్రతీతి. వేదాంతమునకును వ్యవహారమునకును పొత్తు కుదురదని వాడుక. కాని గీతాచార్యులు ఆ ప్రథమ త్రుంచివైచి - Religion must rule even worldly pursuits. ప్రపంచకార్యములను దైవభావనతో చేయవచ్చుననియు, ఆ ప్రకారమే చేయవలెననియు బోధించి, అంతకుముందు భౌతిక, ఆధ్యాత్మికరంగముల మధ్యగల బ్రహ్మాండమైన అఖాతమునకు చక్కని వారధిని నిర్మించిరి. ప్రవృత్తిలో నివృత్తిని బోధించిరి. సంసారమందు సన్న్యాసమును ప్రతిపాదించిరి. రథముయొక్క చక్రములు తిరుగుచున్నను ఇరుసు నిశ్చలముగ నెట్లుండునో, అట్లే శరీరము, ఇంద్రియములు లోకమునందు వివిధకార్యములందు ప్రవర్తించుచున్నను మనస్సు నిశ్చలముగ దైవమునందు నిలుకడ కలిగియుండుటను శ్రీ కృష్ణపరమాత్మ గీతయందు నేర్పిరి. ఇదియే కర్మయోగము.

‘యోగస్థః కురు కర్మాణి’ ‘చిత్తమును దైవమునందు (ఆత్మయందు) నిలిపి మీ మీ కార్యములను చేసి కొనుడు! ఫలమును ఈశ్వరార్పణముగావించి, కర్తృత్వమును వదలి ఎన్ని కార్యములనైనను చేయుడు. అట్టి కార్యములచే మీకు బంధము కలుగదు’ అని భగవానుడుపదేశించిరి. గణితశాస్త్రమునం దొక సిద్ధాంతము కలదు. అది యేది యనిన -

Infinity + Anything = Infinity ‘అనంతమునకు ఏది జోడించినను తుదకు అనంతమే మిగులును. దైవము అనంతము. జ్ఞానము అనంతము. కాబట్టి దైవదృష్టికలిగి, ఆత్మజ్ఞానము గలిగి (దైవస్మరణతో లేక దైవార్పణబుద్ధితో) ఏకార్యమాచరించినప్పటికిని (అది లౌకికకార్యమైనను, పరమార్థకార్యమైనను సరియే). తుదకు దైవమే శేషించునుగాని కర్మబంధము కాదు. ఇదియే గీతాచార్యులు తెలిపిన కర్మయోగముయొక్క రహస్యము. అట్లుకాక దైవవిస్మరణతో ఏ కార్యమునుచేసినను, లేక ఫలాపేక్షతో ఏ క్రియ నాచరించినను అది జీవుని బద్ధునిగ చేయగలదు. అత్తతీ యాతడు కర్మబంధమున తగుల్కొనును.’

Work divorced of spirituality is an artificial flower which has neither life nor fragrance - ‘దైవదృష్టిలేని కార్యము, పరమార్థత, పవిత్రత లేనిక్రియ వాసనగాని, జీవముగాని లేని కృత్రిమపుష్పమువంటిదేయగున’ని ఒక మహనీయుడు పలికెను. కాబట్టి కర్మగొప్పది కాదు. కర్మచేయు విధానము గొప్పది. ఏమి చేయవలెనో గీత బోధింపదు. ఎట్లు చేయవలెనో అది బోధించును. ఇదియే గీతయందలి విశేషము. ఈ సూత్రము ననుసరించి ఆ యా ఆశ్రమములవారు, ఆ యా సంప్రదాయములవారు వారివారి విధుక్తధర్మములను, కర్మలను ఆచరించుకొనవచ్చును; వదలవలసిన పనిలేదు. గృహస్థుడు తన నిత్యకార్యములను, దైనందిన వ్యవహారములను చేసికొనవచ్చును. వ్యాపారి వ్యాపారము సలుపుకొనవచ్చును. ఉద్యోగి ఉద్యోగము చేయవచ్చును. రైతు పొలము దున్నుకొనవచ్చును. పాకీవాడు పాకీపని చేసికొనవచ్చును. పురోహితుడు పౌరోహిత్యము సలుపవచ్చును. క్షత్రియుడు యుద్ధము చేయవచ్చును. కాని (మామనుస్మర) దైవదృష్టికలిగి, దైవమును స్మరించుచు, ఫలాపేక్షలేక, ఈశ్వరార్పణబుద్ధితో చేయవలెను. ఇదియే గీత శాసించునది. అప్పుడు కర్మయందలి విషము (బంధజనకత్వము) తొలగగా సామాన్యక్రియ మహాపవిత్రక్రియగ మారిపోవును.

వ్యవహారమందు పరమార్థప్రయోగము (Vedanta in daily life) అను ఈ కళ గీతయందు విశేషముగ కానిపించుచున్నది. గీతకు విశ్వవ్యాపకత్వము కలుగజేసిన ధర్మమిదియే. జ్ఞానానంతరము నివృత్తి

అనివార్యము కాదని గీత బోధించుచున్నది. అర్జునుని జీవితమే యిందులకు తార్కాణము. మోహము (అజ్ఞానము) శమించినప్పుటికిని అర్జునుడు ప్రవృత్తిని వీడలేదు. ప్రపంచమును వదలలేదు. గీత చదివినచో వైరాగ్యము ముదిరి అరణ్యములకు పారిపోవుదురేమో అను సంశయముచే కొందఱు తమ బిడ్డలకు గీత చెప్పించుటలేదని తెలియుచున్నది. కాని అట్టి బెంగ ఏమియు వారు పెట్టకొన నవసరము లేదు. గీతను నేరులో వినిన అర్జునుడే అట్లు చేయలేదు. ఇక తక్కినవారిమాట చెప్పవలెనా? కాబట్టి సర్వులును గీత నాశ్రయించి దాని వలన పూర్ణప్రయోజనమును పొందవలెను. మోక్షమునునది జ్ఞానములేకున్న సిద్ధింపదు. జ్ఞానము చిత్తశుద్ధిలేకున్న కలుగదు. చిత్తశుద్ధి నిష్కామకర్మచేయనిచో ఉదయింపదు. కాబట్టి సాధకులందఱికిని ప్రప్రథమమున కర్మయోగము అత్యావశ్యకమైయున్నది.

ఆరురుక్షోర్మునేర్యోగం కర్మకారణముచ్యతే (6-3) అను వాక్యమునం దీయర్థమునే భగవానుడు చక్కగ విశదీకరించిరి. జ్ఞానసౌధ మధిరోహింపదలంచువారికి ప్రారంభములో కర్మ కారణభూతమై యొప్పునని దాని భావము.

కర్మను పూర్తిగవదలి ఎవరును ఉండజాలరు. కర్మను పవిత్రమొనర్చుకొను పద్ధతి మాత్రము నేర్చుకొనినచో అది యున్నప్పటికిని ఏ చిక్కులేదు. అదియే శ్రీకృష్ణుడు తెలిపిన ఉపాయము. ఫలాపేక్షనువదలి కర్మనుచేయుటయే కర్మను పవిత్రమొనర్చుపద్ధతి. దానినే కర్మయోగమందురు. ఏ కర్మను కొందఱు వేదాంతులు అసంగతమని ఉపేక్షించిరో దానినే గీత స్వీకరించి అద్దానిని నిష్కామముగ మార్చివైచి మోక్షమునకు ఉపయోగపఱచుకొనెను. గీత ఉద్భవించుటకు పూర్వము లోకములో రెండు తరగతులవారుమాత్రముండిరి. కర్మలనుచేయుచు ఫలమును అపేక్షించువారు (ప్రాపంచిక సంస్కారముకలవారు) ఒక తరగతి, కర్మలను పూర్తిగ విసర్జించినవారు (సన్న్యాసులు, తాపసులు) రెండవ తరగతి. కాని గీత మూడవ తరగతివారిని లేవదీసినది. కర్మలను చేయుచు ఫలము నపేక్షింపనివారే వారు - కర్మలను ఆచరించినను అట్టివారిని కర్మబంధింపదు. కావున గీతామాత సూచించిన ఈ మూడవ పద్ధతిద్వారా జనులు తమ కర్మరంగమును శుద్ధముచేసికొని, తద్వారా తమ హృదయక్షేత్రమును పునీతమొనర్చుకొని జ్ఞానావిర్భావముచే పరమానంద మనుభవించుదురుగాక!

గీతయందు భక్తి యోగము

భగవద్గీత యందు భిన్నభిన్న సిద్ధాంతములు ప్రతిపాదింపబడినప్పటికిని ఒకే విచారధార సర్వత్ర ప్రవహించుచున్నది. అదియే యోగము. సిద్ధాంతమును ఆచరణలోనికి తెచ్చు కళయే యోగమనబడును. జీవుని శివునితో కలుపు సాధనయే యోగమని పేర్కొనబడును. జనులయొక్క సంస్కారములు, మనస్తత్త్వములు భిన్నముగా నున్నందున భగవత్ప్రాప్తికి వారవలంబించు సాధనలున్న వేఱు వేఱుగా నుండుటచే యోగములున్న అనేకములుగా రూపొందుటకు హేతువైనది. మఱియు రోగము లనేకములుగా నున్నపుడు మందులున్న అధికముగానే యుండవలసివచ్చును. ఈకారణముచే గూడ పెక్కు యోగములు గీతయందు పేర్కొనవలసివచ్చినది. జైమినియొక్క కర్మసిద్ధాంతము, నారదునియొక్క భక్తిసిద్ధాంతము, పతంజలియొక్క యోగసిద్ధాంతము, వేదవ్యాసులయొక్క జ్ఞానసిద్ధాంతము - అన్నియును గీతయందు చక్కగ ప్రతిపాదింపబడినవి. అన్నివస్తువులు దొరుకునట్టి పెద్ద అంగడియే భగవద్గీత. ఎవరికి ఏదేది అవసరమో వారికది గీతయందు లభించును. ఇన్ని యోగములు, ఇన్ని మార్గములు వచింపబడినప్పటికిని వాని యన్నిటిమధ్య చక్కని సమన్వయమును సాధించుట గీతయొక్క మహిమావిశేషము. మోక్షమునొందుటకు

కర్మ, భక్తి, ధ్యానము, జ్ఞానము - అన్నియు కొంత కొంత మోతాదులో అవసరమే అయియున్నవి. ఏ యొక్క దానినిగూడ విడిచిపెట్టుటకు వీలులేదు. కర్మచే పవిత్రత (Purification), భక్తిధ్యానములచే ప్రకాశము (Illumination), జ్ఞానముచే ఐక్యత (Union) సిద్ధించగలవు. ఇల్లు కట్టుటకు ఇటుక, సున్నము, కొయ్య ఎట్లావశ్యకములో, రొట్టె చేయుటకు పిండి, నెయ్యి, వేడిమి ఎట్లవసరములో అట్లే కైవల్యప్రాప్తికిని కర్మ, భక్త్యాదిసాధనములన్నియు అవశ్యకములై యున్నవి. ముక్లాలిపీటకు ఏకాలు లేకున్నను పీట నిలువదు. అట్లే పైసాధనలలో ఏదికొరతగానున్నను సాధన పరిపూర్ణము కానేరదు. కనుకనే మహనీయులగువారు తమ జీవితములో అన్నిటిని సాధించివేసి పరమశాంతిని బొందుచుందురు. అయితే ఒక్కొక్కరి మనస్తత్వమునుబట్టి ఒక్కొక్కటి అధికముగా నుండవచ్చును. తక్కినవి గౌణముగానుండును. అన్ని మార్గములయొక్క ప్రధానలక్ష్యము అహంకారము (Ego) ను తొలగించుటయే యగును.

ఇక నిపుడు భక్తిమార్గమునుగూర్చి ఒకింత విచారించెదము. భగవంతునియందు ప్రీతిగలిగి యుండుటయే భక్తి. భక్తియందు తన్మయత్వమును బొందినవాడు “నీవే తప్ప ఇతఃపరం బెరుగ” నని వచించును. ‘నాది యేమియునులేదు. అంతయు మీదే, మీరే తల్లి, మీరే తండ్రి; నేను మీ దాసానుదాసుడను’ అని భగవంతుని ఉద్దేశించి పలుకును. అర్జునుడున్ను శ్రీ కృష్ణపరమాత్మకు సర్వసమర్పణము చేసికొని “శాధి మాంత్యాం ప్రపన్నమ్” - ‘అజ్ఞాపింపుడు’ అని వేడుకొనెను. అయితే సామాన్యభక్తితో గీత తృప్తిపడదు. ‘అనన్యభక్తి’ కావలెనని కోరుచుండును. ‘అనన్య’ అను పదము గీతయందు పదేపదే ప్రయోగింపబడుట గమనించదగినది.* అన్యభావము లేకుండుట ‘అనన్య’ మనబడును. అనగా భగవంతునియందు తప్ప అన్యత్ర చిత్తము లగ్నము కాకుండుటయే అనన్యభక్తియగును. “ఇట్టి అనన్యభక్తి, ఇట్టి అవ్యభిచారిణీ భక్తికలవాడు నాకత్యంతప్రియుడు. అట్టివానిని నేను మృత్యురూపమగు సంసారసాగరము నుండి సముద్ధరించెదను,” అని శ్రీ కృష్ణమూర్తి కరుణతో నుపదేశించిరి. ఒకవేళ మనస్సు దైవమునందు నిలుకడబొందనిచో అభ్యాసముచే నెట్లైన దానిని సాధించవలెనేకాని పట్టుదలను వదలరాదని సూచించిరి. కారణమేమనగా, ప్రపంచములో స్థిరమైనది. నాశరహితమైనదియునగు పదార్థ మొకటియే కలదు. అదియే పరమాత్మ. తక్కిన వస్తువులన్నియు క్షణికములు, నాశవంతములు, అస్థిరములు. వానిని నమ్ముకొనినచో శాంతి సుఖములు ఏ కాలమందును లభించజాలవు. కావుననే మాయాతీతుడగు పరమేశ్వరుని@ మాయాంతర్గతుడగు జీవుడు తప్పక ఆశ్రయించవలసి యున్నాడు. తరించుటకు వేఱుమార్గములేదు. అట్లు ఆశ్రయించుటనే భక్తి యని యందురు.

మఱియు సర్వేశ్వరునియొక్కయు, సద్గురుని యొక్కయు అనుగ్రహముండిననే తప్ప జీవుడీ భయంకర సంసారసాగరమును దాటలేడు. ఇదియొక పరమరహస్యము. ఈ రహస్యమును తెలియక ఎందఱో తమతమ స్వీయలౌకిక ప్రజ్ఞచే ప్రకృతిని జయింపజూచి తుదకు విఫలులైరి. ఏలననిన ప్రకృతి పరమాత్మకు అధీనమైయున్నది. పరమాత్మనాశ్రయించని వారికి ఆ ప్రకృతి విఘ్నములున్ను తొలగవు. పరమాత్మయో భక్తికి అధీనుడు. భక్తితో తన్నారాధించువారికి, తనయందు చిత్తమును నెలకొల్పువారికి వారు అనుగ్రహమును ప్రసాదించి వారి యాపదలను తొలగించి, తనయందు చేర్చుకొనును. వారి యోగక్షేమములను విచారించును.

* (1) అనన్యాశ్చింతయంతో మాం.... (9-22)
 (2) అనన్యే నైవ యోగేన.... (12-6)
 (3) అనన్య చేతా స్ఫుతతం (8-14)
 @ మాయినం తు మహేశ్వరమ్.

1. మచ్చితస్సర్వదుర్గాణి మత్ప్రసాదాత్తరిష్యసి

(18-58)

2. తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహామ్యహమ్.

(9-22)

ఇత్యాది గీతావాక్యములద్వారా శ్రీకృష్ణపరమాత్మ పై యర్థమునే చక్కగ విశదీకరించిరి.

మఱియు మోక్షమునకు ప్రత్యక్ష హేతువైన ఆత్మానాత్మ విచారణారూపమైన జ్ఞానము కలుగవలెననిన, మున్ముందు భక్తి పరిపూర్ణముగ హృదయమున నావిర్భవించవలెను. “భక్త్యా జ్ఞానం ప్రజాయతే” - భక్తివలననే జ్ఞానము ప్రాదుర్భవించునని శాస్త్రములు వచించుచున్నవి. మహాత్ముల యనుభవములున్న అట్లే కానుపించుచున్నవి. భక్తియను పుష్పము వికసించినపుడు మాత్రమే జ్ఞానమును ఫలము అవిర్భవించును. జీవుని భక్తికిమెచ్చి భగవానుడే ఆ జ్ఞానఫలమును, ఆ బుద్ధియోగమును అతని కిచ్చునని గీతయందు విభూతియోగమున తెలుపబడినది.★ దీనిని బట్టి భక్తియొక్క ప్రాశస్త్యమెట్టిదో స్పష్టపడుచున్నది.

అయితే గీతాచార్యులు ప్రాథమికభక్తితో పరితృప్తినొందక పరాభక్తిని కూడ తెలియజేసిరి. ఫలపుష్పాదులతో దేవుని అర్పించుట సామాన్యపూజ. ఏలననగా ఆ పుష్పాదులు భగవన్నిర్మితములు. మానవుడు నిర్మించినవికావు. దేవుడు నిర్మించినదానిని దేవునికి ఒప్పజెప్పుట సామాన్యమైనపని. మానవుడు తన హృదయక్షేత్రమున, హృదయోద్భావమున సొంతముగపెంచి పోషించినట్టి సుగుణములను పుష్పములను, దైవీసంపదయను పుష్పరాశిని భగవంతునికి అర్పించినపుడు మాత్రమే ఆ పరాత్పరుడు అపరిమితముగ సంతోషించుదురు. ఇదియే పరాపూజ యనబడును. ఇదియే పరాభక్తియనియు పేర్కొనబడును. కనుకనే శ్రీకృష్ణపరమాత్మ భక్తియోగమును (12వ) అధ్యాయమున చిన్నచిన్న పూజలను ఎక్కువగ వర్ణించక, ద్వేషరాహిత్యము, మైత్రి, కరుణ మొదలగు ముప్పదియైదు సుగుణరాజములను (అద్వైష్టా సర్వభూతానాం... ఇత్యాదులను) వర్ణించి చెప్పిరి. ఇట్టి సద్గుణకుసుమమాలలచే హృదయక్షేత్రమును అలంకరించుకొనువాడే నిజమైన భక్తుడు. అట్టి గుణగ్రహణమే నిజమైన భక్తి. ‘భక్తిమాన్యస్సమే ప్రియః’ అని పదేపదే చెప్పుచు అట్టి అద్వైష్టత్వాది గుణములు కలవాడే నాకత్యంతప్రియుడని భగవానుడు గీతయందు ఘోషించిరి. కాబట్టి భక్తియోగు లొకింత జాగరూకులై సామాన్యపూజ, ఆరాధనలతోబాటు మైత్ర్యాది సుగుణములనుగూడ సంపాదించి భగవానుని కృపకు పాత్రులు కావలయును. అపుడే భక్తియోగము పరిపూర్ణమై చక్కగ రాణించును.

అన్ని యోగములకంటెను భక్తియోగము చాల సులభమైనది. ప్రతివానికిని అందుబాటులోనున్నది. కఠినమైన సాధనలెవ్వియును దీనియందులేవు. భగవానునిపై నిష్కళంక ప్రేమ కలిగియున్నచాలును. ఇవ్విధముగ సర్వులకును సులభ సాధ్యమైన మార్గమగుటచే గీతయందియ్యది విశేషముగ వర్ణించి చెప్పబడినది. దాదాపు ప్రతి అధ్యాయమందును దీనిని గూర్చిన ప్రస్తావన ఏదియో కొంత ఉండనే ఉన్నది. అఖండమైన జ్ఞానోపదేశము చేయబడిన 14వ అధ్యాయమందుకూడ చిట్టచివట -

మాంచ యోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేన సేవతే.

సగుణాన్సమతీత్యైతాన్ బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే.

(14-26)

‘ఎవడు అచంచలమైన భక్తియోగముచే నన్ను సేవించుచున్నాడో, అతడీ త్రిగుణములను

★ తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్
దదామి బుద్ధియోగం తం యేన మా ముపయాన్తితే.

అతిక్రమించినవాడై బ్రహ్మసాక్షాత్కారమున కర్హుడగుచున్నాడు' - అని ఈ ప్రకారముగ భక్తియొక్క మహిమ కీర్తింపబడినది. మఱియు విశ్వరూపసందర్శన యోగమున చివటిభాగములో ఒకానొక అద్భుతరహస్యమును శ్రీకృష్ణపరమాత్మ బహిర్గతమొనర్చివేసిరి. అది యేదియనిన -

**భక్త్యా త్వనన్యయా శక్య అహమేవంవిధోఽర్జున
జ్ఞాతుం ద్రష్టుం చ తత్త్వేన ప్రవేష్టుంచ పరస్తప.**

(11-54)

“ఈ ప్రకారముగ విశ్వరూపమును తెలిసికొనుటగాని, చూచుటగాని, అందు ప్రవేశించుటగాని అనన్యభక్తిచేతనే సాధ్యపడగలదు. ఇతరమగు దేనిచేతనుగాదు” అని. దీనినిబట్టి భగవదైక్యమునకుగాని, భగవద్దర్శనమునకుగాని భక్తియే ప్రధానకారణమని స్పష్టపడుచున్నది. మఱియు అక్షరపరబ్రహ్మయోగమున “పరమపురుషుడగు పరమాత్మ అనన్యభక్తిచేతనే లభ్యమగునని*” అసందిగ్ధముగ ప్రకటింపబడియుండెను. గీతయం దొక చోట “నన్నెవరును తెలిసికొనలేరు” (మాంతు వేద న కశ్చన) అను భగవద్వాక్యమును వినగనే నిర్విణ్ణహృదయులైన ముముక్షుజనులను వెనువెంటనే మరల “భక్తిచే నన్ను తెలిసికొనగలరు” (భక్త్యామామభిజానాతి) అను వాక్యమునుచెప్పి శ్రీకృష్ణపరమాత్మ ఊరడించిరి. దీనినిబట్టి భక్తికి ఎట్టి అలౌకిక ప్రతిభ కలదో తేటతెల్లమగుచున్నది. కాబట్టి భగవద్వాక్యమునందు విశ్వాసముగల్గి సులభతరమైనట్టి ఈ భక్తియోగమును సర్వులును ఆశ్రయించి బ్రహ్మానందవారాశి యందు ఓలలాడుదురుగాక!

గీతయందురాజయోగము

సూర్యకిరణములందు ఏడు రంగులు కలవు. ఏడును కలిసి తెలుపురంగుగా కనుపించును. ఇంద్రధనుస్సునందు ఈ సత్యము దృగ్గోచరమగుచుండును. పుష్పములు, ఓషధులు వానివానికి కావలసిన రంగును ఆ కిరణములనుండి స్వీకరించి, తద్రూపముగ పరిణమించి వృద్ధి నొందుచుండును. సూర్యకిరణ ములకు ఒకే రంగు ఉన్నచో పుష్పములు, ఓషధులు ఇన్ని వర్ణములతో యీ ప్రకారముగా అభివృద్ధి నొందుటకు అవకాశములేదు. అట్లే గీతయందు పదునెనిమిది భిన్నభిన్న యోగములు ప్రతిపాదింపబడి యున్నందున ఎవరికి కావలసిన యోగమును వారు స్వీకరించి విముక్తిని బడయవచ్చును. వృత్తముయొక్క పైభాగము (Circumference) నుండి కేంద్రస్థానము (Centre) నకు వచ్చుటకు అనేక త్రోవలు (Radii) ఉండును. దేనిగుండా వచ్చినను కేంద్రమునకు చేరవచ్చును. అట్లే బ్రహ్మసాక్షాత్కారమను లక్ష్యమును బడయుటకు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ కరుణతో గీతయందనేక యోగముల నుపదేశించిరి. అందీ రాజయోగ మొకటి. దీనినే ధ్యానయోగమనియు, ఆత్మసంయమయోగమనియు అందురు. పతంజలిమహర్షి దీనిని గూర్చి విస్తారముగ వర్ణించిరి. రాజయోగము ఎనిమిది అంగములతో గూడియున్నది. దీనినే అష్టాంగయోగ మందురు. అవి క్రమముగ - (1) యమము (2) నియమము (3) ఆసనము (4) ప్రాణాయామము (5) ప్రత్యాహారము (6) ధారణ (7) ధ్యానము (8) సమాధి - అని పేర్కొనబడును. ఈ యెనిమిది అంగములుకూడ గీతయం దచటచట బాగుగ వివరింపబడియున్నవి. గీతయం దేయేచోట్ల ఏ యే విధముగ నయ్యవి ప్రస్తావించబడినవో ఈ క్రింద తెలుపబడుచున్నది. వానిని గమనించినచో శ్రీకృష్ణమూర్తి గీతయందు రాజయోగమును ఎంత చక్కగ పోషించిరో విదితముకాగలదు.

* పురుషః స పరః పార్థ భక్త్యా లభ్యస్త్వనన్యయా (8-22)

1. యమము = అహింస, సత్యము, అస్తేయము, బ్రహ్మచర్యము, అపరిగ్రహము అను నీ యైదుగుణములు చేరి యమ మనబడును.
- (1) అహింస :- { అహింసా క్షాంతి రార్జవమ్... (13-8)
 { అహింసా సమతాతుష్టిః... (10-5)
 { బ్రహ్మచర్య మహింసా చ.... (17-14)
- (2) సత్యము :- { సత్యం ప్రియహితం చ యత్... (17-15)
 { అహింసా సత్యమక్రోధః (16-2)
- (3) అస్తేయము :- అనపేక్షః శుచిర్దక్షః.... (12-16)
- (4) బ్రహ్మచర్యము :- { బ్రహ్మచర్యమహింసా చ... (17-14)
 { యదిచ్ఛన్తే బ్రహ్మచర్యం చరన్తి... (8-11)
 { బ్రహ్మచారివ్రతేస్థితః.... (6 14)
- (5) అపరిగ్రహము :- కామం క్రోధం పరిగ్రహమ్-విముచ్య.. (18-53)
2. నియమము = శౌచము, సంతోషము, తపస్సు, స్వాధ్యాయము, ఈశ్వరప్రణిధానము - అను నీ యైదుగుణములు చేరి నియమము అనబడును.
- (1) శౌచము :- { తేజః క్షమాధృతి శ్శౌచం ... (16-3)
 { ఆచార్యోపాసనం శౌచం... (13-8)
 { దేవ ద్విజగురు ప్రాజ్ఞపూజనం శౌచమార్జవమ్... (17-14)
- (2) సంతోషము:- { సంతుష్టస్సతతం యోగీ... (12-14)
 { సంతుష్టో యేన కేనచిత్... (12-19)
- (3) తపస్సు:- { శారీరం తప ఉచ్యతే (17-14)
 { వాఙ్మయం తప ఉచ్యతే (17-15)
 { తపో మానస ముచ్యతే (17-16)
 { తపో దానం యశోఽయశః (10-5)
- (4) స్వాధ్యాయము:- { స్వాధ్యాయస్తప ఆర్జవమ్ (16-1)
 { స్వాధ్యాయాభ్యసనం చైవ (17-15)
- (5) ఈశ్వరప్రణిధానము:- { మామేకం శరణంవ్రజ (18-66)
 { తమేవ శరణం గచ్ఛ... (18-62)
3. ఆసనము:- ... స్థిర మాసన మాత్మనః (6-11)
4. ప్రాణాయామము:- { ప్రాణాపానగతీ రుద్ధ్వా ప్రాణాయామపరాయణాః (4-29)
 { ప్రాణాపానౌసమౌకృత్వానాసాభ్యంతరచారిణౌ (5-27)

5. ప్రత్యాహారము:-
- { శబ్దాదీన్విషయాం స్త్యక్త్యా... (18-51)
 - { బాహ్యస్పర్శేష్వసక్త్యా... (5-21)
 - { యతో యతో నిశ్చరతి... (6-26)
 - { యదాసంహరతే చాయం... (2-58)
6. ధారణ:-
- { ఆత్మసంస్థం మనః కృత్వా నకించిదపి చింతయేత్ (6-25)
 - { మయ్యేవ మనఆధత్స్వ మయిబుద్ధిం నివేశయ (12-8)
7. ధ్యానము:-
- { ధ్యానేనాత్మని పశ్యంతి... (13-25)
 - { ధ్యానయోగపరోనిత్యం... (18-52)
 - { ఉపవిశ్యాసనే యుజ్జ్యాద్యోగ మాత్మవిశుద్ధయే (6-12)
8. సమాధి:-
- { సమాధావచలాబుద్ధిః.... (2-53)
 - { భోగైశ్వర్యప్రసక్తానాం... సమాధౌ న విధీయతే (2-44)
 - { ప్రశాంతమనసం హ్యేనం... బ్రహ్మభూతమకల్మషమ్ (6-27)
 - { సుఖమాత్మనికం యత్తత్... నచైవాయం స్థితశ్చలతి తత్త్వతః (6-21)

ఈ ప్రకారముగ భగవద్గీతయందు రాజయోగము యొక్క అష్టాంగములున్న బాగుగ పరిపోషింపబడినవి. ధ్యానయోగి ఏ స్థలమున ఏ ప్రకారముగ ఏ నియమములతో ఏ పద్ధతుల నవలంబించి ధ్యానాదుల కుపక్రమించవలెనో గీత 6వ అధ్యాయమున వివరముగ తెలుపబడినది. ఆహారనియమము, అనుష్ఠాననియమము - ఈ మూడిటియందును సాధకులు బహుజాగరూకులై యుండులాగున గీతాచార్యులు హెచ్చరించిరి. సాధనయందు చిన్న విషయములను నివాసనియమముగూడ ఉపేక్షింపక ముముక్షువులకు తెలుపుట గీతయందలి ప్రత్యేకత. ఏలయనిన చిన్న విషయములందు అజాగ్రత పడినచో పెద్ద పెద్ద ఫలితములు చేయిజారిపోవును. కనుకనే ఏమి భుజించవలెను, ఏట్లు కూర్చొనవలెను, దృష్టిని ఎక్కడ నిలుపవలెను, మొదలగు సామాన్య విషయములపై గూడ గీత శ్రద్ధను కనుపఱచెను. కాబట్టి గీతోక్తరీతి ఆయా ప్రాథమిక అభ్యాసములనుగూడ శ్రద్ధాపూర్వకముగ శీలించుచు క్రమక్రమముగ యోగమునందారూఢత్వము నొందవలెను.

యోగమనగా నేమి? చిత్తవృత్తులను నిరోధించుటయే యోగమని పతంజలి నుడివిరి*. అనేక జన్మార్జిత సంస్కారబలముచే ఇంద్రియములు, మనస్సు బహిఃప్రపంచమునందాసక్తి కలిగి విషయభోగములపై పరుగిడుచున్నవి. వానిని అరికట్టవలెను. తాబేలు తన అవయవములను లోనికి ముడుచుకొనులాగున ఇంద్రియార్థములగు శబ్దస్పర్శాదులనుండి మనస్సును మరలించి, అంతర్ముఖమొనర్చి, ఆత్మయందు స్థాపించవలెను.

తదా ద్రష్టుః స్వరూపేఽవస్థానమ్. బాహ్యప్రపంచమును గూర్చిన విషయవృత్తు లెపుడు విచారణాబలముచేతను అభ్యాస, వైరాగ్యములచేతను నిరుద్ధములగునో అపుడు మనస్సు ఇక బయటకు పరుగిడుటకు అవకాశము లేక, దానంతట నదియే అధిష్ఠానమగు ఆత్మయందు (స్వస్వరూపమందు) నిలుకడను బొందును. ఈ ప్రకారముగ మనస్సును విషయముల నుండి మరలించి హృదయస్థమగు ఆత్మయందు స్థాపితమొనర్చుటయే రాజయోగము యొక్క సారాంశము. రాజయోగసారమునంతను గీతాచార్యులు ఈ క్రింది అర్థశ్లోకములో నిమిడ్చివైచిరి -

* యోగశ్చిత్తవృత్తి నిరోధః

అత్మసంస్థం మనఃకృత్యా న కించిదపి చింతయేత్ (6-25) అనగా, 'మనస్సును అత్మయందు నెలకొల్పి బాహ్యవిషయముల నేమియు చింతింపరాదు' - అని దీని యర్థము. ఇచ్చోట రెండు సాధనలు చెప్పబడినవి. ఒకటి - విషయ విస్మరణ, రెండు - ఆత్మస్మరణ. కేవలము విషయ విస్మరణ మాత్రము చాలదు. ఏలననిన, గాఢనిద్రలో విషయవిస్మరణ జరుగుచునే యున్నది. దానివలన జీవుడు పొందిన మహాప్రయోజనమేమియును గన్పట్టదు. కనుకనే దానితోబాటు ఆత్మ చింతనకూడ ఉండవలెను. ప్రారంభస్థితిలో మనస్సు ఏచింతనయులేక ఉండలేదు. కాబట్టి దైవచింతననుగాని లేక ఆత్మవిచారణనుగాని మొట్టమొదట ఆశ్రయించవలెను. సాధన తీవ్రమైనకొలది క్రమముగ మనస్సు అతిసూక్ష్మమై కేవలము నిర్వికల్పస్థితిని బొందగా అప్పుడు స్వస్వరూపస్థితి తప్ప అన్యమగు ఏ సంకల్పమున్ను ఉండదు. కావున దుస్సంకల్పమునుండి మొదట సత్సంకల్పమునకు మారి, అటనుండి నిస్సంకల్పమునకు దారితీయవలెను. ఆ నిస్సంకల్పస్థితియే సమాధి యనబడును.

అయితే అట్టి స్థితి అనుకొనినంత సులభముకాదు. ఏలయనిన, మనస్సు మహాచపలమైనది. 'వాయోరిపసుదుష్కరమ్' - గాలిని అరికట్టుటవలె దానిని నిగ్రహించుట చాలకష్టమని అర్జునుడు చెప్పనే చెప్పినాడు. అట్టి చపలత్వము వాసనాబలముచే ఏర్పడుచుండును. కావున విషయములయొక్క వాస్తవ క్షణికస్వరూపమును విచారించుట ద్వారా వానియెడల విరక్తిసభ్యసించి, మనస్సును వానిపై పోనీయక అంతర్ముఖముగ మరల్చుచుండవలెను. ప్రతిదినము ఈ ప్రకారముగ ఒకింత అభ్యాసము చేయుచుండినచో అచిరకాలములోనే మనస్సు లొంగిపోగలదు. కనుకనే శ్రీకృష్ణపరమాత్మ గీతయందు -

అభ్యాసేనతు కౌన్తేయ వైరాగ్యేణ చ గృహ్యతే (6-35) అని తెలుపుచు, వైరాగ్యపూర్వకమగు అభ్యాసముచేతప్ప మఱిదేనిచేతను మనస్సులోబడదని స్పష్టముగ చెప్పివైచిరి. ఈ సిద్ధాంతమునే వేదాంతశాస్త్రము మఱియొక విధముగ బోధించుచున్నది. ఎట్లనిన - వాసనాక్షయ, మనోనాశ, తత్త్వజ్ఞానములను మూడిటిచేతను జీవునకు బ్రహ్మసాక్షాత్కారము సిద్ధించగలదు - అని. అందు తత్త్వజ్ఞానముయొక్క సహాయముచే వాసనాక్షయము కలగగా, అట్టి వాసనాక్షయముచే మనోనాశము సంభవించును. మోక్షము కలుగవలెననిన మనస్సు నశించవలెను. మనస్సు నశించవలెననిన వాసనలు క్షయించవలెను. వాసనలు క్షయించవలెననిన తత్త్వవిచారణ గావించవలెను. కాబట్టి అభ్యాస వైరాగ్యములచేతను, తత్త్వచింతనాదుల చేతను, ధ్యాననిష్ఠచేతను ఎట్లైన మనస్సును లొంగదీసికొని భవసాగరమును దాటివేయవలెను. రాజయోగముయొక్క నిష్కర్ష యిదియే.

గీతయందు జ్ఞానయోగము

జీవునకు దుఃఖము దేనివలన కలిగినది? శరీరపరిగ్రహణమువలన. శరీరము దేనివలన కలిగినది? కర్మల వలన. కర్మ దేనివలన కలిగినది? రాగాదుల వలన. రాగాదులు దేనివలన కలిగినవి? అజ్ఞానము వలన. ఆ అజ్ఞాన మెటులపోవును? జ్ఞానముచే. కాబట్టి జీవునకు ఆత్యంతిక దుఃఖరాహిత్యము జ్ఞానమువలననే సిద్ధించుచున్నది. తన స్వరూపమును మఱచినందువలన బంధము, తిరిగి తన స్వరూపమును జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొనినందువలన మోక్షము కలుగుచున్నది. అట్టి స్వస్వరూపానుసంధానముచే జ్ఞానమని పెద్దలు పేర్కొనిరి. మోక్షరూప పరమశాంతిని అభిలషించువాడు ఆ ప్రకారముగ జ్ఞానానుభవమును తప్పక పొందవలసియున్నాడు.

జ్ఞానం లబ్ధ్య పరాం శాన్తి మచిరేణాధిగచ్ఛతి (4-39) అని గీతాచార్యులు ఈ సత్యమునే తెలిపియున్నారు. గీత నాలుగవ అధ్యాయముగు జ్ఞానయోగమున పెక్కురీతులు జ్ఞానము అభివర్ణింపబడినది★ ఎట్లనిన -

- (1) జ్ఞానతపస్సు - జ్ఞానమును తపస్సుచే ఎందతో పునీతులైరి.
- (2) జ్ఞానయజ్ఞము - ధనాదులతో గూడిన యజ్ఞముకంటె జ్ఞానయజ్ఞము శ్రేష్ఠమైనది.
- (3) జ్ఞాననౌక - పాపసముద్రమునంతను జ్ఞానమును నౌకచే లెస్సగ దాటివేయగలరు.
- (4) జ్ఞానాగ్ని - జ్ఞానమును అగ్ని సమస్తకర్మలను కట్టెలను భస్మీభూతము చేసివేయగలదు.
- (5) జ్ఞానఖడ్గము - అజ్ఞానజనితమగు సంశయమును జ్ఞానమును ఖడ్గముచే ఛేదించి వేయవలెను.

ఓహో! జ్ఞానమునుగూర్చి ఎన్ని ఉపమానములను భగవానుడు సెలవిచ్చి యున్నారు! ఇంతటితో తృప్తి నొందక మరల ఐదవ అధ్యాయమున జ్ఞానమును సూర్యునిగ వర్ణించి చెప్పిరి. •

అంతటితో ఆగక, మరల పదియవ అధ్యాయమున జ్ఞానమును ఒకానొక ప్రకాశవంతమగు దీపమునకు పోల్చి చెప్పిరి @. జ్ఞానమున కెట్టి అపార మహిమ కలదో, జ్ఞాన మెంతటి అద్భుత శక్తిసంపన్నమైన పదార్థమో జనులకు తెల్పి చెప్పుటకే భగవానుడు ఇన్ని సాదృశ్యములను చెప్పిరి. “ఓ జీవులారా! జ్ఞానతపస్సు నాచరించి పవిత్రులుకండు! జ్ఞానయజ్ఞమును నిర్వహించి ముక్తిశ్రీని జేబట్టుడు! జ్ఞానమును తెప్పచే పాపసముద్రమును దాటివేయుడు! జ్ఞానాగ్నిని రగుల్కొలిపి ‘కర్మ’ కట్టెలను కాల్చివేయుడు! జ్ఞానఖడ్గముచే సర్వసంశయములను ఛేదించివేయుడు! జ్ఞానభాస్కరుని దివ్యతేజముచే అజ్ఞానాంధకారమును రూపుమాపుడు! జ్ఞానదీపమును వెలిగించి అమృతమయకాంతిపుంజములను నలుగడల వెదజల్లుడు!” అని గీతయందు భగవానుడు జనులందఱికిని హితవు చెప్పుచున్నారు. కాబట్టి ప్రతివారును తమ జీవితమునందు జ్ఞానమును అవశ్యము సంపాదించవలెనని స్పష్టమగుచున్నది.

అయితే, జ్ఞానమనగా నేమి? అను విషయము నిచట విచారించెదము. ప్రకృతి పురుషులయొక్క కలయికయే ప్రపంచము. ఈ ప్రపంచమున ఆత్మ, అనాత్మ, క్షేత్రము, క్షేత్రజ్ఞుడు, దృక్కు, దృశ్యము, అన్నియు ఏకమై అజ్ఞానికి గన్నట్టుచున్నవి. వానిని విడదీయుటయే జ్ఞానము. వానిని విభజించి జడమును జడముగను, చైతన్యమును చైతన్యముగను భావించుటయే జ్ఞానము. కనుకనే ‘విభాగ’ యోగములను పేరుతో కొన్ని అధ్యాయములు గీతయందు ప్రత్యేకముగ చెప్పబడినవి. (క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞ విభాగయోగము, గుణత్రయవిభాగయోగము, దైవాసురసంపద్విభాగయోగము, శ్రద్ధాత్రయవిభాగయోగము - అని). ‘విభాగ’ మనగా కలిసియున్నవానిని విడదీయుట (Division) అని అర్థము. మంచి, చెడ్డ కలిసియున్నపుడు

- ★
- | | |
|---|--------|
| (1) బహవో జ్ఞానతపసా పూతా మద్భావ మాగతాః | (4-10) |
| (2) శ్రేయావ్రవ్యమయాద్యజ్ఞాజ్ఞానయజ్ఞః పరస్తప | (4-33) |
| (3) సర్వం జ్ఞాన ప్లవేనైవ వృజినం సస్తరిష్యసి | (4-36) |
| (4) జ్ఞానాగ్నిః సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా | (4-37) |
| (5) తస్మాదజ్ఞానసంభూతం హృత్త్యం జ్ఞానాసినాత్మనః
ఛిత్వైనం సంశయం యోగమాతిష్ఠోత్తిష్ఠ భారత. | (4-42) |

● తేషామాదిత్యవజ్ఞానం ప్రకాశయతి తత్పరమ్ (5-16)

@ నాశయామ్యాత్మభావస్థో జ్ఞానదీపేన భాస్వతా

వానిని వేఱుచేసి, మంచిని గ్రహించి చెడ్డను విసర్జించుట లోకములో పరిపాటి. గుఱ్ఱ, తొక్కు రెండును కలిసియున్న అరటిపండును పసిపిల్లవాని కిచ్చినప్పటికిని అతడు వెంటనే దానిని వలిచి గుఱ్ఱను తిని, తొక్కును పారవేయును. ప్రతిదినము ఉదయమున ఇండ్లయందు గృహిణులు బియ్యము, రాళ్లు కలిసియున్న వస్తువులను చేటలో వేసికొని బియ్యము నట్టిపెట్టుకొని రాళ్లను ఏరి పారవేయుదురు. అట్లే ఆత్మ, అనాత్మ కలిసియున్న ఈ ఉపాధియందుగాని, దృశ్యప్రపంచమునందుగాని వానిని విభజించి ఆత్మయందే చిత్తమును నెలకొల్పి అనాత్మయందు విరక్తికలిగి యుండవలెను. ఇదియే జ్ఞానము. క్షేత్రమునుండి క్షేత్రజ్ఞుని వేఱుచేసి క్షేత్రజ్ఞుడే తానని భావించి క్షేత్రము యెడల అనాసక్తిని కలుగజేసికొనవలెను. 'అస్తి, భాతి, ప్రియ, నామ, రూపము'లను ఐదింటితో గూడిన ప్రతివస్తువునందును మొదటి మూడును సత్యమనియు, తక్కిన రెండును అసత్యమనియు భావము గలిగియుండవలెను.

ఇక క్షేత్రమనగా నేమియో, క్షేత్రజ్ఞుడనగా నెవరో యోచించెదము. పంచమహాభూతములు, అహంకారము, బుద్ధి, అవ్యక్తము, కర్మేంద్రియములు, జ్ఞానేంద్రియములు, శబ్దస్పర్శాది విషయములు, ఇచ్ఛ, ద్వేషము, సుఖము, దుఃఖము, దేహేంద్రియాది సమూహము, అంతఃకరణవృత్తులు మున్నగునవియున్నియు క్షేత్రమనబడును. వీనిని తెలిసికొను ప్రజ్ఞారూపమగు చైతన్యమే క్షేత్రజ్ఞుడు.

క్షేత్రజ్ఞం చాపి మాం విద్ధి సర్వక్షేత్రేషు భారత. (13-3) 'ఓ అర్జునా! సమస్త క్షేత్రములందును క్షేత్రజ్ఞుడను నేనే యని యెఱుగుము' అని శ్రీకృష్ణపరమాత్మ వచించిన అమోఘమగు సత్యము జనులపాలిటి వరప్రసాదమైయున్నది. ఏలననిన, సాక్షాత్ పరంధాముడు, వైకుంఠనాథుడు, విశ్వవ్యాపక చిన్నూర్తి ప్రతివానియొక్క హృదయాంతరాళముననే వెలుగొందుచున్నారేకాని దూరమున లేరని దీనిచే స్పష్టమగుచున్నది. వారు అతిసమీపముననే వర్తించుచున్నారు. సర్వసాక్షియై మనసులోనే ప్రకాశించు చున్నారు. కాబట్టి ప్రయత్నముచే సర్వులును వారిని తప్పక పొందగలరు - అను ధైర్యము దీనిచే కలుగుచున్నది. 'సర్వక్షేత్రేషు' - అని చెప్పబడినందువలన జాతి, మత, కుల వివక్షలేక సమస్తచరాచరములందును క్షేత్రజ్ఞుడగు పరమాత్మ అధివసించి యున్నారని విస్పష్టమగుచున్నది. విచారణచే అన్న మయ, ప్రాణమయ, మనోమయ, విజ్ఞానమయ, ఆనందమయములను పంచకోశములను వేఱుచేసి చూచినచో వాని యభ్యంతరమున సర్వసాక్షియగు ఆత్మ ప్రతివారియందు తప్పక అనుభూతము కాగలదు. ఇట్టి ఆత్మానుభూతియే జ్ఞానముయొక్క ఫలము. అదియే మోక్షము. కాబట్టి జ్ఞానవిచారణ జీవుని మహాన్నత ఆధ్యాత్మిక శిఖరములకు గొనిపోయి, స్వస్వరూపానుభవముద్వారా జీవుని దేవునిగ జేసి పరమానందమును, జీవన్ముక్తిని ఇచటనే కలుగజేయుచున్నది (జ్ఞానవాన్ మాం ప్రపద్యతే).

జ్ఞానము కలిగినపిమ్మట మనుజునిచే ఆచరింపబడు కర్మ మహాపవిత్రమై, నిర్లేపమై యుండును. ఏలయనిన, బుద్ధికి ఆవలనున్న (బుద్ధేఃపరం) పరమాత్మను ఎఱిగినవాడు, అచ్చోట స్థితిని బొందినవాడు దేహేంద్రియాది సంఘాతమునంతను అంతఃకరణమును సాక్షిగ వీక్షించును. అత్తటి తాను కర్తకాడు. దేహేంద్రియాదులు వానివాని పనులను అవి చేసికొనుచుండును. వానియం దేమియు తగుల్కొనక అతడు నాశ రహితమగు సనాతన పరబ్రహ్మమునందే నిలుకడ కలవాడై, స్వస్వరూపానుభవము నొందుచు, అసక్తబుద్ధి గల్గియుండును. జ్ఞానియగువాడు ఒకవేళ లోకహితార్థము కర్మ చేసినను అట్టి అసక్తబుద్ధితోనే, నిర్లిప్తమానసముతోనే చేయును. అత్తటి యాకర్మ పరమ పునీతమై అత్యద్భుత మహిమతో గూడియుండును. జ్ఞానిచేయు కర్మకున్న, అజ్ఞానిచేయు కర్మకున్న గల వ్యత్యాస మిదియే. అజ్ఞాని దేహేంద్రియాదిసంఘాతముతో నైక్యమై 'దేహమేనేను' అని భావించి సక్తచిత్తుడై కర్మల నాచరించి

బద్ధుడగును. జ్ఞాని 'నేను దేహమును కాను, సచ్చిదానందరూపమై, జననమరణ రహితమై, సనాతనమై, అవ్యయమైనట్టి ఆత్మయే నేనుగాని, నశ్వర దేహాది సముదాయమును కాను' అని భావించి కర్మలను చేయును.

‘తద్రూప్యానిష్కలమహం న చ భూతసంఘః’ అని దృఢముగ నిశ్చయించి అహంభావమును పారద్రోలి, మమత్వరహితుడై, కర్తృత్వమునువీడి అసక్తబుద్ధితో కర్మల నాచరించి ముక్తుడగును. కావున కర్మల నాచరించుటకు పూర్వము వానియందు కుశలత్వము నెట్లు సంపాదించగలరో ఆ రహస్యము నెఱుగవలెను. అట్టి కర్మకుశలత్వము జ్ఞానము వలననే కలుగును.

కనుకనే శ్రీకృష్ణపరమాత్మ రెండవ అధ్యాయమున తొలుదొలినే జ్ఞానము నుపదేశించి, కర్మయందు కుశలత్వము (Non-attachment) ను సంపాదించు కీలకమును బోధించి ఆ పిదప కర్మయోగమున కుపక్రమించిరి. ‘యోగస్థః కురు కర్మాణి’ - (ఆత్మ యందు నిలుకడకలిగి అసక్తబుద్ధితో కర్మలను చేయుము) అను మహామంత్రమును అత్తటి బోధింప మొదలిడిరి. కాబట్టియే మహాత్ములు జ్ఞానప్రాప్త్యనంతరము చేయు లోకసేవ, సామాన్యులు చేయు సేవకంటె ఎన్నిరెట్లో అధికమై, నిష్కళంకమై యొప్పును. జ్ఞానమును పొంది పిదప వారివారి సంస్కారము ననుసరించి కొందఱు నివృత్తినవలంబించుదురు. మఱి కొందఱు ప్రవృత్తిని స్వీకరించుదురు. అత్తటి ప్రవృత్తిని స్వీకరించినప్పటికిని వారికి నివృత్తిఫలమే కలుగును*. శ్రీకృష్ణుడు, జనకుడు, ఇక్ష్వాకువు మొదలగు చక్రవర్తులు; శంకరాచార్యులు, వివేకానంద మొదలగు సన్న్యాసులు జ్ఞానానంతరము లోకహితార్థము ఎంతయో కర్మకాండ నాచరించిరి. అయినను జ్ఞాన ప్రభావముచే వారలను కర్మ ఏమాత్రము బంధింపకుండెను. కాబట్టి ప్రవృత్తికైనను, నివృత్తికైనను జ్ఞానము సర్వజీవులకును అవశ్యము సంపాదించదగియున్నది. కనుకనే శ్రీకృష్ణపరమాత్మ -

‘నహి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్ర మిహ విద్యతే’ (4-38) ‘జ్ఞానముతో సమానమైన పవిత్రమైన వస్తు వీప్రపంచమున ఎచటను లేదు’ అని గీతయందు జ్ఞానప్రభావమును ఎలుగెత్తించాటిరి. అయితే అపరోక్షజ్ఞానము హృదయమున చక్కగ కలుగవలెననిన గీత 13వ అధ్యాయమున చెప్పబడిన అమానిత్వాది జ్ఞానగుణములను సాధకుడు చక్కగ నభ్యసించవలెను. అట్టి జ్ఞానగుణముల నభ్యసించనిదే జ్ఞేయవస్తువగు పరబ్రహ్మము అనుభూతము కానేరదు.

మఱియు, భగవద్గీత ఏడవ అధ్యాయమున నాలుగు రకములగు భక్తులు చెప్పబడిరి. - వారు క్రమముగ - ఆర్తుడు, జిజ్ఞాసువు, అర్థార్థి, జ్ఞాని - అని పేర్కొనబడిరి.

‘ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే జ్ఞానీత్వాత్మైవ మే మతమ్’ (7-18) ‘వారందఱున్ను మంచివారే. కాని అందు జ్ఞాని సాక్షాత్ నేనే అని నా యభిప్రాయము’ అని శ్రీకృష్ణమూర్తి జ్ఞానముయొక్క సర్వోన్నతస్థితిని విశదీకరించిరి. జ్ఞానిసాక్షాత్ భగవంతుడే. భగవంతునకును జ్ఞానికిని ఏ మాత్రము భేదములేదు - అని ఆ వాక్యముల యొక్క అర్థము. ద్వైతసాధనలన్నియు క్రమక్రమముగ వికసించి వికసించి అద్వైతములోనికి జీవుని గొనిపోయినవి. ఇక భగవంతుడు, భక్తుడు అను భేద మచట లేదు. ఇరువురును ఒకే సచ్చిదానందఘనస్వరూపమై యలరారుదురు. అదియే జీవితము యొక్క చరమస్థితి. అదియే సాధనలయొక్క అంతిమదశ. అదియే జీవన్ముక్తి. జ్ఞానము యొక్క ఫలిత మింత మహిమతో గూడియున్నది. కాబట్టి ప్రతివారును తమ జీవితమునం దిట్టి అమోఘమగు జ్ఞానస్థితిని సంపాదించి జన్మసార్థకత నొందవలయును.

* ప్రవృత్తిరపి ధీరస్య నివృత్తిఫలభాగినీ

గీతయందలి సాధన

ఇంతదనుక గీతయందు తెలుపబడిన వివిధమార్గములను గూర్చి విచారించితిమి. ఇక వానిని సాధించుట యెట్లో తెలిసికొనవలసియున్నది. కావున సాధనయందలి లోతుపాతులనుగూడ యెఱింగియుండుట మంచిది. గీతాచార్యులకు అనుష్ఠానమందే ఎక్కువప్రీతి కనుక ఆయా సాధనరహస్యముల పెక్కింటిని గీతయందు పొందుపఱచిరి. సామాన్యముగ ఒక్కొక్క యోగమును అభ్యసించుటకు మొదలు పెట్టునపుడు సాధకునకు కలుగు విఘ్నములెవ్వి? వాని నేప్రకార మతడు తొలగించుకొనగలడు? సాధనకాలమున అతడెదుర్కొను సమస్యలెవ్వి? వాని నెట్లు పరిష్కరించుకొన గలడు? ఈ మున్నగు విషయములు అభ్యాసకునకు అతిముఖ్యములైనవి. భగవానుడు గీతయందు వానినన్నింటిని చక్కగ విశదీకరించి సాధకలోకమునకు మహాప్రకారముచేసిరి. అవియేవి యనిన -

1. దుర్బలత్వమును పారద్రోలుము :

సాధన ప్రారంభించునపుడు అధైర్యమును, పిరికితనమును, దుర్బలత్వమును, నిరుత్సాహమును దరికి చేరనీయరాదు. “ఎవరో మహర్షులు మోక్షమును పొందిరి. నేను పొందగలనా? నాకట్టి చిత్తశుద్ధి కలుగగలదా? నేను గృహస్థుడను, పిల్ల, మేక కలవాడను. అంతయు వదలి అరణ్యములకు పోలేదు. సన్న్యాసమును తీసికొనలేదు. సంసారజంజాటమును వదలలేదు. అట్టి నాకెట్లు మోక్షము లభించగలదు?” ఈ ప్రకారమగు దుర్బలవచనములను ఎవరును పలుకరాదని గీత శాసించుచున్నది.

‘క్షుద్రం హృదయదౌర్బల్యం శ్యక్తోత్తిష్ఠ పరస్తప’ (2-3) “ ఓ అర్జునా! అతినీచమగు హృదయదౌర్బల్యమును పారద్రోలి లెమ్ము! కర్తవ్యమునకు గడంగుము!” - అని అర్జునవ్యాజమున సర్వజీవులను గీతామాత హెచ్చరించుచున్నది. మఱియు నిర్భయముగ నుండుడు (Be fearless !) - (విగతభీః) అని పదేపదే వాక్రుచ్చుచున్నది. ‘ధృత్యుత్సాహసమన్వితః’ - “ధైర్యము, ఉత్సాహము కలవాడవై కార్యము సిద్ధించినను సిద్ధించకపోయినను వికారమును బొందక సమబుద్ధితో కర్తవ్యమునకు గడంగుము” అని ఆదేశించుచున్నది. సన్న్యాసులే మోక్షమును పొందుదురని గృహస్థులెవరు బాధపడవలసినపనిలేదు. అర్జునుడు గృహస్థుడు. జనకుడు గృహస్థుడు. వారు మోక్షమును పొందగల్గినపుడు తక్కినవారందరును ఏల పొందలేరు? ఒకానొక మతమువారు, జాతివారు, కులమువారు, ఆశ్రమమువారు మాత్రమే ముక్తి కర్వులను విషయమును ఏ శాస్త్రమున్ను అంగీకరింపదు. గీత ఆ సిద్ధాంతమును అసలు మొదలే అంగీకరింపదు. అయితే విఘ్నములకు జంకక, ప్రతిబంధములను లెక్కసేయక భగవంతునిపై పరిపూర్ణ విశ్వాసముకలిగి కర్తవ్యమునకు బూనుకొనినపుడు మాత్రమే ఎవరికైనను మోక్షము లభించగలదు. కాబట్టి ధైర్యమును విడనాడవలదనునది గీతయొక్క ప్రప్రథమ ఆదేశము. సాధకు డివ్యిషయమున అతి జాగరూకుడై, పిరికితనమును దులిపివేసి, విఘ్నములకు జంకక, అధైర్యమునకు తావీయక, సర్వేశ్వరునిపైనను, సద్గురువుపైనను, తనపైనను, పరిపూర్ణ విశ్వాసముంచుకొని పరమార్థపథమున ముందునకు సాగిపోవలెను.

2. మధ్యమార్గమును అవలంబించుము :-

లక్ష్మ్యమును త్వరితముగ చేరవలెనను అభిలాష మంచిదేకాని, ఆ తొందరలో కాళ్ళువిఱుగగొట్టుకొనకూడదు. మనస్సు నిబ్బరముగ నుండవలెను. సాధనయందు గంభీరత్వము గోచరించవలెను. .Slow and steady wins the race - శాంతముగ స్థిరబుద్ధితో ప్రవర్తించువాడే పందెమును

గెలుచుకొనును. - అని నానుడి వచించుచున్నది. 'అతి సర్వత్ర వర్జయేత్' - అనియు పెద్దలు పలుకుచున్నారు. కావుననే శ్రీ కృష్ణపరమాత్మ గీతయందు సాధకుల నుద్దేశించి 'అధికముగ భుజించవలదు, ఏమియు భుజించకను ఉండరాదు; అధికముగ నిద్రించరాదు, నిద్రలేకను ఉండరాదు. మితాహారము, మితనిద్ర, మితాచరణ గలిగియుండుడు. అత్తటి యోగము చక్కగ జరుగును*.' అని కరుణతో నాదేశించిరి. ఏ వస్తువైనను జాగ్రత్తగ వినియోగించుకొనినచో చాలకాలము పనిచేయును. మితిమీరి వాడివేసినచో త్వరలోనే చెడిపోవును. అట్లే దేహము, ఇంద్రియములు, మనస్సు అనువానిని భగవానుడు మనకు ప్రసాదించిరి. వానిని సదుపయోగ పఱచుకొని వానిద్వారా భవసాగరమును దాటివేయవలసి యున్నది. భగవద్దత్తములగు ఆ భవసాగరనౌకలను కడు జాగరూకతతో కాపాడుకొనుటకు బదులు వానికి శక్తినిమించిన పనియిచ్చినచో ఆ నౌకలు నడిసముద్రముననే మనలను ముంచివేయును. మఱియు యోగమునకు బదులు రోగమును తెచ్చి పెట్టును. ఎందఱోసాధకులు ప్రాణాయామాదులను, అవసరమైనదానికంటె ఎక్కువగజేసి, శుష్కౌష వాసాదులచే దేహమును కృశింపజేసి, అటు పరమార్థమునకుగాని, ఇటు లోకమునకుగాని పనికిరాక 'రెండింటికి చెడ్డ రేవడు' ల వలె తయారగుచున్నారు. అట్టివారి జీవితము భ్రష్టమై పోవుచున్నది. ఇదియంతయు గమనించియే గీతాచార్యులు సాధనయందు 'మధ్యమార్గము'ను సూచించిరి. కాబట్టి ముముక్షువులు తమ తమ సాధనలయందు అతిజాగరూకులులై 'శనైః శనైః' అని భగవానుడు చెప్పినట్లు శాంతముగ, గంభీరముగ ప్రవర్తించుచు, మధ్యమమార్గమును జేబట్టి విజయమును కైవసమొనర్చుకొనవలయును.

3. అభ్యాసము వదలరాదు - మఱియు వైరాగ్యమును జేబట్టవలెను :-

అనేక జన్మలయందు మనస్సు ఒకానొక వికృతపంథా(ప్రకృతిదాసత్వము) అవలంబించుచు వచ్చినది. ఇప్పుడు దానిని మార్చి నూతనపంథా (దైవత్వము) త్రొక్కించవలసివచ్చినది. భోగమునుండి యోగమునకు మరలించవలసివచ్చినది. కాబట్టి సహజముగనే అది తిరుగబడును. ప్రతిక్రియ (Reaction) సంభవించును. జన్మజన్మాంతరము విషయసుఖములందు బాగుగ దొర్లాడిన మనస్సును అటనుండి త్రిప్పవలెనని సామాన్యముగ అది ఒప్పుకొనదు. కొంత మారాం చేయును. కాని సాధకుడు పట్టుదల విడనాడక ప్రతిదినము ఒకింత అభ్యాసము చేయుచుండినచో, ఎట్టకేలకు అది లోబడిపోవును. గీత 6వ అధ్యాయమున అర్జునుడు మనస్సు మహాచపలముగానున్నదనియు, దానిని నిగ్రహించుట అతిదుష్కరముగా కనిపించుచున్నదనియు శ్రీ కృష్ణునకు ఫిర్యాదుచేయగా, అమృహనీయుడు 'దానికి నేనేమి చేయగలను? అభ్యాసముచే నీవే దానిని నిగ్రహించుకొనుము. వేఱుదారి లేదు. వైరాగ్యమునుగూడ సహాయముగ తీసికొనుము' అని వాక్రుచ్చిరి. భగవానుని అతిసమీపబంధవు, ప్రియుడు, సఖుడు, భక్తుడు, ఆప్తమిత్రుడు అయిన అర్జునునకు గూడ మనోనిగ్రహమందు స్వప్రయత్నరూప అభ్యాసమే శరణ్యమైనపుడు ఇక తక్కినవారివిషయమై వేఱుగ చెప్పవలయునా? కావున మనోనిరోధమునకై చక్కని అభ్యాసమును సలుపవలెను.

మఱియు గీత 12వ అధ్యాయమునందు భక్తియోగ ఘట్టమున శ్రీకృష్ణపరమాత్మ అర్జునునకు కొన్నిసాధనల నుపదేశించుచు మొట్టమొదట 'నా యందు మనస్సును నిలుపుము. అట్లు కావించినచో నీవు

* (1) నాత్యశ్చతస్తు యోగోఽస్తి న చైకాంత మనశ్చతః

నచాతిస్వప్నశీలస్య జాగ్రత్సైవ చార్జున.

(6-16)

(2) యుక్తాహారవిహారస్య యుక్తచేష్టస్య కర్మసు

యుక్తస్వప్నావబోధస్య యోగో భవతి దుఃఖహః.

(6-17)

నాయందే నివసింపగలవు' - అని బోధించిరి. 'ఒకవేళ మీ యందు మనస్సును స్థిరముగ నిలుపలేనిచో ఏమిచేయమందురు మహానుభావా?' అని వెంటనే అర్జునుడు ప్రశ్నించునని భావించి, అంతపని జరుగకమునుపే భగవానుడు తామే ఆ ప్రశ్న కిట్లు సమాధాన మొసంగిరి.

‘అభ్యాసయోగేన తతో మామిచ్ఛాపుం ధనజ్ఞయ (12-9) ‘ఒకవేళ నా యందు మనస్సును నీవు నిలుపలేకపోయినచో అభ్యాసముచే అట్లు నిలుపునట్లు చేసికొని నన్నుపొందుటకై యత్నింపుము’ - కావున మనోనిగ్రహమునకు, భగవత్ప్రాప్తికి అభ్యాసము తప్ప వేరుదారిలేదు. అందువలననే కాబోలు ‘అభ్యాసయోగము’ అని పేరు పెట్టి కర్మయోగము, భక్తియోగము, జ్ఞానయోగము మున్నగువానితో సమానమైన హోదా దానికికూడ ఇచ్చిరా అనిపించుచున్నది. ఇట్టి అభ్యాసయోగమును పదము గీత 8వ అధ్యాయమందుకూడ కనిపించుచున్నది.* అక్షర పరబ్రహ్మమును పొందుటకు తదేకధ్యానరూపమగు నిరంతరాభ్యాసమే శరణ్యమని అచ్చట భగవానుడు బోధించియుండిరి. కావున కర్మయోగమైనను, భక్తియోగమైనను, ధ్యానయోగమైనను, జ్ఞానయోగమైనను ఈ అభ్యాసయోగముతో కలవనిచో పరిపక్వతను, దృఢత్వమును బొందనేరవు. ఏయోగమైనను తుదకు అభ్యాసయోగము నాశ్రయించవలసినదే.

అయితే ఈ అభ్యాస మెప్పుడుచేయవలెను? దీనికి సమాధానము గీత యందు ‘నిరంతరము’ అని చెప్పబడినది. మాయ మహాప్రమాదకరమైనది. అది పొంచియుండి సాధకుడు ఏ కొంచెముసేపు అజాగ్రత్తగనున్నను వెంటనే వచ్చి కాటువేయును. కాబట్టి సదా జాగరూకుడై యుండవలెను. లేకున్న ‘తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు మామనుస్మర’ - ఎల్లకాలములందును నన్ను స్మరణచేయుము - అని భగవాను డేల వచింపవలయును? ప్రొద్దున, మధ్యాహ్నము, సాయంత్రము మాత్రము స్మరింపుడని యేల చెప్పలేదు? ఇందులకు కారణము, కామాదులు జీవునకు నిరంతరశత్రువులు, నిత్యవైరులు (జ్ఞానినో నిత్యవైరిణా). అవి సాధకుని కబళించివేయుటకు సర్వసన్నద్ధములై సదాకాచుకొనియున్నవి. కాబట్టి సాధకుడున్న వానిపై విజయముసాధించుటకు వివేకఖడ్గముతో సదా సిద్ధముగనే యుండవలెను. ‘తస్మాజ్జాగ్రత్, జాగ్రత్’ అని శాస్త్రములు హెచ్చరించుచుండుట కిదియే కారణము. గీతయందు ‘సతతము’ (ఎల్లప్పుడును) అనుపదము విరివిగ కనిపించుచున్నది. నిరంతరసాధన నాశ్రయించవలసినదిగా భగవానుడాదేశించుచున్నారు. ప్రారంభదశలో ముముక్షువు ధ్యానాదులకు కొన్ని వేళలను ఏర్పరచుకొనినను, క్రమక్రమముగ వానిని పెంచి నిరంతర దైవభావనకై యత్నింపవలెను. ‘స్థిత్యాస్యామంతకాలేఽపి’ అంత్యకాలము వఱకుకూడ భగవత్స్మృతిని వీడరాదని, బ్రాహ్మీస్థితిని కాపాడుకొనవలయునని గీతామాత ఆనతిచ్చు చున్నది. ఏలయనిన, అంతిమశ్వాసయందుకూడ మాయ మనుజుని మోసగించగలదు. కావుననే మహనీయులు తమ ఆధ్యాత్మికసాధనలయందు కడుజాగరుకులై సంతతాభ్యాస పరులై యుందురు.

ఇక మనోనిగ్రహము నెట్లు అభ్యసించవలెనో ఒకటి రెండు వాక్యములను జెప్పవలసియున్నది. గీతయందు తెలుపబడిన పద్ధతి యేదియనిన - ఎప్పుడెప్పుడు మనస్సు చపలముగానుండి బయటకు పరుగిడునో, అప్పుడప్పుడు దానికి నచ్చజెప్పి నెమ్మదిగ లోనికి తీసికొనివచ్చి ఆత్మయందు స్థాపించవలెను @. దృఢ్యపదార్థములందు ‘దుఃఖదోషానుదర్శనము’ గావించవలెననియు గీత శాసించుచున్నది. బాహ్యపదార్థములు పాంచభౌతికములని, జడములని, క్షణికములని, శాశ్వతసుఖప్రదములుకావని

★ అభ్యాసయోగయుక్తైన చేతసా నాన్యగామినా. (8-8)

● (1) తేషాం సతతయుక్తానాం ... (10-10)

(2) సతతం కీర్తయన్తోమాం... (9-14)

@ యతో యతో నిశ్చరతి మనశ్చంచల మస్థిరమ్
తతస్తతో నియమ్యైతదాత్మన్యేవ వశం నయేత్. (6-26)

మనస్సునకు, ఇంద్రియములకు బాగుగ బోధించినచో, ఇక వానియం దాసక్తిని అవి వదలి అధిష్ఠానాత్మయందే నిలుకడ కలిగియుండును. కనుకనే విషయవిరక్తి సాధకునకు అత్యవసరమైయున్నది. అట్లుకాక భోగైశ్వర్యములపై మనస్సు ఉరుకుచుండినచో -

భోగైశ్వర్య ప్రసక్తానాం తయాఽపహృతచేతసాం

వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిస్సమాధౌ న విధీయతే. (2-44) అని శ్రీకృష్ణమూర్తి ఘోషించినట్లు ఆ విషయసుఖములచే మనస్సు లాగివేయబడుటచే ధ్యాననిష్ఠయందు చిత్తమున కేమాత్రము నిలుకడ లేకయుండును. కావున సాధకుడు ప్రయత్నపూర్వకముగ మొట్టమొదట విషయములందు విరక్తినభ్యసించి మనస్సు నటనుండి నెమ్మదిగ మరలించి ఆత్మయందు నెలకొల్పవలెను ★. ఇక్కార్యములను త్వరలో సాధించివేసి పరమానంద పదవియగు కైవల్యమును ఆ జన్మయందే చేపట్టుడని గీతామాత కరుణతో నుపదేశించుచున్నది. కాబట్టి అభ్యాసవైరాగ్యముల నెవరును వదలరాదు.

4. శ్రద్ధావిశ్వాసములు గలిగియుండుము, సంశయమును పారద్రోలుము :-

పరమాత్మయొక్క అస్తిత్వవిషయమందుగాని, జగత్తు యొక్క మిథ్యాత్వవిషయమందుగాని సందేహము గలిగి యుండరాదు. ఏలననిన వానివిషయమై శాస్త్రములు ఖచ్చితముగ కొన్ని నిర్ణయములు చేసి చెప్పివైచినవి. మహాత్ములున్న వారి యనుభవమునం దట్లే కాంచిరి. 'తస్మాచ్ఛాస్త్రం ప్రమాణం తే' అని గీత శాస్త్రప్రమాణము నాదరించవలసినదిగా హెచ్చరించినది. ఆ యా శాస్త్రప్రమాణములయొక్క సత్యత్వమునందిసుమంతైనను సందేహము లేదు. కాట్టి వానియందు శ్రద్ధావిశ్వాసములు గలిగి పరమార్థరంగమున ముందునకు సాగిపోవలెను.

'సంశయాత్మా వినశ్యతి' (త్రికాలములందును సత్యమైయున్నదానిని) సంశయించువాడు వినాశమునే పొందునని గీత తెలుపుచున్నది. మఱియు -

'శ్రద్ధావాన్ లభతే జ్ఞానం' శ్రద్ధాభక్తులు కలిగి విశ్వాసముతో సాధనచేయువాడు తప్పక జ్ఞానమును బొందగలడనియు గీత పేర్కొనుచున్నది. ఈ రెండు వాక్యములును గీతయందలి రెండు అష్టాక్షరీ మహామంత్రములని భావించి దైవకార్యములందును, ఆధ్యాత్మికసిద్ధాంతములందును శ్రద్ధను ఇనుమడింపజేసికొని సంశయమును హృదయకుహరమునుండి పారద్రోలి పరమాత్మపదమును సాధించివేయవలెను.

శ్రద్ధ అను పదము గీతయందు లెక్కలేనన్నిసార్లు ప్రయోగింపబడుట గమనింపదగినది @.

★ గీతోక్తసాధనలందు వైరాగ్యమునకు ప్రముఖమైన స్థాన మొసంగబడినట్లు ఈ క్రింది ప్రమాణముల ద్వారా తెలియుచున్నది-

- | | |
|---|---------|
| (1) అభ్యాసేన తు కౌస్తేయ వైరాగ్యేణ చ గృహ్యతే | (6-35) |
| (2) వైరాగ్యం సముపాశ్రితః | (18-52) |
| (3) ఇన్ద్రియాధేషు వైరాగ్యం | (13-9) |
| @ (1) శ్రద్ధధానా మత్పరమా | (12-20) |
| (2) శ్రద్ధయా పరయా తప్తం | (17-17) |
| (3) శ్రద్ధయా పరయోపేతాః | (12-2) |
| (4) శ్రద్ధయార్చిత మిచ్ఛతి | (7-21) |
| (5) శ్రద్ధావన్తోఽనసూయన్తో | (3-31) |
| (6) శ్రద్ధావాననసూయశ్చ | (18-71) |
| (7) శ్రద్ధావన్మజతే యోమాం | (6-47) |
| (8) శ్రద్ధావిరహితం యజ్ఞం | (17-13) |

దేవతయందుగాని, తీర్థమందుగాని, బ్రహ్మనిష్ఠనియందుగాని, మంత్రమందుగాని, జ్యోతిష్కునియందుగాని, ఔషధమునందుగాని, గురువుయందుగాని మనుజునకు ఎట్టి శ్రద్ధ, ఎట్టి భావన, ఎట్టి విశ్వాసము ఉండునో అట్టి ఫలితమే వానికి కలుగుచుండును *. కాబట్టి భగవంతునియొక్క అస్తిత్వమునం దేలాటి సంశయమున్ను పెట్టు కొనక, వారిపై పరిపూర్ణ విశ్వాసముంచి, శ్రద్ధగలిగి దైవభక్త్యాదులచే విఘ్నశతంబులను ఆవలకు నెట్టివైచి సాధకుడు ఆధ్యాత్మికపథమున త్వరితముగ పురోగమించవలెను.

గీతయందు నిషేధింపబడిన ఆచారవిచారములు

భగవత్సాక్షాత్కారమును కాంక్షించువాడు సవ్యమైన మార్గమునే అవలంబించవలెను. అపసవ్యమగు మార్గమున లక్ష్మ్యమును చేరకపోవుటయేగాక, చిత్తశాంతిలేక దారిలో నానా అవస్థలు పడవలసియుండును. సాంసారిక క్లేశములకు, జననమరణాదులకు గురికావలసివచ్చును. కావున గీతాచార్యులు కొన్ని కొన్ని దురాచారములను పేర్కొని ముముక్షువు వాని ననుసరింపరాదని తీవ్రముగ హెచ్చరించిరి. వానిని తెలిసికొనియుండుట సాధకునకు అత్యవసరము కనుక అవి ఇచ్చట పొందుపరుప బడుచున్నవి -

1. కామ్యబుద్ధితో యజ్ఞాదు లాచరించుట
2. అకర్మణ్యత్వము (ఏ కర్మచేయక ఊరక నుండుట)
3. నాస్తికమతము.
4. భౌతికవాదము
5. శరీరక్షేపదాయకమగు దాంభికతపస్సు
6. మిథ్యాచారము

అను ఈ ఆఱింటి విషయమై ముముక్షువులు కడుజాగరూకులుగానుండి వానినిదరికి చేర్చునీయవలదని గీతయందు బోధింపబడెను. వానిని గూర్చి సంక్షేపముగ నిచట విచారించెదము.

1. సకామ యజ్ఞాది కర్మలు :-

విషయభోగములకు పరమార్థజీవనమునకు పొత్తుకుదురదు. ఒకదానికొకటి చుక్కెదురు. భోగాసక్తి కలవాడు మోక్షము నెన్నటికిని పొందజాలడు. ఇహలోక భోగమైనను, పరలోక భోగమైనను రెండును ఒకటే. జీవుని ఆధ్యాత్మిక పతనమునకు కారణత్వమును వహించుటలో రెండును సమానమే. అయితే స్వర్గభోగములు కొంత నాణ్యముగా నుండవచ్చునేమో (నలుపులో నాణ్యమువలె). కాని ప్రయోజనమేమి?

‘క్షీణే పుణ్యే మర్త్యలోకం విశన్తి’ అనునట్లు భోగానుభవముచే ఆ పుణ్యము క్షీణింపగనే స్వర్గమునుండి క్రిందబడి మరల భూలోకమున అధ్యాత్మరంగమున ‘ఓ, న, మా’ లు ప్రారంభించవలసినదే. కాబట్టి జననమరణములకు, జీవుని ఆవాగమనములకు గతాగతములకు @ ఆలవాలమైనట్టి కామ్యకర్మలను, స్వర్గభోగజనకములగు సకామయజ్ఞయాగాదులను శ్రీ కృష్ణపరమాత్మ గీత యందు పూర్తిగ నిషేధించిరి. జీవుని మోక్షప్రాప్తికి, ఆత్మంతిక దుఃఖరాహిత్యమునకు అడ్డుగానుండు ఏ క్రియయైనను సరియే అది

* దేవే తీర్థే ద్విజే మంత్రే దైవజ్ఞే భేషజే గురౌ
యాదృశీ భావనా యస్య సిద్ధిర్భవతి తాదృశీ.

@ గతాగతం కామ కామా లభన్తే

స్వర్గభోగమగుగాక, భూలోకభోగమగుగాక, లేక పాతాళభోగమగుగాక - నిషిద్ధమే యగును. ఏలయనగా మనస్సుకోరికలతో నిండి బహిర్ముఖముగ పరుగెత్తుచుండినచో, ధ్యానకాలమున ఆత్మయందు నిలుకడను బొందజాలదు. మనస్సు ఆత్మయందు స్థిరపడనిచో మోక్షము ఏ కాలమందును లభించదు. కనుకనే గీతాచార్యులు స్వర్గసుఖములకై అఱ్ఱులుచాచు జనులను 'అవిపశ్చితులు' (అవివేకులు, అల్పబుద్ధికలవారు) అని సంబోధించి వారి చర్యలను పూర్తిగ ఖండించివైచిరి. గీత 2 వ అధ్యాయమునందలి ఈ క్రింది శ్లోకములలో ఇట్టి భావమే వ్యక్తీకరింపబడినది -

1. కామాత్మానః స్వర్గపరా జన్మ కర్మ ఫలప్రదామ్

కియావిశేషబహులాం భోగైశ్వర్యగతిం ప్రతి.

(2-43)

2. భోగైశ్వర్య ప్రసక్తానాం...సమాధౌ న విధీయతే.

(2-44)

కాబట్టి క్రియాబాహుళ్యముతోగూడి, విక్షేపజనకమై, చిత్తచాంచల్యమునకు కారణభూతమైనట్టి ఈ సకామయజ్ఞముల నాచరించుటకంటె మోక్షదాయకములైనట్టి జపయజ్ఞము, స్వాధ్యాయయజ్ఞము, జ్ఞానయజ్ఞము మున్నగునవి ఏల ఆచరించరాదని గీతయందు భగవానుడు ప్రశ్నించుచున్నారు. కావున ముముక్షువు ఆ సకామకర్మలజోలికి పోక గీతయందు తెలుపబడిన చక్కని నిష్కామయజ్ఞముల నాశ్రయించి తరించుట శ్రేయస్కరము.

2. అకర్మణ్యత్వము :-

ఏ కర్మయుచేయక ఊరకనున్నచో అది చాల గొప్పస్థితియని కొందఱు తలంచవచ్చును. అట్లుండుట పరమ వైరాగ్యచిహ్నమని కొందఱుఁపించవచ్చును. కాని అది పొరపాటు. మనస్సునందు వాసనలు, సంస్కారములు ఉన్నంతవఱకు స్థూలదేహముతో కర్మల చేయకపోయినను జీవుని బంధము విడనాడదు. మనస్సునం దాయా సంకల్పములు విజృంభించుచునేయుండును. ఏ కర్మలు చేయక ఊరకనుండువారు తమోగుణమయులైనను అయియుండవలెను, లేక కేవలము విశుద్ధ సత్త్వమయులై నిర్వికల్పసమాధిస్థులై నను అయియుండవలెను. రెండవతరగతివారు లోకములో చాల అరుదు. అట్టివారు పరమపూజ్యులు. వారి హృదయము వాసనారహితమై, నిష్కల్మషముగ నుండును. వారు కర్మలు చేసినను చేయకున్నను బంధము లేదు (నైవ తస్యకృతేనార్థోనాకృతేనేహ కశ్చన). కాని తక్కినవారలు అట్లుకాదు. వారు కర్మలు చేసియే తీరవలెను. ఏలయనిన తమోగుణమునుండి రజోగుణమునకు, రజోగుణమునుండి సత్త్వగుణమునకు, సత్త్వగుణమునుండి విశుద్ధసత్త్వమునకు, లేక గుణాతీతమునకు ప్రయాణము కావలసియున్నది. ఇట్టి స్థితిలో ఏ కర్మలు చేయక ఊరకుండుట కేవలము మూర్ఖత్వమే యగును. దానిచే జీవితము భ్రష్టమైపోగలదు. బంధము ఇంకను పెరిగి పోవును. కనుకనే శ్రీకృష్ణపరమాత్మ -

కర్మజ్యాయో హ్యకర్మణః (3-8) “కర్మలు చేయకుండుటకంటె చేయుటయే మేలు” అనియు,

తయోఽస్తు కర్మసన్నాసాత్కర్మయోగో విశిష్యతే (5-2) “ఆ రెండిటిలో కర్మత్యాగముకంటె కర్మయోగమే శ్రేష్ఠమైనది” - అనియు, ఈ ప్రకారముగ గీతయందు అకర్మణ్యత్వముపై దాడి చేసిరి. కుంభకర్ణునికంటె రావణాసురుడు మేలు. తమోగుణముకంటె రజోగుణముమేలు; రజోగుణముకంటె సత్త్వగుణముమేలు. కాబట్టి ఏకర్మచేయక కాలమును వృథాచేయుటకంటె ఏదియోకర్మచేయుటయే ఉత్తమము. క్రమముగ ఆ కర్మ శుద్ధపడి, నిష్కామముగా మారగలదు. దానిచే చిత్తశుద్ధియు, తద్వారా

జ్ఞానప్రాప్తియు చేకూరగలదు. ఈ ప్రకారముగ కర్మాచరణ తుట్టతుదకు నైష్కర్మ్యసిద్ధిరూప మోక్షమునకు దారితీయుచున్నది. కాబట్టి సాధకులు తమోగుణమును సత్త్వగుణమని భ్రమింపక కడుజాగరూకులై అకర్మణ్యత్వమును దూరముగ పారద్రోలి, ఆధ్యాత్మికోన్నతికి దోహదమొసంగు సత్క్రియల నాచరించుచు జన్మసాఫల్యము నొందవలయునని శ్రీకృష్ణపరమాత్మ గీతయం దానతిచ్చుచున్నారు.

3. నాస్తికమతము :-

“కనిపించునదియెల్ల సత్యము. పునర్జన్మ లేదు. కాబట్టి బ్రతికిన నాలుగురోజులు పుష్కలముగా తినిత్రాగి విలాసముగ గడుపవలయును. స్థూలదేహపోషణమే పరమపురుషార్థము” - నాస్తికుల విచారధార ఈ ప్రకారముగ నుండును. గీతాచార్యుల కిట్టి భావములు ఏమాత్రము రుచింపవు. కనుకనే గీత 16వ అధ్యాయమున అట్టి నాస్తికులభావములను పూర్తిగ ఖండించివైచిరి. “శౌచముగాని, ఆచారముగాని, సత్యముగాని లేనివారును, జగత్తును ఈశ్వరుడు సృష్టింపలేదు, స్త్రీపురుషుల సంయోగమువలననే జగత్తు ఏర్పడినది అని వాదించువారును, దుష్పూరమగు కామమును ఆశ్రయించి, దంభమానమదాన్వితులై, భోగములనే పరమగమ్యముగ భావించి, వానికొఱకై అన్యాయముగ ద్రవ్యమార్జించువారును, ధనమదాంధులై గర్వించువారునగు నరాధములను నరకమునందు, నీచయోనులందు విసిరివేసెదను. అథోగతియే వారికి శరణ్యము” - అని శ్రీకృష్ణపరమాత్మ అట్టి వారిని గూర్చి పలికిన వాక్యములు సాధకలోకమునకు గొప్ప హెచ్చరికగా నుండగలదు. కాబట్టి ముముక్షువు లట్టి నాస్తికభావములను దరికి జేరనీయక పరమాత్మ సత్యము, దేహాది భౌతికవస్తుజాలము అసత్యమని నమ్మి, భోగాసక్తిని త్యజించి, యోగాసక్తిని పెంపొందించుకొని జీవితమును పరమార్థసంపాదనమునకు అంకితమొనర్చి బ్రహ్మానందానుభూతి నిచటనే పడయవలయును.

4. భౌతికవాదము :-

“ప్రకృతి (Nature) వలననే సమస్తము జరుగుచున్నది. ఇక పురుషునియొక్క ఆవశ్యకత లేదు. కార్యకారణరూపమగు ఈ చరాచర జగత్తంతయు ప్రకృతికి అధీనము. ప్రకృతి స్వతః చేతనమైనది. సర్వశక్తి సమన్వితమైనది” - అను ఈ భౌతికవాదమును గీత అంగీకరింపదు. ప్రకృతియొక్క వ్యావహారిక సత్యత్వమును గీత సమ్మతించినను, ఆ ప్రకృతి పురుషునికి అధీనమైయున్నదనియు, స్వతః అయ్యది జడమై పురుషునివలన చైతన్యమును అరువుతెచ్చుకొని కార్యమందు ప్రవృత్తమగుచున్నదని నుడువుచున్నది.

మయాధ్యక్షేణ ప్రకృతిః సూయతే సచరాచరమ్ (గీ 9-10) చైతన్యవంతుడగు పరమాత్మయొక్క సాన్నిధ్యముచే ప్రకృతి ఈ స్థావరజంగమాత్మకమగు సమస్త ప్రపంచమును ఉత్పన్న మొనర్చుచున్నది. అని పై గీతావాక్యము ఋజువు చేయుచున్నది. జగత్తును సభకు భగవానుడు అధ్యక్షుడు (Chairman), ప్రకృతి సంచాలకుడు (Convenor). అధ్యక్షుడు లేనిదే తక్కినవారందఱున్నను సభ యెట్లు రాణించదో, అసలు సభకు రూపమే యెట్లుండదో, జగద్విషయమున్ను అంతియేయని యెఱుంగవలెను. పరమాత్మ ప్రకృతికి ఆధారభూతడు. ఆధారములేనిదే ఆధేయము నిలువదు. ‘సూత్రే మణిగణా ఇవ’ అనునట్లు ఈ బ్రహ్మాండమును మణిహారమందు దారమువలె ఆధారభూతులై పరమాత్మ వ్యాపించియున్నారు. దారము లేనిచో మణులు చిందర వందఱగా పడిపోవును. అట్లే పురుషుడు లేనిచో ప్రకృతియొక్క అస్తిత్వమున్ను ఉండనేరదు. మఱియు -

క్షేత్రం క్షేత్రీ తథా కృత్స్నం ప్రకాశయతి భారత. (గీ-13-34) 'ఓ అర్జునా! క్షేత్రజ్ఞుడగు పరమాత్మ సమస్తక్షేత్రమును (ప్రకృతిని) ప్రకాశింపజేయుచున్నాడు.' అని గీతావ్యాకము. దీనిచే ప్రకృతి, లేక క్షేత్రము జడమైనదనియు, దానికి స్వతః ప్రకాశము లేదనియు, క్షేత్రజ్ఞుడగు పురుషుడే (పరమాత్మయే) క్షేత్రమగు ఆ ప్రకృతిని ప్రకాశింపజేయుచున్నారనియు తేలుచున్నది. ఇవిధముగ ప్రకృతియే స్వతః తన శక్తిచే అన్ని కార్యములను జరుపుచున్నదను భౌతికవాదమును గీత ప్రతిఘటించుచున్నది.

మఱియు పంచభూతములు అస్థిరములు, చపలములు, వికారవంతములు, నశ్వరములు; వానిని నమ్ముకొనినచో జీవుడున్న పతనమును బొందిపోవును. కదలుచుండు స్తంభమును పట్టుకొని దానిచుట్టు తిరుగువాడు స్తంభముతోపాటు తానుగూడ పడిపోవును గదా! ప్రపంచములో కదలకుండనున్న వస్తువు ఒకటే. అదియే పరమాత్మ. 'అచలోఽయం సనాతనః' అని గీత దానినిగూర్చి పేర్కొనెను. అది సర్వసాక్షి. ఆ వస్తువును నమ్ముకొనినవానికి పతనభయములేదు. భౌతికవస్తుజాలమును నమ్ముకొనినవాడు తప్పక దెబ్బతినును. ఇదివఱకెందతో అట్లు పతనమొందిరి. ఎండమావులను గూర్చి పరుగెత్తువారు, ప్రతిబింబిత ఫలములను భక్షింపనెంచువారు తప్పక ఆశాభంగమునొందవలసివచ్చును. కావున ప్రకృతిని నమ్ముకొనక పురుషునే నమ్ముకొని అధ్యాత్మదృష్టికలిగి జన్మసార్థకత నొందవలసినదని గీత ఆదేశించుచున్నది. "నా వలననే అంతయు జరుగుచున్నది (మత్తః సర్వం ప్రవర్తతే), నేను జగత్తునకు తండ్రిని, తల్లిని, తాతను, విధాతను (పితామహమస్య జగతో మాతా ధాతా పితామహః). కావున ఇతరము నాశ్రయింపక, భౌతికమునుబట్టి వ్రేలాడక అధ్యాత్మరూపుడనగు నన్నొకనినే ఆశ్రయింపుము. (మామేకం శరణం వ్రజ)" అని భగవానుడు గీతయందు కరుణతో పలుతావుల బోధించియుండిరి. కాబట్టి సంసారదుఃఖతరణము నపేక్షించు ముముక్షువు భౌతికవాదమునకు తిలాంజలి యొసంగి అధ్యాత్మవాదమును ప్రోత్సహించి హృదయస్థపరమాత్మను సాక్షాత్కరించుకొని పరమానంద మనుభవించునుగాక!

5. దేహపీడాకరమగు తపస్సు :-

మోక్షమునకు ప్రతిబంధకము చిత్తమందలి దుష్టవాసనలు, దుష్టసంకల్పములు, దుస్సంస్కారములు. అంతియేకాని దేహముకాదు. దేహము అమాయకమైనది. దానిని బాధించినచో మోక్షము చేకూరునని తలంచుట వెఱ్ఱి. పుట్టను కొట్టినచో పాము చావదు. జన్మజన్మాంతరము హృదయమున బాగుగ జితించియున్న కామక్రోధాదులు దేహశోషణమాత్రముచే ఎన్నటికిని తొలగనేరవు. కాబట్టి మహనీయులు తమ చిత్తమునకు, తమ ఇంద్రియములకు పుటము పెట్టి, బాగుగ తపింపజేసి, సంయమమును అభ్యసించి వానియందలి రాగద్వేషాదికషాయమును, మాలిన్యమును దూరీకృతము చేయుదురు. ఇదియే వాస్తవమగు తపస్సు. రాగాదుల నిర్మూలనకై చిత్తమును తపింపజేయుటయే తపస్సుగాని, దేహమును శోషింపజేయుటకాదు. దీనినిగూర్చి శ్రీకృష్ణపరమాత్మ గీత17వ అధ్యాయమున బాగుగ హెచ్చరించిరి*. అట్లు అశాస్త్రీయముగ ఘోరతపస్సులు చేసి శరీరమును బాధించువారు కేవలము అసురులేయని మందలించిరి. వానికి ప్రత్యామ్నాయముగ ఆ అధ్యాయమందే గీతాచార్యులు శారీరక, వాచక, మానసికములను త్రివిధతపస్సులను చక్కగ బోధించిరి. అవి ప్రతివానికిన్ని ఆచరణయోగ్యములైనవి. అయితే దేహరోగ్యముకొరకు అపుడపుడు

* 1. అశాస్త్రవిహితం ఘోరం తప్యన్తే యే తపో జనాః

దంభాహంకార సంయుక్తాః కామరాగబలాన్వితాః.

(17-5)

2. కర్మయన్తఃశరీరస్థం భూతగ్రామమచేతనః

మాం చైవాన్తః శరీరస్థం తాన్విద్ధ్యాసుర నిశ్చయాన్.

(17-6)

ఏకాదశి మొదలగు పర్వదినములందు ఉపవాసము మొదలైనవి చేయుచుండవచ్చును. దేహశుద్ధికోరికకు అటువంటి చిన్న చిన్న ప్రక్రియలను ఆశ్రయించవచ్చును. అంతియేకాని కఠోరతపస్సులచే శరీరమును బాధించినందువలన కలుగు ప్రయోజన మేమియునులేదు. కాబట్టి అట్టివాని నాశ్రయింపక, శ్రీకృష్ణమూర్తి గీతయందు సూచించిన సాత్త్వికతపస్సును మాత్రము చేపట్టి ముముక్షువులు పరమార్థసిద్ధికై యత్నములను గావించవలెను.

6. మిథ్యాచారము :-

కొందఱు కర్మేంద్రియములతో ఏపని చేయక ఊరక కూర్చుండి మనస్సుతో మాత్రము ముల్లోకములందలి సమాచారములను కెలుకుచుందురు. అట్టివారు శరీరేంద్రియములచే కర్మచేయకపోయినను మనస్సుతో విపులముగ కర్మనాచరించుటచే కర్మబద్ధులే యగుదురు.

కర్మేంద్రియాణి సంయమ్య య ఆస్తే మనసా స్మరన్.

ఇంద్రియార్థాన్విమూఢాత్మా మిథ్యాచారస్స ఉచ్యతే. (గీ -3-6) “కర్మేంద్రియముల నణచిపెట్టి ఎవడు మనస్సుతో శబ్దాదివిషయములను చింతించుచుండునో, అట్టివాడు వివేకశూన్యుడే యగును. మఱియు నాతని చేష్ట మిథ్యాచారమని, కపటాచారమని చెప్పబడును” అని భగవానుడు సెలవిచ్చియున్నారు. కాబట్టి ముందు మనస్సును మరమ్మతు చేసికొనుట అతిముఖ్యమైనపని. విషయవాసనలు లేకుండ దానిని శుద్ధపఱచుకొనవలెను. ప్రాపంచిక సంకల్పములను దరికిజేర్చరాదు. ఎప్పుడు మనస్సు విషయసంకల్పరహితమై, వాసనావర్జితమైయుండునో అపుడే కర్మేంద్రియములచే కర్మలను చేసినను మనుజుడు బంధింపబడడు.* కాబట్టి, సాధకులు గీతాచార్యుల ఈ హెచ్చరికను కడుజాగరూకతతో గమనించి మిథ్యాచారమును విసర్జించి ధ్యానకాలమునందు మనస్సునం దేలాటి విషయసంకల్పములున్ను రానీయక దైవభావనమాత్ర ముండునట్లు ప్రవర్తించవలెను. అయితే ప్రారంభమున అట్టి స్థితి వెంటనే చేకూరకున్నను, బహుకాలాభ్యాసముచే దానినెట్లైనను సాధించివేయవలెను. కేవలము కర్మేంద్రియములను మాత్రమరికట్టినందువలన విశేషప్రయోజనమేమియును లేదు. మనస్సును లోబఱచుకొనవలెను.

గీతాపాఠకునకు ఉదయించు కొన్నిప్రశ్నలు

1. ప్రశ్న :-

అంతస్వల్పసమయమున ఇంత పెద్ద గీతను శ్రీకృష్ణు డెట్లు చెప్పగలిగి?

ఉత్తరము :-

(1) వాస్తవముగ విచారించినచో శ్రీకృష్ణుడు చేయలేనిపని ప్రపంచమున ఏదియునుండదు. అఘటితఘటనాప్రవీణులు వారు. మాయాధీశులు. తమ యోగామాయచే గొప్పగొప్ప లీలలను గావించి లోకమును ఆశ్చర్యమున ముంచివైచిరి. అట్టివారికి స్వల్పసమయమున బృహద్బోధ నొనర్పగల్గుట కష్టతరమేమియునుకాదు.

* యస్త్వింద్రియాణి మనసా నియమ్యారభతేఽర్జున

కర్మేంద్రియైః కర్మయోగమసక్తస్స విశిష్యతే.

(2) యుద్ధసమయమున భగవానుడు సూత్రప్రాయముగ కొన్ని ధర్మములను బోధింప, వానిని వేదవ్యాసులు తదుపరి ఛందోబద్ధమునర్చి విస్తారగ్రంథరూపముగ రూపొందించుచుండవచ్చును.

(3) యుద్ధప్రారంభదినమున ఇరుపక్షస్నేనికులు భారులుతీర్చి రణరంగమున నిలబడిన తదుపరి వెనువెంటనే యుద్ధము ప్రారంభముకాలేదు. ఒకటి రెండు చిన్న సంఘటనలు జరిగినవి. ధర్మరాజు పాదచారియై శత్రుసైన్యమువైపు నడువసాగెను. సోదరులున్న ఆతని ననుగమించిరి. అతడు భీష్మ ద్రోణ కృపాశల్యుల కడకేగి వారి యాశీర్వాదమును బడసివచ్చెను. తదుపరి శత్రుపక్షమునం దెవరైనను తనకు శరణాగతులైనచో వారికి రక్షణకల్పించెదనని, అభయమిచ్చెదనని ధర్మరాజు ప్రకటింప యుయుత్సుడు పాండవపక్షమున వచ్చిచేరెను. ఈ ప్రకారములగు కొన్నిఘటనలు మధ్యలో సంభవించినవి కనుక యుద్ధప్రారంభమునకు కొంతకాలయాపన అవశ్యము జరిగినదని ఊహించుకొనవచ్చును. అందును అది ప్రారంభదినము కనుక యుద్ధసంబంధమైన కొన్ని సర్దుబాట్లు చేసికొనుటకు కొంతవ్యవధి ఏర్పడియుండవచ్చును. అట్టి వ్యవధిలో గీతోపదేశము గావింపబడినది, కనుక అందు వైపరీత్యమేమియునులేదు.

(4) యుద్ధనీతిననుసరించి ప్రతివారు సంగ్రామమున పాటింపవలసిన కొన్ని ధర్మసూత్రములు కలవు. అందులో నొకటి - “శత్రుపక్షముననున్న వాడెవడైనను నిరాయుధుడై, శోకసంతుప్తుడై యున్నపుడు స్వపక్షముననున్నవాడు అతనిపై శస్త్రప్రయోగము చేయరాదు” - అని కలదు. ఇరుపక్షములందును యుద్ధనీతిని గౌరవించుమహానుభావులనేకులు కలరు. అర్జునుడు యుద్ధారంభసమయమున శరచాపములను జారవిడిచి, శోకసంవిగ్నమానసుడై యుండెను. పాండవపక్షమున అర్జునుడు ప్రముఖస్థానమును ఆక్రమించుకొనియున్నదిట్ట. అట్టివాడు నిరస్త్రుడైయున్నప్పుడు ఎదుటివారు వెంటనే యుద్ధమును ప్రారంభింతురా? కావున వారు కొంతసేపు ఆగి, శ్రీకృష్ణుని దివ్యబోధలచే అర్జునుడు తెప్పరించుకొని తిరిగి ధనుర్ధనుడై రంగమున నిలబడిన వెనుక యుద్ధమును ఉపక్రమించి యుండవచ్చును.

ఈ పై కారణములన్నిటిచేతను రణక్షేత్రమున గీతాబోధ సంభవించుటయందు అసమంజసత్వమేమియు లేదని స్పష్టపడుచున్నది.

2. ప్రశ్న :-

కృష్ణుడు, అర్జునుడు చిన్ననాటినుండియు అనేక పర్యాయములు కలిసికొని సంభాషించియుండిరి. అట్టిచో ఎప్పుడైన ప్రశాంతముగనున్నపుడు గీతను బోధించక, చుట్టును గందరగోళముగానున్న యుద్ధసమయముననే శ్రీకృష్ణుడు దానిని బోధించుటకు ముహూర్తము నేల ఏర్పరచుకొనిరి?

ఉత్తరము :-

(1) తగిన వేళయందు చేసినచో మాత్రమే ఆ యా కార్యములు సత్ఫలితముల నిచ్చుచుండును. ఈ సూత్రము పరమార్థరంగమున ఇంకను చక్కగ అన్వయించును. ఇనుము బాగుగ కాలియున్నపుడే కమ్మరివాడు దానిని వంచుటకు ప్రయత్నము చేయును. పునాది బాగుగ గట్టిపడినపుడే యజమాని దానిపై గృహమును నిర్మింప ప్రారంభించును. రోగము కలిగినపుడే వైద్యుడు ఔషధమును ప్రయోగించును. క్షేత్రము శుద్ధపడినపుడు మాత్రమే కర్షకుడు అందు విత్తనమును నాటును. అట్లే అర్జునుని హృదయము రణరంగమున వైరాగ్యప్రపూరితమైయుండుట చూచి శ్రీకృష్ణుడు ‘ఇదియే జ్ఞానబోధకు తగిన అదును’ అని

నిశ్చయించి వెంటనే తత్త్వపదేశమున కుపక్రమించిరి. అట్టిస్థితి అర్జునుని జీవితములో ఇదివరకెన్నడును ఏర్పడియుండలేదు. కావున ఇదివరకట్టి యుపదేశమును చేయలేదు. మఱియు యుద్ధక్షేత్రమున అర్జునుడు 'ధర్మసమ్మాధచేతస్కుడై' కర్తవ్యకర్తవ్యములు తెలియక జ్ఞానబోధకై పరితపించెను. అంతటి తీవ్రపరితపన, తీవ్రధర్మజిజ్ఞాస జ్ఞానకాంక్ష ఇదివరకతనికి ఎప్పుడును కలిగియుండలేదు. కనుక శ్రీకృష్ణుడు అతని జోలికి పోలేదు. ఇప్పుడో రణరంగమున ప్రవేశించగనే అట్టి జ్ఞానదాహము కలిగినది. కాబట్టి వెంటనే శ్రీకృష్ణపరమాత్మ జ్ఞానామృతవర్షమును కురిపించిరి.

(2) మఱియు, జీవితమే ఒక యుద్ధరంగము. ప్రతిదినము ధర్మాధర్మములకు, సత్యాసత్యములకు, న్యాయాన్యాయములకు భీకరమగు పోరు మానవుని చిత్తకుహరమున జరుగుచుండును. అట్టి యుద్ధముయొక్క ప్రతిరూపమే పాండవ కౌరవ యుద్ధము. పాండవులు సద్గుణములు. కౌరవులు దుర్గుణములు. శ్రీకృష్ణమూర్తి సద్గుణములవైపు జేరి వానిని ప్రోత్సహింపరచి, దుర్గుణములపై, రాక్షసస్వభావముపై విజయమును పొందునట్లుచేసిరి. అట్లే ప్రతిజీవితము పరమాత్మనాశ్రయించి, దుస్సంస్కారములను పారద్రోలి, హృదయము ధర్మమయముగ గావించుకొని పరమానంద మనుభవించవలెనని జనులకు బోధించుటకా యనునట్లు ఆ స్థూలసంగ్రామమును గీతాబోధకు తగిన క్షేత్రముగ నెన్నుకొనియుండవచ్చును.

3. ప్రశ్న :-

భీష్ముడు, ద్రోణుడు, కృప, శల్యుడు, ధర్మరాజు, భీముడు, కర్ణుడు మొదలైన ఉద్ధండు లెందఱో ఉండియుండ అందు అర్జునునకే శ్రీకృష్ణుడు గీత నేల యుపదేశింపవలెను?

ఉత్తరము :-

అర్జునుడు సామాన్యుడు కాడు. నరనారాయణులలో నొకడు. నారాయణుడు శ్రీకృష్ణరూపమున నవతరింప, నరుడు పార్థునిరూపమున జన్మించెను. 'పాండవానాంధనంజయః' - 'పాండవులలో అర్జునుడను నేను' అని భగవానుడు గీతయందు తెలిపియే యున్నాడుకదా! దీనిచే అర్జును డెట్టి శక్తిసంపన్నుడో చక్కగ విదితముకాగలదు. ఒకప్పుడాతడు గొప్ప తపస్సు చేసి, శివుని మెప్పించి పాశుపతాస్త్రమును సంపాదించెను. అట్లే అనేక దేవతల మెప్పును బడసి పలువిధ అస్త్రశస్త్రాదులను బడయగల్గెను. ఉత్తరగోగ్రహణసమయమున ఒంటరిగా భీష్మాదిసహితమగు కౌరవసైన్యమునంతను ఎదుర్కొని తరిమివేయుట అర్జునుని అపరిమితబలపరాక్రమములకు చక్కని నిదర్శనము. ఇక శీలమును పరికింతమా స్వర్గమున ఊర్వశియొక్క పన్నాగములకు, తళుకుబెళుకులకు లొంగక ఆపె పన్నిన వలలో తగుల్కొనక బయటపడగల్గిన చరిత్రశుద్ధి గల మహనీయుడు. మఱియు శ్రీకృష్ణమూర్తికి బాల్యకాలమునుండియు ప్రాణస్నేహితుడు, సఖుడు. కాని యుద్ధప్రారంభసమయమున - 'శిష్యస్తేఽహం శాధి మాం త్వాం ప్రపన్నమ్' - 'నేను మీ శిష్యుడను, మిమ్ము శరణుబొందితిని, ఆజ్ఞాపింపుడు'. అని శ్రీకృష్ణుని వేడుకొని సఖాత్వముతోబాటు భక్తిత్వమునుగూడ కలుపుకొనెను. అందువలననే శ్రీకృష్ణుడాతనిని 'భక్తోఽసిమే సఖాచేతి' (నీవు నాయొక్క సఖుడవే కాక భక్తుడవుకూడాను) అని పేర్కొనుట తటస్థించినది. 'నీవు సఖుడవుగను, భక్తుడవుగను నుండుటచే నీకీ అతిరహస్యమగు బ్రహ్మవిద్యను (రహస్యం హ్యేతదుత్తమమ్) ఉపదేశించితిని' అని భగవానుడు సెలవిచ్చిరి. 'నీవు నాకు చాల ప్రియుడవు' (ప్రతిజ్ఞానే ప్రియోఽసి మే; ఇష్టోఽసి మే దృఢమితి) అనియు పెక్కుతావుల

వెల్లడించిరి. అర్జునుని భక్తత్వమే భగవానుని ప్రియత్వమునకు దారితీసినది. ఈ ప్రకారముగ భౌతిక , ఆధ్యాత్మికబలసంపన్నుడై, శ్రీకృష్ణపరమాత్మకు అతిసన్నిహితుడై పెక్కుయోగ్యతలు గల్గి వర్తించుటబట్టి గీతోపదేశమున కాతనినే భగవాను డెన్నుకొనుట తటస్థించినదని చెప్పవచ్చును.

4. ప్రశ్న :-

‘యుద్ధము చేయుము’ అని అర్జునునకు బోధించినందువలన గీతహింసను ప్రేరేపించినట్లైనదికదా?

ఉత్తరము :-

కాదు. గీత ఏనాడున్ను హింసను ప్రేరేపింపలేదు. పైగా అహింసనే ప్రోత్సహించుచు వచ్చినది.* గీతయొక్క తత్త్వమును సరిగా అర్థము చేసికొననివాడే ఇట్టి వాక్కులను పలుకుచుండును. ‘యుద్ధముచేయుము’ అని ఏల చెప్పవలసివచ్చినదో, ఎవరికి చెప్పవలసివచ్చినదో, ఏ పరిస్థితియందు చెప్పవలసివచ్చినదో అంతయు చక్కగ విచారించినచో అట్టి విమర్శకు తావులేకుండును. అహింసాతత్త్వమును అతి సూక్ష్మముగ తెలిసికొనవలసియున్నది. అర్జునుడు క్షత్రియుడు, రాజు. రాజ్యపాలన మాతని విధుక్తధర్మము. దుష్టశిక్షణ, శిష్టరక్షణ ఆతడు చేయవలసియున్నాడు. తద్వారా ధర్మమును, శాంతిభద్రతలను (Peace and security) లోకమున స్థాపించవలసియున్నాడు. శ్రీకృష్ణుని యవతారమున్ను అందుకొఱకే యేర్పడినదని గీతయందు విస్పష్టముగ చెప్పబడినది @. దుష్కర్మల చేయువారిని, సంఘవిద్రోహులను, దేశద్రోహులను అరికట్టనిచో, వారలను శిక్షింపనిచో దేశము, సంఘము అల్లకల్లోలమైపోయి, అరాజకము ప్రబలి, దుష్టశక్తులు విజృంభించి, జనులందఱికిని అశాంతి, హింస కలుగుచుండును. వేరుపురుగును సకాలమున తీసివేయనిచో కొంతకాలమునకు చెట్టంతటిని కొట్టి గుల్లచేసి వేయును. పుండును ‘అపరేషన్’ చేసి నయము చేయనిచో అది పెద్దదై, దేహమంతయును వ్యాపించి ఘోరవిపత్తును కలుగుజేయును. అత్తటి పుండును కోయుట హింసకాదు. అహింసయే. అట్లే సంఘవిద్రోహశక్తులు కొన్ని సమాజమున ప్రబలినప్పుడు పరిపాలకులు వానిని గమనించి వెంటనే తగు చర్య తీసికొని వానిని రూపుమాపవలెను. లేనిచో సంఘమంతయు చెడుపోవును. దొంగతనము చేసిన వానిని, ఖానీజరిపినవానిని రక్షకభటులు (పోలీసువారు) పట్టి మేజిస్ట్రేటునకు ఒప్పజెప్పి జైలుశిక్షకాని, ఉరిశిక్షకాని వేయింతురు. దానిచే వారు దొంగను హింసించినట్లా? కాదు. ఇట్టి చర్యచే వారు అహింసనే, శాంతినే, భద్రతనే, సర్వజీవసంక్షేమమునే లోకమున వ్యాపింపజేసినవారైరి.

అట్లే దుర్యోధనాదులు ఆతతాయులుగ • ప్రవర్తించుచు లోకకంటకులుగ తయారైరి. సోదరులగు పాండవులకు న్యాయముగ సంక్రమించవలసిన రాజ్యములో సూదిమోపునంతటి స్థలమును గూడ ఇవ్వమని

- ★ (1) అహింసా క్షాన్తిరార్థవమ్ (13-8)
 (2) అహింసా సత్యమక్రోధః (16-2)
 (3) అహింసా సమతా తుష్టిః (10-5)
 (4) బ్రహ్మచర్య మహింసా చ (17-14)
 (5) అద్యేష్టా సర్వభూతానాం మైత్రః కరుణ ఏవచ (12-13)

@ పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చ దుష్కృతాం ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగే యుగే.

(4-8)

• ఆతతాయః:- విషము పెట్టువాడు, ఇండ్లు కాల్చువాడు, స్త్రీల నవమానించువాడు. ఆయుధములచే చంపవచ్చువాడు. భూమిని దొంగిలించువాడు, ధనము నపహరించువాడు.

భీష్మించిరి. శ్రీకృష్ణుడున్ను రాయబారిగ వ్యవహరించి నయముగ ఎంతచెప్పవలెనో అంతయు చెప్పిచూచెను. కాని వారల కరిసహృదయములు ఒకింతైనను ద్రవించలేదు. ఇక విధిలేక పాండవులు యుద్ధమునకు దిగవలసి వచ్చినది.

ఈ ప్రకారముగ యుద్ధము అనివార్యమైనది. లోకసంక్షేమముకొఱకై రాజులు దుష్టులను శిక్షించుట హింస ఎన్నటికిని కాదు. అట్లు చేయుట క్షత్రియపరిపాలకులకు ధర్మము. అర్జునుడు క్షత్రియుడు. కావున క్షాత్రధర్మమును శ్రీకృష్ణుడు అర్జునునకు బోధించిరి. హింసాహింసల తత్త్వమును విశాలదృక్పథముతో వీక్షించవలెనే కాని సంకుచితదృష్టితోకాదు. లోతుగ విచారించవలెనేకాని పైపైభావములను పట్టుకొనికాదు. గీతయందు పలుతావుల అహింసయే బోధింపబడినదికాని హింస కాదు. సమస్తప్రాణీకోట్లయెడల దయగలిగి యుండుడనియే చెప్పబడినదికాని ద్వేషమునుచూపుడనికాదు. ఇంతటి అహింసాదృష్టికలిగియున్న గీతాచార్యులు హింసను ప్రేరేపించిరని యనుట కేవలము హాస్యాస్పదము, నిర్దేతుకము; ప్రత్యేక సమయమున, ప్రత్యేక పరిస్థితులందు, ప్రత్యేక వ్యక్తికి (క్షత్రియునకు) యుద్ధమును గూర్చిన ఆదేశమొసంగబడిన ఘట్టమది. అదియు కర్తృత్వరహితముగ, అహంభావవర్జితముగ ఈశ్వరార్పణబుద్ధితో ఫలాఫలములందు సమబుద్ధిగలిగి నిష్కామముగ ఆచరించులాగున ప్రబోధింపబడెను. న్యాయాధికారి చోరునకు శిక్షవిధించుటలో ఎంత హింస యిమిడియున్నదో, అర్జునుడు దుష్టశిక్షణమునకై యుద్ధముచేయుటలోను అంత హింసయే వర్తించుచున్నది. అది హింసకాదు, పైపెచ్చు (విశాలభావముతో పరికించినచో) అహింసయే యగును. కావున గీత అహింసనే ప్రోత్సహించుచున్నదికాని హింసను కాదని ముమ్మాటికిని చెప్పవచ్చును.

గీత - యోగవాసిష్ఠము

ఇంతవఱకుగీతాపాఠకునకు కలుగు సంశయావళి నివారింపబడినది. ఇక ఆధ్యాత్మికవాఙ్మయమున అతివ్యాపకముగా ప్రచారములో నున్నదియు, గొప్ప ప్రామాణిక గ్రంథములలో నొకటిగ నెంచబడుచున్నదియు, అతిపురాతనమైనదియునగు యోగవాసిష్ఠమునకును గీతకును గల పోలికలు, వాని సంబంధము తెలిసికొనుట పాఠకులకు చాల అవసరమైయుండుటచే క్లుప్తముగ నిచ్చేట నవి పొందుపఱుపబడుచున్నవి. త్రేతాయుగమున మహర్షి వాల్మీకి యోగవాసిష్ఠమును ముప్పదిరెండువేల శ్లోకములతో గూడిన బృహద్గ్రంథమును రచించిరి. గీతకును దానికిని ఈ క్రింది పోలికలు కలవు.

(1) గీతయందు శ్రీకృష్ణమూర్తి అర్జునున కుపదేశించిన విధముగ యోగవాసిష్ఠమున శ్రీ వశిష్ఠుడు శ్రీరామచంద్రునకు తత్త్వోపదేశము చేసిరి. కావున రెండును సంవాదరూపమున నున్నవి.

(2) అర్జునుడు ప్రాపంచికైశ్వర్యములయెడల విరక్తిగలిగి త్రైలోక్యసామ్రాజ్యమును గూడ తృణప్రాయముగనెంచి కింకర్తవ్యవిమూఢుడై రణరంగమున నున్నపుడు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ అతనికి గీతాధర్మముల నెట్లు ప్రబోధించిరో, అట్లే పదునాడేండ్ల చిఱుతప్రాయమున శ్రీ రామచంద్రుడు దృశ్యప్రపంచముయొక్క అనిత్యతనెఱింగి, భోగవిలాసములయెడ పూర్ణవిరక్తి గలిగి కర్తవ్యము తెలియక తూష్ణింస్థితుడై యున్న సమయమున వారి కులగురువగు శ్రీ వసిష్ఠ మునీంద్రులు వారికి ధైర్యోత్సాహములను పురికొల్పుచు యోగవాసిష్ఠమును అఖండ పారమార్థికబోధను గావించిరి.

(3) శ్రీకృష్ణుని దివ్యబోధలచే అర్జునుడు మోహనిద్రనుండి మేల్కొంచి కార్యరంగమున నెట్లు దుమికెనో,

అట్లే శ్రీ వసిష్ఠుని అఖండాత్మోపదేశముచే శ్రీరామచంద్రుడు విగతశోకుడై అకర్మణ్యత్వమును పారద్రోలి కర్తవ్యపాలనమున కుపక్రమించెను.

(4) శ్రీ యోగవాసిష్ఠము త్రేతాయుగమునాటిది. భగవద్గీత ద్వాపరయుగాంతమునాటిది. దాదాపు రెండు యుగముల కాలము మధ్యకాలము. అయినను యోగవాసిష్ఠగ్రంథమున గీతాసంబంధమైన ప్రస్తావన నడచినది. యోగవాసిష్ఠమున నిర్వాణప్రకరణమందు అర్జునోపాఖ్యానమున శ్రీకృష్ణార్జునుల యిరువురి మధ్య మున్ముందు జరుగబోవు శ్రీభగవద్గీతారూపసంవాదమంతయు వివరములతోసహా సూచింపబడినది. ఆ సందర్భమున కొన్ని కొన్ని గీతాశ్లోకములు ఉన్నవి ఉన్నట్లుగ ఆ గ్రంథమందు పొందుపఱుపబడినవి. ఓహో! వసిష్ఠమహర్షియొక్క త్రికాలజ్ఞాన మేమని చెప్పవచ్చును! మఱియు యోగవాసిష్ఠమంతటి గొప్ప గ్రంథమందు ఒక ఉపాఖ్యానమంతయు గీత కొఱకు ప్రత్యేకించుట చూడ గీత యెంతటి మహిమ ఆర్జించుకొనినదో స్పష్టమగుచున్నది. యుగయుగముల క్రిందటనే దాని ఖ్యాతి విశ్వమంతటను వ్యాపించియున్నట్లు తోచుచున్నది. కావున ప్రాచీనకాలమునందే వసిష్ఠాదిమహర్షుల హృదయపీఠమున సమాదరణ పొంది, రామచంద్రాది మహనీయులకున్న కర్తవ్యమును బోధింపకల్గినట్టి గీత యంతటి ప్రముఖగ్రంథరాజమును ముముక్షువులెల్లరు సమాశ్రయించి బంధ విముక్తులై పరమానంద మనుభవించుదురుగాక!

గీత దైనందినజీవితమునం దెట్లుపయోగించును?

ప్రపంచములో లెక్కలేనన్ని గ్రంథములు దినదినము ప్రకటితములగుచున్నవి. కొన్ని నవలలు, కొన్ని నాటకములు, కొన్ని కథలు, కొన్ని సాహిత్యగ్రంథములు, కొన్ని చారిత్రక వైజ్ఞానిక పరిశోధనలకు సంబంధించిన పుస్తకములు - ఈ ప్రకారముగ ఎన్నియో తయారగుచున్నవి. ఒక పర్యాయము చదివినపిదప వీనిని దూరముగ పెట్టివేయుచుందురు. కాని ఈ గ్రంథజాలమంతటిలోను ఒక్కదానిని మాత్రము ప్రతివాడు దినమున కెన్నియో సార్లు విడువక వాడుచుండును. అదియే నిఘంటువు (Dictionary). దాని నెవరును వదలజాలరు. శ్రీ భగవద్గీత జీవితమున కట్టి నిఘంటువువంటిది. దినదినమునకు గంటగంటకు దాని యవసరము మనుజున కేర్పడుచుండును. డాక్టరుగారు మందుల పుస్తకము (Materia Medica) ను రోజూ తిరుగవేయునట్లు, భవరోగబాధితుడగు జీవుడు గీతను ప్రతిదినము చూడకతప్పదు. ఏలననిన నిత్యజీవితమునకు ఆవశ్యకమైన సామగ్రి దానియం దొసంగబడినది. దైనందిన ప్రజాజీవితమునందు ఉపయోగపడని మతగ్రంథములకు లోకములో ఎక్కువ విలువయుండదు. కాని భగవద్గీత అట్టిదికాదు. మానవుడు తన నిత్యజీవితమున అడుగడుగునకు ఎదుర్కొనుచుండు భౌతిక, నైతిక, ఆధ్యాత్మిక సమస్యలన్నిటికిని తగు పరిష్కారమార్గమును గీత చూపెను. కాబట్టి అయ్యది మనుజునకు జీవితయాత్రయందు అతిప్రయోజనకరమగు గ్రంథమనుటలో నేమాత్రము సంశయములేదు. ఏరూపముగ గీత జనులకు సహాయపడగలదో ఒకింత విచారించెదము-

1. కోపము వచ్చినపుడు :-

కోపము ఒక మానసిక తరంగము. అది మొదట ఒక చిన్న గాలివలె ఆవిర్భవించి, సుడిగాలిగామారి, పెనుగాలిగా రూపొంది, క్రమముగ తుపానుగాలిగా పరిణమించి జీవుని అధోగతికి త్రోయుచుండును.

క్రోధాద్భవతి సమ్మోహః సమ్మోహత్స్పృతివిభ్రమః

స్మృతిభ్రంశాద్బుద్ధినాశో బుద్ధినాశాత్ప్రణశ్యతి. (2-63)

“క్రోధముచే మనుజుడు ఒడలు మఱచిపోవును (సమ్మోహము జనించును). దానిచే జ్ఞాపకశక్తి నశించును. తత్ఫలితముగ నతడు బుద్ధిని గోల్పోవును. తుదకు అధోగతికి చేరుకొనును” - అని గీతయందు భగవానుడు తొలుదొల్తనే కోపము యొక్క దుష్ఫలితములను సర్వులకును తెలియజేసిరి. ఈ ప్రకారముగ మానవునకు దానవస్వరూపమును కలుగజేయుటలో కోపము ప్రముఖపాత్ర వహించుటచే దాని విషయమై కడు జాగరూకులుగా నుండవలెనని గీతయందు హెచ్చరించబడెను. కోపము కల్లువంటిది. కోపము వచ్చినవాడు, కల్లుత్రాగినవాడు ఇరువురును శరీరమును మైమరచి ప్రవర్తించుదురు. వారికి యుక్తాయుక్తజ్ఞానముండదు. కనుకనే గొప్ప అపకారములు వారివలన లోకమునకు కలుగుచుండును. క్రోధము రజోగుణజన్యము. రజోగుణము కలవానికి ఏ కోశమందును శాంతిసుఖములు లభించవు. ‘రజసస్తు ఫలం దుఃఖమ్’ అని భగవానుడు చెప్పనే చెప్పినాడు. మఱియు ‘క్రోధః పారుష్యమేవచ...పార్థ సంపద మాసురీమ్’ (16-4) - అని క్రోధమును అసురగుణముగను చెప్పిరి. ఇదియంతయు బాగుగ యోచించుకొని కోపమువచ్చిన వెనువెంటనే పైన తెలిపిన గీతాశ్లోకములను జ్ఞాపకమునకు తెచ్చుకొని భగవానుని హెచ్చరికను మననము చేసి ఆ దుష్ట అతిథిని వచ్చీరాకమునుపే హృదయగేహమునుండి తరుమగొట్టవలెను.

2. భోగసముదాయముపై ఆసక్తి జనించినపుడు :-

‘భోగా భవమహోరోగాః’ అని వసిష్ఠులు పలికిరి. అనగా భోగములుసంసార మహారోగములని అర్థము. ఈ వాక్యము త్రేతాయుగములో యోగవాసిష్ఠకర్తచే చెప్పబడినది. ద్వాపరయుగమున గీతాచార్యులైన శ్రీకృష్ణుడున్న దానిని ఆమోదించి ‘భోగా దుఃఖయోనయ ఏవ తే’ (5-22) - భోగములు దుఃఖహేతువులు సుమా! అని వాక్రుచ్చిరి. అనుభవజ్ఞులైన పెద్దలందఱున్న ఇట్లే వచించుచున్నారు. శాస్త్రములు, ఉపనిషత్తులు, ఇదేవిధముగ ఉద్ఘోషించుచున్నవి. కాని ఎవరెన్ని చెప్పినను అనేక జన్మార్జితసంస్కార ప్రాబల్యముచే జనులలో నధికసంఖ్యాకులు ఎండమావులవంటి ఆ విషయభోగములపైకియే ఉరుకుచున్నారు. విచారింపనికారణముచేతనే భోగములట్లు రుచికరములుగ తోచుచున్నవి. వానియందు అపాతరమణీయత్వము కలదేకాని యథార్థరమణీయత్వము లేదు. ఉండినచో వానివలన జనులకు పరిపూర్ణశాంతి, తృప్తి, ఆనందము కలుగవలసి యుండును. అట్లు కలుగుట లేదు. ‘సౌఖ్యంబిన్దమాత్రేణ దుఃఖం పర్వతమేవచ’ - అనునట్లు లవలేశమగు సుఖము వానివలన కలిగినను వెనువెంటనే హిమలయసదృశదుఃఖము కాచుకొనియేయుండును.

కావున పరమశాంతిరూప మోక్షమును కాంక్షించువారందఱున్న అట్టి ప్రాపంచిక భోగజాలమును త్యజించవలెనని గీత అనేక పర్యాయములు నొక్కి చెప్పుచున్నది. ఎట్లనిన - “బోగైశ్వర్యములం దాసక్తి కలవారు వానిచే అపహరింపబడిన చిత్తము కలవారుకాగా, ధ్యానాదులందు వారికి ఏకాగ్రత ఏమియు కలుగుకుండును★.” మఱియు -

యేహి సంస్కర్షజా భోగా దుఃఖయోనయ ఏవతే

ఆద్యన్తవన్తః కౌన్తేయ న తేషు రమతే బుధః. (5-22) ‘శబ్దాది విషయభోగములు దుఃఖమే బీజముగా గలవియైయున్నవి. పైగా అవి క్షణికములు. అందువలన విజ్ఞులు వానియందెన్నటికిని రమింపరు’ - అని భగవానుడు విషయాదుల తుచ్ఛత్వమును స్పష్టముగ ప్రకటించిరి. ఇంతియేకాదు,

★ భోగైశ్వర్యప్రసక్తానాం.....సమాధౌ న విధీయతే!

వాస్తవసుఖము లోననే కలదుకాని బయట కాదనియు, ఆ అంతఃసుఖము అక్షయమైనదనియును★ బహుభంగుల వెల్లడిచేసిరి. భోగవిగర్హణనుగూర్చి గీతయందు భగవానుడు తెలిపిన ఒకటి రెండు ప్రమాణముల నింకను ఇచట తెలియజేయుట సముచితముగా నుండగలదు.

(1) ఇన్ద్రియాధేమ వైరాగ్యం (13-9) = శబ్దస్పర్శాది విషయభోగములందు వైరాగ్యము కలిగియుండవలెను.

(2) శబ్దాదీన్విషయాం స్త్యక్త్వా (18-51) = శబ్దాది విషయ భోగములను త్యజించవలెను.

(3) కామోపభోగపరమా ఏతావదితి నిశ్చితాః (16-11) = “శబ్దాది విషయభోగానుభవమే పరమపురుషార్థమని ఆసురీప్రకృతికలవారు తలంచుచుందురు. అది చాలపొరబాటు ... అట్టివారిని హీనములగు నరకములందు నేను విసిరివేయుదును.”

(4) నిఃస్పృహః సర్వకామేభ్యో (6-18) = సమస్త విషయాశలనుండి విడివిడినపుడు సాధకుడు ముక్తుడగును.

ఈ ప్రకారముగ గీతయందు ఎన్నియో ప్రమాణములు భోగత్యాగమును బోధించునవి కలవు. ఎపుడెపుడు సాధకునకు దృశ్యవిషయములపై ఆశ జనించునో, అపుడపుడు గీతయందలి పై భగవద్వాక్యములను మరల మరల జ్ఞాపకమునకు తెచ్చుకొనుచు ధైర్యమవలంబించి వీనినుండి చిత్తమును మరల్చవలెను. సాక్షాత్ శ్రీకృష్ణపరమాత్మ ఎదురుగా వచ్చి పై వాక్యములను చెప్పినట్లుగా భావన చేయవలెను.

3. మరణభయము కలిగినపుడు :-

భయములన్నిటిలోను మరణభయము చాల గొప్పది. పండితుడు, పామరుడు, ధనవంతుడు, దరిద్రుడు, బలవంతుడు, దుర్బలుడు, బ్రాహ్మణుడు, చండాలుడు - వెయ్యేల ప్రతివాడును మరణమను మాట వినగానే కంపించిపోవుచుండును. కాని అట్లు భయపడుట చాల హాస్యాస్పదమైన విషయమని గీతయందు నిరూపింపబడినది. మరణమనగా దేహవియోగము. తాను దేహమైనచో దేహవియోగమునకు ఏడ్చుట సబబుగానుండును. కాని తాను వాస్తవముగ దేహము కాదు. దేహి. పాంచభౌతికవస్తుసముదాయముకాదు. శాశ్వత సచ్చిదానందఘనస్వరూపము. శిథిల వస్త్రములను తొలగించునపుడు ఎవరును దుఃఖించరు. అట్లే దేహములు జర్జరములై క్షీణించునపుడు వివేకులెన్నటికి క్లేశమొందరు. ఏలననిన ఆ దేహదులకు సాక్షియగు అంతరాత్మయే తానని వారికి బాగుగ తెలియును.

న త్యేవాహం జాతు నాసం న త్యం నేమే జనాధిపాః

న చైవ న భవిష్యామస్సర్వే వయమతః పరమ్. (2-12) “ఓ అర్జునా! నేను, నీవు, ఈ రాజులు అందఱును శాశ్వతస్వరూపులము. మనము పూర్వమున్ను ఉండియున్నారము. మున్ముందును ఉండగలము. (మనకు ఏ కాలమందును నాశములేదు)” అని శ్రీకృష్ణుడు గీతయం దర్జునునకు ‘తత్త్వమసి’ మహావాక్యోపదేశమును గావించి అఖండధైర్యమును నూరిపోసిరి. ఎవరికైనను తమ మరణమును గూర్చిన భయము కలిగినపుడుకాని, బంధుమిత్రాదులు మరణించునపుడుకాని ఈక్రింది గీతావాక్యములను లెస్సగ సంస్మరించినచో భయము పలాయనమై పోగలదు.

(1) అచ్చేద్యోఽయమదాహ్యోఽయమక్లేద్యోఽశోష్య ఏవచ

నిత్యస్సర్వగతః స్థాణురచలోఽయం సనాతనః.

(2-14)

‘ఆత్మ’ ఛేదింపబడనివాడు, దహింపబడనివాడు, తడుపబడనివాడి, ఎండింపబడనివాడు. ఆతడు నిత్యుడు, సర్వవ్యాపకుడు, నిశ్చలుడు, సనాతనుడు.

(2) దేహీ నిత్యమవధ్యోఽయం దేహే సర్వస్యభారత

తస్మాత్సర్వాణి భూతాని నత్యం శోచితు మర్హసి.

(2-30)

‘ఓ అర్జునా! దేహము చంపబడినను ఆత్మ చంపబడదు. ప్రతివానికిని ఈ సత్యము వర్తించును. కాబట్టి ఎవరిని గూర్చియు నీవు శోకింపతగదు.’

(3) న జాయతే మ్రియతే వా కదాచి

న్నాయం భూత్వా భవితా వా న భూయః

అజో నిత్యః శాశ్వతోఽయం పురాణో

న హన్యతే హన్యమానే శరీరే.

(2-20)

‘ఆత్మ ఎప్పుడును పుట్టుటలేదు. చచ్చుటలేదు. పూర్వములేకుండి ఇప్పుడుండువాడుకాదు, ఇప్పుడుండి మరల లేకుండువాడుకాదు. ఆతడు పుట్టుకలేనివాడు, నిత్యుడు, స్థిరస్వరూపుడు, పురాణపురుషుడు; శరీరము చంపబడినను ఆత్మ చంపబడుటలేదు’

ఈ ప్రకారములైన ప్రమాణములు గీతయం దెన్నియో కలవు. వానిని ప్రతిదినము బాగుగ మననముచేసినచో ఇక మృత్యుభయమునకు మనుజుని హృదయమున తావే లేకుండును. “నేను దేహిని, దేహమునుకాను. నేను క్షేత్రజ్ఞుడను, క్షేత్రమునుకాను. నేను త్రిగుణాతీతుడను, త్రిగుణములను కాను.” - అని ఈ ప్రకారముగ పదేపదే చింతించుచుండవలెను. అనాదికాలమునుండి ‘నేను దేహమును’ అని తలంచుకొనుచుండినందువలన దేహభావన బాగుగ రూఢిపడిపోయినది. ఇప్పుడు తద్వ్యతిరీక్తమగు ఆత్మభావనను బాగుగ అలవాటు చేసికొనవలెను (Dehypnotisation). గీతాభగవతి ఆజ్ఞాపించునది యిదియే. దీనిచే మరణభయము పటాపంచలైపోగలదు. గీత జనులకు కావించిన మహోపకారమిదియే.

4. కామాదివికారములు ప్రకోపించునపుడు :-

సాధకుని ప్రతీపశక్తులలో అగ్రగణ్యమైనది కామము. అది ప్రతిపక్షనాయకుడు. జ్ఞానరత్నము నపహరించుటకొరకు సాధకుని హృదయగేహమున మొట్టమొదట కన్నము వేయునది కామము. అది ప్రవేశించినపిదప దాని ననుసరించుకొని క్రోధ, లోభాదులను తక్కిన పటాలమంతయును ప్రవేశించును. ‘జ్ఞానిన్ నిత్యవైరిణా’ (జ్ఞానికి నిరంతర శత్రువు), ‘దుష్పూరేణానలేన చ’ - (అగ్నివలె ఆహుతులచే తృప్తిని బొందనిది) అని ఈ ప్రకారముగ శ్రీకృష్ణభగవానుడు గీతయందు కామమునుగూర్చి పలుచోట్ల హెచ్చరించుకొనుచుపోయిరి. దానివిషయై జాగ్రతవహింపనిచో అధ్యాత్మపథమున మనుజుడు ఉన్నతశిఖరములను ఎన్నటికిని అందుకొనజాలడు. కాబట్టి ఆయా దుష్టవికారములు ప్రకోపించినపుడు గీతయందలి ఈ క్రింది ప్రమాణములను మరల మరల చింతనజేసి వానిని తొలగించుకొనవలయును.

(1) సజ్గత్యంజాయతే కామః ప్రణశ్యతి

(2-62, 63)

దృశ్యవిషయములను భావనచేయుట మొదలు పెట్టగనే, వానియెడల కోరిక జనించును - క్రమక్రమముగ ఆ కోరిక జీవుని వినాశమునకు దారితీయును. - అని చెప్పబడినందువలన, పాంచభౌతిక పదార్థములయొక్క నశ్వరత్వమును, అల్పత్వమును గూర్చి బాగుగ విచారణచేసి తత్సంబంధమైన సంకల్పమే హృదయమునం దావిర్భవింపకుండ చేయుటయో, లేక ఆవిర్భవించిన వెంటనే దానిని తత్క్షణమే పెకలించివేయుటయో కావింపవలెను.

(2) శక్నోతీహైవ యస్సోధుం ప్రాకృరీరవిమోక్షణాత్

కామక్రోధోద్భవం వేగం స యుక్తస్స సుఖీ నరః

(5-23)

‘ఈ శరీరముయొక్క వియోగమునకు పూర్వమే కామ, క్రోధాదిదుర్గుణములయొక్క వేగమును ఎవడు అరికట్టగల్గునో ఆతడే సుఖవంతుడు, ఆతడే ముక్తుడు’ - అని గీతాచార్యులు 5వ అధ్యాయమున పేర్కొనిరి. కావున, కామముదయించగనే ‘ఇది జీవితమునకు గొప్ప అనర్థమును తెచ్చిపెట్టు వస్తువనియు, మోక్షసుఖమునుండి జీవుని దవ్వనకు గొనిపోవుననియు నిశ్చయించి దానినెట్టినను హృదయక్షేత్రమునుండి దూరీకరించవలెను. శత్రువు ప్రక్కనేయున్నచో ఎంతహాని కలుగునో, కామమును శత్రువు వలనను అంతహాని చేకూరును. కాబట్టి దానికి ఆశ్రయ మీయరాద’ని భగవానుడు పదేపదే గీతయందు తెలుపుచున్నారు.

(3) త్రివిధం నరకస్యేదం ద్వారం నాశన మాత్మనః

కామక్రోధ స్తథాలోభస్తస్మా దేతత్రయం త్యజేత్.

(16-21)

‘కామము, క్రోధము, లోభము - అను నీమూడునునరకద్వారములు. అవి జీవునకు వినాశనమును గలుగచేయును. కావున వానిని త్యజించివేయవలెన’ని భగవానుడు హితవు చెప్పుచున్నారు. ఓహో! ఎటువంటి హెచ్చరిక చేసిరి! కామముదయించినపుడెల్ల ఇటువంటి భగవద్వాక్యములను బాగుగ మననము చేయవలెను. కామకుఠారరూపములగు మఱికొన్ని గీతావచనము లీక్రింద పొందుపరుపబడుచున్నవి. వానిని గూడ సాధకులు జ్ఞప్తియందుంచుకొనవలెను-

(1) కామ ఏష క్రోధ ఏష...

(3-37)

(2) కామ క్రోధ వియుక్తానాం...

(5-26)

(3) కామం క్రోధం పరిగ్రహమ్ విముచ్య...

(18-53)

(4) జహి శత్రుం మహాబాహో కామరూపం దురాసదమ్

(3-43)

(ఓ మహాబాహూ ! భయంకరమైన ఈ కామమును శత్రువును జయించివేయుము, వినాశమునర్పము)

(5) కామ సంకల్ప వర్జితాః ...

(4-19)

(6) కామాత్మానః స్వర్గపరా ...

(2-43)

(7) కామైస్తైస్తైర్మతజ్ఞానాః ...

(7-20)

కామమును శత్రువు దాడివెడలినపుడు ఈ పైనుదహరించిన గీతావాక్యములను అస్త్రశస్త్రములచే దాని నెదుర్కొని హతమార్చవలెను. నిరాయుధు డెన్నడును శత్రువును సమీపింపజాలడు. ఒకవేళ సమీపించినను ఎదుర్కొనజాలడు. ఎదుర్కొనినను జయించజాలడు. కాబట్టి అనేక జన్మలనుండియు బలమును, సాధనసంపత్తిని లెస్సగ సమకూర్చుకొని బలిష్ఠమై, ద్రుతిష్ఠమై యొప్పుచున్న కామమును జయించుటకు సాధకుడు గీతావాక్యములు, ఉపనిషద్వాక్యములు, ఇతర సచ్చాస్త్రములందలి ప్రమాణములు - మొదలగు ఆయుధములతో సర్వసన్నద్ధుడై యుండవలెను. అత్తతీ కామ మేమియు చేయజాలక 'జిత్తు' అని సాధకునకు లొంగిపోక తప్పదు. ఈ ప్రకారముగ కామాదులు విజృంభించినపుడు తద్విజయసాధనయందు గీత మనుజున కెంతయో సహకారియగుచున్నది.

5. పరులపై అసూయ, ద్వేషము జనించినపుడు :-

ఈ ప్రపంచము విభక్తముగ కనిపించినను వాస్తవముగ అవిభక్తమైనది. తరంగమునందు, బుద్బుదమునందు, నురుగునందు ఒకేజలము వ్యాపించియున్న చందమున జీవకోట్లయందును ఒకే చైతన్యము పరివ్యాప్తమైయున్నది. ఇక ఒకరిపై ద్వేషమెచట? అసూయయేల? - అని గీత ప్రశ్నించుచున్నది. 'తత్ర కో మోహః కః శోక ఏకత్వ మనుపశ్యతః' - అని ఉపనిషత్తున్న నిలదీసి అడుచున్నది. అనగా సర్వత్రఏకత్వమును గాంచువాని కిక మోదమెచట? దుఃఖమెచట? అని యర్థము. ఈ ఏకత్వానుభూతిని గీత పలుచోట్ల నొక్క చెప్పుచున్నది. 'శత్రుమిత్రాదులందు, ఉదాసీనుని యందు, ద్వేషించువానియందు, బంధువులయందు, పుణ్యాత్ములందు, పాపాత్ములందు, సమబుద్ధికలవాడు ఉత్తముడు' అని గీత ఘోషించుచున్నది. మఱియు -

అద్వైతా సర్వభూతానాం... (12-13) 'ఏ ప్రాణిని ద్వేషింపవలదు. వాని యెడల మైత్రి, కరుణ కలిగియుండవలెను. అట్టి వాడే నాభక్తుడు' అని శ్రీ కృష్ణమూర్తి ప్రకటించిరి. ఇంతియే కాదు. 'నీవలె ఇతరులను కూడ చూచుకొనుము'² అను విశాల సిద్ధాంతమును ప్రతిపాదించిరి. సర్వులయందును ఆత్మ ఒకటియే. కావున ఒకరిని ద్వేషించినచో తన్ను తాను ద్వేషించుకొనినట్లే; ఒకరిని నిందించినచో తన్ను తాను నిందించుకొని నట్లే యగును. భగవానుడు ఎఱుకపఱచిన ఈ విశాలప్రాతిపదికను దృష్టియందుంచుకొనినచో ఇక అసూయద్వేషములే కాదు, ఏ దుర్గుణమున్న దరికిజేరుటకు సాహసింపదు.

6. ప్రాపంచిక వైభవములచే గర్వముదయించినపుడు :-

ఈ అనంతకోటి బ్రహ్మాండములందు మనము వసించు ఈ చిన్నభూగోళ మెచట? ఈ భూగోళమందు ఏ మూలనో అణగియుండు ఈ మనదేశ మెచట? ఈ దేశమం దేకోణమందో దాగియున్న మనభూములు, రాజ్యములు, వైభవములు ఎచట? పరమాత్మయొక్క అనంత మహావిభూతిని ఒక్క పర్యాయము మనసార స్మరించినచో గర్వము, అహంకారము పటాపంచలైపోవును.

విష్టభ్యాహ మిదం కృత్స్నమేకాంశేన స్థితోజగత్. (10-42) 'నేనీ జగత్తునంతటిని ఒక్క అంశముచేతనే వ్యాపించియున్నాను' అని విభూతియోగమున భగవానుడు సెలవిచ్చిన వాక్య మెంతగంభీరమైనది! ఈ బ్రహ్మాండములన్నిటిని ఒక్క పాదముచే వ్యాపించి ఇంకను మూడుపాదములు దాని కతీతముగ భగవానుడు వర్తించుచున్నారని పురుషసూక్తము వచించుచున్నది.

1. సుహృన్మిత్రార్యదాసీన....సమబుద్ధిర్విశిష్టతే

(6-9)

2. ఆత్మేపమ్యేన సర్వత్ర... సయోగీ పరమో మతః

(6-32)

‘పాదోఽస్య విశ్వాభూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి’ అని. భగవానుని ఈ విశ్వవ్యాపక అనంతశక్తియెదుట మానవుని ఆస్తిపాస్తులెంత! వైభవములెంత! భోగభాగ్యములెంత! ఇదియంతయు యోచించినచో మానవుని అల్పత్వము బట్టబయలు కాగలదు. అర్జునుడంత మహాబలశాలి, భౌతికశక్తిసమన్వితుడు, రాజాధిరాజు భగవానుని విశ్వరూపమును సందర్శించిన వెనువెంటనే ఎంతటి వినయవిధేయతలు, భక్తిభావము ప్రదర్శించెనో గీత 11వ అధ్యాయమును చదివిన వారికి తెలియగలదు*. ఇక సామాన్యుల విషయము చెప్పనేల! కాబట్టి గర్వాదులు జనించినపుడు గీతయందలి విభూతియోగము, విశ్వరూపసందర్శనయోగము, రెండింటిని ఒక్క పర్యాయము సంస్మరించినచో అవి తోడనే కాలికి బుద్ధిచెప్పుగలవు.

‘నేను గొప్పవాడను, నేను ధనవంతుడను, నాకనేక పరిజనులు కలరు. నాతో సమానమైనవాడెవడు?’ ఈ ప్రకారములైన బింకములను పల్కువారు అసురస్వభావసంయుక్తులనియు, అట్టివారు తమ రజోగుణ, తమోగుణ ప్రభావముచే తుదకు నరకమునే ఆశ్రయించవలసివచ్చుననియు గీత 16వ అధ్యాయమున హెచ్చరింపబడెను. @ కావున తమ ప్రాపంచిక విభవాదులనుగూర్చి గర్వించువారు గీత 16వ అధ్యాయమును ఒక్క పర్యాయము తిరుగవేసి బాగుపడుటమేలు. అచటగల భగవానుని అతితీవ్రమగు హెచ్చరికను వినినచో ఎటువంటివానికైనను పాపభీతి ఏర్పడి, గర్వాహంకారాదులు దూరీకృతములు కాగలవు.

మఱియు చక్కగ విచారించినచో దృశ్యవస్తువులన్నియు క్షరములని తేలగలదు. ‘యద్దృశ్యం తన్నశ్యం’ (కనిపించునది యంతయు నశించిపోగలదు) అని శాస్త్రవాక్యము. ‘జాతస్య హి ధ్రువో మృత్యుః’ - పుట్టినదానికి చావు (వినాశము) తప్పదు - అనిగీతావాక్యము.

ఆబ్రహ్మభువనాల్లోకాః పునరావర్తినోఽర్జున. (8-16) ‘బ్రహ్మలోకమువఱకుగల సమస్తలోకము లున్న తిరిగి వచ్చెడి స్వభావముకలవి.’ అనగా పుట్టుట గిట్టుట కలవియై యున్నవి. పరమాత్మ ఒక్కడే అక్షరుడు. జననమరణములేనిది ఆ పరమాత్మస్థితి యొకటియే (మాముపేత్యతు కౌస్తేయ పునర్జన్మ నవిద్యతే (8-16)). కాబట్టి ఆవాగమనములతో గూడి, నశ్వరములై, జననమరణములకు హేతుభూతములై, క్షరములైనట్టి ఈ ప్రాపంచిక విషయజాలములనుగూర్చి, బ్రహ్మాండైశ్వర్యములనుగూర్చి గర్వింపనేల? వానిచే అహంభావమును బొందనేల? కనుక పైగీతావాక్యములను సంస్మరించి క్షరపదార్థములను గొప్పగా దలంచక, వానిచే గర్వాదులను బొందక, అక్షరుడగు పరమాత్మనే ఆశ్రయించి ధన్యులు కావలయును.

ఈ ప్రకారముగ ఆ యా దుర్గుణములు హృదయమున ప్రవేశించినపుడు వెనువెంటనే వానికి విరుగుడైన ఆ యా గీతాశ్లోకములను జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని హృదయక్షేత్రమును నిర్మలము కావించుకొనవలెను. రోగములు రాకముందే ఆరోగ్యపద్ధతులను నేర్చుకొనియుండుట సర్వోత్తమము. రోగములు వచ్చిన వెనుకయైనను తత్క్షణమే ఆరోగ్యవిధానములను, వైద్యపద్ధతులను అమలులో పెట్టుటయు మంచిదే. కాని ఏదియులేక ఊరకయుండినచో భవరోగము ముదిరి జీవుని యధఃపతనమునకు హేతుభూతము కాగలదు. గీతయం దెన్నియో ఔషధములు తెలుపబడినవి; దుర్గుణ నివారక పరికరములు ఒసంగబడినవి. భవరోగి వానిని సద్వినియోగపఱచుకొని భవబంధరహితుడై, నిర్మలాత్ముడై, నిరామయస్వరూపుడై విలసిల్లుగాక!

* నమః పురస్తాదథ పృథ్వీతస్తే నమోఽస్తుతే సర్వత ఏవ సర్వ (11-40)
 @ ఆధ్యోఽభిజనవానస్మి కోఽన్యోఽస్తి సదృశోమయా (16-15)
 పతన్తి నరకేఽశుచౌ (16-16)

మనకర్తవ్యము

ఇంతదనుక గీతనుగూర్చిన మహిమావిశేషముల నెన్నింటినో గమనించితిమి. ఇట్లు తెలిసికొనుచు పోవుచుండిన ఇక దీనికి అంతముండదు. ఏలయనిన, గీతాప్రతిభను వర్ణించుటకు వేయితలలు గలిగిన ఆదిశేషునకైనను తరముకాదు. అది అనంతము. కావున ఏ కొద్దివిషయము గీతను గూర్చి తెలిసికొనినను అంతమాత్రము చాలును. దానిచే పరితృప్తినంది అద్దాని మనననిదిధ్యాసనములు గావించుటకు పూనుకొనవలెను. గీతయొక్క అధ్యయనము (పారాయణము) పుణ్యమును, అనుష్ఠానము మోక్షమును మనుజునకు ప్రసాదించును. కాబట్టి అధ్యయనమాత్రముతో సంతృప్తి నొందక, ఆచరణయందుగూడ ప్రవేశింపవలెను.

గీతాగంగోదకం పీత్వా పునర్జన్మ న విద్యతే అనునట్లు గీతాజ్ఞానగంగాతీర్థమును సేవించి జననమరణరూప మగు ఈ భవబంధమును ఛేదించి వేసికొనవలయును. ఇదియే మన కర్తవ్యము. గీతాది సద్గ్రంథములు లభించుట కూడ ఒకానొక పుణ్యవిశేషమేయని ముముక్షువులు గ్రహించవలెను. ఏలయనిన, మనుష్యుడై పుట్టుట, మోక్షమునుగూర్చిన జిజ్ఞాసకలుగుట, ఆ మోక్షమునకు దారిచూపు మహాత్ములయొక్కయు, వారి బోధనరూపమైన సచ్చాస్త్రముల యొక్కయు పరిచయము లభించుట మహాదుర్లభమని జగద్గురు శ్రీ శంకరాచార్యులవారు నుడివియున్నారు*. కావున శ్రీకృష్ణపరమాత్మయొక్కయు, వారి వాణీయగు గీతయొక్కయు సేవాభాగ్యమును ఈ జన్మయందు పొందినవారు ధన్యులు. అట్లు పొందని వారు శరీరము పతనము కాక పూర్వమే (ప్రాకృరీర విమోక్షణాత్) తల్లక్ష్మమునకై ప్రయత్నించవలెను. దీపమున్నపుడే ఇల్లు చక్కబెట్టుకొనవలెను. మానవ శరీరము మరల మరల లభించునది కాదు. 'శతకోటిజన్మసుకృతైర్నుజ్ఞైర్వి నా లభ్యతే' - అని భగవత్పాదులు తెలిపినట్లు ఎంతయో పూర్వజన్మసుకృతముచే నిట్టి విజ్ఞానవంతమగు జన్మ లభించినది. కాబట్టి ఆరోగ్యము బాగుగ నున్నపుడే, అవకాశములు చక్కగ నున్నపుడే, జీవితవసంతమునందే (బాల్య, యౌవనములందే) గీతాది సద్గ్రంథముల నాశ్రయించి, భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యములను చక్కగ నలవరచుకొని, సంసారదుఃఖశృంఖలమును ఛిన్నాభిన్నమొనర్చివేయవలెను. కనుకనే గీతయందు 'ఇహైవ @' (ఇచ్చోటనే, ఈ జన్మయందే) అని భగవానుడు పెక్కుతూర్పు నొక్కి చెప్పుటకు కారణము. ఈ జన్మయందే 'వచ్చినపని' పూర్తిచేయవలయునని భావము.

కావున, ప్రతిదినము నియమము తప్పక భోజనకార్యమును నిర్వహించునట్లే సర్వోపనిషత్సారమై, సర్వశాస్త్రసిద్ధాంతసంగ్రహమైనట్టి భగవద్గీతయొక్క అధ్యయనముకూడ ఒకింత గావించుచు, దాని భావమును ఏకాగ్రచిత్తముతో చింతించుచుండవలెను. తాను అర్జునుడనియు, శ్రీకృష్ణమూర్తి తనకు బోధించుచున్నారనియు మనఃస్ఫూర్తిగ భావనచేయవలెను! అర్జునుడు రథముయొక్క గుర్రపు కల్లెములను కృష్ణునకు ఒప్పగించినట్లు మనజీవితరథబాధ్యతను గూడ భగవానునికే ఒప్పగించి, కర్తవ్యమును వీడి, అహంభావమును పారద్రోలి, "నిమిత్తమాత్రం భవసవ్యసాచిన్" అనునట్లు ఈ సంసారయాత్రయందు కేవలము నిమిత్తమాత్రులుగ వ్యవహరించినచో, ఇక దుఃఖమునకు తావెచట? బంధమెచట? నిరాటంకముగ ఆ కృష్ణుడే మన జీవితరథమును గమ్యస్థానమునకు గొనిపోగలరు. ఈ ప్రకారముగ గీతాశ్రవణముచేతను, గీతోక్తభావానుష్ఠానము చేతను మానవుడు తన జీవితమును సంస్కరించుకొని ఈ జన్మయందే బ్రహ్మనుభూతి నొందవలయును.

* దుర్లభం త్రయమేవైతద్దైవానుగ్రహ హేతుకమ్
మనుష్యత్వం ముముక్షుత్వం మహాపురుషసంశ్రయః

@ ఇహైవ తైర్జితస్సర్గో...
శక్నోతీహైవ యస్సౌధుం...

గీతాప్రచారము

అయితే అంతటితో మనపని పూర్తికాలేదు. తాను తరించి యితరులను గూడ తరింపజేయుట సనాతనధర్మము. 'స్వయం తీర్థః పరాంస్తారయతి' అనునట్లు తాను పొందిన పరమానందమును ఇతరులకు గూడ పంచిపెట్టవలెను. మఱియు ఏ గీతానుసంధానముచే తన యంతఃకరణము పరిశుద్ధము కాగా మనుజుడు ఆత్మానుభవమును పొందగల్గెనో, అట్టి గీతనుగూర్చిన పరిచయమును ఇతరులకుకూడ గావింపవలయును. ఎందఱో ఈ సంసారకూపములలోబడి దిక్కుతోచక నానాయాతనలను అనుభవించుచున్నారు. అజ్ఞాననిబిడాంధకారమున చిక్కుకొని దారితెన్నుగానక పెక్కుసంకటములకు లోనగుచున్నారు. వారిని కాపాడువారెవరు? ద్రవ్యవృద్ధులా? కాదు. వయోవృద్ధులా? కాదు. విద్యావృద్ధులా? కాదు. జ్ఞానవృద్ధులే వారిని కాపాడగలరు. ఆధ్యాత్మికతత్వకోవిదులే వారిని దరికిజేర్చగలరు. ప్రయత్నపూర్వకముగ గీతాజ్ఞానమయ ప్రదీపమును తమ హృదయసీమలందు వెలిగించుకొనినవారే వారిని సముద్ధరింపగలరు. కాబట్టి సర్వశాస్త్రసారమగు గీతను తాను అనుష్ఠించి ఇతరులచే గూడ ననుష్ఠింపజేయవలెను. తాను పరించి ఇతరులచేగూడ పరింపజేయవలెను. ఇదియే జ్ఞానదానము, ఇదియే జ్ఞానయజ్ఞము. అన్నియజ్ఞములకంటెను జ్ఞానయజ్ఞము శ్రేష్ఠమైనదని గీతయందు భగవానుడు తెలిపియున్నాడు*. అన్నిదానములకంటె జ్ఞానదానము ఉత్కృష్టమైనదని శాస్త్రములున్ను వక్కాణించుచున్నవి -

వార్యన్న గోమహీవాసస్తిలకాఞ్చన సర్పిషామ్

సర్వేషామేవ దానానాం జ్ఞానదానం విశిష్యతే.

'జలదానము, అన్నదానము, గోదానము, భూదానము, నివాసదానము, సువర్ణదానము, ఘృతదానము - మున్నగు దానము లన్నిటికంటెను జ్ఞానదానము ఉత్తమమైనది! కావున గీతను తాను పఠించుటయేకాక చేతనైనంత గీతాప్రచారమును గూడ చేయవలెను. ఈప్రకారముగ గీతావ్యాప్తిచేయువాడు తనకు మిక్కిలి ప్రియుడు (ప్రియకృత్తమః) అని శ్రీకృష్ణభగవానుడు గీతాంతమున స్వయముగ తెలిపియున్నారు. దీనిచేగీతాప్రచారకార్యక్రమము శ్రీకృష్ణునకు అతిప్రియమైనదిగా తేలుచున్నది. భగవంతునకు ప్రియమైన కార్యమును ఏల చేయరాదు? తాను బాగుపడి సంఘమును కూడ బాగుపఱచినచో లోకమున కెంతశ్రేయస్కరము! కావున ప్రతిగ్రామమందును, పట్టణమందును గీతాసంఘము లేర్పడి, గీతాభవనములు నిర్మింపబడి, గీతాప్రచారము విరివిగాసాగుగాక! పాఠశాలలందు నిర్బంధముగ గీత బోధింపబడుగాక! ఇంటింటను గీతాఘోష ప్రతిధ్వనించుగాక! గీతామురళీనిస్వనము ఎల్లెడల వ్యాపించి జనుల కర్ణగోళములను పునీతమొనర్చి ఆనందమయులుగ వారలను జేయుగాక!'

ఎచట గీతయుండునో అచట కృష్ణుడుండును¹. ఎచట కృష్ణుడుండునో అచట విజయముండును, ఐశ్వర్యముండును, నీతి తాండవిండును². కాబట్టి ప్రతివారును గీతను లెస్సగ నభ్యసించవలెను. మఱియు ఇతరులకుగూడ బోధింపవలెను. గీతాగంగా ప్రవాహముచే తమతమ హృదయక్షేత్రములను పండించుకొని ధన్యులగుటకై యత్నింపవలయును.

* శ్రేయాద్ద్రవ్యమయాద్యజ్ఞాత్ జ్ఞానయజ్ఞః పరస్తప (4-33)

1. యత్ర గీతావిచారశ్చ పఠనం పాఠనం శ్రుతమ్.
తత్రాహం నిశ్చితం పృథ్వీ నివసామి సదైవ హి. (గీ.మా)

2. యత్ర యోగీశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః
తత్ర శ్రీర్విజయో భూతిర్భవా నీతిర్మతిర్మమ. (18-78)

ఉపసంహారము

ఇంతవఱకు గీతనుగూర్చిన అనేక వివరములు పాఠకులకు అందజేయడమైనది. ఇకనొక్క పర్యాయ మంతయును సింహావలోకనము చేసి ఈ వ్యాసము నుపసంహరించెదము. గీత ప్రత్యక్షభగవత్స్వరూపము. గీతాసేవ సాక్షాత్ శ్రీహరి సేవయే యగును. గీతాపఠనము భగవంతుని జపమే యగును. గీతాశ్లోకము నారాయణుని దివ్యమంత్రమే యగును. చక్కెరతో చేయబడిన చిలుకను ఎక్కడకొరికినను తీపిగనే యుండునట్లు, గీతలోని ఏ భాగమైనను బ్రహ్మానందమాధుర్యముచే తులతూగుచుండును. గీత ధర్మమయము, 'ధర్మ' వృక్షము. గీతాఫలము ఫలించినదనుటలో నతిశయోక్తి ఏ మాత్రమున్ను లేదు. గీతలో నిట్టి అద్భుతశక్తి యిమిడియుండుటలో హేతువేమి? దానిని బోధించినవారు షోడశకళాపరిపూర్ణుడగు అవతారపురుషుడే అయియుండుట యగును. ప్రపంచములోగల గొప్పగొప్ప మతములకు సంబంధించిన ప్రవక్తలలో కొందఱు 'నేను దేవుని కుమారుడను' అని చెప్పియుండిరి. మఱి కొందఱు 'నేను దేవునిదూతను' అని పలికియుండిరి. ఇంక కొందఱు 'నేను దేవుని భృత్యుడను' అని వాక్రుచ్చియుండిరి. కాని గీతాప్రవక్త 'నేను దేవుడనే' అని చెప్పివేసిరి. కావున గీత 'సాక్షాత్ దైవవాణి'; పరంపరదైవవాణికాదు. కనుకనే అంత ప్రచండ ఆధ్యాత్మికశక్తిచే సంపన్నమై యలరారుచున్నది. అర్జునుని హిమగిరిసదృశమోహము (అజ్ఞానము) గీత దాదాపు సగముబోధపూర్తియగునప్పటికే పూర్తిగ తొలగిపోవుట* అతివిచిత్రమైన విషయము. గీతయొక్క అలౌకిక సామర్థ్యమును ఋజువుచేయుటకు ఇంతకు మించిన వేఱొక సన్నివేశ మేమి కావలయును?

గీ - గానము చేయువారిని, త - తరింపజేయునది గీత. కల్పవృక్షమువలె తన్నాశ్రయించువారిని అది రక్షించును. అసహాయుల కది సహాయము; గ్రుడ్డివారికికన్ను; కుంటివారికి కాలు; దుర్బలులకు బలము; విషయదావాగ్నికి వర్షము; అజ్ఞానిని జ్ఞానిగ, పిరికివానిని సింహముగ, మరణించువారిని అమరునిగా* అయ్యది తృటిలో నొనర్చగలదు. భవరోగమున కది రామబాణ దివ్యౌషధము. మానవసమాజమునకు సర్వోత్తమసంపద. ప్రతివారిని చేయిపట్టుకొని మెల్లమెల్లగ పైకిలేపి, ఒక్కొక్క మెట్టు ఊర్ధ్వముగ గొనిపోవుచు వారివారి లోపములను సవరించుచు, వారివారి యంతఃకరణమున నిగూఢమైయున్న ఆత్మతేజమును బహిర్గతమొనర్చుచు, నిద్రితమైయున్న శక్తిని జాగృతముచేయుచు క్రమక్రమముగ కైవల్యరూప పరంధామమున వారిని జేర్చివైచుచున్నది.

కర్మ, భక్తి, జ్ఞానములను మూడు ప్రవాహములు కలియు త్రివేణీపుణ్యతీర్థము గీత. అట్టి త్రివేణీయందు స్నానమాడువారు ధన్యులు. కర్మ, భక్తి, ధ్యానము, జ్ఞానము అను నీనాల్గును వేఱువేఱుగ విడదీయుటకు వీలుకాని వస్తువులు. ఒకదానితో మఱియొకటి కలసిమెలసి సన్నిహిత సంబంధమేర్పరచుకొనియున్నవి. ఒకానొకనియందు సంస్కారవశాత్తు ఒకటి ప్రధానముగా గన్పించినను, తక్కినవి గౌణముగ ఉండియేయుండును. ఈ రహస్యము తెలియనివారే వారివారి మార్గము సవ్యమైనదని కలహించుకొనుచుందురు. గీత అన్నిటిని సమన్వయపఱచినది. ఎవరితోను పేచీ లేకుండ చేసికొనినది. అహంకారరాహిత్యమే, స్వార్థత్యాగమే అన్ని మార్గములయొక్క ప్రధానలక్ష్యమని బోధించినది.

* అర్జునుడు :- మోహోఽయం విగతోమమ.. (నా అజ్ఞానము తొలగిపోయినది)

గీతకు అనేక వ్యాఖ్యలున్నప్పటికిన్ని, అన్నిటికంటే గొప్పవ్యాఖ్య శ్రీకృష్ణుని జీవితమే అయియున్నది. కర్మ, భక్తి, ధ్యాన, జ్ఞానము లన్నిటికిని శ్రీకృష్ణుని జీవితమున సముచిత స్థానములు లభించినవి. వారిది ఆదర్శజీవితము. వారనుసరించినది అనుష్ఠానవేదాంతము. వారి జీవితము మూర్తీభవించిన గీతాప్రబోధము. ఎట్లనిన - చక్కని నిష్కామకర్మను శ్రీకృష్ణుడు ఆచరించిచూపిరి. గీతాజ్ఞానము నాశ్రయించి మూడు లోకములను నిర్లేపముగ పాలింపదొడగిరి. అనవరతకర్మయందు నిరతిశయశాంతిని (intense rest in intense activity) బడయుట వారి జీవితమందలి ఒకానొక విశేషము. గీతయందలిప్రధానమైన బోధలలో నిది యొకటి. ఇక రెండవది భక్తి. తనగురువగు సాందీప మహర్షి యెడల, తక్కిన పెద్దలయెడల శ్రీకృష్ణుడు ఎంతయో భక్తిని ప్రదర్శించిరి. ధర్మరాజొనరించిన రాజసూయ యాగమున భక్తుల పాదములను కడిగి వినయమును నిగర్వమును జూపిరి. ఇక యోగవిషయ మాలోచించెదమాయనిన, స్వయముగ వారు 'యోగేశ్వరులే' అయియున్నారు. జ్ఞానవిషయము చూతమాయనిన, పోతపోసిన జ్ఞానవిగ్రహమే వారు. ఏనాడో సూర్యునకు యోగమును, జ్ఞానమును బోధించిన దిట్ట. ఈప్రకారముగ కర్మ, భక్తి, యోగ, జ్ఞానములను గీతాధర్మముల సంపుటరూపమే శ్రీకృష్ణపరమాత్మ. శ్రీకృష్ణు డేవిధముగ తన జీవితమును గీతామయముగ నొనర్చుకొనిరో, అట్లే ప్రతివ్యక్తియు తన నిత్య జీవితమును గీతకు అనురూపముగ నిర్మాణ మొనర్చుకొని తన మాంసమయవిగ్రహమును మంత్రమయముగ, సచ్చిదానంద దివ్యతేజోపరిపూర్ణముగ గావించుకొన వలెను. ఇదియే జీవితలక్ష్యము. గీతాప్రబోధసారము.

గీతయందలి మఱియొక విశేషము గీతాబోధను గ్రహించవలసినదిగా ఒరులను బలాత్కారము చేయకుండుటయే. గీతయందలి ధర్మబోధయంతయు సమాప్తమైన వెనుక శ్రీకృష్ణుడు అర్జునునితో

విమృశ్యైతదశేషేణ యథేచ్ఛసి తథా కురు (18-63) 'నేను చెప్పిన ఈ గీతాశాస్త్రమునంతను నీవు బాగుగ పర్యాలోచించుకొని తదుపరి నీకెట్టిష్టమో అట్లాచరింపుము.' అని పలుకుటయే ఇందులకు తార్కాణము. 'చెప్పవలసిన ధర్మములను నేను చెప్పితిని. ఇది గొయ్యి, ఇదిమెరక, ఇది అమృతము, ఇది విషము, అది శ్రేయము, ఇది ప్రేయము, ఇది బంధము, ఇది మోక్షము, ఇది పుణ్యము, ఇది పాపము - అని యీ ప్రకారముగ స్పష్టముగ నిరూపించి చూపితిని - ఇక నీ కేదియిష్టమో దానినే సంపాదించుకొనవచ్చును' - అని భగవానుడు కరుణతో వచించిరి. మహానుభావులు ఇతరులకు ధర్మమును బోధింతురేకాని కర్తృత్వమును ఎన్నడును వహింపరు. తెలివిగలిగిన శిష్యులు గురువుయొక్క ఇంగితమును గ్రహించివారై వారు బోధించు ధర్మమును మనసార స్వీకరింతురే కాని త్యజింపరు. అర్జును డట్లేచేసెను. ఫలితముగ ఆతని అజ్ఞానము తృటిలో మాయమైపోయెను.

ఇక గీతయందలి భావము లన్నిటిలో క్రోడీకరించి సంక్షేపముగ నాలుగు వాక్యములు ఇచట చెప్పబడుచున్నవి - ప్రతిజీవియు ఘనీభవించిన ఆత్మస్వరూపమేకాని దేహముకాదు (Each soul is potentially divine). కాని చిత్తశుద్ధిలేని కారణముచే మనుజునకట్టి అపరోక్షజ్ఞానము కలుగుటలేదు. కాబట్టి చిత్తశుద్ధికిరకై నిష్కామకర్మాచరణము తప్పక చేయవలసియున్నది. ఈశ్వరార్పణబుద్ధితో, కర్తృత్వరహితముగ, నిష్కామముగ కర్మల నాచరించుచు వచ్చినచో కొలదికాలములో చిత్తము నిర్మలత్వమును బొందగలదు. మలినరహితమగు అద్వమునందు సూర్య ప్రతిబింబము చక్కగ గోచరించునట్లును, మురికిలేని వస్త్రమునకు

రంగు బాగుగ అంటునట్లున్ను, నిర్మల చిత్తమునందు ఆత్మజ్ఞానము లెస్సగ అనుభూతమగును. కావుననే గీతయందు హృదయనిర్మలత్వమునకు, చిత్తశుద్ధికివలసిన సాధనోపాయములు లెక్కలేనన్ని వచింపబడినవి. మఱియు మాయాంతర్గతుడగు జీవుడు స్వయముగ మాయను దాటగల్గుట బహుదుష్టరము. కనుక మాయాతీతుడగు పరమేశ్వరుని అండదండలను ఆశ్రయించవలసియున్నది. కనుక భక్తియు చాల ఆవశ్యకమేయగును. నిర్మలభక్తితో గూడి భగవానుని నామసంకీర్తనము, జప, పూజ, ప్రార్థనాదులు సలుపుచుండవలెను.

యే భజన్తి తు మాం భక్త్యా మయితే తేషు చాప్యహమ్ (9-29) అని భగవానుడు తెలిపినట్లు ఎవరెవరు భక్తితో సర్వేశ్వరుని ఆరాధించుదురో వారివారిని భగవంతుడు అనుగ్రహించును. అట్టి యనుగ్రహముచే సాధకునియందు 'బుద్ధియోగమ'ను అపూర్వవస్తువువచ్చి చేరుచుండును (దదామి బుద్ధియోగం). దానినే ఆత్మజ్ఞానమందురు. అది కలిగినపుడు మోక్ష మిక దరిదాపులో నుండును. ఇవిధముగ పుణ్యకార్యచరణము, నిష్కామకర్మము, అచంచలభక్తి మున్నగునవి క్రమముగ జీవునకు జ్ఞానోత్పాదనమందు మిక్కుటముగ సహాయపడుచున్నవి. అయితే ఇంటిలో దీపము వెలిగినను, కిటికీల గుండా గాలివీచినచో అది ఆరిపోవునట్లు, ఇంద్రియద్వారములగుండా విషయసంకల్పములు లోనికి ప్రవేశించినచో కష్టపడి వెలిగించుకొనిన ఆ జ్ఞానదీపము ఆరిపోవును. కాబట్టి ఇంద్రియనిగ్రహము, విషయవిరక్తి మొదటినుండియు అభ్యసించుచు రావలెను.

తస్మాత్త్వమిన్ద్రియాణ్యాదౌ నియమ్య భరతర్షభ (3-41) అని భగవానుడు ఇంద్రియనిగ్రహమును గూర్చి అచటచట నొక్కిచెప్పుచు పోయిరి. ఇచట 'ఆదౌ' (మొట్టమొదట) అను పదమును ప్రయోగించినందువలన ఇక్కార్యము ఎప్పుడో చేయవలసినది కాదు, సాధనప్రారంభములోనే దీనిని గూర్చి యోచించవలెనని గీతాచార్యులు హెచ్చరిక చేయుచున్నారు. ఈ ప్రకారముగ ఇంద్రియములను, చిత్తవృత్తులను నిరోధించుటయే రాజయోగమని చెప్పబడును. ఇవిధముగ నిష్కామకర్మ, భక్తి, రాజయోగములచే చిత్తమునందలి భయంకర దోషములగు మల, విక్షేపములను పోగొట్టుకొని నెమ్మదిగ ఆత్మవిచారణయందు ప్రవేశింపవలెను. 'నేనెవరు?' అను ప్రశ్నవేసికొని పంచకోశములను ధీశక్తిచే వేటుచేసి, తద్వ్యతిరిక్తముగ హృదయముననే భాసించు సర్వసాక్షియైన, స్వయంజ్యోతి స్వరూపమును (క్షేత్రజ్ఞుని) లెస్సగ అనుభూతమొనర్చుకొనవలెను. అప్పుడు చిత్తమందలి మూడవ దోషమగు 'ఆవరణము' పటాపంచలైపోవును. అత్తటి జీవుడు 'తేషామాదిత్యవజ్జ్ఞానం' అనునట్లు మేఘము తొలగిన సూర్యునివలె నిరావరణముగ, స్వచ్ఛముగ ఆత్మతేజోవిరాజితుడై యొప్పును. అదియే మోక్షము. అట్టి స్థితిని బడయటయే జీవుని లక్ష్యము. దానిని ఈ దేహమున్నపుడే సాధించివేసి కృతార్థుడు కావలయును. గీతాసార మిదియే.

గీతను పఠించుటకు కాలనియమ మేమియు లేదు. అయితే సామాన్యముగ ఉదయమున స్నానముచేసి శుచిర్భూతుడై, గృహమునగాని, తీర్థస్థానమందుగాని పవిత్ర స్థలమున గూర్చుండి గీతాపారాయణముచేయు ఆచారము కలదు. అట్లే తక్కిన సమయములందు గూడ పారాయణము చేయవచ్చును. కాని అభ్యంతరశుద్ధితో బాటు బాహ్యశుద్ధినికూడ గమనించుచుండవలెను. 'శుచౌదేశే' అని గీతయందు చెప్పబడి యుండుటచే సాధనచేయు చోటు. జపించుస్థలము పరిశుద్ధముగా నుండవలెనని

స్పష్టమగు చున్నది. ప్రతిదినము ఒక అధ్యాయమును పారాయణచేయవచ్చును. సమయమున్నచో ఇంకను అధికముగ చేయవచ్చును. పారాయణపద్ధతి గ్రంథాదియందు తెలుపబడియున్నది. పారాయణము పూర్తి అయిన వెనుక మహాత్మ్యమందలి ఒకటి రెండు శ్లోకములను తప్పక చదువవలెను.

మఱియు పారాయణానంతరము గీతను అర్థముతోసహా ఒకింత పఠించుటను బాగుగా అభ్యసించుచురావలెను. ఏలననిన, పారాయణమువలన పుణ్యము లభించినను, శ్లోకార్థమును బాగుగ మననము చేసినపుడు మాత్రమే చిత్తమందలి మలిన వాసనలు నశించి మోక్షమునకు దారి ఏర్పడును. అర్థము సందిగ్ధముగ నున్నపుడు శ్లోకముయొక్క పూర్వాపరములను సమన్వయపఱచుకొనుచు పోవలెను. దృష్టాంతమునకు

ప్రకృతిం యాన్తి భూతాని నిగ్రహః కిం కరిష్యతి (3-33) అను శ్లోకమున 'జనులు వారివారి సంస్కారము ననుసరించి వర్తించుచున్నారు; ఇక నిగ్రహ మేమి చేయగలదు?' అని చెప్పబడినది. ఇచ్చోట సంస్కారముల ప్రాబల్యమును నిరూపించుటకే అట్లు చెప్పబడినదికాని నిగ్రహముకూడదని భావముకాదు. కాకున్న, వెనువెంటనే,

ఇన్ద్రియస్యేన్ద్రియస్యార్థే రాగద్వేషౌ వ్యవస్థితౌ

తయోర్నువశమాగచ్ఛే తైహ్యస్య పరిపన్థినౌ.

(3-34)

అను నిట్టి శ్లోకమును భగవానుడు చెప్పనా? దీనియర్థము 'ఇంద్రియములకు శబ్దాది విషయములందు రాగద్వేషము లేర్పడియున్నవి. ఆ రాగద్వేషములు జ్ఞానికి శత్రువులు. కావున వానికి వశపడకూడదు.' ఇచ్చోట ఇంద్రియనిగ్రహమును తప్పక అలవాటు చేసికొనవలెనని శ్రీకృష్ణమూర్తి శాసించుచున్నారు. కావున సందిగ్ధార్థముతో గూడిన ఒకానొక శ్లోకమునకు భావమును నిర్ణయించవలసివచ్చినపుడు పూర్వాపరశ్లోకములను గూడ విచారించవలసి యున్నది. సమన్వయదృష్టితో గీతను పఠించవలెను.

ఈ ప్రకారముగ ప్రతిదినము ఒకింత గీతాభ్యాసమొనర్చుచు చిత్తమును నిర్మలము చేసికొని భగవదనుగ్రహమునకు పాత్రులై జన్మపావనము గావించుకొనవలెను. ముఖ్యముగ పాశ్చాత్యనాగరికతా వ్యామోహము జనులను వెంటాడుతున్న ఈకాలమున గీతాప్రబోధముయొక్క అవశ్యకత ఎంతేని కలదు. ప్రాపంచిక భోగములే శరణ్యములని తలంచు అవివేకులకు గీత చక్కని గుణపాఠము చెప్పి వాస్తవసుఖ మెచటనున్నదో చూపుచున్నది. అల్పసుఖములకు అజ్ఞులు చాచక నిరతిశయానందమును వెతకుకొనుడుయని ప్రేమతో బలుకుచున్నది. కావున గీతామాతయొక్క వాత్సల్యపూరిత దివ్యవచనములను శ్రద్ధతో నాలకించి, అనుష్ఠించి ఆత్మసామ్రాజ్యాభిషిక్తులగుదురుగాక!

అయితే గీతను పఠించుటకు తగిన విద్యవైదుష్యము లేనివారు, చదువు బొత్తిగా రానివారు ఎట్లు తరింపగలరను శంక కొందఱికి ఉదయించవచ్చును. అట్టి వారినిగూర్చి శ్రీకృష్ణపరమాత్మ గీతయందే ఒకటిరెండుచోట్ల ప్రస్తావించి వారున్ను తరించుటకు అవకాశము కలదని పలికిరి.-

అన్యేత్యేవమజానంతః శ్రుత్వాఽన్యేభ్య ఉపాసతే

తేఽపి చాతితరన్త్యేవ మృత్యుం శ్రుతిపరాయణాః.

(13-26)

పెద్దపెద్ద యోగములను గూర్చిన పరిచయము లేకున్నను, ఇతరుల వలన ఆ యా బోధలను విని, శ్రద్ధతో అచరించి వారున్న జననమరణరూపమగు ఈ సంసారబంధమును దాటివేయుచున్నారని భగవానుడు చెప్పిరి. విద్యయుండుటయే శ్రేష్ఠము. ఒకవేళ లేనిచో ఇతరులవలన ఆధ్యాత్మిక విజ్ఞానమును శ్రవణముచేయుటద్వారా సంసార తరణము క్రమముగ చేకూరగలదని భావము. ఏలయనిన శ్రవణానంతరము మననము, మననా నంతరము నిదిధ్యాసనము గావించి మనుజుడు మెల్లమెల్లగ లక్ష్మ్యమును సాధించివేయగలడు. కాని పట్టుదల, శ్రద్ధ మాత్రము తప్పక యుండవలెను. ఈ విషయమునే గీతాంతమున శ్రీకృష్ణమూర్తి ప్రస్తావించుచు శ్రద్ధతోగూడి, అసూయారహితుడై ఎవడు గీతను శ్రవణము చేయునో అట్టివాడున్ను పాపవిముక్తుడై పుణ్యవంతుల ఉత్తమలోకములను బడయగలడని స్పష్టముగా చెప్పివేసిరి* కావున గీత చదువలేనివారు దిగులుతో కూర్చినక గీతాబోధ జరుగుచోటికి వెళ్ళి శ్రవణము చేసి అచరించి తరింపవచ్చును. అయితే వీలుదొరికినచో స్వయముగ పరింపగల్గుశక్తిని సంపాదించుటయే సర్వోత్తమము. గీతను పఠించుటకొఱకైనను సంస్కృతమును నేర్చుకొనుడు అని గాంధీమహాత్ము డొకతూరిజనుల కుద్బోధించి యుండుటను ఈ సందర్భమున జ్ఞాపకమునకు తెచ్చుకొనవలయును.

గీత సమాప్తమైనది. శ్రీకృష్ణుడు దివ్యోషధమును ప్రయోగించుట పూర్తిచేసిరి. అర్జునుని వ్యాధి తత్క్షణమే ఉపశమించెను. అయినను వైద్యునకొక కర్తవ్యము ఇంకను మిగిలియున్నది. ‘నీ పరిస్థితి యెట్లున్నది?’ అని రోగిని విచారించుటయే ఆ కర్తవ్యము. భిషగ్వర్యుడగు శ్రీకృష్ణుడిట్టి విచారణ గావింప, ‘నష్టోమోహః’ అని వెనువెంటనే రోగినుండి ప్రత్యుత్తరము వచ్చివేసెను. ‘మహాత్మా! నా అజ్ఞానము శమించినది. దీర్ఘసంసారవ్యాధి తుదముట్టినది, ‘ధన్యోఽస్మి’, ఇదియంతయు మీ యనుగ్రహఫలమే’ అని అర్జునుడు ఉత్సాహపూర్వకముగ పలికెను. వైద్యుని గీతారూప ఔషధముయొక్క ప్రథమ ప్రయోగము (అర్జునునిపై) సఫలమైనది. వెనువెంటనే సంజయుడున్న ఆ ఔషధమును త్రాగి “హృష్యామిచ పునః”, “హృష్యామిచ ముహుర్ముహుః” అని ఆనందముతో చిందులు త్రొక్కుసాగెను. బ్రహ్మజ్ఞానము యొక్క సద్యఃఫలములైన శోకరాహిత్యము, అతిహర్షము అను రెండును అర్జునునకువలె సంజయునకును సంప్రాప్తించినవి. కాబట్టి వైద్యునియొక్క గీతారూపమగు ఔషధముయొక్క ద్వితీయ ప్రయోగమున్ను (సంజయునిపై) సఫలమైనది. ఇట్లు గీతాశ్రవణముచే వెంటవెంటనే ఒకరి తరువాత నొకరు అర్జునుడు, సంజయుడు తరించిపోవ ఇక తక్కినవారి విషయమై ఏల సందేహింపవలెను? వారున్న తప్పక తరించిపోగలరు. కావున సర్వులును గీతాధ్యయన మునకు పూనుకొనవలెను. అయితే శ్రద్ధ అవసరము.

ఈ ప్రకారము గీత ఒక్క అర్జునునకేకాక, సంజయునకేకాక, తక్కిన ప్రాణికోట్లందఱికిని గూడ శాంతిభిక్ష నొసంగుచున్నది. గీతాకల్పవృక్షము శాఖోపశాఖలుగ విస్తరించి చక్కని నీడ నొసంగుచుండ,

* శ్రద్ధావాననసూయశ్చ శృణుయాదపి యోనరః
సోఽపి ముక్తః శుభాన్ లోకాన్ ప్రాప్నుయాత్పుణ్యకర్మణామ్.

ఫలములను ప్రసాదించుచుండ సంసారమార్గమున అనాదికాలమునుండి పరిభ్రమించుచు భీషణతాపత్రయములచే వ్యధనొందుజీవుడు దాని క్రిందకుబోయి సేదతీర్చుకొని మోక్షఫలములు భుజించి ఏల సుఖముగ నుండరాదు? పవిత్ర **గీతామకరందమును** త్రావి ఏల పరమానంద మనుభవించరాదు? గీతాధ్యయనమును ఉత్తమ జ్ఞానయజ్ఞమాచరించి నిర్వాణసుఖము నేల బడయరాదు? సర్వేశ్వరుని కృపచేతను, పరమకారుణికులగు మహర్షుల కృపచేతను జనులలో గీతాసక్తి పెంపొంది అధ్యాత్మవిద్యా పరిచయము లెస్సగ కలుగుగాక! గీతాతత్త్వసమాశ్రయణముచే జనుల భవబంధములు విచ్ఛిన్నములైపోవు గాక! గీతారూపపరమార్థపీయూషవర్షధారలచే ప్రజలహృదయక్షేత్రములుసస్యశ్యామలములై యలరారుచు నిర్వాణమను చక్కని పంటను పండించుగాక! గీతాశంఖారవము దశదిశలు మార్మోగి జనులను అజ్ఞాననిద్రనుండి మేలుకొలుపుగాక! గీతాగంగాస్రవంతియందు తనివితీర స్నానమాచరించి సంసారమాలిన్యమును వదలగొట్టుకొని ప్రాణికోట్లు నిరతిశయసుఖ మనుభవించురుగాక! భగవత్కృపవలన గీతాతత్త్వానుభూతిచే జనులు తమ హృద్దికతమఃపటలములు సంభిన్న మొనర్చుకొని బ్రహ్మానందవారాశి యందు నిమగ్నులై జీవితములను ధన్యము గావించుకొందురుగాక !!!

ఓం తత్ సత్

ఓం శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు

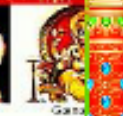


<http://telugudevotionalswaranjali.blogspot.in>

తెలుగు భక్తి స్వరారజులు

ఈ వెబ్సైట్లో భక్తిపాటలు, వీడియోలు,

ఈ-పుస్తకములు లింక్స్ ద్వారా ఉచితంగా డౌన్లోడ్ చేసుకొనండి.



ఆధ్యాత్మిక భక్తి తత్వ జ్ఞానప్రచారం ఈ **WEB SIGHTS** ద్వారా చేస్తున్నాము
OUR VIDEOS,AUDIOS,e-BOOKS WEB SIGHTS
ల లోని **LINKS** ద్వారా **FREE** గా **DOWNLOAD** చేసుకోవండి

WWW.telugudevotionalswaranjali.blogspot.in
స్వామి విద్యాప్రకాశానంద స్వాములవారి వారి ప్రవచనముల **WEB**
SIGHT LINK: WWW.gitamakarandam.blogspot.in
స్వామి సుందర చైతన్యానందుల వారి ప్రవచనముల **WEB SIGHT LINK:**
WWW.sundaravignananagrandalayam.blogspot.in

మీరు మీ వంతు ఆధ్యాత్మిక భక్తి తత్వ జ్ఞానప్రధారాన్ని మన **WEB SIGHTS** ను మీ **friends** కు మరియు బంధువులకు పంపండి ద్వారా చేయండి.

గీతా మకరందం



ఈ వెబ్సైట్లో భక్తిపాటలు, వీడియోలు,

ఈ-పుస్తకములు లింక్స్ ద్వారా ఉచితంగా డౌన్లోడ్ చేసుకొనండి.

FOR HINDI BHAJANS, SANSKRIT SLOKAS
& ASHTAKAMS & CHANTS WEB SIGHT LINK:
WWW.hindudevotionalswaranjali.blogspot.in
OUR YOUTUBE VIDEO CHANNELS :
www.youtube.com/user/ysreddy94hyd
www.youtube.com/user/shruthimandiramu
OUR e-BOOKS CHANNEL :
www.scribd.com/ysreddy94hyd
OUR E-mail ID: ysreddy94hyd@gmail.com